

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย

Developing a Multicultural Based Learning Model
for Thailand's Elementary Music Subject in Basic Education Curriculum

ภายใต้แผนงานวิจัย

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม
Learning Management through Cultural Diversity for Children and Youth

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ดร.นันธิดา จันทรางศุ

กรกฎาคม 2560

สัญญาเลขที่ RDG5840013

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย

Developing a Multicultural Based Learning Model
for Thailand's Elementary Music Subject in Basic Education Curriculum

ภายใต้แผนงานวิจัย

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม
Learning Management through Cultural Diversity for Children and Youth

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ดร.นันทิดา จันทรางศุ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

โจทย์การเรียนรู้และการทำความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจและยังขาดการศึกษาวิจัยจำนวนมากในหลากหลายมิติและหลากหลายวิธีวิทยา เพื่อหาคำตอบว่าจะมีแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร ที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้เรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับและเคารพในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (respect of diversity) โดยจะต้องมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) อย่างเพียงพอ มีทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural skill) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง และการทำความเข้าใจกลุ่มคนต่างๆ ในหลากหลายวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) จนสามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างไม่เป็นปัญหา

ดนตรีศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ บทบาทของดนตรีศึกษานอกจากจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกายและเรื่องสุนทรียะซึ่งเป็นธรรมชาติของวิชาดนตรีแล้ว การสอนดนตรีศึกษาช่วยให้เข้าใจถึงความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตของตัวเองและเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางดนตรี และรวมไปถึงความแตกต่างของวิถีการดำรงชีวิต การเรียนดนตรีศึกษาสามารถสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจในอัตลักษณ์ดนตรีแต่ละประเภทแต่ละวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ปฏิบัติทักษะทางดนตรีด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง เข้าใจ ยอมรับถึงความเหมือนและความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น เปิดกว้าง ไม่คับแคบ จนนำไปสู่การเคารพในความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ทั้งนี้ ในส่วนของวิชาดนตรีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยยังมิได้นำแนวคิดการสอนดนตรีศึกษาในรูปแบบพหุวัฒนธรรม (concepts of multiculturalism in music education) มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาในแบบเรียนจะจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องของดนตรีประจำชาติ ดนตรีพื้นบ้าน 4 ภาค และดนตรีตะวันตก เท่านั้น ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมจึงยังคงสืบทอดและเรียนรู้ผ่านการสืบทอดนอกระบบการศึกษา เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จัก และขาดโอกาสเรียนรู้และการยอมรับว่าในสังคมของเราก็มีวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ อีกจำนวนมาก

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ “พัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา” โดยทดลองทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นวัยเด็กตอนกลาง (6-12 ปี) ที่มีพัฒนาการทางด้านความคิด มีเหตุผลมากขึ้นมีความจำแนกอย่าง มีการใช้ทักษะด้านต่างๆ ได้มากขึ้นจึงเหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และต้นแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในลักษณะการบูรณาการศาสตร์ทาง

ดนตรีเข้ากับเนื้อหาทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ อาทิ วัฒนธรรมชาติพันธุ์ วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น สำหรับจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ “ดนตรี” เป็นสื่อกลางการส่งต่อความรู้ความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนสำหรับครูเพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาเด็กๆ ให้อยู่และเติบโตในสังคมพหุวัฒนธรรมบนฐานวัฒนธรรมชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา และ (2) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) โดยทดลองใช้กับโรงเรียนในอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 โรงเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน ทำการทดลอง 10 คาบ คาบละ 50 นาที

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ (1) ด้านภูมิการดนตรี อันหมายถึง ทักษะการเล่น ร้อง ฟัง ความรู้องค์ประกอบทางดนตรี รวมไปถึงความเข้าใจในเรื่องประวัติและประเภทของเครื่องดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.06 มากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 (2) ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 79.31 น้อยกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 80 ในด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ตามกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมสรุปผลได้ว่า เมื่อผู้เรียนมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนเริ่มมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และเปิดใจกับวัฒนธรรมดนตรีชุมชนของตนเองและขยายความรู้ในเรื่องดังกล่าวออกไปสู่วัฒนธรรมดนตรีอำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และสู่วัฒนธรรมดนตรีโลกได้ โดยผู้เรียนเริ่มใช้การคิดวิเคราะห์ ศึกษาถึงความเหมือน ความคล้ายคลึง ความแตกต่างของวัฒนธรรมการดนตรี ผู้เรียนเกิดทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมต่างๆ จากการเกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย และผู้เรียนส่วนใหญ่พัฒนาไปสู่ขั้นตระหนักในวัฒนธรรม และค่อยๆ ถอดคติทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามมีผู้เรียนผู้บางคนที่สามารถก้าวจากขั้นความตระหนักไปสู่ขั้นความไวต่อวัฒนธรรมและขั้นการเห็นคุณค่า ซึ่งสะท้อนออกมาจากการแสดงออกโดยไม่รังเกียจเพื่อนร่วมชั้นที่มีความแตกต่างเมื่อร่วมกิจกรรมดนตรีและการพูดคุยเสนอแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีในชุมชนของตน

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา หลักคิดสู่แนวทางการใช้ประโยชน์สู่การปฏิบัติ

หลักคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาที่ได้จากการดำเนินโครงการในส่วนของการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้ในการออกแบบเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้วัฒนธรรมของคนอื่น
- 2) การเรียนรู้อดีต ปัจจุบัน ของวัฒนธรรมดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชนของตนเอง (เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง)
- 3) การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการเลือกใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม
- 4) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทัศนคติให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือน และความแตกต่างหลากหลาย ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในด้านวัฒนธรรม
- 5) การจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม (รู้เขา รู้เรา เท่าเทียม)
- 6) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมดนตรี เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีของตนเอง รวมทั้งไม่มีอคติต่อดนตรีนอกวัฒนธรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการต่อยอดเชิงวิชาการโดยการพัฒนาแนวคิดพหุวัฒนธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้ให้เหมาะสมกับเขตวัฒนธรรมที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีแนวทางดังนี้

- 1) การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรศึกษาบริบททางวัฒนธรรมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ศึกษาและสังเคราะห์วัฒนธรรมทั้งทางดนตรี และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรทำการศึกษาผู้เรียน ในด้านภูมิหลังทางด้านภาษา ชาติพันธุ์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การย้ายถิ่น รวมไปถึงประวัติและภูมิหลังของผู้ปกครอง รวมไปถึงความแตกต่างในระดับปัจเจก เช่น ความสามารถทางการเรียนรู้ ลักษณะทางกายภาพ ความเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ เป็นต้น
- 3) การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรทำการศึกษา สกัด เลือก รูปแบบที่เหมาะสมกับระดับกับผู้เรียน ทั้งทางด้านภูมิการดนตรี จิตวิทยาพัฒนาการ และจุดมุ่งหมายในด้านพหุวัฒนธรรมดนตรี

4) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเริ่มจากการทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักรากเหง้า วัฒนธรรมทางดนตรีของตนเอง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจตนเองแล้ว จึงขยายเนื้อหาจุดประสงค์ที่จะเรียนรู้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น

5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น ควรเรียนรู้ผ่านการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ไม่อยู่ในรูปของการบอกกล่าว การสอนแบบจำ แต่ควรอยู่ในรูปของการให้ข้อเท็จจริงของแต่ละวัฒนธรรม และฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงความเหมือน ความแตกต่าง อันจะนำไปสู่การเข้าใจอย่างแท้จริงในด้านการรับรู้ในด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่อไป

6) การจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิการดนตรี ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7) การออกแบบการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที การแบ่งย่อยแบบดังกล่าว ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดการตื่นตัว ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และรอยยิ้มกิจกรรมแต่ละกิจกรรมครูสามารถนำกลับมาสอนใหม่ได้ ซึ่งครูจะต้องคำนึงในเรื่องดังกล่าว ไม่สอนเนื้อหาหรือทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นเวลานาน

8) การเลือกและออกแบบสื่อประกอบการเรียนรู้ ควรใช้ข้อมูลจากวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่เด็กชอบ หรือคุ้นเคย วัฒนธรรมดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชน นำมาปรับให้เหมาะสมกับวัยและความพร้อมของเด็กแต่ละช่วงชั้น เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้เชื่อมโยงไปยังวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ทั้งนี้ สื่อควรอยู่ในรูปของภาพ และเสียง ภาพเคลื่อนไหว หรือเลือกใช้สื่อออนไลน์มาประกอบการจัดการเรียนรู้

9) การประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการออกแบบในการเก็บคะแนนทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในด้านเชิงปริมาณเน้นที่การประเมินทักษะทางดนตรีและภูมิการดนตรี หรือรวมไปถึงองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม โดยการใช้เกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริกซึ่งได้ผลดีเพราะเด็กสามารถช่วยออกแบบการประเมินตนเองได้ และจะพัฒนาไปสู่การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) และนำไปสู่การพัฒนา active learner ได้อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนการประเมินผล การเรียนรู้เชิงคุณภาพ เน้นที่การประเมินทักษะความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม สามารถให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นหรือใช้การสังเกต พูดคุย สัมภาษณ์ ในการทำกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้ หรือใช้วิธีการเขียนความคิดเห็นลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ ต้องคำนึงอายุ พัฒนาการ และความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ต้องสั่งสมและใช้เวลาการพัฒนาผู้เรียน การประเมินจึงทำเพื่อติดตามผลความก้าวหน้ามากกว่าจะประเมินผลเพื่อการตัดสิน

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับประเทศไทย

1) สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมือง เพื่อเตรียมพร้อมการอยู่ร่วมในอนาคต สังคมพหุลักษณะพหุวัฒนธรรม โดยบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษากับวิชาต่างๆ อย่างเช่น ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น ทั้งการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

2) กระทรวงศึกษาธิการควรมีระบบสนับสนุนข้อมูลกลางทางด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ข้อมูลดนตรี (เช่น ดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, ข้อมูลดนตรีโลก เป็นต้น) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหรือบูรณาการหลักสูตรบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาโดยดูตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จและปรับแนวทางให้เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

3) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูดนตรี ควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว และเตรียมพร้อมครู สร้างครูรองรับสถานการณ์ของสังคมและโลกที่เปลี่ยนไป หรือสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาครูดนตรีหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (Advanced Diploma Program) เพื่อให้ความรู้ด้านการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาแก่ครูดนตรีทั่วประเทศ หรือนำแนวคิดและรายวิชาทางด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาบรรจุอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีศึกษาในระดับปริญญาตรีเพื่อผลิตครูดนตรีที่มีความเข้าใจและสามารถสอนดนตรีพหุวัฒนธรรมศึกษาได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

Executive Summary

A child's learning and understanding of cultural diversity is an interesting issue that is under researched, both dimensionally and methodologically, to determine how the learning process should be designed to: 1) educate children to be respectful of cultural diversity while gaining sufficient cultural knowledge; 2) possess cultural skills and awareness of one's own cultural roots and, most especially; 3) exhibit cross-cultural understanding so as to lead to harmony in a multicultural society.

Music education is one subject that has the potential to instill in students an awareness of cultural diversity. Not only does it promote intellectual, emotional and physical development on aesthetics inherent to music; but it also helps in appreciating one's own beliefs, traditions, and lifestyle and those of others. Through music education, one appreciates the distinctiveness of music cultures and different ways of life. Learning music is helpful in molding the student's understanding of musical and cultural identity through creative yet analytical musical practice, which will in turn result in awareness of and an open-mindedness towards one's own cultural roots, and acceptance of differences and similarities between one's self and others. These virtues ultimately lead to respect of diversity and subsequently to peaceful co-existence.

The music subject as presented in Thailand's Basic Education does not address the concepts of multiculturalism. Music lessons are usually limited to national music (Thai classical music), the four regional music, and Western art music. As a result, the music of other ethnic or cultural groups, transmitted and learned outside the educational system, remains unknown to the majority of Thai society who have few opportunities to learn about or appreciate undiscovered music of other cultures.

For these reasons, the researcher was interested in "developing a learning model of multicultural music education" and experimenting it with students of *prathom* 4 (equivalent to grade 4). These students were at the middle stage of childhood, and had developed cognitively greater reasoning, accurate memory; and

able to utilize skills of various areas. These, developments made them suitable recipients of the lessons in order to generate knowledge and a model for learning about cultural diversity by integrating musicology into such cultural content as ethnic and local cultures. The instruction in elementary school used music as a medium to transmit knowledge and understanding of cultural diversity. The resulting model for learning multiculturalism through the Basic Education music subject taught at the elementary school level will serve as a teacher's guideline to developing content and media, which will in turn enable children to grow up and live fittingly with in a multicultural society comprising nearby schools and surrounding cultural groups. The purposes of this research were (1) to construct a multicultural music education lesson unit and (2) to evaluate learning outcomes of multicultural music education in terms of musicianship, cultural knowledge, musical culture, and cross-cultural understanding. The samples consisted of 113 students of two elementary schools in Putthamonthon district, Nakhon Pathom province who received programmed instruction from ten experimental classes, each lasting fifty minutes, during the second academic semester of academic year 2558 BE (2015 AD).

The results revealed that: (1) Learning outcome of the subjects, expressed in aggregated average score of musicianship, which refers to playing, listening, and singing skills, and assimilation of history and types of instruments, was 83.06 percent, which is higher than the 70 percent hypothesized score. (2) Aggregated average score of knowledge of culture and musical culture, and understanding cultural diversity based on the idea of multicultural learning was 79.31 percent, which was lesser than the 80 percent hypothesized score. It was concluded that acquisition of cultural diversity based on the multiculturalism learning model enabled the students to be open-minded in learning about the music cultures to be found in their communities. The result could be expanded to district, provincial, national and global levels. Students began to think analytically as they looked for similarities and differences between music cultures, resulting in cultural understanding skills. Obtain as a wide scope of knowledge, enabled many students to show progression towards cultural awareness while their cultural biases were gradually minimized. Furthermore, there were certain students who advanced even further from cultural awareness to

cultural sensitivity and cultural appreciation as reflected by their amicable attitude towards their culturally different classmates, during music activities and a discussion of measures to safeguard music cultures in their communities.

Suggestions for multicultural music education instruction: From ideas to practical implementation.

Ideas and possible guidelines for instruction based on multicultural music education, obtained while reviewing concepts and theory for lesson design and learning activities include:

1. Knowing the “root” of music culture within one’s community: Knowing self before getting to know others.
2. Learning the dynamics of music culture within one’s community
3. Learning functions of music in different cultures, creating cultural receptivity, understanding similarity, differences and diversity of culture, and expressing culture appropriately.
4. Instruction that fosters understanding attitude, accepts similarity and difference while not holding fast to a conceptual frame of a specific culture.
5. Instruction that reduces prejudice on cultural ethnicity (knowing others, knowing self, equity).
6. Instruction that instills affection and appreciation in music cultures, which will in turn result in preservation and inheritance of one’s music and in nullifying bias against musics outside one’s habitual culture.

Suggestions for academic follow-up plan through application of the concept of multiculturalism to music instruction or learning activities taking notice of to the school’s neighboring communities

1) Lesson unit and activities design should take into account cultural context of the communities in the school’s vicinity, music cultures and other related cultural information such as communal history, performing arts, traditions, and values.

2) Lesson unit and activities design should study learners in terms of linguistic, ethnic, socio-cultural, and migration background; parents' backgrounds; idiosyncrasies such as learning ability, physical character, physical and mental illness; and favorable mundane cultural settings.

3) Lesson unit and activities design should study, abstract, and select appropriate pedagogic schemes and content whilst also considering the goal of musicianship and multicultural music education and integrate them with in the academic indicators set by the Core Curriculum.

4) Determine cultural learning objectives starting by enabling students to know themselves, the roots of their own music cultures and of the communities within their school's vicinity. Once accomplished, the content will expand to deal with understanding the culture of others.

5) Organize learning activities to raise the student's understanding of the cultures of others. This should be done through an analytic, comparative thinking process rather than traditional lectures or rote learning. It should be based on cultural facts. Students should be trained to look for similarities, as well as differences which will lead to an authentic understanding in terms of cognition of cultural knowledge and cross-cultural understanding.

6) Musicianship instruction should be developmentally appropriate and conform to the standard content set out in the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008).

7) Each lesson for elementary school students should be designed in such a way that it contains a series of rotational activities, each lasting about fifteen minutes. Such division promotes students' learning efficiency and boosts stimulation without boring them. Each of the activities can be undertaken again but with the caveat not to allow any particular lesson become too long or repetitive.

8) Selection of media must be done based on cultural information close at hand, be it music culture familiar to students or local music culture. The information is to be modified to suit students developmentally as a point of departure towards association with other music cultures. Either way, the media should preferably be in

the form of pictures, sound clips, audiovisual, or online media to facilitate teaching and learning.

9) Evaluation of students' learning outcomes should be carried out quantitatively as well as qualitatively. The former places emphasis on evaluating musical skills, musical knowledge and culture knowledge using rubric criteria, which results positively as children are able to self-assess. Such assessment would lead to participatory learning or active learning and be another way to develop active learners. The latter focuses on the skill of understanding cultural diversity by which children learn to express themselves and participate in classroom activities through observation, conversation or interviews, or to write their thoughts into diary logs. It is important that evaluative schemes be designed on the basis of the student's age, development and capabilities. However, developing the skills to understand culture diversity is not a one-off process. It is rather a cumulative and continuous experience-based process. The aim of evaluating skills is to track students' progress rather than to judge them.

Suggestions for instructing multicultural music education in Thailand

1) The Office of the Basic Education Commission (OBEC) should place emphasis on preparing budding citizens for mutual coexistence in a multicultural society by integrating concepts of multicultural education into subjects such as, art and music, both formally and informally.

2) The Ministry of Education should provide a complementary center in which cultural diversity databases are stored, including music (Thailand's ethnic music, world music). These databases could be used to develop or augment a cultural-diversity-based curriculum. Some countries have been successful in implementing such a system and can serve as ideal models for Thailand to adopt and adapt to suit our needs.

3) Academic institutes at the higher education level that are responsible for producing teachers should consider the aforementioned issues in the course of preparing and producing future teachers that are suitable socially and globally informed. Also, institutes that offer the advanced diploma programs should either

introduce multicultural music education to potential music teachers nationwide or incorporate concepts of multicultural music education into their undergraduate courses majoring in music in order to produce future music teachers who are cognizant and capable of teaching multicultural music as part of Thailand's Basic Education Program.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาเข้ากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา และ (2) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านภูมิการดนตรี องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม โดยทดลองใช้กับโรงเรียนในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 โรงเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน ทำการทดลอง 10 คาบ คาบละ 50 นาที ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ (1) ด้านภูมิการดนตรี อันหมายถึง ทักษะการเล่น ร้อง ฟัง ความรู้องค์ประกอบทางดนตรี รวมไปถึงความเข้าใจในเรื่องประวัติและประเภทของเครื่องดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.06 มากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 (2) ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 79.31 น้อยกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 ในส่วนการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมจากการสังเกตและสัมภาษณ์ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่เมื่อเกิดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมจะนำไปสู่ความเข้าใจต่างวัฒนธรรมได้ ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ ควรวางพื้นฐานให้ผู้เรียนรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ รู้จักวัฒนธรรมของตนเองก่อนที่จะไปรู้จักวัฒนธรรมของคนอื่น เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมดนตรี เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม สามารถเลือกใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม และลดอคติทางเชื้อชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, พหุวัฒนธรรม, พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา, ดนตรีศึกษา, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research studied and developed a multicultural-based learning model for the music subject of the Basic Education Curriculum for *prathom* 4 (elementary grade 4) level students by integrating it with the Basic Education Core Curriculum concepts of multicultural music education. The objectives of this research were to: (1) construct a learning model on multicultural music education, and (2) to evaluate students' musicianship, cultural knowledge and cross-cultural understanding skills as learning outcomes.

The model was developed and tested with the participation of one hundred and thirteen students from two schools located in Putthamonthon district of Nakhon Pathom province during the second semester of the 2015 academic year. The experiment consisted of ten class sessions, each lasting fifty minutes. The learning outcomes of the students in terms of musicianship (performing, singing, listening, and musical elements) were calculated at 83.06 percent, which was greater than the hypothesized score of 70 percent; and 79.31 percent in terms of cultural knowledge, which was less than the hypothesized score of 80 percent.

Through informal observation and interviews, the evaluation of cross-cultural understanding skills revealed that cultural knowledge, if perceived and understood by students, could lead to improved cross-cultural understanding. In light of the research results, the author offers a learning model which places an emphasis on encouraging students to learn about the roots of the music cultures in their community before learning about other cultures. The author also suggests that students learn about the culture-specific roles and functions of music so as to be able to better understand multiple cultures in order to reduce ethnic and cultural prejudices.

Keywords: cultural diversity, multiculturalism, multicultural music education, music education, basic education

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหารภาษาไทย.....	ก
บทสรุปผู้บริหารภาษาอังกฤษ.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฎ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฐ
สารบัญ.....	๗
สารบัญภาพ.....	ถ
สารบัญตาราง.....	ท
สารบัญแผนภูมิ.....	น
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 สมมติฐานงานวิจัย.....	6
1.6 ข้อยกเว้นของการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
1.9 การถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย.....	9
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) และพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education).....	10
2.1.1 พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education).....	10
2.1.2 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education).....	13
2.2 รูปแบบการสอน พหุวัฒนธรรมศึกษา.....	15
2.3 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา และวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา.....	18
2.3.1 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา.....	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.2 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา.....	21
2.4 สารดนตรีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (สารดนตรี)	23
2.4.1 สารดนตรีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	23
2.4.2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (สารดนตรี).....	24
2.5 ภูมิการดนตรี (musicianship).....	26
2.5.1 ภูมิการดนตรี ในมุมมองของการศึกษา.....	27
2.5.2 ภูมิการดนตรีในหลักสูตรดนตรีศึกษาของไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4....	28
2.6 การสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีในพหุวัฒนธรรมดนตรี.....	29
2.6.1 การสอนองค์ประกอบของดนตรีในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี.....	30
2.6.2 การสอนเครื่องดนตรีและวงดนตรี ในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	33
2.6.3 การสอนสังคมวัฒนธรรมในวิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา.....	35
2.7 การออกแบบกระบวนการจัดและประเมินผลการเรียนรู้ในวิชาดนตรีศึกษา.....	38
2.8 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในหลักสูตรของนานาชาติ: ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย.....	40
2.8.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	40
2.8.2 สหราชอาณาจักร.....	45
2.8.3 ประเทศออสเตรเลีย.....	51
2.8.4 ประเทศแคนาดา.....	55
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.1 ขั้นตอนการประมวลความรู้เพื่อสร้างชุดการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4.....	68
3.3.2 รายละเอียดชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4.....	74
3.4 แบบแผนการทดลอง.....	77
3.4.1 แบบแผนการทดลอง.....	77
3.4.2 การเก็บข้อมูล.....	77
3.5 การดำเนินการทดลอง.....	78
3.6 การรวบรวมข้อมูล.....	80
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล.....	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4.1 ผลการจัดการเรียนรู้โดยการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจ ต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding).....	81
4.1.1 ข้อมูลผู้เรียน.....	81
4.1.2 ข้อมูลด้านภูมิลำเนาเดิมและการย้ายถิ่นของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน.....	82
4.2 ผลการจัดการเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4.....	82
4.2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉาง.....	82
4.2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา.....	85
4.2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด.....	88
4.2.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล.....	91
4.2.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล.....	94
4.2.6 สรุปผลการประเมินผลการเรียนรู้ในภาพรวม.....	99

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ผลการเก็บข้อมูลก่อนและหลังเรียนด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/ วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม.....	101
4.4 ข้อมูลจากการสังเกตจากทีมครูผู้สอนและครูผู้ช่วย.....	105
4.5 การศึกษาความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4.....	106
บทที่ 5 การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
5.1 การอภิปรายผลการวิจัย.....	109
5.1.1 การอภิปรายผลด้านภูมิการดนตรี.....	109
5.1.2 การอภิปรายผลด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม.....	112
5.2 ข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน ที่เข้าร่วมการวิจัย.....	115
5.3 ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา หลักคิดสู่แนวทางการใช้ประโยชน์สู่การปฏิบัติ.....	115
5.3.1 หลักคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ที่ได้จากการดำเนินโครงการในส่วนของการทบทวนแนวคิดทฤษฎี เพื่อใช้ในการออกแบบเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้.....	115
5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการต่อยอดเชิงวิชาการโดยการพัฒนาแนวคิด พหุวัฒนธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการปรับใช้ให้เหมาะสมกับเขตวัฒนธรรมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะจากการดำเนินกิจกรรมการทดลองใช้ต้นแบบ การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระดนตรีที่พัฒนาขึ้น.....	116
5.4 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม ดนตรีศึกษาสำหรับประเทศไทย.....	117
บรรณานุกรม.....	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	126
ภาคผนวก ข การประเมินคุณภาพเครื่องมือ.....	129
ภาคผนวก ค คู่มือครู.....	136
ภาคผนวก ง สมุดเล่มเล็ก ประกอบการเรียนรู้วิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	189
ภาคผนวก จ ประมวลภาพกิจกรรมการเรียนการสอน.....	245
ภาคผนวก ฉ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (multicultural music education) นวัตกรรมสู่ความเป็นพลเมืองโลก ในศตวรรษที่ 21.....	248
ภาคผนวก ช กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ขยายผล โดยการอบรมครูดนตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).....	258
คณะทำงาน.....	261

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 การสอนองค์ประกอบของคนตรีของบทเพลง โดยไม่มีการเปรียบเทียบ	
แบบที่ 1.....	31
ภาพประกอบที่ 2 แบบเปรียบเทียบภูมิการดนตรีงานดนตรีของสองวัฒนธรรมหรือมากกว่า	32

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รายละเอียด วันเวลา และหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์.....	79
ตารางที่ 2 รายละเอียด วันเวลา และหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณวิทยา) 79	
ตารางที่ 3 ข้อมูลผู้เรียน.....	81
ตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน.....	83
ตารางที่ 5 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน.....	83
ตารางที่ 6 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา.....	85
ตารางที่ 7 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา.....	87
ตารางที่ 8 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด.....	89
ตารางที่ 9 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด.....	90
ตารางที่ 10 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล.....	92
ตารางที่ 11 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล.....	93
ตารางที่ 12 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล การปฏิบัติกลองยาว.....	95
ตารางที่ 13 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล ความเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรีโดยการใช้แบบทดสอบการฟังเพลง วงแห่ ระดับความดัง-เบา และอัตราความช้า-เร็วของเพลงแห่.....	96
ตารางที่ 14 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล ทักษะการฟัง-อ่าน กระสวนจังหวะกลองยาว.....	97
ตารางที่ 15 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 16 แสดงคะแนนรวมของการใช้ชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษาในด้าน ภูมิการดนตรี และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรีของนักเรียน ทั้ง 2 โรงเรียน จำนวน 113 คน.....	99

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แบบแผนการทดลอง.....	77
แผนภูมิที่ 2 การเก็บข้อมูล.....	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

กระแสการจัดการศึกษابนฐานพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการปฏิรูปการศึกษาของทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ความเป็นโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี และการโยกย้ายของผู้คนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆ ทั่วโลก (Appadurai, 1993) ที่เราไม่อาจเข้าใจในวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลได้ทั้งหมด อันจะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบันและอนาคตซึ่งเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงสำหรับเด็กและเยาวชนที่จะต้องเผชิญ งานวิชาการและงานวิจัยหลายชิ้นได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการทำงานด้านสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนในหลากหลายมิติด้วยความตระหนักว่า **“การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและวัฒนธรรมให้กับเด็กและเยาวชน”** นั้นเป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัจจัยหลัก (driving forces) ในการที่จะช่วยแก้ปัญหาสังคมในอนาคตซึ่งมีแนวโน้มน่าเป็นห่วงหลายเรื่อง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชนในประเด็น **“ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม”** ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่สร้างรอยต่างมากกว่าความสวยงามของสังคม อันจะนำไปสู่ช่องว่างความต่างในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมใหญ่ที่เด็กและเยาวชนจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทั้งนี้ โจทย์การเรียนรู้และการทำความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจและยังขาดการศึกษาวิจัยจำนวนมากในหลากหลายมิติและหลากหลายวิธีวิทยา ซึ่งในปัจจุบันยังขาดองค์ความรู้ที่พอเพียงต่อ **“การพัฒนาเด็กและเยาวชนในมิติวัฒนธรรม”** อยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องที่นักวิชาการและนักการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ต้องช่วยกันหาแนวทางในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนไทยเติบโตในสังคมพหุลักษณะพหุวัฒนธรรม (pluralist society, multi-cultural context) ได้อย่างสมบูรณ์ และต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้เคารพและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (respect of diversity) (Child Inclusive Learning and Development Australia, 2014) มีองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural knowledge) อย่างเพียงพอ มีทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural skill) (Campinha-Bacote, 2002) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรากเหง้าของตนเอง รวมทั้งการทำความเข้าใจกลุ่มคนต่างๆ ในหลากหลายชาติพันธุ์ หลายวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ให้

เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมให้พวกเขาเหล่านั้นมีทักษะการอยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายจนสามารถนำไปเป็นต้นทุนในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

“ดนตรี” ถือเป็นผลิตผลของสังคมซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นดนตรีอะไรแบบไหนล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับคนและสังคมที่มีอายุยาวนานหรือสั้นน้อยนิดก็สามารถผลิตดนตรีหรือมีดนตรีอยู่ด้วยดนตรี...เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของสังคมวิถีชีวิตความเชื่อ เศรษฐกิจการเมือง” (อานันท์ นาคคง, 2556) ดนตรีในสังคมจึงมีหลายรูปแบบทั้งเป็นดนตรีในพิธีกรรม ดนตรีเพื่อความบันเทิง ดนตรีจึงเป็นวัฒนธรรมที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตของมนุษย์... **“วัฒนธรรมดนตรีที่หลากหลายในสังคมสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมการเข้าใจถึงคุณค่าและความหมายของดนตรีจึงไม่เพียงทำให้ได้รับรู้ในสุนทรียะของเสียงดนตรีเท่านั้น แต่ดนตรียังช่วยให้เข้าใจเพื่อนมนุษย์เคารพในความแตกต่างอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข** (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557) และในมิติของ **“ดนตรีศึกษา”** การเรียนรู้ดนตรีมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างสมบูรณ์ เพราะคุณค่าของเสียงดนตรีที่มีส่วนอย่างยิ่งในการสร้างเสริมพัฒนาการหลายๆ ด้านของเด็ก (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2540) ได้แก่ (1) ด้านร่างกาย เด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายเข้ากับจังหวะ (2) ด้านโสตประสาท เด็กสามารถฟังแยกแยะเสียงต่างๆ เข้าใจคุณภาพของเสียงจากการเล่นเครื่องดนตรี ร้องเพลง และฝึกหัดเสียงต่างๆ (3) ด้านอารมณ์ ดนตรีช่วยให้เด็กลดอารมณ์ต่างๆ ที่ก้าวร้าวลงได้ และนำมาซึ่งการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (4) ด้านสติปัญญา เด็กมีโอกาสคิดอย่างสร้างสรรค์ และ (5) ด้านสังคม ดนตรีจะทำให้เด็กเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ และจากการศึกษาของทฤษฎีพหุปัญญาตามแนวคิดของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ระบุว่าดนตรีเป็น 1 ใน 10 ประเภทของสติปัญญา (musical intelligence) ที่เด็กทุกคนสมควรได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพและเป็นสติปัญญาประเภทแรกของมนุษย์ที่สมควรได้รับการพัฒนา...การได้สัมผัสดนตรีตั้งแต่ยังเด็กส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กตลอดไป (Mary & Wendy, 1993)

ไม่เพียงเท่านั้น บทบาทของดนตรีศึกษาจึงไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กและเรื่องสุนทรียะเท่านั้น ในปัจจุบันวิชาดนตรีศึกษาต้องช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลาย ดนตรีศึกษาช่วยให้เข้าใจถึงความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตของตัวเองและเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางดนตรี ยิ่งรวมไปถึงความแตกต่างของวิถีการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นดนตรีเก่ากับใหม่ ดนตรีของอดีตกับปัจจุบัน ดนตรีของเมืองหลวงกับต่างจังหวัด ดนตรีของฉันทกับดนตรีของเธอ (Elliot, 1996) ดังนั้น การเรียนดนตรีศึกษาต้องเป็นการสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจในอัตลักษณ์ของดนตรีแต่ละประเภทแต่ละวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ปฏิบัติ

ทักษะทางดนตรีด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง เข้าใจ ยอมรับถึงความเหมือนและความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น เปิดกว้างยอมรับทั้งความเก่า ความใหม่ ไม่คับแคบ เรียนรู้ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต นอกเหนือไปจากการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกายซึ่งเป็นธรรมชาติของดนตรี และที่สำคัญที่สุดด้วยการเรียนรู้ดังกล่าวโดยฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ จะนำไปสู่การเคารพในความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Regelski, 2004)

จากที่กล่าวมาคณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประเด็น **“การเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน”** เป็นเรื่องหนึ่งที่นักวิชาการทางด้านการศึกษามองให้มีความสนใจไม่ว่าจะเป็นสาขาสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ หรือสาขาดนตรีก็ตาม ซึ่งในกรณีของวิชาดนตรี นักวิชาการดนตรีศึกษา (music educator) และนักมานุษยวิทยาดนตรี (ethnomusicologist) ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษามาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อทำความเข้าใจซึ่งไม่ใช่แค่เพียงทักษะทางดนตรี แต่หมายรวมถึงความสัมพันธ์ของดนตรี เพลงร้องและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม (music, singing and cultural understanding) การรับรู้ทางวัฒนธรรมประเพณี (acquire and institutionalize cultural knowledge) ซึ่งทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเองในที่สุด (understand others, and ultimately ourselves) (Ilari, Chen-Hafteck and Crawford, 2013) เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยนักวิชาการดนตรีและครูดนตรีควรทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมต่อความรู้ความเข้าใจซึ่งไม่เพียงแต่ดนตรีที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น (local traditions) เท่านั้น แต่ควรรวมถึงวัฒนธรรมดนตรีของทั้งโลกด้วย (musical cultures of the world) (Nketia, 1988)

การดำเนินงานด้าน **“การจัดการเรียนรู้ดนตรีบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม”** ในต่างประเทศดำเนินมาแล้ว 40 ปีแล้ว (ปี1970) (Volk, 1998) อาทิ งานของ Campbell ที่ศึกษาดนตรีในบริบทวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนดนตรีบนฐานความหลากหลายของวัฒนธรรมโลก อาทิ การให้ความหมายและรูปแบบของการแสดง (performance styles) ของแต่ละกลุ่มชน ความสนใจในเรื่องดนตรีของเด็กในประเทศต่างๆ ความเข้าใจในข้อแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultural sensitivities) เป็นต้น (Campbell, 1996) และการสร้างบทเรียนวิชาดนตรี โดยใช้ข้อมูลวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Campbell, 2010)

ในขณะที่การจัดการศึกษาดนตรีในประเทศไทยโดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มี การดำเนินงานที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนและเหมาะสมกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ (learning culture) ของเด็กและเยาวชนไทยในลักษณะการจัดการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กทุกคน (general music education) อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (multicultural understanding) ในการใช้ชีวิตในปัจจุบันและอนาคต

สำหรับประเทศไทย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมสำหรับเด็กทุกคนที่ปรากฏในปัจจุบันนั้นเป็นไปในลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมโดยการสอดแทรกหรือบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่เห็นผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากนัก ทั้งนี้จากการศึกษาแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และแบบเรียนประวัติศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษา 1-6 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 พบว่า ถึงแม้แบบเรียนในปัจจุบันจะมีการนำเสนอเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากกว่าแบบเรียนในอดีตก็ตามแต่ส่วนใหญ่ยังเน้นวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น อาหาร การแต่งกาย ประเพณี เป็นหลัก ยัง “ขาดมิติของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนด้านวัฒนธรรมศึกษาที่บูรณาการครอบคลุมทักษะทางวัฒนธรรม ความรู้ความเข้าใจถึงรากเหง้าและการดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมของตนเองและของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ จนสามารถนำไปสู่ความซาบซึ้งถึงคุณค่าและความตระหนัก จนนำไปสู่ความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวกับการใช้ชีวิตในบริบทต่างวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดีซึ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต” (ฐิติมดี อาพัทธนันท์, 2556)

สาระต่างๆ เหล่านี้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างบูรณาการได้กับวิชาต่างๆ โดยจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งนี้ ในส่วนของวิชาดนตรีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยยังมิได้นำแนวคิดการสอนดนตรีศึกษาในรูปแบบพหุวัฒนธรรม (concepts of multiculturalism in music education) มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาในแบบเรียนจะจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องของดนตรีประจำชาติ ดนตรีพื้นบ้าน 4 ภาค และดนตรีตะวันตก ซึ่งเป็นเพียงการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีไทยแบบราชสำนักและวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเท่านั้น ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมจึงยังคงสืบทอดและเรียนรู้ผ่านการสืบทอดนอกระบบการศึกษา เช่น สถานทูต บ้านครูดนตรีพื้นบ้าน กลุ่มศาสนา/จิตวิญญาณ และกลุ่มชมรมดนตรีพื้นเมือง เป็นต้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จัก (not recognized) และขาดการยอมรับว่าในสังคมของเราก็มีวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ อีกจำนวนมาก (พชร สุวรรณภาชน์, 2543)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ “**พัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา**” โดยทดลองทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นวัยเด็กตอนกลาง (6-12 ปี) ที่มีพัฒนาการทางด้านความคิด มีเหตุผลมากขึ้นมีความจำแม่นยำ มีการใช้ทักษะด้านต่างๆ ได้มากขึ้นจึงเหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และต้นแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในลักษณะการบูรณาการศาสตร์ทางดนตรีเข้ากับเนื้อหาทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ อาทิ วัฒนธรรมชาติพันธุ์ วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น สำหรับจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ “ดนตรี” เป็นสื่อกลางการส่งต่อความรู้ความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนสำหรับครูเพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาเด็ก ๆ ให้อยู่และเติบโตในสังคมพหุวัฒนธรรมบนฐานวัฒนธรรมชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

1.2.2 เพื่อประเมินผลการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding)

1.3 ข้อตกลงเบื้องต้น

การพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีทางพหุวัฒนธรรมศึกษาและพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาเข้ากับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สาระท้องถิ่นและข้อมูลบริบททางวัฒนธรรมใกล้โรงเรียนที่ทำวิจัยเป็นสาระตั้งต้น โดยทำการวิจัยกับสถานศึกษาตั้งอยู่ที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กำหนดการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา เรียน 10 คาบ คาบละ 50 นาที

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2558

1.4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนรวมทั้งสิ้น 113 คน ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ จำนวน 63 คน และโรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณ์วิทยา) จำนวน 50 คน รวม 113 คน

1.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย

1. หนังสือเล่มเล็กประกอบการเรียนสำหรับนักเรียน
2. คู่มือครู และแผนการสอน
3. ซีดีเพลงประกอบการเรียน
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านภูมิการดนตรีและด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี
5. แบบสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม
6. แบบสังเกตสำหรับครูผู้สอนและครูผู้ช่วย
7. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

1.5 สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานงานวิจัยกำหนดไว้ว่า เมื่อนำเอาชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้ในระยะเวลาที่กำหนดและทำการประเมินผลแล้วผู้เรียนจะเกิดผลการเรียนรู้ 2 ด้านสำคัญ ได้แก่

1.5.1 ด้านภูมิการดนตรี ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ จะมีคะแนนเฉลี่ยแต่ละหน่วยการเรียนรู้และคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

1.5.2 ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ จะมีคะแนนเฉลี่ยแต่ละหน่วยการเรียนรู้และคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

1.6 ขอบจำกัดของการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ผู้วิจัยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ นักเรียนและข้อเขียนจากสมุดบันทึกของนักเรียนจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากทักษะดังกล่าว ไม่สามารถวัดเป็นค่าคะแนนได้ โดยจะเก็บข้อมูลจากนักเรียนทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้องค์ความรู้และต้นแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม/ พหุวัฒนธรรมศึกษาในลักษณะการบูรณาการศาสตร์ทางดนตรีศึกษาเข้ากับเนื้อหาทางวัฒนธรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางดนตรี ตลอดจนนำไปสู่ทักษะทางวัฒนธรรม ความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแนวทางการพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมิติทางสังคม อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดีในอนาคต โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากโครงการภายใต้หลักคิดการเรียนรู้บนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียน ดังนี้

1. ช่วยทำให้ประสบการณ์ทางดนตรีของนักเรียนเปิดกว้าง นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ ชาบซึ่งงานดนตรีได้ทุกประเภท ชนิด
 2. จากการเรียนดนตรีที่หลากหลายวัฒนธรรม ส่งผลให้นักเรียนยอมรับเข้าใจว่า แต่ละวัฒนธรรมก็มีดนตรีที่มีคุณค่าของวัฒนธรรมดนตรี ไม่ใช่มีเพียงดนตรีคลาสสิกหรือดนตรีประจำชาติเท่านั้นที่มีคุณค่าสูงสุด
 3. นักเรียนจะเข้าใจว่า แต่ละวัฒนธรรมจะมีบทเพลงเป็นของตนเอง ซึ่งเพลงแต่ละวัฒนธรรมก็มีคุณค่าของตนเอง ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบกัน หรือไม่เอาดนตรีคลาสสิกของตะวันตกหรือดนตรีประจำชาติไทย (ดนตรีไทยเดิมและดนตรีพื้นบ้านในแบบเรียน) ไปใช้เพื่อเปรียบเทียบกับดนตรีแบบอื่นๆ
 4. นักเรียนจะกลายเป็นผู้ที่สามารถฟัง รับรู้ เข้าใจดนตรีได้นานาประเภท ไม่คับแคบ และสามารถหาความสุขได้จากงานดนตรีที่หลากหลาย
- ท้ายสุด ช่วยเติมเต็มความต้องการของมนุษย์ ทำให้ตนเองมีความสมบูรณ์ และส่งผลให้สังคมที่อยู่นั้นมีสุขภาวะทางจิตใจที่ดีและอยู่อย่างสันติสุข (meaningful)

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ **พหุวัฒนธรรม** ในงานวิจัยนี้ใช้ในความหมายเดียวกัน ในการอธิบายถึงสภาพหรือสถานะที่ปรากฏขึ้นในชุมชนหรือสังคม ซึ่งหมายถึงความหลากหลายของวิถีชีวิต ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและบริบททางสังคมในแต่ละพื้นที่ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเป็นผลมาจากการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ที่ปรากฏอยู่ในเขตพื้นที่หนึ่งๆ

พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเมื่อเรียนด้วยแนวคิดดังกล่าวจะเป็นผู้ที่เปิดกว้างทางวัฒนธรรม เรียนรู้เข้าใจ

ยอมรับถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นผู้ที่มีอคติทางวัฒนธรรม

พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education) หมายถึง การนำเอาดนตรีไปใช้ในการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเมื่อผ่านการกระบวนการเรียนรู้ทางดนตรีศึกษาไปแล้ว จะเป็นผู้ที่เปิดกว้างทางวัฒนธรรม เข้าใจ ยอมรับงานดนตรีที่แตกต่างไปจากที่ตนเองคุ้นเคย เข้าใจว่ามนุษยชาติมีงานดนตรีที่แตกต่างหลากหลายงานดนตรีแต่ละประเภท ชนิด ในแต่ละวัฒนธรรมมีคุณค่าเท่าเทียมกัน เป็นผู้ที่สามารถฟัง รับรู้ เข้าใจดนตรีได้นานาประเภท ไม่คับแคบ และสามารถหาความสุขได้จากงานดนตรีที่หลากหลาย

ดนตรีศึกษา (music education) หมายถึง วิชาดนตรีในฐานะวิชาแกน (core subject) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของไทย กำหนดให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาทุกคนต้องเรียน

ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา หมายถึง ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา/พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาเข้ากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระดนตรีตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ เนื้อหาประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน: รู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักรักษา และมีความภาคภูมิใจ ระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา: ลอดคอดูทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด: เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล: เรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายของประเพณีผ่านเพลงเทศกาล สร้างทัศนคติการยอมรับประเพณีความเชื่อของคนต่างวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล: เรียนรู้การให้คุณค่าการอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน การเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมดนตรี ระยะเวลาในการเรียนรู้ 4 คาบ

ภูมิการดนตรี (musicianship) หมายถึง ทักษะทางดนตรี (musical skills) อันได้แก่ การปฏิบัติทางดนตรี เช่น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี การทำท่าทางประกอบดนตรี การอ่านโน้ต เป็นต้น ซึ่งผ่านกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้ การฝึกซ้อม จนสามารถเล่นหรือปฏิบัติได้ ตลอดจนรวมถึงความสามารถในการนำเอาองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี อันประกอบไปด้วย ความรู้องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ ทำนอง ลีลาจังหวะ รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี การแสดงออกทางด้านแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression quality) อันประกอบไปด้วย อัตราความช้าเร็ว ความดังเบา รวมไปถึงความรู้ประวัติศาสตร์ทางดนตรี

ตลอดจนความรู้ในด้านกระบวนการ (know how/process knowledge) นำมาใช้ในการประเมิน ตรวจสอบการปฏิบัติทางดนตรีของตนเอง และสามารถหาข้อบกพร่อง ตลอดจนวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติทางดนตรีให้บรรลุตามที่ตนเองกำหนดไว้

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) หมายถึง ความรู้พื้นฐานที่มีต่อโลกทัศน์ (world view) ของบุคคลหรือวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป เข้าใจถึงที่มาของความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) หมายถึง ความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อันได้แก่ เครื่องดนตรี บทเพลง นักดนตรี รูปแบบการแสดงดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ

ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) หมายถึง ผู้ที่เปิดกว้าง ยอมรับต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ตนเองต้องประสบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่างๆ ในการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ที่ต่างวัฒนธรรมได้

1.9 การถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

1.9.1 จัดทำชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ที่เน้นพัฒนาภูมิการดนตรี องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม เพื่อเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างแนวคิดการพัฒนาการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับประเทศไทยต่อไปให้กับครูดนตรีในระดับประถมศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางพหุวัฒนธรรม

1.9.2 จัดอบรมสำหรับครูในระดับประถมศึกษาจำนวน 150 คน ครั้งที่ 1 อบรมครูดนตรีในเขตภาคกลางและกรุงเทพมหานคร จำนวน 75 คน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2559 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย ครั้งที่ 2 อบรมครูดนตรีจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียง (โครงการความร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) เมื่อวันที่ 6-7 กรกฎาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 75 คน

1.9.3 พัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาครูประจำการได้แก่ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Music Education) นวัตกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้นำเสนอการค้นคว้า ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) และพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education)
- 2.2 รูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา
- 2.3 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา และวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา
- 2.4 สารดนตรีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (สารดนตรี)
- 2.5 ภูมิการดนตรี (musicianship) : ภูมิการดนตรี ในมุมมองของการศึกษา, ภูมิการดนตรีในหลักสูตรดนตรีศึกษาของไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4
- 2.6 การสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีในพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา : การสอนองค์ประกอบของดนตรีในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา, การสอนเครื่องดนตรีและวงดนตรีในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา, การสอนสังคมวัฒนธรรมในวิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา
- 2.7 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในหลักสูตรของนานาชาติ : ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย
- 2.8 การวัดและประเมินผลทางดนตรีศึกษา
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) และพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education)

2.1.1 พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education)

พหุวัฒนธรรม (multicultural education) เป็นคำที่ถูกนำมาใช้ในตะวันตก ใช้อย่างหลากหลายวัตถุประสงค์ (สนใจดู Schippers and Campbell 2012, Bank 2008, Miralis 2006) เมื่อนำมาใช้ในประเทศไทย พหุวัฒนธรรมถูกนำมาใช้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายใต้บริบทที่ต่างไป งานของ ศิริจิต สุนันตะ (2556) ได้กล่าวถึง สถานะการโต้แย้งเรื่องพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย

โดยระบุถึงความหมายที่ไม่ชัดเจนและถูกนำไปใช้ของคำว่า “พหุวัฒนธรรม” ที่ขึ้นอยู่กับบริบทสรุปได้ว่า เรื่องของพหุวัฒนธรรมนิยม (multiculturalism) และความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural diversity) ถูกนำมาใช้โดยนักวิชาการและภาคประชาสังคมในการให้ข้อเสนอต่อภาครัฐ จนส่งผลต่อการกำหนดนโยบายที่เริ่มให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความหลากหลายในประเทศไทยและเกิดความเคลื่อนไหวในภาคส่วนต่างๆ มากขึ้น นอกจากนี้งานของ ฐิติมดี อาพัทธนานนท์ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง เนื้อหาความเป็นพหุวัฒนธรรมในแบบเรียนไทย พบว่า คำว่า พหุวัฒนธรรมในแบบเรียนหมายถึง การสร้างให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในทางวัตถุ มากกว่าการกล่าวถึงความไม่เท่าเทียมทางอำนาจของคนต่างวัฒนธรรมในแบบเรียนไทย คำว่าพหุวัฒนธรรมเป็นการจัดประเภทของวัฒนธรรม การทำให้เป็นมาตรฐานและเป็นการจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มากกว่าการสร้าง ความเข้าใจในความหมายอันแท้จริง

เมื่อคำว่าพหุวัฒนธรรมถูกนำมาใช้ทางการศึกษา คำว่า multicultural education การนิยามความหมายก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนทัศน์ของสังคมและการจัดการศึกษา ดังเช่นที่ Banks (2008) ได้กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิรูปทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชน ซึ่งสาระสำคัญของพหุวัฒนธรรมศึกษาของตะวันตกเป็นเรื่องของการลดความเป็นอคติ ลดความคับแคบ ลดการแบ่งแยกทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ความเชื่อ ภาษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหารากฐานของตะวันตกไม่ว่าจะเป็น อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ที่พบว่าในประเทศของตนเองประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการผสมผสานของชนดั้งเดิมในพื้นที่กับผู้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งหลากหลายรุ่น หลากหลายเผ่าพันธุ์ หลากหลายยุคสมัย ส่งผลให้ประเทศเหล่านั้นกลายเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural diversity) ทำให้ปัญหาความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของชนในชาติกลายเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข ส่งผลให้เกิดปรัชญาการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา ซึ่งอาจจะมีชื่อแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ เช่น multicultural education ของอเมริกา intercultural education ออสเตรเลีย หรือในสิงคโปร์ก็จะใช้คำว่า interethnic education ซึ่งคำดังกล่าวนำมาใช้ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เน้นการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธี อยู่บนความเท่าเทียมบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งกรอบแนวคิดนี้เป็นกรอบของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 20

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน พหุวัฒนธรรมศึกษาได้คลี่คลายกลายเป็นกระบวนทัศน์ในด้านพลเมืองศึกษา (citizenship education) ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โลกแบนลง (flat world) มนุษย์สามารถเดินทางไปรอบโลกด้วยระยะเวลาอันสั้น ด้วยระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ด้วยการอพยพย้ายถิ่นทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน การแต่งงานข้ามกลุ่มเป็นสิ่งที่พบได้ชีวิตประจำวัน ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งส่งผลให้คนวัยทำงาน

ต่างย้ายไปทำงานในต่างถิ่นฐานในดินแดนที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนเอง ดังจะพบว่าในปัจจุบัน แพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร นักคอมพิวเตอร์ แม้แต่พ่อครัวได้มีการย้ายถิ่นฐานไปทำงานในต่างประเทศ ส่งผลให้ระบบการจัดการศึกษาในแต่ละประเทศต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ดังเช่นที่ สหพันธ์เพื่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, P21) ได้เสนอให้มีการเตรียมเยาวชนเพื่อให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิต เตรียมเยาวชนให้เป็นพลโลก (global citizenship) มีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ สามารถที่จะอยู่ที่ไหนก็ได้ สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีความเข้าใจคนจากประเทศต่างๆ ดังปรากฏในทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (social and cross-cultural skills) ให้เป็นทักษะที่สำคัญหนึ่งใน 3R และ 7C ที่ต้องพัฒนาให้กับเยาวชน (วิจารณ์ พาณิช, 2555) ในกลุ่มประเทศอาเซียน ใน Asean Curriculum Source book พ.ศ. 2555 ซึ่งกำหนดให้ประชาคมอาเซียนได้ปฏิบัติตาม โดยเป้าหมายของหลักสูตร 1 ใน 5 ข้อ คือ การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้สำรวจ เชื่อมโยง เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมและความเชื่อของแต่ละประเทศ รู้เข้าใจ ชื่นชม ความเข้มแข็ง และอัตลักษณ์ของชุมชน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557)

สำหรับประเทศไทย พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2555 (หน้า 363) ได้นิยาม พหุวัฒนธรรมศึกษา ไว้ดังนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระและความคิด ความเชื่อของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม แม้ว่าในสังคมชุมชนที่สถานศึกษา ตั้งอยู่ไม่มีชนกลุ่มน้อยหรือผู้พูดภาษาถิ่น แต่หลักสูตรและการสอนควรเชื่อมโยงความรู้และความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนพื้นถิ่น เช่น ประเพณี ภาษา ความเชื่อ การทำมาหากิน และวิถีชีวิต เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

Volk (1998) นิยามความหมายนี้ไว้ว่า การสอนที่มุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะอยู่ในสังคมที่ประกอบด้วยผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม โดยจุดมุ่งหมายของการสอนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความอดกลั้น ใจกว้างต่อเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ คำนี้ยังเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งหวังให้ระบบการศึกษานั้นเป็นแนวคิดการสอนผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงภูมิหลังของผู้เรียน

จากหนังสือ An Introduction to Multicultural Education ดีพิมพ์ ค.ศ. 2008 ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 4 ของ Banks (2008, p.135) ได้ให้ความหมายของ พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) ไว้ดังนี้ พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาแบบหนึ่ง มีแนวคิดหลักเพื่อปฏิรูปหลักสูตรและสถานศึกษา (educational institutions) ที่มีสภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างในเรื่องฐานะทางสังคม (socials class) เชื้อชาติ (racial) เผ่าพันธุ์ (ethnic group) ตลอดจน

เพศสภาพ (gender) โดยหลักสูตรและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษามุ่งให้ประสบการณ์ (experience) และการจัดการศึกษาที่สร้างความความเท่าเทียมให้กับผู้เรียนทุกคน (equal opportunities)

นอกจากนี้คำว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา ในปัจจุบันได้ก้าวข้ามไปสู่ การนิยามที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกดังกล่าว และมีแนวโน้มไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ของตะวันตกที่เชื่อในประชาธิปไตย เชื้อมั่นในเสรี และเชื่อมั่นในความเท่าเทียมกัน ส่งผลให้กระบวนทัศน์ของพหุวัฒนธรรมสมัยใหม่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ (1) เป็นการปฏิรูปการศึกษา เน้นจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน (2) มีอุดมการณ์ แนวคิดทางการศึกษาที่นำเอาแนวคิดประชาธิปไตยแบบประเทศสหรัฐอเมริกาที่มุ่งเน้นความเท่าเทียม (equality) ความยุติธรรมกับทุกกลุ่ม (justice) และสิทธิมนุษยชน (human right) มาใช้ในการจัดการศึกษา (3) เป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นกระบวนการที่เกิดจากความขัดแย้งกันระหว่าง แนวคิดการจัดการศึกษาแบบประชาธิปไตย (แนวใหม่) กับแนวคิดของโรงเรียนและสังคม (แบบดั้งเดิมแบบคนขาวนิยม) (หมายเหตุ ในวงเล็บเป็นการขยายความของผู้วิจัย) ที่ส่งผลต่อการเกิดรูปแบบใหม่ของการจัดการศึกษา (เพ็งอ้าง Banks, 2008)

2.1.2 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education)

พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education) ในการจัดการศึกษา มีคำศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันคือ World Music Education พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาหรือ การศึกษาดนตรีโลก กล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดจากสังคมในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยชนดั้งเดิมชาวอินเดียนแดง กลุ่มผิวขาวที่อพยพมาจากยุโรป อังกฤษ ฝรั่งเศส กลุ่มผิวสีที่มาจากเอเชีย อเมริกาใต้ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในอเมริกาเพื่ออนาคตที่ดีกว่า รวมถึงกลุ่มชนที่ถูกจับมาเป็นทาสจากทวีปแอฟริกา ด้วยกาลเวลาต่อเนื่องหลายช่วงคน ส่งผลให้สังคมของประเทศกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น ในสังคมโรงเรียนไม่ได้มีแต่คนผิวขาว แต่ประกอบด้วยคนต่างวัฒนธรรมดังที่กล่าวไปข้างต้นส่งผลให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรม แม้ในช่วงแรกอเมริกาจะพยายามให้แนวคิด Melting pot ที่พยายามจะกลืนกลาย (assimilation) ทุกคนที่เข้ามาประเทศอเมริกาให้กลายเป็นชนอเมริกัน แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ผลและยังถูกต่อต้าน และในช่วงปี ค.ศ. 1950 เกิดแนวคิดการมีพื้นที่สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic revitalization) รวมไปถึงการอ้างถึงเสรีภาพและความเท่าเทียม (liberty) ของคนผิวสี อ้างจากคำประกาศอิสรภาพ ส่งผลให้เกิดแนวคิดในการจัดการศึกษาให้ทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายทางสติปัญญา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภาษา ความเชื่อ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เพศสภาพ (ดู Banks, 2008) เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในสหรัฐอเมริกาเรียกว่า salad bowl ซึ่งหมายถึง การอยู่

ร่วมกันได้ โดยยังยอมรับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ แนวคิดนี้ยังเกิดขึ้นในยุโรป เรียกแนวคิดนี้ว่า cultural mosaie

การจัดการศึกษาทางด้านดนตรีศึกษาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน จากอดีตที่การสอนดนตรีเป็นปรัชญาสุนทรียศาสตร์ (aesthetic approach) ที่เน้นการศึกษาดนตรีคลาสสิก (classical music) ของคนผิวขาวเป็นหลัก โดยมีความเชื่อว่าดนตรีคลาสสิกเช่นของ โมซาร์ท บีโธเฟน บราห์มส์ เป็นดนตรีที่ยิ่งใหญ่ เป็นดนตรีที่มีคุณค่าที่ต้องสอนให้กับเยาวชนทุกคนได้เริ่มเปลี่ยนไป จากในห้องเรียนในอเมริกาที่ประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เริ่มส่งผลให้เกิดการเรียกร้องในการสอนดนตรีของกลุ่มชนเหล่านั้น เพื่อที่จะให้เยาวชนเหล่านี้ได้เรียนรู้จักรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง และในขณะเดียวกันเยาวชนของอเมริกา ก็จะได้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนการสอนดนตรีแบบดนตรีโลก (world Music) เกิดแนวคิดการสอนดนตรีด้วยปรัชญาและแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม (socioculture approach) ในขณะเดียวกันในอเมริกาได้เกิดสมาคม Ethnomusicologist ซึ่งก่อให้เกิดแนวคิดปรัชญามุมมองเกี่ยวกับดนตรีว่า ดนตรีของคนผิวขาวของตะวันตกไม่ได้ยิ่งใหญ่ ดนตรีของวัฒนธรรมอื่นก็มีความเท่าเทียม ดนตรีทุกวัฒนธรรมต่างก็มีคุณค่าของตัวเอง (Kang 2014, Campbell 2004, Volk 1994)

สิ่งหนึ่งที่สำคัญและส่งผลต่อพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา เมื่อมีการประชุม World Music สมาคมครูดนตรีนานาชาติ (Cox, 2010) ได้สรุปหลักการเกี่ยวกับการสอนดนตรีโลก หรือพหุวัฒนธรรมการดนตรี (multicultural music education) ไว้ดังนี้

1. ในโลกนี้มีดนตรีหลากหลายรูปแบบ ทุกรูปแบบต่างมีคุณค่า มีระบบทางดนตรีที่เท่าเทียมกัน (equally valid music systems)
2. งานดนตรีต่างมีพลังชีวิต (exists) ในบริบทของวัฒนธรรมที่งานดนตรีถูกสร้างขึ้น
3. ดนตรีศึกษาต้องแสดงให้เห็นธรรมชาติของวัฒนธรรมทางดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม (multicultural nature of music)
4. สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยประชากรที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม ดังนั้นงานดนตรีที่ถูกนำมาใช้ต้องสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของประชากรที่หลากหลายวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน
5. การตัดสินใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับงานดนตรีจะต้องมาจากคน/กลุ่มชนในเขตวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นผู้ตัดสินใจ ไม่ใช่มาจากเสียงภายนอก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาทางด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษามีรากฐานมาจากการเปลี่ยนความคิดในเชิงปรัชญาดนตรีศึกษารวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมส่งผลให้การนิยามความหมายของคำให้มีความชัดเจนขึ้น ดังเช่นที่ Anderson and Campbell (2011) ได้ให้ความหมายของคำว่าพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ในหนังสือ Teaching Music From a Multicultural Perspective

ว่าการเรียนดนตรีด้วยวิธีการแบบพหุวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ถึงดนตรีกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (a spectrum of ethnic cultural background) ช่วยทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิดของตนเองและผู้อื่น (sensitivity) ด้วยการเรียนดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจผู้อื่น (understanding) เรียนรู้ และเกิดการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้คน มีความเข้าใจผู้อื่นได้โดยง่าย (understanding of) เป็นผู้ที่ใจกว้าง อดกลั้นต่อความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง (tolerance for) เป็นผู้ที่สามารถแสดงความคิดเห็นและมีวิธีการที่หลากหลาย ไม่คับแคบ

จากการนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่ในทุกวัฒนธรรมต่างไม่ได้เป็นวัฒนธรรมเชิงเดี่ยวเท่านั้น แต่ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การย้ายถิ่นฐานทั้งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ส่งผลให้ในสังคมในปัจจุบันทั่วโลกกล่าวได้ว่าเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม แม้ในประเทศไทย ในห้องเรียนหนึ่งจะพบว่า ในห้องเรียนมีความเป็นพหุวัฒนธรรมทั้งในด้านสติปัญญา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภาษา ความเชื่อ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เพศสภาพ เป็นต้น

การสอนดนตรีในปัจจุบัน ในสังคมไทยหรือในนานาชาติจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องนำเอาแนวคิดของพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีของตนเอง

2.2 รูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

จากอิทธิพลของพหุวัฒนธรรมศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนดนตรีที่มีการนำเอาดนตรีที่เกี่ยวข้องกับบริบทวัฒนธรรมของผู้เรียน รวมไปถึงการนำเอาดนตรีจากต่างวัฒนธรรมเข้ามาสอนแทนที่จะสอนแต่ดนตรีแบบใดแบบหนึ่งหรือสอนเพียงแต่ดนตรีคลาสสิก จากการศึกษาของ Elliot (1996) ได้แบ่ง วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมการดนตรี (concepts multicultural music education) ที่เกิดในช่วงศตวรรษที่ 20 ออกเป็น 6 แบบ โดยได้รับอิทธิพลการจัดแบ่งมาจาก Richard Pratte โดยทั้ง 6 แบบได้แก่

1. การกลืนกลาย (assimilation) : แนวคิดการสอนด้วยการกลืนกลาย ได้แก่ การจัดการศึกษาดนตรีของยุโรปคลาสสิกในเชิงประวัติและพัฒนาการของดนตรีเป็นหลักให้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยคำนึงว่า ดนตรีแบบดังกล่าวสามารถสร้างรสนิยมที่ดี (the good taste) หน้าที่ของการศึกษาคือ การให้ประสบการณ์สุนทรีย์ให้กับผู้เรียน ด้วยการให้ประสบการณ์ด้วยดนตรีคลาสสิกของคนผิวขาวหรือดนตรีบริสุทธิ์ (the aesthetic of “fine arts”) เป็นสิ่งที่มีคุณค่า เนื้อหาส่วนใหญ่ได้แก่ การสอนดนตรีในยุคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Baroque, Classic, Romantic, 20th Century การสอนในรูปแบบดังกล่าวนี้นี้จะเห็นได้ว่า ยังไม่คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ในการสอนมุ่งสร้าง

การกลืนกลาย (assimilation) ในด้านรสนิยมทางดนตรีของผู้เรียน ไปสู่การยอมรับดนตรีคลาสสิกเป็นสำคัญ โดยละเลยดนตรีที่เป็นรากเหง้าของผู้เรียน

2. การผสมรวม (amalgamation) : การเรียนดนตรีโลกหรือพหุวัฒนธรรมแบบผสมรวม เป็นการเรียนดนตรีที่ครูผู้สอน ได้นำเอาดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic music) ที่อาจเป็นดนตรีในวัฒนธรรมของผู้เรียนตลอดจนดนตรีในวัฒนธรรมอื่นๆ มาสอนให้กับผู้เรียน ดนตรีที่ถูกนำมาสอน นอกจากดนตรีคลาสสิกดังแบบที่หนึ่งแล้ว ครูมักนำเอาดนตรีพื้นบ้านเช่นเพลง folksongs ของประเทศอเมริการวมทั้งของประเทศอื่นๆ มาสอน รวมไปถึงดนตรีสมัยนิยมเช่นดนตรี Pop, Rock, Jazz ส่วนดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมของผู้เรียน จะถูกนำมาสอนเมื่อมีเนื้อหาที่สอดคล้องหรือเหมาะสมกับแผนการสอนเช่น เพลงเทศกาล เพลงกล่อมเด็ก เพลงพื้นบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ยังคงเรียนเกี่ยวกับดนตรีคลาสสิกของตะวันตกเป็นหลัก

3. แบบสังคมเปิด (open Society) : เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานการคิดว่า ดนตรีเป็นเรื่องของการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกส่วนบุคคล (personal expression) การสอนดนตรีแบบเดิมที่เน้นแต่ดนตรีคลาสสิกหรือดนตรีที่มีความยิ่งใหญ่ในอดีต การสอนแบบดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดนตรีที่ถูกนำมาใช้สอนนั้นต้องเป็นดนตรีที่ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ (secular music) ไม่เน้นดนตรีพิธีกรรม หรือพิธีการ งานดนตรีที่นำมาสอนนั้นเป็นดนตรีของคนทั่วไป งานดนตรีไม่ว่าจะเป็นดนตรีแบบ Fusion, Punk, New Age, Electronic Computer รวมไปถึง World Music ถูกนำมาใช้สอนโดยงานดนตรีที่ถูกจัดว่ามรดกทางวัฒนธรรมทางด้านดนตรีซึ่งเป็นของเดิมจะไม่นำมาใช้เรียนใช้สอน

4. พหุวัฒนธรรมแบบแคบ (insular multiculturalism) : กรอบแนวคิดในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีแบบแคบ เป็นการเรียนการสอนดนตรีที่นำมาจากหนึ่งหรือสองวัฒนธรรม มาใช้ในห้องเรียน ดังเช่น ดนตรีในวัฒนธรรมตะวันตกและดนตรีของชาวเอเชีย หรืออาจจะอยู่ในรูปแบบการสอนวัฒนธรรมดนตรีในท้องถิ่นต่อนั้นจึงเรียนดนตรีตะวันตก รูปแบบการสอนแบบแคบไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มีการเพิ่มเติมวัฒนธรรมดนตรีแบบใหม่เข้ามาเท่านั้น

5. การเรียนรู้แบบสพหุวัฒนธรรม (modified multiculturalism) : การสอนดนตรีแบบดังกล่าวมีการนำเอาดนตรีหลากหลายรูปแบบ ประเภท ชนิดมาบรรจุในหลักสูตร ส่วนใหญ่ ดนตรีที่เลือกนำมาสอนนั้นได้รับอิทธิพลจากการเลือกตามเขตวัฒนธรรม เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ของผู้เรียน การสอนแบบดังกล่าว มีการนำเอาองค์ประกอบทางดนตรี บทบาทหน้าที่ของดนตรี ของแต่ละวัฒนธรรมที่นำมาศึกษามาเปรียบเทียบกับว่าเหมือนหรือแตกต่างกัน และยอมรับรูปแบบวิธีการสอนที่ใช้ในวัฒนธรรมนั้นๆ

6. การเรียนรู้แบบพลวัตพหุวัฒนธรรม (dynamic multiculturalism) การสอนดนตรีแบบพลวัตพหุวัฒนธรรม ได้แก่การเลือกนำเอาหัวข้อที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็น ผู้หญิงกับดนตรี บทบาทหน้าที่ของดนตรี ระบบเสียง เครื่องดนตรี การผสมเสียง คุณค่า มาเป็นตัวกำหนดแล้วจึงเลือกงานดนตรีโลกและนำมาสอนในหัวข้อดังกล่าว เช่น เครื่องดนตรีของจีน ของญี่ปุ่น ของชาวแอฟริกา ของชาวมุสลิม

โดยการสอนแบบดังกล่าวนี้จะไม่ยึดติดกับกรอบการประเมินคุณค่าทางสุนทรียะแนวคิดแบบดั้งเดิมของดนตรีคลาสสิกของดนตรีตะวันตก ยอมรับว่าดนตรีแต่ละประเภทต่างก็มีคุณค่าของตนเอง

หลังจากปี ค.ศ. 2000 เกิดแนวคิดยอมรับว่า สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญ Schippers (2010) ได้ศึกษาและแบ่งวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีหรือดนตรีโลก ออกเป็น

1. แบบวัฒนธรรมดนตรีคลาสสิกเชิงเดี่ยว (monocultural) สอนดนตรีของคนผิวขาวแบบดนตรีคลาสสิก รูปแบบดังกล่าว วิธีการสอนและงานดนตรีจะยึดมั่นกับดนตรีคลาสสิกของตะวันตก โดยมีกรอบแนวคิดที่ว่า ดนตรีคลาสสิกเป็นดนตรีชั้นสูง มีคุณค่า และเป็นดนตรีที่ควรนำมาสอนผู้เรียน ดังนั้นวิธีการสอนดนตรีก็จะใช้เช่นเดียวกับการสอนดนตรีคลาสสิก โดยมีแนวคิดว่าการสอนแบบดังกล่าวเป็นวิธีการสอนที่ดีที่ต้องนำมาใช้ในการสอนดนตรีแบบอื่น วิธีการสอนแบบอื่นๆ ล้วนถูกจัดให้เป็นดนตรีและวิธีการสอนแบบชายขอบ (marginalized) และเมื่อเปรียบเทียบในด้านคุณค่า ยังมีความห่างไกลกับดนตรีคลาสสิก กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญของปรัชญาสถาบันการศึกษาหลักสูตร วิธีการสอนของประเทศตะวันตกรวมไปจนถึงประเทศที่ได้รับอิทธิพลการจัดการศึกษาจากตะวันตก

2. แบบเรียนตามภูมิหลังผู้เรียน (multicultural) สอนวัฒนธรรมดนตรีตามบริบทภูมิหลังของผู้เรียน แนวคิดการสอนวัฒนธรรมดนตรีตามบริบทภูมิหลังของผู้เรียนเกิดจากแนวคิดใหม่ที่ว่า ในสังคมประกอบด้วยผู้คนที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการจัดการศึกษาจะต้องไม่คิดว่าทุกคนเหมือนกัน แนวคิดนี้ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในวิชาดนตรี โดยมีแนวคิดที่ว่า ดนตรีของแต่ละวัฒนธรรม ของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการสอนดนตรีศึกษา ถ้าดนตรีเปรียบเสมือนกับรากเหง้า “roots” ของผู้เรียน ดังนั้น ถ้ามีนักเรียนเป็นคนดำก็ต้องสอนดนตรีแอฟริกา ถ้ามีนักเรียนเป็นชาวมอริออคโค ก็ควรเรียนดนตรีอาหรับ หรือเด็กผิวขาวเรียนดนตรีของโมซาร์ท ควรสอนตามบริบทของผู้เรียน ถ้ามีผู้เรียนกลุ่มวัฒนธรรมใดก็ควรสอนดนตรีของกลุ่มวัฒนธรรมนั้น แต่ถ้าไม่มีก็จะจัดการสอนดนตรีตามปกติ ดนตรีที่นำเข้ามาใช้สอนจึงแล้วแต่บริบทของผู้เรียน

3. แบบแลกเปลี่ยน (intercultural) การสอนวัฒนธรรมดนตรีแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดจากแนวคิดว่าการสอนที่ถูกต้อง ต้องเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ในการสอนมีการหลอมรวม (fusion) วัฒนธรรมต่างๆ แต่การหลอมรวมยังอยู่ในระดับเบื้องต้น ในวิชาดนตรี การหลอมรวมอยู่ในรูปแบบ การนำเอาองค์ประกอบทางดนตรีมาเป็นตัวตั้ง และนำเอาบทเพลงในวัฒนธรรมต่างๆ มาสอนภายใต้หัวข้อที่กำหนดหรือสอนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของงานดนตรี ประเภทเพลง ต่อจากนั้นจึงเลือกนำเอาดนตรีของวัฒนธรรมต่างๆ มาสอนในหัวข้อเดียวกัน รูปแบบดังกล่าวนี้เป็นที่นิยมในการสอนดนตรีในโรงเรียนในยุโรปเหนือ และในบางส่วนของอเมริกา (Schippers, 2010, p.31) กล่าวว่า

การจัดการสอนแบบดังกล่าวมักเป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบดังกล่าว เป็นรูปแบบที่ครูดนตรีให้ความสนใจและนำไปใช้ในการสอนจริง

4. แบบข้ามวัฒนธรรม (transcultural) การเรียนรู้เข้าใจแบบข้ามวัฒนธรรมเป็นการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแนวคิด เปลี่ยนวิธีเรียนวิธีสอน สำหรับวิชาดนตรีมีแนวคิดที่ว่า หลักสูตรต้องประกอบด้วยดนตรีและวิธีการสอนที่หลากหลาย งานดนตรีที่เลือกนำมาใช้ต้องมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ตลอดหลักสูตร ไม่ได้เป็นการเรียนแบบจัดพิเศษหรือในโอกาสพิเศษ แต่เรียนเนื้อหาของดนตรีที่แตกต่างหลากหลายตลอดระยะเวลาของการศึกษา เนื้อหาที่นำมาสอน ดังเช่น ประวัติศาสตร์ ทฤษฎีดนตรี วิธีการ ในการสอน มักมีการอภิปรายในเรื่องบทบาทหน้าที่ของดนตรีในชุมชน บทบาทของบทเพลงในงานเทศกาล ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับความงามความไพเราะของดนตรีแต่ละแบบ ด้วยกรอบแนวคิดการยอมรับถึงความแตกต่างหลากหลายทางดนตรี ดนตรีไม่ได้มีแบบเดียว

2.3 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา และวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

2.3.1 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา

จากความหลากหลายในการให้ความหมายคำว่า พหุวัฒนธรรมศึกษาตามยุคสมัย มีผู้เสนอแนวคิด ตลอดจนรูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา ในหลายรูปแบบ ดังเช่น

Grant และ Sleeter (2007) ได้เสนอ 5 รูปแบบเกี่ยวกับการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา จากที่พบในห้องเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา ไว้ดังนี้

1. สอนให้นักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อยเป็นพิเศษโดยเข้ามาเรียนร่วมกับกลุ่มนักเรียนในวัฒนธรรมใหญ่และทำการสอนไปตามปกติ แต่ครูเตรียมเอกสารเพิ่ม หรือจัดการสอนเพิ่มให้เป็นพิเศษ การสอนแบบนี้หลักสูตรยังคงเดิม ครูมุ่งให้นักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อยเหล่านี้สามารถทำคะแนนสอบตามมาตรฐานกลางได้

2. สอนให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ที่มีความต่างทางวัฒนธรรม ในรูปแบบดังกล่าว ครูมุ่งสร้างเจตคติเชิงบวกในเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน จุดมุ่งหมายสำคัญคือ การสร้างความเห็นอกเห็นใจ (empathy) การสร้างความเข้าใจ (understanding) การสร้างความอดกลั้นต่อความแตกต่างหลากหลาย (tolerance)

3. สอนเป็นหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มวัฒนธรรม หรือกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง ในการสอนครูสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ชนเผ่าพื้นเมืองอเมริกา หรือญี่ปุ่น การสอนจึงเป็นการสร้างให้ผู้เรียนได้รู้จักคนต่างวัฒนธรรมมากขึ้น

4. รายวิชาแต่ละรายวิชาสร้างเนื้อหาที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และนำไปบูรณาการกับเนื้อหาเดิม หน่วยการเรียนรู้เดิม รูปแบบการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับเนื้อหา วิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ที่เลือกใช้ การสอนด้วยแบบคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา มีรูปแบบการสอนและการประเมินที่หลากหลาย

5. การปรับให้สอดคล้องกับแนวคิดการรื้อถอนความคิดเก่า (education that is multicultural and social reconstructionist) จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน มีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของสังคม รวมไปถึงจนถึงการสร้างภาวะการรับรู้การรับผิดชอบของการเป็นพลเมืองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม (a sense of civic responsibility)

ซึ่ง Grant และ Sleeter (2007) ได้กล่าวว่า การสอนทั้ง 5 แบบนี้ เป็นรูปแบบที่ประสบความสำเร็จในการสอนในด้านพหุวัฒนธรรมในสหรัฐอเมริกา แต่ครูก็ไม่ควรยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ครูควรให้ความสนใจต่อความต้องการของผู้เรียน และเลือกรูปแบบที่เหมาะสม

Cushner, McClelland และ Safford (2015) ได้สรุปรูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนอเมริกา โดยให้ความสำคัญกับการรับรู้ว่า สังคมวัฒนธรรมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง (change) ไม่หยุดนิ่ง และได้แบ่งการสอนจากแนวคิดการไม่หยุดนิ่งของวัฒนธรรม ตามแนวคิด An Intercultural Approach ออกเป็น 4 เป้าหมาย (goal) คือ (1) รับรู้เข้าใจว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (2) เข้าใจวัฒนธรรม เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการทางสังคม (3) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมในสังคม ในชาติที่ตนเองอาศัยอยู่ (intergroup) และระหว่างชาติต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากชาติของตนเอง (intragroup) และ (4) การปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (transmit cross-cultural understanding and skills to student) โดยทั้ง 4 เป้าหมายตามระดับขั้นของความเข้าใจ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ขั้นการรับรู้เข้าใจว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

จากการยึดประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ในขั้นแรกต้องสอนให้นักเรียนในอเมริกาเข้าใจว่าสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม คำว่าพหุวัฒนธรรมหมายถึง การที่ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสิ่งที่วัฒนธรรมได้แก่ เชื้อชาติ (nationality) กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnicity race) เพศสภาพ (gender) สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ระบบความเชื่อ การประกาศสภาพเพศของตนเอง (sexual orientation) เขตภูมิภาคที่ตนเองอาศัย สุขภาวะ ความสามารถ/ความด้อยความสามารถ โดยการศึกษาถึงตัวแปรเหล่านี้ว่ามีผลต่อปัจเจกชนและสังคมอย่างไร ในขั้นนี้ครูผู้สอนและนักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจว่า สังคมมีการเปลี่ยนแปลง สังคมไม่ได้หยุดนิ่ง สังคมเริ่มเป็นสังคมพหุลักษณะ (pluralistic society) ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพของสังคม การจัดการศึกษาต้องเป็นการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา

(2) ขั้นการเรียนรู้ เข้าใจวัฒนธรรม และเข้าใจกระบวนการทางสังคม

เมื่อยอมรับว่าระบบการศึกษาต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความเป็นพหุวัฒนธรรม (multicultural) ครูและนักเรียนต้องเข้าใจว่า คำว่าวัฒนธรรมคืออะไร หมายถึงอะไร และคนทั่วไปคิดอย่างไรกับคำนี้ คนทั่วไปนี้คิดอย่างไรกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม คนทั่วไปมีการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจให้กับตนเองในเรื่องความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเช่นใด นักเรียนที่มาโรงเรียน นักเรียนมีวัฒนธรรมของตนเองติดตัวมาโรงเรียนเช่นใด วัฒนธรรมแบบใดบ้างที่โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนยึดมั่นกับวัฒนธรรมของตนเอง แต่ต้องมาใช้วัฒนธรรมที่โรงเรียนกำหนด ที่โรงเรียนมีนักเรียนที่ถูกตราว่าเป็นคนที่ด้อยกว่า จากปัญหาพื้นฐานทางวัฒนธรรม ทางภาษาหรือไม่ ซึ่งในสหรัฐอเมริกาปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นหลักสูตรจะต้องปรับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถึงกระบวนการทางสังคม นักเรียนต้องเรียนรู้ที่จะต้องยอมรับว่า ในสังคมนั้นไม่ได้ประกอบด้วยชนกลุ่มหนึ่งหรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นใหญ่ แต่ประกอบด้วยกลุ่มชนหลายวัฒนธรรม และนักเรียนควรเรียนรู้ถึงความสำคัญของปัจเจกชน และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มว่ามีรูปแบบของการดำเนินชีวิตอย่างไร มีพฤติกรรมอย่างไร เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นควรทำเช่นใด การเรียนรู้วัฒนธรรม กระบวนการทางสังคมของผู้อื่น ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจ ยอมรับ และซึมซับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเอง ไม่เกิดการต่อต้าน การปฏิเสธ รวมไปถึงจนถึงการปรับปรนให้อยู่ร่วมกันได้

(3) ขั้นความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมในสังคม ในชาติที่ตนเองอาศัยอยู่ (intergroup) และระหว่างชาติต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากชาติของตนเอง (intragroup)

ขั้นนี้เป็นการเรียนรู้ที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศ (intergroup) และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมโลก (intragroup) โดยการสอนครูจะต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจว่า ในสังคม ในชาติที่ประกอบด้วยความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น มนุษย์ควรจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เมื่อต้องติดต่อสื่อสาร ควรใช้ท่าทีหรือรูปแบบพฤติกรรมเช่นใด ท่าทีเช่นใดที่ส่งผลทางบวก ท่าทีเช่นใดที่ส่งผลต่อการสร้างอคติทางวัฒนธรรม การปรับปรนความคิดทัศนคติ การประเมินทางชาติพันธุ์ การเรียนรู้เข้าใจถึงความเหมือน ความแตกต่างกัน เรียนรู้ถึงความไวทางวัฒนธรรม ศึกษาเรียนรู้เข้าใจถึงอุปนิสัยทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดจากปัญหาพหุวัฒนธรรม

ในขั้นนี้ครูต้องสอนให้นักเรียนมีความไวในด้านพหุวัฒนธรรม (intercultural sensitivity) มีความเข้าใจแบบข้ามวัฒนธรรม (cross cultural understanding) สามารถสื่อสารแบบข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ขั้นการปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (transmit cross-cultural understanding and skills to student)

ในขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญ เนื่องจากครูต้องสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะ ทักษะความเข้าใจทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ในการสอนครูต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า การเกิดความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นเกิดจากอะไร สาเหตุใด และการสอนให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถเลี้ยวซ้ายขวาในสังคมที่มีความแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนเอง รวมไปถึงไม่กลัวที่จะต้องทำงานในดินแดนที่ตนเองไม่คุ้นเคย

เนื้อหาในขั้นที่ 4 จะต้องสร้างให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตในโรงเรียน ในสังคม ในประเทศ ในโลกที่แตกต่างหลากหลายทั้งในด้านสังคม การเมือง ระบบเศรษฐกิจ ความเชื่อ ได้อย่างมั่นคง

2.3.2 วิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

Edwards (1998) ได้เสนอแนวคิดในการสอนพหุวัฒนธรรม ทั้งในด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ ซึ่งได้จากงานวิจัย ดังนี้

1. ควรเริ่มจากภาพกว้างของวัฒนธรรมก่อนแล้วจึงสอนวัฒนธรรมย่อย ครูควรสอนวัฒนธรรมทางดนตรีที่หลากหลาย หรือสอนดนตรีนานาชาติ และสอนดนตรีที่แตกต่างกัน ทั้งดนตรีแบบฉบับ ดนตรีประจำชาติ (tradition) และดนตรีร่วมสมัย (contemporary) ต่อจากนั้นจึงค่อยสอนดนตรีของกลุ่มวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ควรสอนดนตรีโลกในระดับประถมศึกษา สอนโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเต้นรำ การเคลื่อนไหวร่างกาย การอ่าน การฟัง การชมงานดนตรีโลก รวมไปถึงการเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมทางดนตรี (cultural context) สื่อที่นำมาใช้ต้องมีคุณภาพในระดับดีมาก การสอนที่ประสบความสำเร็จจะต้องใช้เวลา

3. สามารถใช้วิธีการสอนต่างๆ ไป ที่ใช้ในการสอนวิชาอื่นนำมาสอนดนตรีโลกได้ เช่น วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของนักเรียนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (learning center) การเรียนแบบร่วมมือกัน (cooperative learning) ควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่านักเรียนได้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวที่เรียนรู้ ได้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา โดยให้นักเรียนเรียนแบบการค้นหาเพื่อการค้นพบ ไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม

4. สื่อการสอนมีความสำคัญสูงสุด ถ้าเป็นไปได้สื่อการสอนทุกชิ้นไม่ว่าจะเป็น ซีดี บทเพลง ภาพ หนังสือ ควรเป็นของที่มีคุณภาพ เป็นของจริง (authenticity) มีการพิจารณาถึงคุณภาพ ถ้าต้องใช้ของเลียนแบบควรแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เป็นของเลียนแบบ ครูควรหาผู้รู้ที่เป็นคนในวัฒนธรรมจริงๆ เป็นผู้ช่วยเหลือ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของสื่อการสอนที่ใช้

5. ร่วมมือกันสอนพหุวัฒนธรรมกับอาจารย์สายอื่นๆ ในโรงเรียน เช่น สังคม วรรณคดี ศิลปะ นาฏศิลป์ ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ดนตรี นาฏศิลป์ และวัฒนธรรม ครูควรทำงานร่วมกันในเชิงบูรณาการหลักสูตร

6. การสอนให้นักเรียนได้ใช้การคิดวิเคราะห์ เพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน โดยการใช้วิธีการที่เรียกว่า จากสิ่งที่เราได้รู้ไปสู่สิ่งที่เรายังไม่รู้และจะเรียนรู้ในอนาคต (known to the unknown) ซึ่งครูจะรู้ว่าเมื่อนักเรียนรู้อะไรแล้ว ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตื่นตัวเพื่อเรียนรู้สิ่งที่ยังไม่รู้ต่อไป โดยการใช้ดนตรีร่วมสมัย นอกจากจะใช้แต่เพลงแบบฉบับเพียงอย่างเดียว (traditional music)

ครูสามารถเลือกบทเพลงของคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียน หรือครั้งหนึ่งเคยอยู่ในละแวกโรงเรียน ถ้าเป็นไปได้ควรเชิญศิลปินท้องถิ่นที่อาศัยอยู่มาเยี่ยมโรงเรียน และสอนนักเรียนเกี่ยวกับเทศกาลงานบุญต่างๆ ของสังคมชุมชน ให้นักเรียนทราบถึงปฏิทินทางวัฒนธรรมของชุมชน (local public event)

7. ใช้บทเพลงทั้งที่เป็นเพลงแบบฉบับ (traditional) และเพลงร่วมสมัย (contemporary music) สอนให้นักเรียนเข้าใจว่า งานดนตรีไม่ได้หยุดนิ่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลง และควรมหาเพลงที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ เห็นว่าในอนาคตของนักเรียนบทเพลงจะมีลักษณะอย่างไร นอกจากนี้สื่อการสอนบอร์ดนิเทศความรู้ ต้องมีทั้งดนตรีแบบฉบับ และดนตรีร่วมสมัย และนำเสนอให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของดนตรีกับวิถีชีวิต

8. การเชิญนักดนตรีท้องถิ่น หมายถึง การช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพความเป็นจริงจากเจ้าของวัฒนธรรม (insider view) ซึ่งครูดนตรีหรือตำราเรียนไม่สามารถสอนได้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับคน การดนตรีของคนในวัฒนธรรมนั้นอย่างแท้จริง

การมีโอกาสดำเนินการกับศิลปินท้องถิ่น ช่วยลดความเป็นอคติ ความคับแคบ ทำให้นักเรียนรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามครูจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงว่าต้องการอะไร มีหลักการเลือกวิทยากร ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการที่กำหนดไว้ ครูควรได้พูดคุยกับบรรดาภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้าน วิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้ได้วิทยากรที่ตรงกับหัวข้อ จุดประสงค์การสอน ครูต้องยอมรับว่า ศิลปินท้องถิ่นนั้นแตกต่างไปจากครูดนตรี แต่การที่ให้ศิลปินท้องถิ่นได้สอนตามรูปแบบดั้งเดิม สอนตามจารีตประเพณี ซึ่งอาจแตกต่างไปจากวิธีการสอนของครู รวมถึงสิ่งที่นักดนตรีเหล่านี้ได้ให้กับนักเรียน ล้วนเป็นประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งกว่าวิธีการสอนที่ครูอาจจะมองว่าบกพร่อง

9. การสอนดนตรีพหุวัฒนธรรม ต้องมีเวลาสำหรับครูที่จะให้ครูได้เรียนรู้ เข้าใจ บทเพลงที่แตกต่างไปจากบทเพลงที่ตนเองคุ้นเคย ถ้าเป็นไปได้ครูควรได้ไปเรียนดนตรีพหุวัฒนธรรมกับผู้สอนที่มีประสบการณ์และมีวิธีการสอนที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

10. ครูควรระมัดระวังในการใช้คำที่ส่งผลทำให้เกิดค่านิยมเชิงลบทางวัฒนธรรม (dispel cultural) หรือเกิดความคับแคบทางวัฒนธรรม (stereotypes) ในการเรียนการสอน รวมไปถึงคำที่อาจจะส่งผล ครูควรฝึกให้นักเรียนไม่ใช่คำที่ส่งผลดังกล่าว

McCullough - Brabson (1995) อ้างใน Erwin and other (2003) ได้เสนอวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาไว้ดังนี้

1. ใช้ถ้อยคำหรือภาษาของวัฒนธรรมนั้นๆ
2. มีลำนำ หรือมีผู้แปลภาษา หรือคำแปล คำอ่าน
3. ใช้สื่อของจริง
4. เข้าใจบริบทของวัฒนธรรมของบทเพลงนั้นๆ
5. ช่วยทำให้เกิดการยอมรับวัฒนธรรมของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง
6. ละเว้น ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดความคับแคบทางวัฒนธรรม
7. เข้าใจความหมายของบทเพลง
8. ร้องบทเพลงในรูปแบบลีลาของวัฒนธรรมนั้นๆ

2.4 สารคดีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (สารคดี)

2.4.1 สารคดีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) พบว่า วิชาดนตรีเป็นสาระหนึ่งในสามของสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์) โดยได้กล่าวถึงเหตุผลในกำหนดให้มีสารคดี/ศิลปะในหลักสูตร ไว้ดังนี้

ทำไมต้องเรียนศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

ในการเรียนสารคดี กลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรี/ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ โดยในดนตรี ผู้เรียนจะมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี

ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 182)

หลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ โดยในสาระดนตรีได้กำหนดมาตรฐานไว้ 2 ข้อ ดังนี้คือ

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 18)

2.4.2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (สาระดนตรี)

จากการศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับตีพิมพ์ปี 2551 พบว่า ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ได้มีการกำหนดดังนี้

สาระการเรียนรู้ดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มาตรฐาน ศ 2.1 ประกอบด้วยตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง ดังนี้

มาตรฐาน ศ 2.1	
ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. บอกประโยคเพลงอย่างง่าย	● โครงสร้างของบทเพลง - ความหมายของประโยคเพลง - การแบ่งประโยคเพลง
2. จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง	● ประเภทของเครื่องดนตรี ● เสียงของเครื่องดนตรีแต่ละประเภท

มาตรฐาน ศ 2.1	
ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
3. ระบุทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น – ลงง่ายๆ ของทำนอง รูปแบบจังหวะและความเร็วของจังหวะในเพลงที่ฟัง	● การเคลื่อนที่ขึ้น - ลงของทำนอง ● รูปแบบจังหวะของทำนองจังหวะ ● รูปแบบจังหวะ ● ความช้า - เร็วของจังหวะ
4. อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล	● เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี - กุญแจประจำหลัก - บรรทัดห้าเส้น - โน้ตและเครื่องหมายหยุด - เส้นกันห้อง ● โครงสร้างโน้ตเพลงไทย - การแบ่งห้อง - การแบ่งจังหวะ
5. ร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง	● การขับร้องเพลงในบันไดเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง
6. ใช้และเก็บเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	● การใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี ของตน
7. ระบุว่าดนตรีสามารถใช้ในการสื่อเรื่องราว	● ความหมายของเนื้อหาในบทเพลง

(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 20)

สาระการเรียนรู้ดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มาตรฐาน ศ 2.2 ประกอบด้วยตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง ดังนี้

มาตรฐาน ศ 2.2	
ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. บอกแหล่งที่มาและความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทย ที่สะท้อนในดนตรีและเพลงท้องถิ่น	● ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตกับผลงานดนตรี - เนื้อหาเรื่องราวในบทเพลงกับวิถีชีวิต - โอกาสในการบรรเลงดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.2	
ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
2. ระบุความสำคัญในการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรี	● การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี - ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ - แนวทางในการอนุรักษ์

(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 27)

2.5 ภูมิการดนตรี (musicianship)

ภูมิการดนตรี มาจากคำภาษาอังกฤษคือ musicianship เป็นคำนาม เกิดจากคำว่า musician บวกกับคำว่า ship ซึ่งเป็นคำปัจจัย (suffix) หมายถึง ภาวะ ลักษณะ อาชีพ ความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อรวมกันแล้วมีความหมายว่า คุณลักษณะด้านความสามารถของนักดนตรีมืออาชีพ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาการนิยามความหมาย พบว่า มีความหมายทั้งแบบที่กว้างและมีระดับของการอธิบายในด้านคุณลักษณะด้านความสามารถทางดนตรี ความหมายที่สั้นแต่ไร้พลังในการสร้างความเข้าใจดังเช่น ทักษะของนักดนตรี (skill as a musician) ซึ่งจากการนิยามไม่ได้บอกว่าทักษะนั้นคืออะไร และนักดนตรีในที่นี้คือใคร ปัจจุบันการนิยามความหมายของคำว่า musicianship ได้มีนัยยะที่แตกต่างไปจากอดีต ดังเช่นที่ Brown (2012) ได้กล่าวว่า ปัจจุบัน Music ไม่ได้เป็นเพียงแค่ Arts and Crafts ดังเช่นในอดีต โลกมีความเปลี่ยนแปลงไปในทุกด้านทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนวิถีคิดทางดนตรี ดังนั้นการนิยามความหมายของคำว่า ภูมิการดนตรี (musicianship) ในศตวรรษที่ 21 จะเกิดความแตกต่างกันไปตามมุมมองที่ใช้ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นมุมมองของนักเทคโนโลยี มุมมองของนักจิตวิทยา มุมมองของนักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับดนตรี มุมมองของนักวัฒนธรรม หรือมุมมองของนักการศึกษา

Brown (2012) ได้ให้ความหมายของภูมิการดนตรี (musicianship) ดังนี้ ความสามารถส่วนบุคคลที่จะรับรู้ (perceive) เข้าใจ (understand) สร้างการรับรู้ใหม่ๆ (create sonic express) ภูมิการดนตรียังหมายถึง ความตระหนักรู้ถึงโครงสร้างของงานดนตรี สามารถที่จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะเด่น (articulate) สามารถตีความ (interpret) อธิบายถึงโครงสร้าง (features) และผลที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ภูมิการดนตรี หมายถึงความเข้าใจในงานดนตรี ผ่านการวิเคราะห์ การเลียนแบบ ทำซ้ำ (imitation) และการสร้างใหม่ (generate)

2.5.1 ภูมิการดนตรี ในมุมมองของการศึกษา

ในด้านการศึกษาคำว่า ภูมิการดนตรี (musicianship) ถูกนำมาใช้ที่มีมุมมองที่กว้างออกไป คำว่า ภูมิการดนตรี ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายคุณลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ทางดนตรี สมาคมวิทยาลัยดนตรี ประเทศสหรัฐอเมริกา (National Association School of Music) (NASM) ได้กล่าวถึง ภูมิการดนตรี ไว้ใน NASM Handbook 2015-2016 ดังนี้ ภูมิการดนตรีเป็นองค์ความรู้ เป็นทักษะ เป็นการปฏิบัติ เป็นความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทางดนตรีที่ผู้เล่น ผู้ฟัง นักประวัติศาสตร์ นักประพันธ์ นักทฤษฎี ตลอดจนครู จะต้องมีความรู้และสามารถนำมาใช้ในการสร้างงานดนตรี (music making) เพื่อให้งานนั้นมีคุณภาพ

จากคู่มือดังกล่าว ได้ระบุว่า นักศึกษาที่จบระดับอุดมศึกษาทางดนตรี จะต้องมีความสามารถทางดนตรีดังนี้ จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่มีภูมิการดนตรี

1. ฟัง แยกแยะ ระบุน และกล่าวถึงสาระสำคัญของงานดนตรีที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรี ดังเช่น rhythm, melody, harmony, structure, timbre, texture
2. มีความเข้าใจ มีความสามารถในการอ่านและการใช้โน้ตเพลง
3. มีความเข้าใจในกระบวนการประพันธ์งานทางดนตรี (process) เข้าใจคุณสมบัติในด้านสุนทรียะของงานดนตรีในแต่ละประเภทชนิด เข้าใจถึงอิทธิพลของสังคมวัฒนธรรม รูปแบบของความเป็นศิลปะ (artistic) และความเป็นสุนทรียะที่ส่งผลต่อการสร้างงานดนตรี
4. มีความคุ้นเคยกับวรรณกรรมทางดนตรีที่หลากหลาย คุ้นเคยกับหลักการทางดนตรีที่สำคัญของดนตรีในแต่ละยุคสมัย งานดนตรีแต่ละประเภทและชนิด (genres) รวมไปถึงจนถึงเข้าใจประเด็นสาระสำคัญทางวัฒนธรรม
5. มีความสามารถในการระบุหลักเกณฑ์ และพัฒนารูปแบบที่ใช้ในการประเมินคุณค่าคุณภาพของงานดนตรี (musical judgments)

นอกจากนี้ ในคู่มือได้กล่าวว่า ในหลักสูตรจะต้องพัฒนานักศึกษาในด้าน (1) มีความเข้าใจในเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี (components) และกระบวนการทางดนตรี (process) (2) พัฒนานตนเองในด้านการสร้างสรรค์ การตีความงานดนตรี การนำเสนอ การวิเคราะห์ และการประเมินทางดนตรี (3) ด้วยการวิเคราะห์ตัวงาน (analytical) การศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยทางประวัติศาสตร์ (historical) และตัวแปรปัจจัยทางวัฒนธรรม (cultural) อย่างหลากหลายรอบด้าน สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดงานดนตรีจึงประสบความสำเร็จ (4) สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะทางดนตรีนำมาใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ (5) พัฒนานตนเองให้เป็นนักดนตรีที่สร้างงานดนตรีได้ด้วยตนเองแบบนักดนตรีมืออาชีพ

ในหนังสือ ABRSM's Practical Musicianship exams (2016) ได้กล่าวว่า ภูมิการดนตรีของ ABRSM คือ การที่สามารถ “คิดจากเสียงที่ได้ยิน” (think in sound) ซึ่งการคิดเช่นนี้เกิดขึ้นได้เมื่อนักดนตรีสามารถสร้างงานดนตรี (produce music) ได้ตามที่ตนเองตั้งใจและมีจินตนาการ

(perceive internally and in the imagination) ทั้งในการเล่นโดยไม่ได้ใช้โน้ต (by ear) เล่นตามเสียงร้อง (singing) จากการอ่านโน้ต (reading from notation) หรือจากการทำดนตรีปฏิภาณ (improvisation)

นักดนตรีที่มีความสามารถจะเป็นผู้ที่มีภูมิการดนตรี คิดจากเสียงที่ได้ยินได้ ต้องมีทักษะดังนี้

1. สามารถตีวิเคราะห์ และสร้างความเข้าใจถึงโครงสร้างภายในตัวดนตรี และสามารถนำมาสร้างเป็นเสียงดนตรีขึ้น
2. จากการดูโน้ตสามารถตีความและปฏิบัติได้ โดยใช้เวลาน้อยที่สุดในการเตรียมตัว
3. สามารถใช้เวลาศึกษาตัวงานดนตรี และเข้าใจได้ในเวลาสั้นๆ
4. สามารถบอกได้ว่า เสียงที่เล่นจากการได้ยินกับโน้ตเพลงมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

Moore (n.d.) ในบทความ Music Literacy for All; Developing Musically Literate Individuals in Performance-Based Ensembles ได้สรุปว่า หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 1994 ซึ่งเมื่อศึกษาภายใต้กรอบของ musicianship แล้ว หลักสูตรดังกล่าวกำหนดให้เยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกามีภูมิการดนตรีดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางดนตรี และเทคนิคทางดนตรีเพื่อใช้ในการปฏิบัติทางดนตรี
2. มีความเข้าใจหลักการและองค์ประกอบทางดนตรี
3. มีความรู้ และสามารถใช้อำนาจทางดนตรีเพื่อใช้ในการอธิบายและการประเมินดนตรี
4. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงานศิลปะด้วยกันและความสัมพันธ์กับศาสตร์สายอื่นๆ
5. เข้าใจประวัติศาสตร์และบริบททางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

2.5.2 ภูมิการดนตรีในหลักสูตรดนตรีศึกษาของไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

จากการศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ดังที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อ สาระดนตรีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภายใต้กรอบแนวคิด ภูมิการดนตรี ความรู้ ทักษะที่นักดนตรีควรมีเพื่อใช้ในการเล่น การร้อง การสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จ พบว่า สาระดนตรีในระดับการศึกษาดังกล่าว มีการกำหนด ภูมิการดนตรี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มทักษะปฏิบัติ แบ่งออกเป็น

1.1 ทักษะการปฏิบัติทางดนตรี

การเล่น : ข้อ 6 ใช้และเก็บเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

การร้อง : ข้อ 5 ร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง

1.2 ทักษะการอ่านและร้องโน้ต : ข้อ 4 อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล

1.3 ทักษะการฟัง

การฟังเครื่องดนตรี : ข้อ 2 จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง

การฟังองค์ประกอบทางดนตรี : ข้อ 1 บอกประโยคเพลงอย่างง่าย

ข้อ 3 ระบุทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น – ลงง่ายๆ

ของทำนอง รูปแบบจังหวะและความเร็วของ
จังหวะในเพลงที่ฟัง

1.4 การคิดสร้างสรรค์ : ไม่ปรากฏ

1.5 ทักษะการประเมินตนเองและผู้อื่น : ไม่ปรากฏ

2. กลุ่มความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านประวัติศาสตร์ทางดนตรีและบริบททางดนตรี การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี และการสร้างเจตคติที่ดีทางดนตรีอันเกิดจากความรู้ ความเข้าใจทางดนตรี
แบ่งออกได้เป็น

2.1 สามารถอธิบายถึงความหมายของบทเพลงที่เล่น ร้อง

2.2 สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของบทเพลงกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม และ
ประวัติศาสตร์

2.3 การอนุรักษ์และแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี

2.6 การสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีในพหุวัฒนธรรมดนตรี

การสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีในพหุวัฒนธรรมทางดนตรี สามารถแบ่ง
เนื้อหาการสอน การวางแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงพหุวัฒนธรรมดนตรีออกได้เป็น (1)
ส่วนที่เป็นดนตรีหรือองค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลง (2) ส่วนที่เป็นเครื่องดนตรีและวงดนตรี และ
(3) ในส่วนที่เป็นวัฒนธรรม และเนื่องจากแนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีเริ่มจากแนวคิดของตะวันตก
โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา เอกสารส่วนใหญ่จึงเป็นของตะวันตก ดังนั้นวิธีการศึกษา
(approach) และเครื่องมือ (tools) จึงเป็นหลักการทางดนตรีของตะวันตก

ในการศึกษางานดนตรี ในส่วนที่เป็นดนตรีพบว่า การสอนที่ถูกต้องคือการสอนให้ผู้เรียนเกิด
“การรู้” (knowing) และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในทางดนตรี นักวิชาการดนตรีได้แบ่งการเรียนรู้ในการศึกษางาน
ดนตรีออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ (1) knowing about (2) knowing of (3) knowing how และ (4)
knowing why (Reimer 2003, Elliot 1996, Swanwick 1994)

Knowing about ได้แก่ การสอนให้เกิดการเรียนรู้แบบพื้นฐาน เป็นความรู้ระดับแรก เช่น รู้จักชื่อ
หรือเมื่อเห็นก็รู้ว่าเป็นอย่างใด แต่ยังไม่เข้าใจถึงภายในหรือรายละเอียด ดังเช่น เมื่อเริ่มเปิดเทอม อาจจะ
รู้จักเพื่อนร่วมห้องเรียน แต่ยังไม่เข้าใจว่าเพื่อนคนดังกล่าวเป็นคนเช่นไร ในทางดนตรีอาจรู้จักหมอลำ

รู้ว่าเป็นดนตรีของคนอีสานที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แต่ไม่รู้ว่าเป็นดนตรีหมอลำนั้นเป็นอย่างไร อาจจะรู้จักเครื่องดนตรี “แคน” แต่ไม่รู้ว่า “ลายแคน” หมายถึงอะไร การรู้แบบดังกล่าวอาจเรียกว่า เป็นการรู้จักแบบผิวเผิน ในการสอนดนตรี การสอนด้วยความรู้แบบ knowing about มักเป็นการสอน โดยการอธิบาย การใช้คำพูด พบในการสอนดนตรีแบบประวัติศาสตร์เชิงบริบทด้วยการอธิบาย บอกเล่า

Knowing of ได้แก่ การรู้ที่รู้เข้าไปถึงรายละเอียดโครงสร้างภายใน รู้ว่าเป็นอย่างไร ในด้าน การสอน เป็นการสอนในรูปแบบของการสอนเชิงวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในดนตรี ความรู้แบบ knowing of ได้แก่ การเรียนรู้ถึงโครงสร้างของบทเพลงว่า องค์ประกอบทางด้านดนตรีของเพลง ไม่ว่าจะเป็นทำนอง (melody) ลีลาจังหวะ (rhythm) โครงสร้างรูปแบบ (form) นั้นเป็นอย่างไร

Knowing how เป็นความรู้ในด้านการกระทำให้เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ เป็นความรู้แบบ กระบวนการ (process) การใช้ความรู้แบบ knowing how ประกอบด้วยหลายระดับของการใช้การรู้ ซึ่งจะแตกต่างกันตั้งแต่ นักดนตรีฝึกหัดไปจนถึงนักดนตรีมืออาชีพ แต่ทุกคนจะมีเหมือนกันคือ คิดก่อนทำและคิดระหว่างกระทำ สำหรับผู้เล่นดนตรีไปตามความเคยชินจะไม่เรียกว่าเป็นผู้ใช้การรู้ แบบ knowing how

Knowing why เป็นความรู้ที่อธิบายว่า เหตุใดงานดนตรีจึงมีรูปลักษณะ คุณลักษณะหรือมีเสียง เช่นนั้น ซึ่งการตอบคำถามดังกล่าวได้ จะต้องใช้การรู้ที่กล่าวมาทั้งหมดมาใช้ในการตอบคำถาม และ ยังต้องเป็นการรู้ที่เกิดจากการนำเอาความรู้ทางด้านวัฒนธรรมมาใช้ในการอธิบาย เหตุใดงานดนตรีจึง มีเสียงเป็นเช่นนั้น

2.6.1 การสอนองค์ประกอบของดนตรีในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี

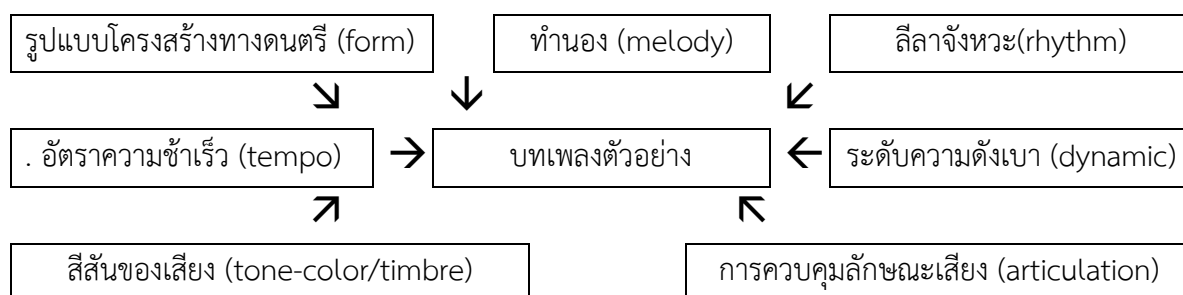
สำหรับตะวันตก การรู้องค์ประกอบของดนตรีของบทเพลง เป็นการรู้ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ เรียนดนตรีมาอย่างดี ซึ่งจะแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้เรียนดนตรีอย่างเช่น เรียนสาขาวิชาดนตรีหรือ เรียนทฤษฎีดนตรีมาเป็นอย่างดี การเรียนรู้องค์ประกอบของดนตรี (element of music/ fundamental of music) ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจบทเพลงนั้นอย่างลึกซึ้ง เห็นคุณค่า

การสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี นักมานุษยวิทยาการดนตรี (ethnomusicologist) ได้เสนอ รูปแบบการสอนดนตรีของแต่ละวัฒนธรรม จากการค้นคว้าของตนเอง โดยให้นำเอาองค์ประกอบของ ดนตรีมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาบทเพลงในแต่ละวัฒนธรรม

นักมานุษยวิทยาการดนตรี มีกรอบความคิดว่า บทเพลงของมนุษยชาติมีองค์ประกอบของ ดนตรีพื้นฐานที่เหมือนกัน และนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนคือ ดนตรีประกอบด้วย (1) ทำนอง (melody) (2) ลีลาจังหวะ (rhythm) (3) ระดับความดังเบา (dynamic) (4) อัตราความซ้ำเร็ว (tempo) (5) รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี (form) (6) สีสันของเสียง (tonecolor/timbre) (7) การผสมเสียง และการประสานเสียง (texture and harmony) และ (8) การควบคุมลักษณะเสียง (articulation)

โดยในการสอนดนตรีพหุวัฒนธรรมในด้านองค์ประกอบของดนตรี สามารถแบ่งออกตาม กระบวนทัศน์ได้ 3 แบบ คือ (1) การสอนองค์ประกอบของดนตรีของบทเพลงโดยไม่มีการเปรียบเทียบ (2) การสอนแบบเปรียบเทียบองค์ประกอบของดนตรี และ (3) แบบค้นพบลักษณะเด่นของรูปแบบ เฉพาะทางดนตรี ซึ่งแบบที่ 1 เป็นการสอนที่เน้นในงานดนตรีแบบใดแบบหนึ่ง นำเอาบทเพลงเป็นตัวตั้ง และสอนองค์ประกอบของดนตรีของบทเพลงดังกล่าว (ดังรูป) ส่วนแบบที่ 2 เป็นแบบเปรียบเทียบ องค์ประกอบของดนตรีของสองวัฒนธรรมหรือมากกว่านั้น ส่วนแบบที่ 3 แบบค้นหารูปแบบทาง ดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะของดนตรีในวัฒนธรรมนั้น

แบบที่ 1 การสอนองค์ประกอบของดนตรีของบทเพลงโดยไม่มีการเปรียบเทียบ จาก ภาพประกอบ เมื่อครูสอนดนตรีในวัฒนธรรมใดๆ ครูสอนองค์ประกอบดนตรีของบทเพลงดังกล่าว เช่น ทำนองของบทเพลง ลีลาจังหวะของบทเพลง อัตราความซ้ำเร็วของบทเพลง ระดับความดังเบาที่ ใช้ในบทเพลงนั้น รูปแบบการสอนแบบดังกล่าวนี จะไม่มีการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากบทเพลง ดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับบทเพลงอื่นๆ เป็นการรู้เฉพาะบทเพลงดังกล่าวเท่านั้น ในการสอนแบบ ดังกล่าวในทางพหุวัฒนธรรมดนตรีเป็นการสอนในชั้นเริ่มให้นักเรียนตระหนักว่า ดนตรีในแต่ละ วัฒนธรรมนั้นอาจจะมีองค์ประกอบทางดนตรีที่แตกต่างกัน

ภาพประกอบที่ 1 การสอนองค์ประกอบของดนตรีของบทเพลงโดยไม่มีการเปรียบเทียบ แบบที่ 1

แบบที่ 2 การสอนแบบเปรียบเทียบ มาจากหลักการสอนของการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี ที่ว่า เพื่อให้บรรลุถึงการเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การเข้าใจตนเอง พร้อมกับการยอมรับ เข้าใจ เกิดความ ใจกว้าง อดกลั้นต่อความแตกต่างหลากหลาย การทำเช่นนั้นได้ในการสอนต้องฝึกให้นักเรียนใช้การคิด วิเคราะห์ (critical thinking) เพราะถ้านักเรียนรู้จักดนตรีของตนเองก่อนและเมื่อนำไปวิเคราะห์งาน ดนตรีของผู้อื่น ผู้เรียนจึงจะเกิดความเข้าใจ เกิดการยอมรับ และเรียนรู้ถึงความแตกต่างหลากหลาย สามารถใช้ความแตกต่างหลากหลายให้เป็นประโยชน์กับตนเอง (Cushner and other 2015, Koppelman 2014) ในการเรียนดนตรี ผู้เรียนจะต้องสามารถเปรียบเทียบได้ว่า องค์ประกอบของ ดนตรีของบทเพลงในวัฒนธรรมที่ตนเองกำลังเรียนรู้ หรือบทเพลงในวัฒนธรรมของตนเองนั้นเป็น

อย่างไร และเมื่อเปรียบเทียบกับบทเพลงในวัฒนธรรมอื่นแล้ว มีองค์ประกอบของดนตรีเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร การสอนดังกล่าวเป็นการสอนมากกว่าการบอกให้รับรู้ถึงข้อเท็จจริง

ในการสอน ผู้สอนจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความเหมือน ความแตกต่างของดนตรีของสองวัฒนธรรมว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ดังภาพเปรียบเทียบ

เพลงในวัฒนธรรมของฉัน

1.ทำนอง (melody) :

พิสัย ระบบเสียง รูปแบบ
และทิศทางของทำนอง
แบบรูปซ้ำ (pattern)

2. ลีลาจังหวะ (rhythm) :

จังหวะเคาะ ความสั้น
ยาวของเสียง อัตรา
จังหวะ แบบรูปซ้ำ

3. ระดับความดังเบา
(dynamic)

4. อัตราความซ้ำเร็ว
(tempo)

5. รูปแบบโครงสร้างทาง
ดนตรี (form)

6. การผสมเสียง และการ
ประสานเสียง
(texture and
harmony)

7. การควบคุมลักษณะ
เสียง (articulation)

เพลงของเพื่อนต่างวัฒนธรรม

1.ทำนอง (melody) :

พิสัย ระบบเสียง รูปแบบ
และทิศทางของทำนอง
แบบรูปซ้ำ (pattern)

2. ลีลาจังหวะ (rhythm) :

จังหวะเคาะ ความสั้น
ยาวของเสียง อัตรา
จังหวะ แบบรูปซ้ำ

3. ระดับความดังเบา
(dynamic)

4. อัตราความซ้ำเร็ว
(tempo)

5. รูปแบบโครงสร้างทาง
ดนตรี (form)

6. การผสมเสียง และการ
ประสานเสียง
(texture and
harmony)

7. การควบคุมลักษณะ
เสียง (articulation)

ภาพประกอบที่ 2 แบบเปรียบเทียบภูมิการดนตรีงานดนตรีของสองวัฒนธรรมหรือมากกว่า

แบบที่ 3 แบบค้นหารูปแบบทางดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะของดนตรีในวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นแนวคิดที่คิดว่า งานดนตรีในแต่ละวัฒนธรรมนั้นจะมีรูปแบบเฉพาะของตน มีหลักการทางดนตรีของตน มีความงามความไพเราะของตน และไม่ควรนำเอาหลักการแนวคิดองค์ประกอบดนตรีของตะวันตกมาเป็นแนวคิดในการศึกษา ในการนำเสนอ “การรู้” (knowing) เกี่ยวกับบทเพลงจึงต้องเป็นการศึกษาบทเพลง และสร้างชุดความรู้ขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงความรู้ที่เกิดจากบทเพลงดังกล่าวนี้ แบบที่ 3 นี้เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่เกิดความคิดว่า ดนตรีไม่ใช่ภาษาสากล ซึ่งต่อต้านแนวคิดเก่าที่คิดว่า ดนตรีเป็นภาษาสากล ดังนั้น ถ้าเป็นของสากล (universal) ก็สามารถใช้หลักการสากลในการศึกษา งานดนตรีได้ทุกชาติ ทุกวัฒนธรรม

แนวคิดที่ว่า ดนตรีไม่ใช่ภาษาสากล มีแนวคิดที่ว่า ดนตรีแต่ละวัฒนธรรมต่างก็มีมาตรฐาน มีหลักการของตนเอง ไม่สามารถที่นำเอาทฤษฎีดนตรีของตะวันตกมาใช้ในการศึกษา เพราะนอกจากจะทำให้ห่างไกลความเป็นจริง บางครั้งยังไม่เหมาะสมกับดนตรีของแต่ละวัฒนธรรม รวมไปถึงจนถึง พบว่า นักวิชาการทางดนตรีที่ศึกษาดนตรีของบางวัฒนธรรมด้วยกรอบตะวันตก แล้วพบว่าดนตรีที่วัฒนธรรมนั้นอาจจะไม่มีรูปแบบเช่นเดียวกับตะวันตกก็จะเรียกดนตรีเหล่านั้นว่า Exotic music, Primitive music (ดนตรีของชนพื้นเมืองที่ยังไม่ศิวิไล) โดยมีความคิดว่า ดนตรีของวัฒนธรรมดังกล่าวนั้น ยังพัฒนาไม่ถึงขั้นแบบดนตรีคลาสสิกที่มีการพัฒนาทางดนตรีไปไกลกว่า ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้รับการต่อต้านโดยนักมานุษยวิทยารุ่นใหม่ (Kang 2014, Schippers 2010)

แต่อย่างไรก็ตามในการสร้าง “การรู้” เกี่ยวกับงานดนตรีด้วยกรอบแนวคิดแบบที่ 3 ก็ยังคงใช้องค์ประกอบของดนตรีที่แบ่งเป็น ทำนอง ลีลาจังหวะ ดังกล่าว แต่จะไม่ยึดเอากรอบดนตรีตะวันตกมาเป็นแกนและมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ จากการค้นพบทางดนตรี เกิดแนวคิด Theory of Musics of the World (ดู Tenzer, 2006) ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ทางดนตรีใหม่ให้เกิดขึ้น

2.6.2 การสอนเครื่องดนตรีและวงดนตรี ในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

ในการสอนดนตรี การสอนเครื่องดนตรี ประเภทและวงดนตรีเป็นหัวข้อหนึ่งที่ระบุไว้ในหลักสูตรดนตรี รวมถึงพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ดังนั้นครูดนตรีไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ที่จะต้องอธิบายรูปแบบการเกิดเสียง วิธีการผลิตเสียง และท้ายสุดคือ ประเภทของเครื่องดนตรี และการสอนเรื่องดังกล่าวนี้เป็นหัวข้อที่พบในการสอนดนตรีของทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตาม การสอนเครื่องดนตรีในรูปแบบดังกล่าวก็ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม

ในประเทศไทย เมื่อกล่าวถึงเครื่องดนตรีและเรียกประเภทของเครื่องดนตรี การแบ่งหมวดหมู่ของไทย ระบบการศึกษาจากส่วนกลางของไทย แบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งจะพบในเอกสารการสอนดนตรีโดยทั่วไป โดยแบ่งเป็น (1) เครื่องดีด (2) เครื่องสี (3) เครื่องตี (4) เครื่องเป่า ซึ่ง

ได้รับอิทธิพลจากการแบ่งหมวดหมู่ของอินเดีย (อนิต อยู่โพธิ์, 2530) โดยเอกสารการสอนของไทย นิยมอ้างอิงจาก สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยในฉบับที่ 1 กล่าวถึงเครื่องดนตรีไทยไว้ดังนี้

เครื่องดนตรีไทย คือ สิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับทำเสียงให้เป็นทำนอง หรือจังหวะ วิธีที่ทำให้เสียง ดังขึ้นนั้นมี อยู่ 4 วิธี คือ

1. ใช้มือหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งตีที่สาย แล้วเกิดเสียงดังขึ้น สิ่งที่มีสายสำหรับตี เรียกว่า “เครื่องตี”
2. ใช้เส้นทางม้าหลายๆ เส้นรวมกันสไลไปมาที่สาย แล้วเกิดเสียงดังขึ้น สิ่งที่มีสายแล้วใช้เส้น ทางม้าสไลให้เกิด เสียงเรียกว่า “เครื่องสไล”
3. ใช้มือหรือไม้ตีที่สิ่งนั้น แล้วเกิดเสียงดังขึ้น สิ่งที่ใช้ไม้หรือมือตี เรียกว่า “เครื่องตี”
4. ใช้ปากเป่าลมเข้าไปในสิ่งนั้น แล้วเกิดเสียงดังขึ้น สิ่งที่เป่าลมเข้าไปแล้วเกิดเสียงเรียกว่า “เครื่องเป่า”

เครื่องทุกอย่างที่กล่าวแล้วรวมเรียกว่า เครื่องตี สี่ ตี เป่า (มนตรี ตราโมท, 2516)

ซึ่งการจัดแบ่งดังกล่าวส่งผลให้กับการศึกษาเครื่องดนตรีของภาคอื่นๆ ของไทย ที่ไม่ได้มี รากฐานการดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากราชสำนักของไทย ดังเช่น โหวด แคน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ใช้การเป่าและดูดในการผลิตเสียง หรือกับเครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นใหม่เช่น อังกะลุง จนทำให้เกิดคำที่ ขยายออกมาเป็น ตี ตี สี่ ตี เป่า เขย่า ชัก ดูด

ในขณะที่ประเทศไทยแบ่งเครื่องเป็น 4 ประเภท ในการสอนดนตรีของตะวันตก ระบบ การศึกษาของตะวันตก ก็แบ่งประเภทเครื่องดนตรีออกเป็น 4 ประเภทเช่นกัน โดยยี่ดวงซิมโฟนี ออร์เคสตราเป็นหลักในการจัดแบ่ง โดยแบ่งเป็น (1) เครื่องสาย (strings) (2) เครื่องลมทองเหลือง (brass) (3) เครื่องลมไม้ (woodwind) (4) เครื่องประกอบจังหวะ (percussion) นอกจากนี้ยังมีการ แบ่งย่อยของแต่ละประเภท ดังเช่น เครื่องสายแบ่งออกเป็น แบบดีดสาย และแบบสไลสาย เครื่อง ประกอบจังหวะแบ่งออกเป็น มีเสียงที่แน่นอน และไม่มีเสียงที่แน่นอน นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีที่ ไม่ได้อยู่ในวงซิมโฟนีแต่มีความยิ่งใหญ่ คือ เปียโน ในการจัดหมวดหมู่ ไม่ได้นำเอาเปียโนไปจัดอยู่ใน กลุ่มเครื่องดนตรีทั้ง 4

ในการสอนดนตรีโดยที่ยึดเอาวัฒนธรรมของตนเองเป็นหลัก และสอนวัฒนธรรมดนตรีของ ชาติอื่นมาสอนต่อ่นั้นจะไม่มีปัญหา ถ้าเป็นการสอนให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือใน ระดับอุดมศึกษา แต่จะส่งผลกับการสอนนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะนักเรียนอาจจะเกิด ความสับสน และถ้าการสอนนั้นยังไม่สามารถให้นักเรียนเข้าใจถึงธรรมชาติของการเกิดเสียงได้ และ เป็นการเรียนรู้แต่เพียงชื่อ ไม่ได้ปฏิบัติจริง ย่อมส่งผลเสียทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

ปัจจุบันในการสอนเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องดนตรี ในวิชาดนตรีโลกหรือพหุวัฒนธรรม ดนตรีศึกษา นิยมนำเอาระบบการจัดแบ่งหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่จัดโดย ฮอร์นบอสเทล (Hornbostel)

และสัคส์ (Sachs) (1914) ที่ศึกษารูปแบบการเกิดเสียง ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์เครื่องดนตรีทั่วโลก โดยแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) Idiophones เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากตัวเครื่องดนตรีเอง (2) Membranophones เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนังที่ขึงตึง (3) Chordophones เสียงเครื่องดนตรีที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของสายที่ขึงตึง (4) Aerophones เสียงเครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศ และต่อมาได้เพิ่มกลุ่มที่ 5 คือ เสียงเกิดจากการสังเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ (Electrophones) ในภายหลัง ซึ่งใน 4 กลุ่ม นิยมแบ่งย่อยออกเป็น

1. Idiophones เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากตัวเครื่องดนตรีเอง แบ่งย่อยออกเป็น (1) เครื่องดีด เล่นโดยการดีดตัวเครื่องดนตรีที่ทำทั้งจากโลหะ ไม้ที่มีความยืดหยุ่นพอให้เกิดการสั่นสะเทือนเป็นเสียง (plucked) ตัวอย่างเช่น แผ่นเหล็กในกลองดนตรี (2) เครื่องตี ได้แก่การตี เคาะ ลงไปที่แหล่งผลิตเสียง ทำให้แหล่งผลิตเสียงเกิดการสั่นสะเทือนเป็นเสียง (struck) และเครื่องเขย่า ได้แก่การเขย่าให้แหล่งผลิตเสียงนั้นกระทบกันเอง หรือกระทบกับวัสดุอื่นเกิดเป็นเสียง (shaken)

2. Membranophones เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนังที่ขึงตึง หรือกลุ่มกลอง ตามปกติกลุ่มกลองจะจัดแบ่งออกตามรูปร่างของกลอง และแบ่งออกเป็นหนังหน้าเดียว กับหนังสองหน้า

3. Chordophones เสียงเครื่องดนตรีที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของสายที่ขึงตึง แบ่งออกเป็น (1) สายขึงตึงไปตามคอ/สะพานของเครื่องดนตรี เป็นตำแหน่งปรับความสั้นยาวของสายเพื่อสร้างระดับเสียง (lute) กับ (2) สายวางแนวนอนขนานไปกับกล่องเสียง

4. Aerophones เสียงเครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศ แบ่งเป็น (1) ผิวลมเข้าไปในท่อ ให้เกิดการสั่นสะเทือนภายในท่อ (flute) (2) เป่าลมผ่านลิ้น (reeds) ลิ้นกระพือส่งผลต่ออากาศที่พุ่งเข้าไปในท่อ และ (3) การใช้ริมฝีปากสั่นสะเทือนลมเข้าไปในท่อ (trumpet)

การสอนเครื่องดนตรีด้วยระบบการจัดแบ่งของฮอว์นบอสเทลและสัคส์ ได้รับการยอมรับและนิยมนำมาใช้สอนวิชาดนตรีโลก ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจว่า เครื่องดนตรีดังกล่าวนั้นมีรูปแบบการเกิดเสียงเช่นใด แต่อย่างไรก็ตามในการสอนดนตรีโลก หลังจากการสอนด้วยระบบการจัดแบ่งดังกล่าวแล้ว ต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจว่าในวัฒนธรรมนั้นๆ เรียกชื่อเครื่องดนตรีนี้ว่าอะไร จัดอยู่ในประเภทอะไร

2.6.3 การสอนสังคมวัฒนธรรมในวิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

การสอนสังคมวัฒนธรรมด้วยแนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา จะได้ผลดีต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน Bakan (2011) ได้เสนอแนวคิด musicaltural approach โดยการสอนให้นักเรียนเข้าใจว่าเกี่ยวกับบริบทของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี การเข้าใจว่าดนตรีนั้นเกี่ยวข้องกับ

ส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร นอกจากนี้จะพบว่า ในการสอนดนตรีพหุวัฒนธรรม ครูผู้สอนต้องสอนให้ผู้เรียนได้เข้าใจภูมิหลัง บริบททางวัฒนธรรมของบทเพลงที่ตนเองจะสอน การเตรียมผู้เรียนทำให้ไม่เกิดการซื้อคทางวัฒนธรรมเมื่อได้ยีนบทเพลงที่ตนเองไม่คุ้นเคย ซึ่งการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเป็นสาระสำคัญที่จะพบในหนังสือเกี่ยวกับการสอนดนตรีโลก การสอนดนตรีพหุวัฒนธรรมทุกเล่ม

การสอนพหุวัฒนธรรมดนตรียังแตกต่างไปจากการสอนดนตรีกลุ่มประสบการณ์สุนทรียะนิยม (aesthetic) ที่ในการสอนนั้นมุ่งสอนให้นักเรียนเกิดการรู้ในด้าน อารมณ์ ความรู้สึกที่มีอยู่ในบทเพลง แต่ในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี มุ่งสอนให้นักเรียนเข้าใจว่า งานดนตรีนั้นมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างไร นอกจากนี้ Regelski (2004) ได้กล่าวถึงการฟังดนตรีว่า ปัจจุบันการฟังดนตรีนั้นแตกต่างไปจากการฟังแบบเดิม ที่เน้นในการฟังดนตรีที่เป็นดนตรีคลาสสิก หรือ ดนตรีที่แต่งขึ้นตามขนบ (art music) ในขณะที่ปัจจุบันแนวคิดที่ว่าดนตรีนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นคลาสสิกเสมอไป ปัจจุบันเกิดคำถามว่า ดนตรีนั้นดีสำหรับใคร (what music is “good for”) และคำถามว่า ดนตรีนั้นมีคุณค่าของดนตรีต่อชีวิตอย่างไร (the value of music for life) ซึ่งส่งผลให้การฟังดนตรีในปัจจุบัน จึงไม่ใช่การฟังเพื่อรับรู้เพียงเรื่องสุนทรียะเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และงานดนตรีก็ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นตามขนบเพื่อการฟัง แต่งานดนตรีนั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์หลายบทบาท ดังนั้นในการสอน ครูจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจว่า ในวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละวัฒนธรรมนั้น ดนตรีจะมีบทบาทหน้าที่ (function) ที่แตกต่างกัน มีการใช้งานดนตรี (used) ที่แตกต่างกัน

ในการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม จึงนิยมสอนงานดนตรีที่ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ นักเรียนได้เรียนรู้ทางดนตรีแล้ว แต่นักเรียนต้องเข้าใจว่าในวัฒนธรรม บทเพลงดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่เช่นใด ด้วยการสอนดังกล่าวจึงจะทำให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ดนตรีกับสังคม

จากการเรียนดนตรีโลก ในสายของนักมานุษยวิทยาการดนตรีไม่ว่าจะเป็นของ Miller (2012) Fowler (1994) รวมทั้งของนักดนตรีศึกษาที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เช่น Campbell (1996) นิยมนำเอาแนวคิด บทบาทหน้าที่ของดนตรี มาใช้เพื่อสอนให้นักเรียนเข้าใจว่า งานดนตรีของวัฒนธรรมอื่นที่ไม่ใช่ตะวันตก งานดนตรีอาจจะไม่ได้ถูกสร้างเพื่อฟัง เพื่อความงามความไพเราะ แต่ดนตรีของวัฒนธรรมอื่นนั้นมีบทบาทหน้าที่ มีการใช้อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งมนุษยชาติได้สร้างดนตรีเพื่อประโยชน์ให้กับตนเองและสังคม Merriam (1964, pp.19-27) ได้กล่าวว่าดนตรีมีไว้ใช้ในกิจการของมนุษย์ดังนี้

1. เพื่อใช้ในการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก (emotion expression)
2. เพื่อความรื่นรมย์ที่ได้จากการได้รับประสบการณ์สุนทรียะ (aesthetic enjoyment)
3. เพื่อการนันทนาการ (entertainment)
4. เพื่อการสื่อสาร (communication)

5. เพื่อใช้เป็นระบบสัญลักษณ์ (symbolic representation)
 6. เพื่อใช้ในการกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย (physical response)
 7. เพื่อใช้ในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม (enforcing conformity to social norms)
 8. เพื่อใช้ในการสร้างความถูกต้อง มั่นคงให้กับสถาบันทางสังคมและพิธีกรรมทางศาสนา (validation of social institution and religious rituals)
 9. เพื่อใช้ในการพัฒนาการและการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม (contribution to the continuity and stability of culture)
 10. เพื่อทำหน้าที่ในการบูรณาการสังคม (preserving social integration)
- (Merriam, 1964, pp.19-27)

นอกจากนี้ พบว่า ด้วยความก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี ตลอดจนสังคมและเศรษฐกิจงานดนตรีได้ถูกนำไปใช้ในการกิจกรรมอื่นๆ อีกไม่ว่าจะเป็น ดนตรีบำบัด การพัฒนาทางด้านสติปัญญาด้วยดนตรี นอกจากนี้ Regelski (2004) ได้ยกตัวอย่างบทบาทหน้าที่ของดนตรีในสังคม ของสังคมปัจจุบันไว้ดังเช่น

1. ความสุข ความบันเทิง (play enjoyment entertainment) ดนตรีถูกนำมาใช้เป็นเครื่องให้ความบันเทิง สร้างความพึงพอใจ และอาจจะรวมไปถึงการสร้างรสนิยมและสติปัญญา
2. ดนตรีช่วยสร้าง ช่วยระบุอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและวัฒนธรรม (personal and cultural identity)
3. ดนตรีทำหน้าที่สื่อสาร บอกกล่าวถึงอารมณ์ ความรู้สึก (communication and expression)
4. ดนตรีถูกนำไปใช้ในการเมือง สังคม และอุดมการณ์ (political, social, and ideological)
5. ดนตรีนำไปใช้ในการปฏิบัติ (pragmatic)
6. ดนตรีถูกใช้ในงานพิธีกรรมทางความเชื่อ ใช้ในการเฉลิมฉลอง และพิธีกรรม (ritual, celebration and worship)
7. ดนตรีถูกใช้เพื่อการตอบสนองทางร่างกาย และกิจกรรมสันทนาการ (physical response and activity)
8. ดนตรีถูกใช้เพื่อการรักษาโรค (therapy)
9. ดนตรีถูกใช้ในชีวิตประจำวัน (everyday uses)

ซึ่งดนตรีในชีวิตประจำวัน มีตัวอย่างมากมาย ตั้งแต่ดนตรีประกอบภาพยนตร์ โฆษณา ดนตรีที่ถูกใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ขณะรีดผ้า วังจ๊อกกิ้ง ฟังขณะขับรถ

ดังนั้นในการสอนสังคมวัฒนธรรมตามแนวคิดพัฒนาวัฒนธรรมดนตรีดังกล่าว ในการวางแผนการสอนจึงไม่ใช่ว่าการสอนที่กล่าวถึงองค์ประกอบทางดนตรี เครื่องดนตรี วงดนตรี แต่จะต้องสอนบทบาทหน้าที่และการใช้งานดนตรี ซึ่งการสอนดังกล่าวช่วยทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสังคมวัฒนธรรม

อย่างแท้จริง และเมื่อเข้าใจแล้วจะช่วยให้นักเรียนเกิดกรอบความคิดความเป็นพหุวัฒนธรรมและพหุวัฒนธรรมดนตรีของมวลมนุษยชาติได้ดี

2.7 การออกแบบกระบวนการจัดและประเมินผลการเรียนรู้ในวิชาดนตรีศึกษา

ในอดีต การประเมินผลการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของครู นักเรียนทำหน้าที่เรียน และเมื่อถึงเวลาสอบก็ทำหน้าที่สอบ ส่งผลให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนแบบตั้งรับ (passive learning) ในการจัดการศึกษาสมัยใหม่ นิยมให้นักเรียนได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยนักเรียนจะต้องรู้ตัวเองว่า เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้หรือจบรายวิชาไปแล้ว ตัวนักเรียนจะต้องแสดงความสามารถอะไรออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น ได้รับรู้ ได้ประจักษ์ การที่ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจดังกล่าวช่วยให้นักเรียนเกิดการวางแผนการเรียนรู้ เปลี่ยนจากการเป็นผู้เรียนแบบตั้งรับ มาเป็นการเรียนแบบมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (rubric assessment) เป็นการประเมินสมัยใหม่ (authentic assessment) เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินแบบ การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (Assessment as Learning) ที่ประเมินโดยผู้เรียนเพื่อตัวผู้เรียน (Earl, 2003) โดยสาระสำคัญของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก คือ ในการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนและครูจะร่วมกันสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ว่า เมื่อจบการศึกษาไปแล้วนั้น นักเรียนจะต้องแสดงออกในด้านใดบ้าง และในการแสดงออกนั้น การแสดงออกถึงคุณภาพหรือระดับแบบใดจึงจะได้คะแนนที่ดี

รูบริก (rubric) มาจากคำภาษาลาตินว่า สีแดง ในสมัยกลาง หมายถึง ตัวหนังสือที่เขียนด้วยหมึกแดงหรือขีดเส้นใต้ไว้ด้วยสีแดงเพื่อให้ผู้อ่านได้ให้ความสำคัญ และเมื่อนักประเมินผลนำมาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ คำว่า เกณฑ์การประเมินด้วยรูบริก (rubric assessment) หมายถึง เกณฑ์ประเมินคุณภาพ (criteria) สำหรับนักเรียนที่ประกอบด้วยช่วงชั้นที่กำหนดระดับคุณภาพของการแสดงออกไว้แต่ละช่วงชั้น โดยสาระสำคัญคือ ต้องประกอบด้วยข้อความที่นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจว่าเกณฑ์คุณสมบัติที่ประกอบด้วยอะไร ต้องทำหรือแสดงออกอย่างไร และทำเช่นใดจะได้ระดับคะแนนแบบใด และมีทั้งหมดกี่รายการ (Brookhart, 2013) จากเอกสาร แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 เรียก “rubrics” ว่า “เกณฑ์การให้คะแนน”

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกแบบทั่วไป (holistic rubric) กับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกแบบแยกประเด็น (analytic

rubric) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ Brookhart ได้แบ่งรูบริกออกเป็น 2 แบบคือ แบบใช้ได้ทั่วไป (general) และแบบใช้เฉพาะกับงาน หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ (task specific rubric) โดยแบบทั่วไปนั้นจะใช้กับภาระงานโดยทั่วไป แต่ถ้าเป็นแบบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ (task specific rubric) ครูจะต้องนำเอากิจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนแสดงออกมาทำการวิเคราะห์ว่ามี องค์ประกอบใดบ้างที่สำคัญหรือมีรายการใดบ้าง และองค์ประกอบหรือรายการนั้นมีคุณสมบัติเฉพาะใด ที่เจาะจงลงไป ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน เมื่อครูต้องการให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งนิยามกำหนดการประเมินด้วยเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกแบบเฉพาะเจาะจง แต่ปัจจุบันได้มีการนำเอาทั้งสองแบบมาผสมผสาน ไม่แบ่งแยกออกเป็นแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546)

หลักเกณฑ์และองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก มีดังนี้คือ

1. จากแผนการสอน ครูต้องการจะให้นักเรียนแสดงออกถึง พฤติกรรม ทักษะใด ความรู้ใด
2. ต้องมีการกำหนดจำนวนรายการว่าในการประเมินนั้น มีจำนวนรายการทั้งหมดเท่าใดที่ ครูต้องการให้นักเรียนแสดงออก ดังเช่น ในการร้องเพลงมีจำนวนรายการที่นักเรียนต้อง แสดงออกดังนี้ (1) ท่าทางและการหายใจ (2) จำคำร้องและการออกเสียง (3) เทคนิค การขับร้อง (4) ร้องทำนอง ลีลาจังหวะ ความซ้ำเร็ว และดังเบาถูกต้องเหมาะสม
3. ในแต่ละรายการต้องมีช่วงชั้นของระดับคุณภาพ ดังเช่นแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น (ดีมาก ดี ปานกลาง ปรับปรุง) 3 ช่วงชั้น (ดี พอใช้ ปรับปรุง) 2 ช่วงชั้น (ผ่าน ปรับปรุง)
4. ในแต่ละช่วงชั้นนั้นจะต้องมีการข้อความอธิบายพรรณนาที่ให้นักเรียนเข้าใจว่า ทำอย่างไร ในด้านคุณภาพนักเรียนจึงจะได้คะแนนในช่วงชั้นดังกล่าว ดังเช่น

ในการร้องเพลงชาติ หัวข้อการออกคำร้อง

- 1) นักเรียนจะได้ 9-10 คะแนน : นักเรียน สามารถจำคำร้อง แสดงออกถึงความ มั่นใจในการจำคำร้อง ออกเสียงอักขระชัดเจน ออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ ได้ชัดเจน
- 2) นักเรียนจะได้ 7-8 คะแนน : นักเรียนสามารถจำคำร้องได้ แต่ไม่มั่นใจ ในการ ร้องแสดงออกถึงการคิดถึงเนื้อร้อง สามารถออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำได้ดี ในระดับหนึ่ง มีผิดพลาดเล็กน้อย
- 3) นักเรียนจะได้ 5-6 คะแนน : นักเรียนจำคำร้องได้ แต่ไม่มั่นใจ ในการร้อง มีการ ดูเนื้อเพลง จำคำร้องได้ไม่ดี สามารถออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำมีผิดพลาด

4) นักเรียนจะได้ 3-4 คะแนน : นักเรียนไม่สามารถจำคำร้องได้ ในการร้องไม่มั่นใจ สามารถออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำผิดพลาดตลอด

5. โดยหลักการการจัดการศึกษาสมัยใหม่โดยเฉพาะในด้านการออกแบบการประเมินด้วยเกณฑ์การประเมินด้วยรูบริก นิยมให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ต่อรองกับครูผู้สอน ถึงจำนวนรายการจากที่ครูเสนอจำนวนรายการนั้น นักเรียนเห็นด้วยว่าเหมาะสม มากไป หรือน้อยไป และร่วมกันอภิปรายกับครู นอกจากนี้ นักเรียนควรได้ร่วมกับครูช่วยกันสร้างเกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริกด้วย

เกณฑ์ประเมินด้วยรูบริก จะได้ผลที่เป็นการประเมินโดยผู้เรียนและเพื่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูจะต้องแจกและอธิบายเกณฑ์การประเมิน ให้นักเรียนทราบตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน หรือหลังจากที่ครูและนักเรียนได้อภิปรายและตกลงกัน ซึ่งการที่นักเรียนทราบว่าต้องทำอะไรบ้าง และคุณภาพของการแสดงออกนั้นเป็นอย่างไร จะส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนจากการเรียนแบบรอครู มาเป็นผู้ที่จัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการประเมินตนเอง รู้ว่าตนเองมีข้อบกพร่องเช่นใด และข้อสำคัญ นักเรียนรู้ตัวว่าจะปรับปรุงตนเองอย่างไรต่อไป ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่คิดเป็น สามารถจัดการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นผู้เรียนที่เป็นอิสระที่ไม่ต้องรอครู อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อไป (lifelong learning)

2.8 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในหลักสูตรของนานาชาติ: ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย

2.8.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกานับได้ว่าเป็นประเทศต้นกำเนิดแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ซึ่งสืบเนื่องจากประวัติความเป็นมาของชาติที่กล่าวได้ว่า เป็นดินแดนแห่งเสรีภาพและความเท่าเทียมกันซึ่งเกิดการสะสมของประวัติศาสตร์ของประเทศ เริ่มจากชนผิวขาวที่อพยพมาจากยุโรป การเรียกร้องการปกครองตนเองให้เป็นอิสระจากดินแดนแม่ การต่อสู้เพื่ออิสรภาพของชนผิวสีที่ถูกจับมาเป็นทาสจากอัฟริกาเพื่อมาใช้ทางการเกษตร การต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองของชนเผ่าพื้นเมือง และรวมไปถึงการอพยพของผู้คนในเอเชีย เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน และประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่หลอมรวมให้ผู้คนที่แตกต่างกันหลากหลายอาศัยอยู่ร่วมกันได้

ถ้อยคำแห่งเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน มาจากถ้อยคำของ อับราฮัม ลินคอล์น “...มนุษย์ทุกคนถูกสร้างขึ้นมาอย่างเท่าเทียมกัน และพระเจ้าผู้สร้างได้มอบสิทธิบางประการที่จะเพิกถอนมิได้ไว้ให้แก่มนุษย์ ในบรรดาสิทธิเหล่านั้นได้แก่ ชีวิต เสรีภาพและการแสวงหาความสุข...” (that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable

Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness) ซึ่งประโยคทองนี้ เป็นประโยคที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิใช้เรียกร้องในการปกป้องสิทธิของตนเองของประชาชนอเมริกัน

ปรัชญาพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นปรัชญาที่เริ่มจากการสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ซึ่งลบล้างความคิดการจัดการศึกษาแบบหลอมรวม (melting pot) ที่เอาทุกวัฒนธรรมมาป้อนรวมกัน ให้กลายเป็นวัฒนธรรมอเมริกันแบบเอิงโกล ออเมริกัน มาเป็นการจัดการศึกษาแบบซาลัด (salad bowl) ที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของวัฒนธรรม ในทางการศึกษาซึ่งเริ่มจากการจัดการศึกษาที่จัดสำหรับคนผิวขาว การเรียนการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของยุโรปเป็นหลัก มาสู่การต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงความคิดการนำเอาวัฒนธรรมของผู้อื่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมของผู้เรียนที่ไม่ใช่คนผิวขาวมาสอน

การสอนพหุวัฒนธรรมยังเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา สังคม โรงเรียน ชุมชนที่ประกอบสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งพบปัญหาทางสังคมที่เกิดจากปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้ปรับปรัชญาแนวคิด ไม่สอนตามแบบเดิมที่ไม่คำนึงวัฒนธรรมของผู้อื่น สอนแต่วัฒนธรรมของชาวผิวขาว ไม่สนใจวัฒนธรรมของเด็กผิวสีที่มาจาก อัฟริกา เอเชีย ซึ่งทำให้เยาวชนอเมริกัน เกิดความคับแค้นทางวัฒนธรรม เกิดอคติทางวัฒนธรรม และในขณะเดียวกัน เด็กผิวสีก็มีปมด้อยทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมดังกล่าว ด้วยการสอนแบบพหุวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงความเหมือนและแตกต่างกันด้วยความเข้าใจ ยอมรับ ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง

ปัจจุบัน คำว่าพหุวัฒนธรรมถูกตีความ และมีมุมมองไปไกลมากกว่าเดิม จากการยึดถือคำว่าเท่าเทียมนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียนในห้องเรียน คำนึงถึงความแตกต่างไม่ว่าจะเป็นทางชาติพันธุ์ เพศ เพศสภาพ วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ ถ้าพบว่าในห้องเรียนมีความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ครูผู้สอนก็ต้องปรับการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้น

ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมาย Federal Law แผนการศึกษา The Individual with Disabilities Education Act (IDEA) ซึ่งมีมาตั้งแต่ 1975 แต่ที่สำคัญคือ ปี ค.ศ. 2004 ที่กำหนดให้มีการจัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมให้กับเยาวชนอายุ 3-21 ปี ซึ่งทำให้ช่องว่างระหว่างชนผิวดำ กลุ่มอเมริกาใต้ กลุ่มเอเชีย กับชนผิวขาวทุกอย่างจะต้องลดน้อยลง ทุกมลรัฐจะต้องจัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกามีความเป็นพหุวัฒนธรรมภายใต้กรอบความเท่าเทียมกัน

การจัดการศึกษา เดิมในแต่ละมลรัฐในสหรัฐอเมริกาจะเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีหลักสูตรกลาง แต่หลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การจัดลำดับการศึกษาของประเทศของตนเองอยู่ในลำดับที่ล้าหลัง ได้เกิดแนวคิดการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง เกิดหลักสูตรแบบ Standard-Based โดยเฉพาะ

เมื่อสภากรรณการประกาศ Goal 2000 ในปี 1990 ส่งผลให้การศึกษาในทุกมลรัฐของอเมริกาถูกกำหนดจากรัฐบาลกลางมากขึ้น มีการประกาศหลักสูตรกลาง และให้มลรัฐนำไปปรับใช้ ในดนตรี ได้เกิดหลักสูตรแกนกลาง 1994 หลักสูตร What young American should know and be able to do in the arts : music ในปี 2013 ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศใช้ Common Core Standards โดยเริ่มจากวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับดนตรีได้มีการจัดทำ National Core Arts Standards: A Conceptual Framework for Arts Learning ในปี 2014

2.8.1.1 พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในหลักสูตร National Core Arts Standards: A Conceptual Framework for Arts Learning : Music ปีค.ศ. 2014 ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักสูตร National Core Arts Standards: A Conceptual Framework for Arts Learning ในปี 2014 สารวิชาดนตรี เป็นหลักสูตรแกนกลางที่สร้างขึ้นเพื่อทดแทนหลักสูตรแกนกลางฉบับเก่า ปีค.ศ. 1994 (National Core Arts Standards, 2014) โดยฉบับ 2014 มีแนวคิดสร้างจากปรัชญาที่แตกต่างไปจากเดิม หลักสูตรศิลปะ/ดนตรีมีจุดมุ่งหมายคือ (1) ต้องการให้ผู้เรียนทุกคนมีความรอบรู้ในด้านศิลปะ (artistic literacy) (2) เรียนด้วยกระบวนการทางศิลปะ (3) ใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวเชื่อมในทุกทักษะ (4) มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างยั่งยืนผ่านคำถามที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาคุณค่าและความหมายในงานศิลปะ และ (5) การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับกระบวนการทางศิลปะ

ในการศึกษาด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในหลักสูตร 2014 พบว่า หลักสูตรมีแนวคิดเปลี่ยนไป แตกต่างจากหลักสูตร ค.ศ. 1994 โดยในหลักสูตร 1994 ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ 9 ด้าน โดยการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านพหุวัฒนธรรมด้านดนตรีศึกษาพบว่าการกำหนดอยู่ในมาตรฐานข้อที่ 9 คือ เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 9 มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (understanding music is relation to history and culture) โดยมีการกำหนดในการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นดังนี้

ช่วงชั้นเกรด 1 – 4 โดยในช่วงชั้นนี้ หลักสูตรมุ่งเน้นให้นักเรียนฟังองค์ประกอบทางดนตรี (listening to) การวิเคราะห์ การประเมินคุณค่า เป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบสะสมความรู้เพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ได้ต่อไป (building block) ซึ่งมีความสำคัญสำหรับอนาคต เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนอยู่ในโลกของสังคมแบบพหุวัฒนธรรม (diverse global society) การฟัง การวิเคราะห์ และการประเมินคุณค่าช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น เข้าใจถึงวิถีความคิด วิถีชีวิต หรือสิ่งอื่นๆ อีกคนงานับ (expression of human culture) ที่ถูกนำเสนอผ่านงานดนตรีของทั้งวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่น ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยในช่วงชั้นดังกล่าวนี้นักเรียนถูกกำหนดให้เรียน ดังนี้

1. จากการได้ฟังบทเพลงตัวอย่าง ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านช่วงยุคสมัย และความหลากหลายของวัฒนธรรม นักเรียนสามารถระบุ (identify) ได้ว่า งานทางดนตรีนั้นเป็นดนตรีประเภท (genre) หรือมีรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) แบบใด
2. สามารถอธิบายด้วยคำศัพท์ทางดนตรีง่ายๆ ได้ว่า ตัวอย่างของงานทางดนตรีที่มีความหลากหลายของแบบวัฒนธรรมนั้นใช้หรือประกอบด้วยองค์ประกอบทางดนตรีอย่างไรในบทเพลง
3. สามารถระบุถึงบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และสามารถพรรณนาถึงความเหมาะสมของบทเพลงที่ถูกนำมาใช้ในกิจกรรมดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
4. สามารถระบุและอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของนักดนตรี* ของดนตรีแต่ละแบบ แต่ละวัฒนธรรม

* เช่น ผู้อำนวยเพลงในวงออร์เคสตรา นักร้องเพลงพื้นบ้าน นักดนตรีในวัด

ช่วงชั้นเกรด 5 – 8 โดยในช่วงชั้นนี้ หลักสูตรมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ และสามารถเชื่อมโยงระหว่างดนตรีกับวัฒนธรรมต่างๆ และประวัติศาสตร์ ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจสังคม มีทัศนคติ และพฤติกรรมพึงประสงค์ ส่งผลให้นักเรียนกลายเป็นชนในสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่กลายเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม (multicultural) โดยในช่วงชั้นดังกล่าวนี้นักเรียนถูกกำหนดให้เรียน ดังนี้

1. สามารถพรรณนาถึง ความแตกต่างหรือลักษณะเด่นของงานดนตรีแต่ละประเภท (genres) รวมถึงลักษณะเด่นทางดนตรี (style) จากดนตรีในหลายวัฒนธรรม
2. สามารถแบ่งประเภทรวมถึงลักษณะเด่นทางดนตรีของงานทางดนตรีที่หลากหลายได้ โดยการนำเอาหลักการเช่น ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ประวัตินักประพันธ์ ลักษณะสำคัญของประเภทงาน (title) มาใช้ในการแบ่งดังกล่าว โดยในการแบ่งนั้นสามารถอธิบายถึงลักษณะเด่น หรือคุณภาพของงานที่เป็นประเด็น เป็นสาเหตุของการจัดแบ่งออกมาเป็นตัวอย่างได้
3. สามารถเปรียบเทียบงานดนตรีในเขตวัฒนธรรมต่างๆ ในด้านบทบาทหน้าที่ของดนตรี (functions music serve) บทบาทหน้าที่ของนักดนตรี (roles of musicians)* และอธิบายได้ว่า ด้วยปัจจัยใด ด้วยเหตุผล ด้วยโอกาสใด ด้วยบทบาทใด วงดนตรีหรืองานดนตรีแต่ละประเภทแต่ละชนิดจึงถูกนำมาใช้ไม่เหมือนกัน

* เช่น มือลีดกีตาร์ในวงร็อก นักประพันธ์ในเพลงโฆษณา นักร้องในวงอุปรากรจีน/จิว (Peking opera)

ช่วงชั้นเกรด 9 – 12 โดยในช่วงชั้นนี้ นักเรียนเรียนรู้ว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ดังนั้นความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจ (listen with understanding) จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การฟังอย่างเข้าใจจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจถึงสภาพของมนุษย์ในทุกวัฒนธรรม การฟังอย่างเข้าใจช่วยให้นักเรียนเข้าใจเพื่อนมนุษย์อย่างจิตใจที่เปิดกว้าง ด้วยสายตาของการ

ใคร่ตรองเรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ผ่านการศึกษาไปแล้ว นักเรียนจะต้องมีความเพียบพร้อมทั้งทักษะทางด้านดนตรี ความรู้ และมีนิสัยใฝ่ที่จะเรียนรู้ (habits) เกี่ยวกับดนตรีต่อไปในภายภาคหน้า ในช่วงขั้นนี้หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนในช่วงขั้นดังกล่าวเรียนดังนี้

1. จากการฟังตัวอย่างงานดนตรี นักเรียนสามารถจัดประเภทของบทเพลงดังกล่าวได้ว่า บทเพลงนั้นเป็นงานดนตรีประเภทใด (genre) หรือเป็นงานที่มีลักษณะเด่น (style) แบบใด และสามารถกล่าวได้ว่างานดังกล่าวนั้นอยู่ในช่วงยุคสมัยใด หรืออยู่ในรูปแบบวัฒนธรรมหรือไม่อยู่ในวัฒนธรรมใด โดยมีเหตุผลมาสนับสนุนในการจัดแบ่ง (classify) ดังกล่าว

2. เมื่อกล่าวถึงประเภทของดนตรีของประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละแบบ เช่น ดนตรีแบบสวิง (swing) ละครเพลง (broadway musical) ดนตรีบลูส์ (blues) นักเรียนสามารถระบุแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้า สามารถกล่าวถึงประวัติ การพัฒนาการ ลักษณะเด่นของดนตรีแบบดังกล่าว และสามารถยกตัวอย่างนักดนตรีที่มีชื่อในประเภทของบทเพลงดังกล่าว

3. สามารถระบุได้ว่า นักดนตรี สามารถทำหน้าที่ใด ประกอบอาชีพ หรือมีกิจกรรม* (role) ได้บ้าง โดยการยกตัวอย่างหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าว และพรรณาน่าว่านักดนตรีนั้นต้องทำอะไรบ้างในหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าว

* เช่น เพื่อความบันเทิง ครู ผู้ถ่ายทอด สืบต่อทางวัฒนธรรม (transmitter of culture traditions)

สำหรับหลักสูตรดนตรีในปี ค.ศ. 2014 แบ่งเนื้อหาออกเป็น (1) การสร้างสรรค์ (creating) (2) การปฏิบัติทางดนตรี (performing) (3) การฟังและการวิเคราะห์ (responding) และ (4) การเชื่อมโยง (connecting) โดยการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี พบในส่วนการปฏิบัติทางดนตรีและการเชื่อมโยง โดยในการปฏิบัติทางดนตรี พบดังนี้

การปฏิบัติทางดนตรี (performing) แบ่งหัวข้อออกเป็น (1) การเลือก (select) (2) การวิเคราะห์ (analyze) (3) การตีความ (interpret) (4) การนำเสนอ (present) (5) การฝึกซ้อม การประเมิน และการปรับปรุงคุณภาพการแสดง (rehearse, evaluate and refine) และ (6) การประเมินและปรับปรุง (evaluate and refine) โดยในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีพบในส่วนย่อยการตีความ โดยมีการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนในมาตรฐานย่อย ดังนี้

เกรด 3 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.3 C นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า บริบทที่เกี่ยวข้องดังเช่น บุคลิกภาพ และสภาพสังคมมีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร

เกรด 4 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.4 C นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า บริบทที่เกี่ยวข้องดังเช่น สภาพสังคม วัฒนธรรมมีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร

เกรด 5 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.5 C นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า บริบทที่เกี่ยวข้องดังเช่น สภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์มีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร

เกรต 6 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.6 C นักเรียนสามารถระบุได้ว่า สภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์มีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร

เกรต 7 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.7 C นักเรียนสามารถระบุได้ว่า สภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์มีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร และผลของตีความที่แตกต่างกันส่งผลทำให้ การบรรเลง การแสดงนั้นเกิดรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกัน

เกรต 8 มาตรฐานการปฏิบัติ 4.2.8 C นักเรียนสามารถระบุได้ว่า สภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์มีผลต่อการบรรเลง การแสดงอย่างไร และผลของตีความที่แตกต่างกันส่งผลทำให้ การบรรเลง การแสดงนั้นเกิดรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกัน

นอกจากในการปฏิบัติทางดนตรี (performing) จากการศึกษาหลักสูตร พบว่าการสอน พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ยังพบในเนื้อหาในส่วนการเชื่อมโยง (connecting) ซึ่งจุดประสงค์ของการ เชื่อมโยงคือ ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์และประสบการณ์ทางดนตรีที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในการแสดง การสร้างงานดนตรี โดยในส่วนเชื่อมโยงพบการนำเอาความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติทางดนตรีที่ได้ เรียนไปแล้วในมาตรฐานการปฏิบัติ 4.2 ที่ได้กล่าวไปแล้ว และอยู่ในข้อย่อย 2 ของการเชื่อมโยงที่ หลักสูตรได้กล่าวว่า การเข้าใจในเรื่องบริบททางวัฒนธรรม สังคม และประวัติศาสตร์จะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจในบทบาทเพลงได้มากขึ้น และสามารถแสดง ปรับปรุงการแสดงของตนเองดีขึ้น

จากหลักสูตรดนตรี ปี ค.ศ. 2014 แม้จะไม่มีกล่าวถึงการเรียนการสอนตามแนวคิด พหุวัฒนธรรมที่ชัดเจนแบบปี 1994 แต่การสอนด้วยกระบวนการทางดนตรี การฝึกให้คิดแบบนักดนตรี และจะพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา บทเพลงที่เลือกนำมาสอนนั้น ได้รับอิทธิพลการเลือกเพลงแบบ พหุวัฒนธรรมมาใช้ การเลือกงานดนตรีแบบ World Music (Anderson and Campbell, 2011) ดังนั้นจึงเป็นที่เชื่อได้ว่า เยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยการสอนดนตรี โดยการเลือกงาน ดนตรีที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการรับรู้เข้าใจพหุวัฒนธรรม ทางดนตรีได้เป็นอย่างดี

2.8.2 สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร ปัจจุบันประกอบด้วยด้วยชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งเกิดจาก ชนชาติที่เคยเป็นเมืองขึ้นของสหราชอาณาจักร ได้เดินทางเข้ามาตั้งหลักแหล่งในสหราชอาณาจักร เพื่อชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านการงาน การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ ปัจจุบันสหราชอาณาจักร มีชาวอินเดีย ซึ่งประกอบด้วย ชาวอินเดีย ชาวปากีสถาน ชาวบังกลาเทศ เกือบร้อยละ 6 คนผิวสี ผิวดำจากหมู่เกาะ คาริเบียน และทวีปแอฟริกา ร้อยละ 3 มีชาวจีน และลูกครึ่งอังกฤษจีนเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจ โรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าร้อยละ 22 เป็นชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ในสหราชอาณาจักรที่ไม่ใช่ คนผิวขาว

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสหราชอาณาจักรประกอบด้วยวิชาทั้งหมด 12 วิชา ในช่วงชั้นที่ 1 – 2 (ระดับประถมศึกษา) แบ่งสาระที่นักเรียนต้องเรียนออกเป็น (1) วิชาแกน (core subjects) กำหนดให้ทุกคนจะต้องเรียน (2) วิชาพื้นฐาน (fundamental subjects) และวิชาเลือก

ในระดับช่วงชั้นที่ 1- 2 วิชาแกน ได้แก่ (1) ภาษาอังกฤษ (english) (2) คณิตศาสตร์ (maths) (3) วิทยาศาสตร์ (science) วิชาพื้นฐาน ได้แก่ (1) ศิลปะและการออกแบบ (art and design) (2) คอมพิวเตอร์ (computing) (3) ออกแบบและเทคโนโลยี (design and technology) (4) ภาษา (languages) (5) ประวัติศาสตร์ (history) (6) ภูมิศาสตร์ (geography) (7) ดนตรี (music) และ (8) พลศึกษา (physical education)

ในช่วงชั้นที่ 3 เทียบได้กับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิชาเพิ่มดังนี้คือ หน้าที่พลเมือง (citizenship) และในช่วงชั้นที่ 4 หลักสูตรจะมีวิชาแกน (core subjects) ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ (english) วิชาคณิตศาสตร์ (maths) วิชาวิทยาศาสตร์ (science) วิชาพื้นฐาน (foundation subjects) ได้แก่ วิชาคอมพิวเตอร์ (computing) วิชาพลศึกษา (physical education) วิชาหน้าที่พลเมือง (citizenship) นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องจัดให้นักเรียนได้เรียนวิชาเหล่านี้อย่างน้อย 1 วิชา ได้แก่ (1) วิชาพหุศิลปะ (ประกอบด้วยดนตรีและทัศนศิลป์) (arts) (2) การออกแบบและเทคโนโลยี (design and technology) (3) มนุษยศาสตร์ (humanities) (4) ภาษาต่างประเทศสมัยใหม่ (modern foreign languages) นอกจากนี้อาจจัดรายวิชาศาสนาศึกษา (religious education) (RE) และเพศศึกษา (sex education) ในช่วงชั้นที่ 4 (Volk, 2004)

2.8.2.1 พหุวัฒนธรรมศึกษาในรายวิชานอกหลักสูตร

ในหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง ปีค.ศ. 2013 มีรายวิชาที่ไม่ได้เป็นวิชาบังคับ แต่เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน และส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรม ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชาบังคับ (core) และรายวิชาพื้นฐาน (fundamental) เรียกว่า วิชา Personal, Social and Health Education (PSHE) and Citizenship (Department for Education and Employment, 2013) โดยหลักสูตรดังกล่าวในหลักสูตร 2013 ไม่ได้มีรายละเอียดของวิชา แต่ในฉบับปี 1999 ได้กล่าวถึงโดยมีจุดประสงค์ของรายวิชาไว้ดังนี้

“... สร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่รอบรู้ มีพลัง มีความรับผิดชอบ ผ่านกิจกรรม ประสบการณ์ ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ทั้งในโรงเรียนและร่วมกับชุมชน เรียนรู้จักคุณค่าของตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบในการเรียนรู้ พัฒนาตนเอง ...เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ทั้งในด้าน จิตวิญญาณ ศีลธรรม สังคมและวัฒนธรรม ...เรียนรู้การเมือง สถาบันทางสังคม ที่มีผลต่อตนเองทั้งสิทธิและหน้าที่ซึ่งตนเองต้องรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เรียนรู้เข้าใจ

และยอมรับถึงความเหมือน ความแตกต่าง และหลากหลายกันของเพื่อนมนุษย์ เพื่อที่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญทั้งในการเรียนและในการใช้ชีวิตต่อไปภายภาคหน้า

วิชาดังกล่าวได้แบ่งเนื้อหาในด้าน ความรู้ ทักษะ และความเข้าใจ (knowledge, skills and understanding) ออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) การพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง (developing confidence and responsibility and making the most of their abilities) (2) การเตรียมเป็นพลเมืองที่ดี (preparing to play an active role as citizens) (3) เข้าใจสุขชีวิและและการอนามัย (developing a healthy, safer lifestyle) (4) ความสัมพันธ์และการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น (developing good relationships and respecting the differences between people) โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมได้แกข้อ 4 โดยมีเนื้อหาที่สอนให้เยาวชนของสหราชอาณาจักรเกิดการเรียนรู้ถึงความเหมือน ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีการกำหนด ดังนี้

1. รู้เข้าใจว่า พฤติกรรมการประพฤติของตนเองอาจจะส่งผลกับผู้อื่นได้
2. ฟังผู้อื่น สามารถเล่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สามารถระบุถึงความเหมือน ความแตกต่างของผู้อื่น เรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่างและความเหมือนกันของผู้อื่น
4. รู้ว่าต้องใส่ใจเพื่อนและครอบครัว
5. รู้ถึงความแตกต่างระหว่าง การล้อเล่น การหยอกล้อ การกลั่นแกล้ง รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก เรียนรู้วิธีการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือจัดการกับการข่มขู่ เหยียดหยาม

ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 จะพบว่าหลักสูตรได้มีการกำหนดเนื้อหาในเรื่องการสอนให้เยาวชนของสหราชอาณาจักรได้เรียนรู้ถึงความเหมือน ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น หลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้โลกที่กว้างมากขึ้น รับรู้เข้าใจทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมอังกฤษ และภาพรวมของโลก เริ่มเรียนรู้ว่า ความคิดและการกระทำของตนเองนั้น อาจจะส่งผลต่อ สังคม ชุมชน และโลกทั้งในด้านการเมือง และสถาบันทางสังคม ในช่วงชั้นที่ 2 การเรียนรู้ทางพหุวัฒนธรรมพบในหัวข้อดังนี้

1. ในการกระทำ รับรู้ว่าจะส่งผลกับผู้อื่นทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีความใส่ใจในการกระทำของตนเอง
2. ศึกษา คิด ไตร่ตรองเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเพื่อนมนุษย์ที่มีความแตกต่างไปจากตนเอง ทั้งในด้าน สถานที่ เวลา รวมไปถึงจนถึงค่านิยม และจารีตประเพณี
3. ตระหนักว่าความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้นมีหลากหลายระดับ ทั้งแบบเพื่อน ครอบครัว หรือการแต่งงาน พึงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นไว้

4. ตระหนักถึง การเหยียดหยาม การกีดกัน การล้อ การรังแก รวมไปถึงจนถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว รู้ว่าจะต้องจัดการอย่างไร หรือหลีกเลี่ยงอย่างไรและขอความช่วยเหลืออย่างไรเมื่อต้องประสบด้วยตนเอง
5. รู้และเข้าใจคำว่า การอคติทางเชื้อชาติ เพศ ฯลฯ หรือความคิดคับแคบ และรู้ว่าเมื่อต้องประสบจะต้องกระทำเช่นใด
6. รู้ว่ามนุษย์มีความแตกต่างกันและเหมือนกัน ซึ่งมาจากตัวแปรเช่น วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ความเชื่อ เพศ และความสามารถ
7. ให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนคนในสังคม เพื่อน ครอบครัว และกลุ่ม

2.8.2.2 หลักสูตรพหุวัฒนธรรมในหลักสูตรดนตรีศึกษา ของสทศ. 2550

หลักสูตรดนตรีศึกษา ฉบับ 2550 (Qualifications and Curriculum Authority 2007, 2008) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรดนตรีของสทศ. 2550 ใน (1) ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (successful learners) (2) ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (confident individuals) และ (3) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและโลก (responsible citizens) โดยในด้านที่ 3 ในคุณลักษณะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและโลก พบว่าได้กำหนดคุณลักษณะที่เยาวชนต้องรู้และเกี่ยวข้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

1. เยาวชนของสทศ. 2550 ต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรม จารีตประเพณีของตัวเองและผู้อื่น เข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรม มีความรู้สึกถึงการมีตัวตนทางวัฒนธรรมของตนเองในโลกใบนี้
2. ชื่นชม และเห็นประโยชน์ของความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำท่ายความอยู่ดีธรรม มีความยึดมั่นในเรื่องสิทธิมนุษยชน มุ่งมั่นที่จะอยู่อย่างสงบสุขร่วมกับคนอื่น ๆ

หลักสูตรดนตรีกับพหุวัฒนธรรมได้กล่าวถึงบทบาทของดนตรีที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมไว้ในความสำคัญของดนตรี ดังนี้ “...ดนตรีถูกใช้เพื่อการสื่อสาร ดนตรีสามารถเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึก เปลี่ยนวิถีคิด ฯลฯ ... ดนตรีช่วยให้มนุษย์ได้ใช้ดนตรีในการแสดงออกถึงความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึก ของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้ เข้าใจ ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดนตรีเป็นอดีต ปัจจุบัน ดนตรีช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง และทำให้เข้าใจผู้อื่น ดนตรีช่วยพัฒนาความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรม ดนตรีช่วยเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน บ้านและสังคมภายนอก...”

โครงสร้างหลักสูตรดนตรีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรม

หลักสูตรดนตรีศึกษาปี 2007 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมไว้ใน Key concepts ซึ่ง Key concepts แบ่งออกเป็น (1) การบูรณาการการฝึกปฏิบัติทางดนตรี (integration of practice) (2) ดนตรีกับการเข้าใจทางวัฒนธรรม (cultural understanding) และ (3) การเข้าใจการคิดวิเคราะห์ (critical understanding) ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) และดนตรีเพื่อการสื่อสาร (communication)

ดนตรีกับการเข้าใจทางวัฒนธรรม

โดยการเข้าใจทางวัฒนธรรม หลักสูตรได้กำหนดไว้ว่า ในการเรียนดนตรี ดนตรีจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจทางวัฒนธรรมดังนี้ (1) เข้าใจจารีตประเพณีวัฒนธรรมทางดนตรีของแต่ละวัฒนธรรม เข้าใจว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในแต่ละชาติ และพบได้ทั่วโลก ดนตรีช่วยให้เราสามารถแยกแยะวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมออกจากกันได้ ดนตรีสามารถแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น แต่ละวัฒนธรรม หรือบุคคลได้ (2) ศึกษาสำรวจว่า ดนตรีที่มีความแตกต่างหลากหลายในด้านช่วงเวลา หรือดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม มีการแสดงออกทางดนตรีถึงแนวคิด เรื่องราว ประสบการณ์ และอารมณ์ ความรู้สึกออกมาได้อย่างไร

นอกจากนี้ในส่วน หลักสูตรขอบเขตของเนื้อหา (range and content) หลักสูตรได้กำหนดให้มีการเลือกงานดนตรีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรม โดยกำหนดให้ เลือกงานดนตรีที่นำมาสอน key concept และในการทำกิจกรรมดนตรี ดังนี้

1. เลือกงานดนตรีทั้งแบบชมการแสดงสด และจากที่บันทึกไว้แล้ว จากงานดนตรีที่มีความแตกต่างหลากหลายในด้านช่วงยุคสมัยทางประวัติศาสตร์และทางด้านวัฒนธรรม
2. เลือกงานดนตรีทั้งดนตรีแบบฉบับและดนตรีสมัยนิยม ตลอดจนงานดนตรีที่กำลังได้รับความนิยมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม
3. เลือกงานดนตรีที่แสดงถึงบทบาทหน้าที่ของงานดนตรี และนักดนตรี ทั้งในด้านธุรกิจทางดนตรี ด้านศิลปะ ตลอดจนลิขสิทธิ์ทางปัญญาทางดนตรี

2.8.2.3 ดนตรีกับพหุวัฒนธรรมในเป้าหมายในการเรียนดนตรี (targets)

จากการศึกษาเป้าหมาย (targets) ในการเรียนดนตรีศึกษา หลักสูตร 2007 ซึ่งเป้าหมายแบ่งออกเป็น 8 พบว่า เป้าหมายส่วนใหญ่นั้นเป็นเป้าหมายที่เน้นถึงผลสัมฤทธิ์การเรียนดนตรีเพื่อดนตรี (music for music sake) มากกว่าที่จะกล่าวถึงเป้าหมายในบริบทการใช้ประโยชน์จากการ

ดนตรี (utilitarian) แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่า เป้าหมายในการเรียนดนตรีที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมทางอ้อม กล่าวคือ จากการศึกษาบทเพลงที่มีความแตกต่างหลากหลาย ด้วยแนวคิดที่ว่างานดนตรีสามารถสื่อสารรูปแบบของอารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิดของผู้ประพันธ์ออกมา ดังนั้นการศึกษางานดนตรีที่แตกต่างหลากหลายจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจผู้อื่น เข้าใจว่าผู้อื่นมีความแตกต่างไปจากตนเองอย่างไร อันนำไปสู่ความเข้าใจทางวัฒนธรรมได้ดีต่อไป ดังปรากฏการกำหนดให้ศึกษาจากงานดนตรีที่แตกต่างหลากหลายทั้งในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) ดังปรากฏในแต่ละช่วงชั้นดังเช่น

ช่วงชั้นที่ 5 : จากงานดนตรีที่เลือกนำมาใช้ และจากงานดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) นักเรียนสามารถระบุและค้นพบถึง (explore) ความแตกต่างในด้านกระบวนการและบริบททางดนตรี

ช่วงชั้นที่ 6 : เลือกสรรงานดนตรีที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น (inventions) ที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และจากดนตรีแบบฉบับ (tradition) มาศึกษา นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะ (discriminate) และค้นพบถึง (explore) รูปแบบการสร้างงานตามประเพณีนิยม (musical conventions in) สามารถอธิบายถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการสร้างงาน (influences on) ที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) รูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และดนตรีแบบฉบับ (tradition)

ช่วงชั้นที่ 7 : เลือกสรรงานดนตรีที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น (inventions) ที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และจากดนตรีแบบฉบับ (tradition) มาศึกษา (1) นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะ (discriminate) และค้นพบถึง (explore) รูปแบบการสร้างงานตามประเพณีนิยม (musical conventions in) นักเรียนสามารถอธิบายถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการสร้างงาน (influences on) ที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) รูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และดนตรีแบบฉบับ (tradition)

ช่วงชั้นที่ 8 : จากงานดนตรีที่เลือกมาในการศึกษา จากงานดนตรีที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และดนตรีแบบฉบับ (tradition) นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะบทเพลง (discriminate) อธิบายถึงลักษณะเด่นทางดนตรี (exploit the characteristics)อธิบายถึงรูปแบบที่สำคัญในการนำเสนอในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expressive potential) ของบทเพลงดังกล่าวได้นักเรียนสามารถแยกแยะ วิเคราะห์ (discriminate) งานดนตรีที่มีความแตกต่างในด้านประเภท (genres) และรูปแบบลักษณะเด่นทางดนตรี (style) และดนตรีแบบฉบับ (tradition) และสามารถแสดงความคิดเห็นถึงความสัมพันธ์ของงานดนตรีกับบริบททางวัฒนธรรม

2.8.3 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย กล่าวได้ว่าเป็นประเทศที่เกิดจากประชากรแบบพหุวัฒนธรรม โดยมีชนเผ่าชาวอะบอริจินิส (Aborigines) และหมู่เกาะทอเรส สเตรท (Torres Strait) เป็นชนเผ่าดั้งเดิม ก่อนที่ชาวอังกฤษ และไอซ์แลนด์ กลายมาเป็นประชากรหลักของประเทศ จนในปี 1950 จึงมีประชากรอพยพจากประเทศอิตาลี กรีซ เลบานอน ตุรกี ในปี 1970 จากเอเชีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจุบันประเทศออสเตรเลีย ยอมรับว่าประเทศตนเองนั้นเป็นประเทศ “the family of the nation” สังคมของประเทศเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม (Australian as a Multicultural) มีกระทรวงชาติพันธุ์ (Australian ethnic affairs) มุ่งสร้างความเป็นออสเตรเลียจากความหลากหลาย ความเท่าเทียมกัน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม (cohesion, equality, cultural identity) ให้เกิดขึ้นในสังคมออสเตรเลีย

จากประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งประเทศ ออสเตรเลียมีนโยบายใช้ระบบการศึกษาปรับบุตรหลานของผู้อพยพให้กลายเป็นประชากรออสเตรเลีย (assimilate into Australian society) ซึ่งปัญหาในยุคแรกคือ ภาษาอังกฤษ เกิดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง English as Secondary Language (ESL) ในปี 1980 หลังจากที่ยอมรับว่า ประเทศเป็นพหุวัฒนธรรม ในมลรัฐ เช่น New South Wales เกิดการจัดการศึกษาแบบ intercultural understanding และต่อมาได้เป็น interethnic harmony ที่สนับสนุนชั้นเรียน (ESL) การศึกษาชาติพันธุ์วรรณา การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม และส่งผลกับการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในประเทศออสเตรเลีย (Volk, 2004)

2.8.3.1 การจัดการศึกษาทางด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

จากหลักสูตร The Shape of the Australian Curriculum. Version 3 หลักสูตร ปี ค.ศ. 2011 จัดทำโดย Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority (2011) หลักสูตรมีการกำหนดให้เยาวชนของประเทศต้องเรียนจากเกรด 1 ถึงเกรด 12 โดยหลักสูตรประกอบด้วย (1) สารความรู้พื้นฐาน (learning areas) (2) ความรู้ความสามารถของศตวรรษที่ 21 ที่เยาวชนของประเทศต้องมี (general capabilities) เรียกว่า ความสามารถทั่วไป และ (3) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับประชากรของออสเตรเลียพึงรู้ (cross-curriculum priorities) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมของประเทศออสเตรเลีย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สารความรู้พื้นฐานประกอบด้วยกลุ่ม 8 สารได้แก่ (1) ภาษาอังกฤษ (english) (2) คณิตศาสตร์ (mathematics) (3) วิทยาศาสตร์ (science) (4) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (humanities and social science (comprising history, geography, civics and citizenship and business and economics)) (5) ศิลปะ (the arts (comprising dance, drama, media arts,

music and visual arts)) (6) ภาษาศาสตร์ (languages) (7) พละนันทและพลศึกษา (health and physical education) และ เทคโนโลยี (technologies (comprising ict and design and technology))

ความสามารถทั่วไป (general capabilities) ซึ่งความสามารถดังกล่าวประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ นิสัย และพฤติกรรมพึงประสงค์ (disposition) ที่เยาวชนต้องมีและนำไปใช้ในชีวิตและการทำงานต่อไป เป็นคุณสมบัติของพลเมืองที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย (1) อ่านออกเขียนได้ (literacy) (2) คำนวณได้ (numeracy) (3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถเลือกสรรมาใช้ได้อย่างเหมาะสม (information and communication technology (ict) competence) (4) คิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ (critical and creative thinking) (5) จริยธรรม (ethical behavior) (6) มีความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรม (intercultural understanding) และ (7) ทักษะความสามารถในการใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (personal and social competence)

2. ความรู้ที่จำเป็นสำหรับประชากรของออสเตรเลียพหุ (cross-curriculum priorities) ซึ่งจะต้องสอดแทรกเข้าไปในทุกรายวิชาได้แก่ ประกอบด้วย (1) ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย (Aboriginal and Torres Strait Islander histories and cultures) (2) การติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ของเอเชียกับออสเตรเลีย (Asia and Australia's engagement with Asia) และ (3) ความมั่นคงที่ยั่งยืน (sustainability)

ในด้านพหุวัฒนธรรม จากที่กล่าวไปแล้วข้างต้น จากการที่ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม หลักสูตร ปี 2011 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นอย่างมาก มีการกำหนดให้เยาวชนของออสเตรเลียทุกคนต้องมีความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรม (intercultural understanding) และทักษะความสามารถในการใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (personal and social competence)

โดยในด้านความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรม (intercultural understanding) มุ่งหมายให้มีการพัฒนาผู้เรียนในด้านการสร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะยอมรับ เข้าใจ ชื่นชมในวัฒนธรรม ความเชื่อ ของตนเอง ในขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจ ยอมรับ ชื่นชม วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้อื่น นักเรียนรู้ เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลาย นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ติดต่อ ทำงานกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกับตนเองในด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม ได้ นักเรียนเข้าใจถึงอัตลักษณ์รากเหง้าทางวัฒนธรรมที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน เข้าใจว่าอัตลักษณ์ของกลุ่มคนตลอดจนประเทศนั้นพัฒนามาได้อย่างไร ทุกคน ทุกกลุ่ม หรือประเทศต่างต้องผ่านประวัติศาสตร์และมีประสบการณ์ในอดีตที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของตนอย่างไร ด้วยระบบโรงเรียนนักเรียนต้องเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านภาษา ภาษาของวัฒนธรรมรากเหง้าของตนเอง ภาษาที่ใช้ใน

ประเทศ เรียนรู้สถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง ผึกและพัฒนาแนวคิด กระบวนทัศน์ ด้วยตัวอย่างการเรียนรู้ที่หลากหลายอันนำไปสู่การเข้าใจถึงความหลากหลายของโลกได้

นอกจาก ความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรมแล้ว หลักสูตรยังกำหนดทักษะความสามารถในการใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (personal and social competence) โดยสร้างและพัฒนาเยาวชนของออสเตรเลียให้เป็นผู้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เพื่อนำผลไปสู่การที่จะอยู่ เรียน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีสันติและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งของพหุวัฒนธรรมศึกษา

ในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมศึกษายังพบว่า ความรู้ที่จำเป็นสำหรับประชากรของออสเตรเลียพึงรู้ (cross-curriculum priorities) ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย และการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ของเอเชียกับออสเตรเลีย เนื้อหาการเรียนรู้คือการสร้างความเข้าใจทางพหุวัฒนธรรมให้กับเยาวชนของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกำหนดให้ เรียนรู้เข้าใจประวัติและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าในออสเตรเลีย เพื่อที่จะเข้าใจความเป็นพหุวัฒนธรรมของประเทศ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สอดแทรกการเรียนรู้จักประเทศและวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในเอเชีย เรียนรู้ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เยาวชนของออสเตรเลียเมื่อเจริญเติบโตต่อไปภายหน้า สามารถติดต่อสื่อสาร ทำงานกับประเทศเหล่านี้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8.3.2 พหุวัฒนธรรมศึกษาในวิชาดนตรี

วิชาพหุศิลปะในประเทศออสเตรเลียประกอบด้วย (1) นาฏศิลป์ (dance) (2) การละคร (drama) (3) สื่อผสม (media arts) (4) ดนตรี (music) และ (5) ทัศนศิลป์ (visual arts) โดยวิชาทั้ง 5 วิชาจะมีหลักการเหมือนกัน ในการเรียนพหุศิลปะทุกวิชาประกอบด้วย การสร้าง และการรับรู้ (making and responding) นักเรียนเรียนศิลปะในฐานะศิลปินผู้สร้างงานที่สร้างศิลปะและนำเสนอผลงานให้กับผู้ดู ผู้ฟัง ผู้ชม นักเรียนเรียนศิลปะในฐานะผู้ดู ผู้ฟัง ผู้ชม (audiences) เรียนที่จะรับรู้ (responding) งานสร้างสรรค์ของศิลปะ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ศิลปะในบทบาททั้งสอง

ในด้านการสอนเรื่องความเข้าใจพหุวัฒนธรรม หลักสูตรพหุศิลปะได้กล่าวไว้ดังนี้ จากการเรียนศิลปะ จะหล่อหลอมตัวตน บุคลิก ความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมสังคมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นักเรียนมีความเข้าใจ มีทักษะ และมีนิสัยพึงประสงค์ (disposition) ทางวัฒนธรรม ในการเรียนศิลปะ นักเรียนจะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น เรียนผ่านการสำรวจ เรียนผ่านการได้รับประสบการณ์ตรง จากงานศิลปะที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนจะศึกษาพิจารณาในด้านบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม การเมืองที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ นั้นๆ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างตัวนักเรียนกับโลกภายนอก ในการเรียน เรียนรู้ถึงสิ่งที่เหมือนกัน แตกต่างกัน ทั้งในด้านสื่อ เรื่องราว รูปแบบการนำเสนอของงานศิลปะในแต่ละวัฒนธรรม

ด้วยการเรียนศิลปะจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ มุมมองต่อโลกของตนเองได้ด้วยวิธีการที่แตกต่าง ด้วยวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีคิด มุมมองของตนเองและของผู้อื่น ส่งผลให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ รับรู้ผู้อื่น ด้วยการเรียนศิลปะ นักเรียนจะมีเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์ในด้านพหุวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ไม่คับแคบ

สำหรับดนตรี หลักสูตรมีภาพรวมของการเรียนดนตรีดังนี้ ในดนตรี นักเรียนเรียนรู้ มโนทัศน์ (concepts) และสื่อทางดนตรี เพื่อใช้ในการประพันธ์ การทำดนตรีปฏิภาณ การเรียบเรียง การปฏิบัติ การอำนวยเพลง การฟัง งานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

นักเรียนจะได้เรียนองค์ประกอบของดนตรี (elements of music) ได้แก่ duration (rhythm and tempo), dynamics, form, pitch (melody and harmony), and timbre (sound texture and quality) โดยนักเรียนจะนำเอาความรู้ดังกล่าวไปใช้ร่วมกับสื่อของดนตรีไม่ว่าจะเป็น เสียงร้อง (voice) ร่างกาย (body) เครื่องดนตรี (instruments) เสียงที่สร้างขึ้นจากสิ่งของรอบตัว (found sound sources (natural and manufactured objects including stones, household objects and so on) ตลอดจนนำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาใช้ สามารถใช้งานดนตรีเพื่อพรรณนา บอกกล่าว สื่อสาร ตามความต้องการของตนเอง นักเรียนสามารถใช้จินตนาการในการฟัง และการรับรู้ทั้งในฐานะนักประพันธ์ นักดนตรี และผู้ฟัง

นักเรียนเรียนรู้ระบบการบันทึกโน้ตแบบต่างๆ เพื่อใช้ในการบันทึกแนวคิดทางดนตรีของตนเองได้ รวมทั้งสามารถเล่นบทเพลงของผู้อื่นได้จากการอ่านโน้ต

นักเรียนมีความเข้าใจ และได้มีส่วนร่วมปฏิบัติจริงในงานดนตรีที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านประเภท ชนิดของงานดนตรี รวมไปถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางดนตรี นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีทั้งของประเทศออสเตรเลียและนานาชาติ (Australian and international music) ทั้งดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีประจำชาติ และดนตรีโลก (locally, nationally, and globally)

นักเรียนได้ศึกษาวิจัยดนตรีแบบฉบับรวมไปถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง (research traditions music) เรียนรู้ฝึกปฏิบัติจริง นักเรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติทางดนตรี มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์งานดนตรีทั้งของตนเองและผู้อื่นได้

การเรียนดนตรีจะมีประสิทธิภาพเมื่อนักเรียนได้ ประพันธ์ ได้แสดง ได้ฟังและสามารถนำเอาทักษะทั้งสามมาบูรณาการกัน การเรียนดนตรีเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอย่างตลอดชีวิต ดังนั้นนักเรียนจะต้องมีการพัฒนา ทบทวน ทักษะ เทคนิค ความรู้และความเข้าใจ เพื่อที่จะสร้างความรู้กลุ่มเล็กทางดนตรีให้เกิดขึ้นในตนเองได้

นักเรียนมีการพัฒนาตนเองในเรื่องทักษะการฟัง ฟังงานดนตรีที่มีความหลากหลาย และสามารถฟังงานที่มีความลึกซึ้ง เข้าใจว่างานดนตรีนั้นเป็นงานที่สร้างขึ้นเพื่อการฟัง (as an aural

art form) เรียนรู้และสำรวจรูปแบบของการผสมผสาน การบูรณาการงานดนตรีเข้ากับงานศิลปะในแขนงอื่นๆ

ดนตรีกับพหุวัฒนธรรมศึกษา จากภาพรวมหลักสูตรดนตรีได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนงานดนตรีผ่านการเล่น การร้อง การฟังงานดนตรีที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมดนตรี นักเรียนได้เรียนรู้งานดนตรีที่เป็นทั้งของประเทศออสเตรเลีย เรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีของตนเอง และเรียนรู้วัฒนธรรมทางดนตรีของประเทศต่างๆ ในการเรียนดนตรีที่หลากหลายวัฒนธรรม หลักสูตรยังกำหนดให้เรียนรู้ผ่านงานดนตรีทั้งในรูปแบบ เพลงพื้นบ้าน เพลงประจำชาติ และในงานดนตรีโลก นอกเหนือจากที่กำหนดให้นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการฟังงานดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งเมื่อเรียนผ่านการคิดวิเคราะห์ การเรียนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในพหุวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

2.8.4 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาประกอบด้วยรัฐ 10 รัฐ และดินแดน 3 แห่ง ประเทศแคนาดาเป็นประเทศที่เกิดจากผู้คนทั่วโลกเข้ามาตั้งหลักแหล่ง โดยเริ่มจากชาวอังกฤษ และชาวฝรั่งเศสจากยุโรป แล้วตามด้วยประชาชนจากทวีปต่างๆ ทั่วโลก ประเทศแคนาดานับเป็นประเทศแรกที่ยอมรับและมีกฎหมายที่เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม (multiculturalism) มาตั้งแต่ปี 1971 รัฐบาลกลางและรัฐท้องถิ่นยอมรับถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้คนที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศ ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศเพื่อนบ้านที่พยายามทำให้ทุกคนที่อพยพเข้ามากลายเป็นชนอเมริกัน แต่ในประเทศแคนาดากลับเปิดกว้างกว่า ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อ

ชาวแคนาเดียน (Canadian) เชื่อว่าด้วยความแตกต่างหลากหลาย ทางสังคม วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และความเชื่อทางการเมือง ความแตกต่างหลากหลายดังกล่าวเหล่านี้เป็นจุดแข็งของประเทศ ชาวแคนาดามีความเชื่อในพหุวัฒนธรรมก่อนที่จะมีกฎหมายเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ชาวแคนาเดียนไม่บังคับผู้ที่อพยพเข้ามาเป็นคนแคนาเดียน แต่ชาวแคนาเดียนเชื่อในการอยู่ร่วมกัน และจากสังคมที่พูดได้หลากหลายภาษา มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ช่วยทำให้ประเทศแคนาดากลายเป็นส่วนหนึ่งของโลก ทั้งในด้านการศึกษา การค้าและทางด้านการเมืองการปกครอง ประเทศแคนาดาเป็นประเทศที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นประเทศที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม ประชากรที่แตกต่างหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เป็นตัวอย่างของประเทศอื่นๆ ในโลก

2.8.4.1 พหุวัฒนธรรมศึกษา

จากการที่ประกอบด้วยรัฐและดินแดนต่างๆ แม้ประเทศแคนาดาจะมีรัฐบาลกลาง แต่พบว่า แต่ละรัฐต่างมีระบบการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละรัฐมีการจัดระบบการศึกษาที่แยกออกจากกัน ในด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาพบว่า จากประวัติศาสตร์ของประเทศส่งผลให้ทุกรัฐต่างก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรม และในการจัดการศึกษาก็มีการกล่าวถึงแนวคิดในการจัดการศึกษาทางด้านพหุวัฒนธรรมแตกต่างกันไป

พหุวัฒนธรรมศึกษาในรัฐซัสแคตเชวัน

หลักสูตรแกนกลางของรัฐซัสแคตเชวัน ปีค.ศ. 2006 ประกอบด้วย 4 ส่วน (1) รายวิชาที่ต้องเรียน 7 สาระรายวิชา (2) 6 การเรียนรู้พื้นฐาน (six common essential learnings) (3) มิติด้านการปรับตัว (the adaptive dimension) และ (4) ท้องถิ่น (locally determined options) ในด้านการจัดการด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาจะเห็นได้ชัดเจนในรายวิชาเสริมที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชาคือ วิชาชนชาติแรกของแคนาดาและชาวเมทิส (First Nation and Métis content and perspectives) และวิชา พหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural content and perspectives)

วิชาชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nation and Métis content and perspectives)

การจัดการศึกษาของรัฐซัสแคตเชวันเห็นความสำคัญของชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nation and Métis content and perspectives) ในปัจจุบันการจัดการศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา เพื่อให้เยาวชนในรัฐเข้าใจวัฒนธรรมความเป็นมาของชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา อันจะทำให้เยาวชนของรัฐเกิดประโยชน์จากการเรียนรู้ดังกล่าว การเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้เยาวชนได้เรียนรู้ที่จะชื่นชมวัฒนธรรมของตนเอง และรู้จักที่จะชื่นชมวัฒนธรรมของผู้อื่น และเป็นการเรียนรู้ที่จะชื่นชมประเทศแคนาดาในฐานะที่เป็นดินแดนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมทุกวิชาต้องเป็นการนำเอาวิชาดังกล่าวไปบูรณาการ

วิชาศิลปะกับการเรียนวิชาชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nation and Métis)

ในการเรียนศิลปะ ชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nation and Métis) ได้สร้างงานศิลปะที่หลากหลาย สามารถนำมาเรียนเพื่อให้เยาวชนของแคนาดาเข้าใจถึงจารีตประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนวิถีชีวิตสมัยใหม่ของชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา ในการสอนศิลปะ ต้อง

1. สอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงมรดกทางวัฒนธรรม การเมือง สังคม ระบบเศรษฐกิจ ความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายของชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา
2. ต้องสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับผู้เรียนที่มีต่อชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา
3. สอนเกี่ยวกับความเชื่อและการเห็นคุณค่าต่อชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา

4. ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา
5. นำเอางานศิลปะของศิลปินชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดาใช้ในการเรียนการสอนในการสอนควรเชิญศิลปินชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดาเป็นวิทยากร
6. สอนให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา เรียนรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เรียนรู้เข้าใจว่าชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดาได้มีส่วนในการสร้างความอุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมให้กับประเทศอย่างไร

วิชาพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural content and perspectives)

วิชาศิลปะเมื่อนำมาสอนร่วมกับพหุวัฒนธรรมศึกษาต้องสร้างให้เยาวชนของประเทศแคนาดาเรียนรู้เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศ โดยในสาระพหุศิลปะต้องสอนดังนี้

1. เรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศแคนาดา ศิลปะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความแตกต่างทางศิลปะได้ดี
2. นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับกรอบที่สำคัญของพหุวัฒนธรรม ดังเช่น การย้ายถิ่นฐาน (immigration) ความสัมพันธ์แบบพหุวัฒนธรรม (intercultural interactions) การกดขี่ทางด้านชาติพันธุ์ (racism) โดยยกตัวอย่างจากกลุ่มชนที่หลากหลาย และเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรง
3. สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึง สังคม ระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของผู้คน ไม่เรียนเฉพาะเหตุการณ์ที่กล่าวถึงวีรบุรุษเท่านั้น
4. หลักสูตรต้องสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ที่ไม่คับแคบ เปิดกว้าง ไม่มองโลกในแง่เดียว เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านภาษา วัฒนธรรม พฤติกรรมของปัจเจกชน และกลุ่มสังคม
5. หลักสูตรต้องสะท้อนให้เห็นว่ามีความตระหนักในด้านชนชั้น เพศ ความเชื่อ ที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่คับแคบได้อย่างไร ต้องสอนให้ผู้เรียนตระหนักและเปิดกว้าง ต้องสอนให้เกิดการยอมรับว่ามนุษย์มีความแตกต่างจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
6. สาระศิลปะ จากการเรียนศิลปะจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความเป็นมนุษย์ การเรียนศิลปะเข้าใจว่ามนุษย์นั้นแสดงออกถึง ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ออกมาได้อย่างไร ศิลปะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เข้าใจทั้งตัวเองและผู้อื่น
7. ในการสอนสาระศิลปะ ต้องสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม มุ่งสร้างให้ผู้เรียน เกิดการรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงความอคติทางวัฒนธรรม และเพศสภาพ

จากการสอนศิลปะ จะช่วยให้นักเรียนเห็นภาพของความแตกต่างหลากหลายที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในสังคม เข้าใจถึงความหลากหลายของมวลมนุษยชาติ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต

พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรดนตรีศึกษา รัฐซัสแคตเชวัน

หลักสูตรดนตรีศึกษา ปี ค.ศ. 2006 ของรัฐซัสแคตเชวัน แบ่งสาระการเรียนรู้ดนตรีออกเป็น 3 ด้านคือ (1) ความคิดสร้างสรรค์ (creative/productive component) (2) ทักษะการประเมินและการฟังอย่างคิดวิเคราะห์ (critical /responsive component) (3) วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (cultural/historical component) โดยในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ (creative/productive component) ซึ่งประกอบด้วยสาระย่อย
 - 1.1 การสำรวจแนวคิด (exploration of ideas)
 - 1.2 การสร้างงาน (creative expression and reflection)
 - 1.3 การพัฒนาทักษะ (development of skills and abilities)
2. ทักษะการประเมินและการฟังอย่างคิดวิเคราะห์ (critical/responsive component) ประกอบด้วยสาระย่อย
 - 2.1 กระบวนการคิด และแนวทางการฟังอย่างคิดวิเคราะห์ (thoughtful, guided responses to arts expressions)
 - 2.2 การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ในงานดนตรี (critical and creative thinking about art works)
 - 2.3 คำและคำศัพท์ทางดนตรีที่สำคัญ (development of language and vocabulary)
3. วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (cultural/historical component) ประกอบด้วยสาระย่อย
 - 3.1 บทบาทและประวัติศาสตร์ในกลุ่มวัฒนธรรมและสังคม (role and history of the arts in cultures and societies)
 - 3.2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่องานและศิลปิน (factors that influence the arts and artists)
 - 3.3 ความรู้เกี่ยวกับศิลปินของรัฐซัสแคตเชวันและประเทศแคนาดา (knowledge of saskatchewan and canadian artists)

จากการศึกษาการสอนดนตรีที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมดนตรี พบว่าในด้านการสอนวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (cultural/historical component) มีการกล่าวถึงการสอนดนตรีที่เกี่ยวข้องโดยตรงดังที่ปรากฏในคำนำ อธิบายไว้ดังนี้

สอนเกี่ยวกับบทบาทของงานศิลปะ ดนตรีในวัฒนธรรม พัฒนาการของศิลปะ ดนตรี ในช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบของงานดนตรี และศิลปินผู้สร้างงาน ศึกษาประวัติศาสตร์ในงานดนตรีแต่ละประเภท ชนิด ศึกษางานศิลปะ ดนตรีในวัฒนธรรมร่วมสมัย ดนตรีสมัยนิยม และเรียนรู้งานดนตรีจากวัฒนธรรมทั่วโลก มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจงานดนตรี งานศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์มวลมนุษยชาติ เป็นส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติในทุกวัฒนธรรม

ในหลักสูตร ได้กล่าวถึงการสอนที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาไว้ว่า

1. เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของดนตรีในวิถีชีวิตของตนเองและที่ใช้ในสังคม
2. เข้าใจดนตรีของวัฒนธรรมต่างๆ โดยการมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีของวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม
3. พัฒนาความเข้าใจโดยการศึกษางานดนตรี นักดนตรี และบทบาทของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม บทบาทของดนตรีในสังคม ทั้งสังคมท้องถิ่น ประเทศ และโลก

จากหลักสูตรในระดับประถมศึกษา มีการกำหนดให้ฟังเพลงที่แตกต่างกันหลากหลาย โดยเริ่มจากการฟังเพลงในสังคมของนักเรียน ฟังเพลงชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nation and Métis) โดยหลักสูตรมีความคิดว่า เมื่อนักเรียนได้ฟังและอ่านฟังบ่อยๆ นักเรียนจะมีความชื่นชอบ ต่อจากนั้นจึงให้ฟังเพลงในวัฒนธรรมต่างๆ รอบโลก โดยในการฟังเป็นการฟังเพื่อการเรียนรู้เข้าใจความคิด การแสดงออกของกลุ่มวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในพหุวัฒนธรรมทางดนตรีต่อไป

การสอนดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในพหุวัฒนธรรม จะมีความชัดเจนในเกรด 6 – 9 ในหมวด (3) วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (cultural/historical component) ประกอบด้วยสาระย่อย จากหลักสูตร 2009 ได้ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้

มาตรฐาน เกรด 6 ข้อ 1 เรียนรู้ สืบค้นว่า ปัจเจกชน เขตวัฒนธรรม เขตชาติพันธุ์ สามารถแยกแยะได้จากงานศิลปะที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์นั้น

มาตรฐาน เกรด 6 ข้อ 2 เรียนรู้ สืบค้นว่า ชนเผ่าดั้งเดิมของแคนาดา (First Nations, Métis, and Inuit) มีการแสดงออกทางศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของตนเองอย่างไรในงานศิลปะปัจจุบัน

มาตรฐาน เกรด 6 ข้อ 3 เรียนรู้ สืบค้นว่า วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรม ดินแดนแต่ละดินแดน มีการแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี อย่างไร สามารถวิเคราะห์ได้ว่า แต่ละวัฒนธรรม แต่ละดินแดนนั้นใช้อะไรในการแสดงออกให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของดินแดนแต่ละแห่ง (Volk, 2004)

จากการศึกษาจะเห็นได้ชัดว่า เยาวชนในเกรด 6 ของประเทศแคนาดา ซึ่งจะเรียน ความคิดสร้างสรรค์ เรียนการเล่น การฟัง การวิเคราะห์วิจารณ์งานดนตรีไปแล้ว ยังได้เรียนรู้ที่จะ เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

เกรด 8 หลักสูตร ค.ศ. 2009 มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในข้อ 3 มีการระบุให้ นำเอางานดนตรีทั้งที่เป็นของรัฐสค์และเซเวน ของประเทศแคนาดา และนานาชาติมาใช้ในการศึกษา เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ โดยมีข้อย่อยให้ผู้เรียนต้องสืบค้น และระบุได้ว่างาน ศิลปะ ดนตรีได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด คุณค่า และความเชื่ออย่างไร นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ นักเรียนสามารถระบุได้ว่า ศิลปินมีการนำเสนอเกี่ยวกับคุณค่า แนวคิด ความเชื่อลงในงานได้อย่างไร ทำการศึกษาตัวแปรทางด้านสังคมที่ส่งผลต่องานศิลปะ ดนตรีของวัฒนธรรมต่างๆ

เกรด 9 หลักสูตร ค.ศ. 2009 มีการกำหนดให้เรียนรู้ สืบค้นถึงความแตกต่าง หลากหลายของงานดนตรี ในแต่ละวัฒนธรรมทั่วโลกที่ลึกซึ้งมากขึ้น มีการเรียนรู้ถึงความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน เรียนรู้ถึงแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่ได้สะท้อนไว้ในงาน ทั้งจากงานในอดีตและ ปัจจุบัน และต้องเรียนรู้งานดนตรีที่หลากหลายรูปแบบทั้งงานดนตรีสมัยนิยม งานพื้นบ้านทั้งจาก ศิลปินในท้องถิ่น นอกท้องถิ่น

จากการศึกษาการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาของประเทศแคนาดา กล่าวได้ว่า หลักสูตรดนตรีของประเทศแคนาดา มีการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรี โดยมีการ กำหนดเป็นหัวข้อหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนรู้อย่างชัดเจน เชื่อได้ว่า เยาวชนของประเทศแคนาดาจะเป็น เยาวชนที่เข้าใจถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทดลองต่อการเป็นพหุวัฒนธรรมทางดนตรีของประเทศสิงคโปร์ : การฝึกอบรมด้านพหุวัฒนธรรม ดนตรีให้กับครูประเทศสิงคโปร์ (Celebrating musical diversity : Training culturally responsive music educators in multiracial Singapore)

ผู้เขียน Cain ตีพิมพ์ใน International Journal of Music Education : Research and Practice. Volume 33 Number 4 November 2015 หน้า 463-475 จัดพิมพ์โดย International Society for Music Education (ISME)

จุดมุ่งหมายของงานวิจัยคือ (1) ศึกษาสภาพการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีในประเทศสิงคโปร์ (2) ศึกษาการฝึกหัดครูดนตรีในด้านพหุวัฒนธรรมการดนตรีของประเทศสิงคโปร์ และ (3) ศึกษาการสอนดนตรีพหุวัฒนธรรม

ประเทศสิงคโปร์เดิมเป็นประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยคนจีน คนมาเลย์ อินเดียนและชาติอื่นๆ (เรียกรวมว่า CMIO ซึ่งหมายถึง Chinese Malay Indian Others) ทำให้

ประเทศสิงคโปร์พยายามสร้างชาติด้วยนโยบายด้วยการพยายามให้ทุกวัฒนธรรมรวมกันเป็นหนึ่ง เป็นคน Singaporean แต่ไม่ได้มีนโยบายรวมกลุ่มชนหลากหลายให้เป็นหนึ่ง แต่ใช้นโยบายที่ยังคงยอมรับว่า ภาษา ความเชื่อ และประเพณีต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีความสัมพันธ์อย่างเท่าเทียม

ในด้านดนตรี หลังจากที่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสหราชอาณาจักร จากอดีตที่การสอนดนตรีนั้นมุ่งเน้นในเรื่องสุนทรียะ (aesthetic) โดยเฉพาะงานดนตรีของคนผิวขาวชาวยุโรปหรือดนตรีคลาสสิก ด้วยปัจจัยบังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสอนดนตรีได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย การสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมได้กลายมาเป็นสิ่งที่รัฐบาลสนับสนุน ดังหลักสูตรกำหนดให้นำเอาดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ร้องเพลงเทศกาลของเขตวัฒนธรรมต่างๆ ของประเทศสิงคโปร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 กำหนดการสอนเพื่อให้เกิดความชื่นชม เข้าใจถึงดนตรีของกลุ่มวัฒนธรรม มาเลย์ จีน อินเดีย และตะวันตก ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ฟังงานดนตรีที่มาจากเขตวัฒนธรรมต่างๆ จีน มาเลย์ อินเดีย และตะวันตก

สภาพการฝึกหัดครู ในปัจจุบันมีการสอนดนตรีพหุวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะดนตรีในเอเชียทั้งรายวิชาการปฏิบัติเดี่ยวและรวมวง มีผู้เรียนที่สนใจมากขึ้น และดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมได้เข้าแทนที่ดนตรีของคนผิวขาวแบบดั้งเดิม ซึ่งทำให้เชื่อได้ว่าในอนาคตเยาวชนของประเทศสิงคโปร์จะได้เรียน โดยการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น แนวคิดท้องถิ่น และความเป็นสากลหรือโลก กลุ่มดนตรีที่เป็นท้องถิ่น คือดนตรีที่เกิดขึ้นในเกาะสิงคโปร์ และดนตรีโลก หมายถึง ดนตรีที่เกิดขึ้นนอกเกาะ ดนตรีพหุวัฒนธรรมที่สอนในระดับประถม มักเป็นดนตรีอื่นๆ ทั่วโลก แต่เน้นดนตรีจากเอเชียเป็นหลัก

จากการที่พบว่ามีการในมหาวิทยาลัยเปิดสอน และครูดนตรีรุ่นใหม่ที่เข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรมมีมากขึ้น ส่งผลต่อความเชื่อมั่นว่าในภายภาคหน้าเยาวชนของประเทศสิงคโปร์จะได้เรียนดนตรีพหุวัฒนธรรมที่เริ่มจากดนตรีในเกาะสิงคโปร์ และไปสู่ดนตรีของวัฒนธรรมอื่น

การสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในระดับประถมศึกษา เราควรสอนอะไร เมื่อไร และสอนอย่างไร (กรณีประเทศกรีซ) (Teaching multicultural music in elementary school: Issues about what, when, and how to teach)

ผู้เขียน Papageorgiou และ Koutrouba ตีพิมพ์ใน Hellenic Journal of Music Education, and Culture. Volume 5 Number 1 2014

ปัจจุบันโลกเปลี่ยน ประเทศกรีซจากเดิมเคยสอนดนตรีในแง่ประสบการณ์สุนทรียะ แต่เมื่อโลกเปลี่ยนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรด้วยระบบเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และเมื่อต้องสอนดนตรีด้วยแนวคิดใหม่ การสอนดนตรีแบบใหม่ที่เรียกว่า พหุวัฒนธรรมการดนตรีหรือดนตรีโลก ได้กลายเป็นสิ่งใหม่สำหรับกรีซ ซึ่งปัจจุบันในด้านดนตรีศึกษายังไม่มีการวิจัย การศึกษาที่ให้คำตอบที่

ชัดเจน ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามวิจัย สำหรับการสอนดนตรีโลกไว้ดังนี้ (1) เราควรสอนดนตรีโลก (world music) ในระดับประถมศึกษาหรือไม่ และในการสอน ควรเป็นการสอนแบบคู่ขนานระหว่าง การสอน ด้วยกรอบ aesthetic approach กับ sociocultural approach หรือไม่ (2) นักเรียนควรเรียนดนตรีโลก ในช่วงอายุเท่าใด และนักเรียนควรจะต้องเรียนรู้ดนตรีในวัฒนธรรมของตนเองก่อนหรือไม่ (3) เนื้อหาที่สอน ควรกว้างและลึกเพียงใด และควรสอนมากน้อยเพียงใด และ (4) วิธีการสอน กิจกรรม ที่นำมาใช้สอนดนตรีโลกในระดับประถมศึกษาควรเป็นอย่างไร โดยนำคำถามไปสัมภาษณ์ ครูดนตรี จำนวน 10 ท่านที่เป็นตัวแทนของครูกรีซทั่วประเทศ

ผลการวิจัย ตอบโจทย์วิจัยใน 4 ประเด็น ดังนี้ (1) โดยธรรมชาติการสอนดนตรี ครูจะสอน ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับสังคมอยู่แล้ว และสิ่งที่นำมาสอนนั้นมักเป็นเรื่องของวัฒนธรรม หรือมีเรื่องราวที่ นำมาอธิบายให้กับผู้เรียน ดังนั้นการสอนดนตรีโลกที่อยู่ภายใต้กรอบการสอนตามแนวทางสังคม วัฒนธรรม (sociocultural approach) จึงเป็นเรื่องที่ทราบดีอยู่แล้ว และควรเป็นหัวใจของการสอนดนตรี โดยเลือกดนตรีที่ตรงกับชีวิตผู้เรียน เหมาะสมกับวัย และมีประโยชน์ นอกจากนั้นควรสอนให้นักเรียน มีโอกาส สำนวน มีประสบการณ์ในดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย และใช้วิธีการที่สร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีการยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย (2) ในการทบทวนวรรณกรรม มีความขัดแย้ง ระหว่างสอนตั้งแต่เด็กกับมาสอนเมื่อโตแล้ว กลุ่มที่สนับสนุนให้สอนแต่เด็ก คิดว่าเมื่อนักเรียนคุ้นเคย ดนตรีที่แตกต่างหลากหลายตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นไปเด็กจะยอมรับดนตรีที่แตกต่างหลากหลายได้ ผิดกับเด็กที่ไม่คุ้น เมื่อโตขึ้นเมื่อต้องพบดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย อาจตั้งข้อรังเกียจ ไม่ยอมรับ ดนตรีที่แตกต่างไปจากที่ตนเองคุ้นเคย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ให้สอนตั้งแต่เด็กผ่าน กิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการทำดนตรีปฏิบัติ การเล่นเลียนแบบ การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว กับงานดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย หลายคนเชื่อว่าการสอนเช่นนี้จะทำให้เกิดสันติภาพ และโลกจะมีความสงบ (3) เด็กควรเรียนวัฒนธรรมดนตรีของตนเองก่อนหรือไม่ จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบ 8 ใน 10 คน ให้สอนวัฒนธรรมของตนเองก่อนตั้งแต่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรม ที่มีแนวคิดว่าการสอนให้ นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองก่อน จะช่วยให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบ เกิดการวิเคราะห์ และเกิดการรับรู้ เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ดี โดยในทางดนตรี ต้องเป็นการ สอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่ององค์ประกอบและโครงสร้างทางดนตรีของดนตรีของตนเองก่อน แล้วจึง นำไปเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมดนตรีอื่น และ (4) หลักสูตรควรมีเนื้อหาดนตรีโลกที่หลากหลาย หรือ สอนเพียงสองสามประเทศ จากการสัมภาษณ์ได้คำตอบที่ไม่ชัดเจน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ ตัวแปรอื่นๆ เช่น จำนวนคาบ ระยะเวลาในการเรียน เป็นต้น

พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา การสร้างผู้ฟังที่มีคุณภาพ (Multicultural Music Education: Building an Appreciative Audience)

ผู้วิจัย Weidknecht วิทยาลัยนอร์ทอีสต์แมสซาชูเซตส์ University of Massachusetts, Lowell
ปี ค.ศ. 2009

งานวิจัยเชิงทดลองนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา : วงกาเมลัน ขึ้น โดยทดลองใช้กับนักเรียนเกรด 6 จำนวน 180 คน ในมลรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม ได้ฟังวงกาเมลันแต่ไม่มีครูสอน กลุ่มทดลองได้ฟังวงกาเมลัน โดยมีครูสอน ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีสมมติฐานว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนด้วยโปรแกรมการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา : วงกาเมลันแบบมีครูสอน เมื่อสิ้นสุดการทดลอง นักเรียนจะมีทัศนคติที่ดีต่องานดนตรีมากกว่านักเรียนที่ฟังอย่างเดียวโดยไม่มีครูสอน และเมื่อสิ้นสุดแล้วนักเรียนทั้งสองกลุ่มจะมีทัศนคติที่ดีต่อกาเมลัน มีความใจกว้าง (tolerance) ต่องานดนตรีที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ยังพบว่า นอกจากนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่องานดนตรีกาเมลันแล้ว นักเรียนมีความใจกว้างต่องานดนตรีที่ตนเองไม่คุ้นเคย เมื่อศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น ภูมิหลัง เพศ และฐานะทางสังคมและระบบเศรษฐกิจ พบว่า มีผลต่อความชอบ ไม่ชอบ และความอดทนต่องานดนตรีที่ตนเองไม่คุ้นเคย ในด้านการนำไปใช้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้สอนดนตรีพหุวัฒนธรรมดนตรีตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก โดยการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีจะทำให้เด็กคุ้นเคยกับงานดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย เมื่อโตขึ้นเมื่องานดนตรีแบบอื่นๆ จะเปิดกว้าง ยอมรับงานดนตรีรูปแบบใหม่ๆ การสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่เปิดกว้างต่อสิ่งใหม่ๆ ได้ดีต่อไป

พหุวัฒนธรรมในชั้นเรียนดนตรีศึกษา การนิยามความหมาย วิธีการสอน และเหตุจูงใจ (Multicultural Education In The Music Classroom: Definitions, Methods, And Motives)

ชื่อผู้วิจัย Stafford-Davis วิทยาลัยนอร์ทอีสต์แมสซาชูเซตส์ University of Arkansas ปี ค.ศ. 2011

งานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาความคิดเห็นของครูสอนดนตรีในเขต Fayetteville and Springdale public school districts ผ่านการเลือกอย่างสุ่มจำนวน 8 คน ในด้านการนิยามความหมาย วิธีการสอน และแรงจูงใจ จากการสัมภาษณ์ ครูทั้ง 8 คนมีความเข้าใจและนิยามความหมายพหุวัฒนธรรมดนตรีได้ดี หลายคนมีการนำเอาคำที่นิยมใช้ในการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีมาใช้ในการอธิบาย ดังเช่น world music, ethnomusicology

จากกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาทางด้านพหุวัฒนธรรม ของ Bank ที่แบ่งการสอนออกเป็น 4 แบบ คือ แบบที่ 1 สอนพหุวัฒนธรรม ด้วยการใช้กรอบแนวคิด เช่น เทศกาล มาใช้เป็นแนวคิดในการสอนโดยเลือกเอาดนตรีของแต่ละวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลมาสอน แบบพหุวัฒนธรรมแบบที่ 2 สอนโดยการออกแบบการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา มโนทัศน์ แนวคิดหลัก

เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบที่ 2 ครูตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ และเลือกสรรบทเพลงที่มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ แบบที่ 3 แบบปฏิรูปปรับเปลี่ยน โดยแบบที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงในชั้นหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นที่สูงกว่าแบบที่ 1 และ 2 ซึ่งเกิดนอกโรงเรียน ส่วนแบบที่ 4 เป็นขั้นสูงสุด ซึ่งในขั้นนี้จะเปลี่ยนจากครูเป็นผู้บอกมาสู่นักเรียนจะเป็นผู้คิดและตอบคำถามว่าควรทำอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ ครู 8 ท่านพบว่า ในการสอนครูทั้ง 8 สามารถพัฒนาการสอนสูงสุดได้ในแบบที่ 2 คือ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยการนำเอาพหุวัฒนธรรมศึกษามาใช้ นอกจากนั้นในการออกแบบยังออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรของมลรัฐ Kansas ที่กำหนดเนื้อหาทางดนตรีให้เกี่ยวข้องในด้านพหุวัฒนธรรม และในการสอนยังสอดคล้องกับหนังสือเรียนที่โรงเรียนเลือกใช้ ซึ่งเป็นของเอกชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมดนตรี ไม่เพียงเท่านั้น ครูทั้ง 8 ท่านมีเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา และต้องการที่จะนำเอาวิธีการ หลักการทางด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีไปใช้ในห้องเรียนและในการสอน นอกจากนี้ ได้เสนอแนวคิด ว่า จากสภาพความเป็นจริงในโรงเรียน สภาพสังคมของนักเรียนเองก็มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้นครูควรศึกษาความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ของนักเรียน และเลือกนำเอาบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของผู้เรียนมาสอนให้เพื่อนนักเรียนได้รับรู้ เข้าใจ อันจะนำไปสู่การรับรู้เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ดี สำหรับปัญหาในการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี เวลาที่จัดให้ในการสอนดนตรีมีน้อย การขาดแหล่งและสื่อการเรียนการสอน การขาดความรู้ของครูต่อพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา การขาดให้ความสำคัญของผู้บริหาร

การพัฒนาความไวทางวัฒนธรรมโดยการใช้ดนตรีของผู้อพยพย้ายถิ่นจากทวีปแอฟริกา โครงการสอนวัฒนธรรมดนตรีในโรงเรียนประถม (Developing Children's Multicultural Sensitivity Using Music of the African Diaspora: An Elementary School Music Culture Project)

ผู้วิจัย Howard วิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก University of Washington ปี ค.ศ. 2014

งานวิจัยสร้างโครงการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรี ชื่อ The Music Culture Project สำหรับโรงเรียนประถม Pinecrest สอนนักเรียนระดับเกรด 5 โดยโครงการใช้เวลา 14 สัปดาห์ โดยโครงการประกอบด้วย การเลือกงานดนตรีของผู้คนในสหรัฐอเมริกาที่พลัดถิ่นมาจากทวีปแอฟริกา โดยเลือกงานดนตรีที่ได้รับหรือมาจากวัฒนธรรมดนตรีของแอฟริกา 5 รูปแบบ ซึ่งได้แก่ (1) ดนตรีของชาวอานา (Ghanaian recreational music) (2) ดนตรีของชาวเปอโตริโก (Afro-Puerto Rican bomba and plena) (3) ดนตรีของชาวจาไมก้า (Jamaican singing games and steel pan music) (4) ดนตรีของคนผิวดำในอเมริกา (African-American songs from slavery and the civil rights movement) และ (5) ดนตรีฮิปฮอป (African-American hip-hop) โดยคาดหวังว่า จากการที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์

ทางดนตรีผ่านการเล่น การร้องวัฒนธรรมดนตรีอัฟริกาทั้ง 5 แบบ ทั้งจากครูประจำชั้น และจากที่โครงการ (project) ที่ได้ให้นักดนตรีและผู้ที่เคยอยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ มาเป็นผู้อธิบายถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม และงานดนตรีให้กับนักเรียนโดยตรง มีการอบรมเชิงปฏิบัติการปฏิบัติดนตรีทั้ง 5 แบบ ดังกล่าว เมื่อจบโครงการผู้วิจัยคาดหวังว่า นักเรียนจะมีความไวทางพหุวัฒนธรรม และมีพัฒนาการทางดนตรีที่ดี

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาการทางดนตรีที่ดี นักเรียนมีความไวทางวัฒนธรรม เกิดการรับรู้ เข้าใจถึงวัฒนธรรม สังคม และผู้คนในทวีปแอฟริกาทั้งจากอดีตและปัจจุบันดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่โครงการประกอบด้วยทั้งการสอนให้เล่น ให้ร้องบทเพลงที่แตกต่างกันหลากหลาย การมีการอบรมเชิงปฏิบัติการกับนักดนตรีที่อยู่ในวัฒนธรรมนั้นโดยตรง และการได้รับความรู้เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมจากคนที่อยู่ในวัฒนธรรมโดยตรง ช่วยสร้างให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในวัย 10-11 ปี เกิดการรับรู้ทางวัฒนธรรม เกิดความไวทางวัฒนธรรม นักเรียนทั้งหมดเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้และการปฏิบัติในด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

การรับรู้ ทศนคติ และความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาของเยาวชน (Children's Perceptions About, Attitudes Toward, And Understandings Of Multicultural Music Education)

ผู้วิจัย Nam วิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก Arizona State University ปี ค.ศ. 2007

ผู้วิจัยทำการศึกษาทัศนคติ การรับรู้และความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนในระดับประถม จากการเรียนวิชาดนตรีศึกษาในโรงเรียน 2 โรงเรียนในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสังเกตนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เป็นระยะเวลา 3 เดือน โดยนักเรียนกลุ่มแรก เกรด 4 จำนวน 33 คน ในการเรียนดนตรีพบการใช้กลองแอฟริกาในการเรียนดนตรี และกลุ่มที่ 2 นักเรียนจำนวน 27 คน เรียนความหลากหลายทางดนตรีผ่านการฟังเพลงที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

จากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดนักเรียนทั้ง 60 คน และจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนจำนวน 13 คน ทั้งก่อนที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ และหลังจากสังเกตการณ์แล้ว 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทัศนคติเชิงบวก นักเรียนชอบเพลงที่มาจากต่างวัฒนธรรม เนื่องจากดนตรีมีความแตกต่างและมีเสียงที่แตกต่างไปจากสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย จากการเก็บข้อมูลจากนักเรียนสรุปได้ว่า ความยากของภาษาของคำร้องอาจส่งผลต่อทัศนคติ การรับรู้ และอาจรวมไปถึงการต่อต้านเพลงแบบพหุวัฒนธรรม นักเรียนคิดว่า ครูต้องตระหนักมากขึ้นในการเลือกเพลงที่มาจากภาษาต่างประเทศในการสอน นักเรียนผิวสี คิดว่าการสอนดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมของตนจะช่วยให้ นักเรียนผิวขาว/คอเคเซียน (Caucasian) เรียนรู้ที่จะ

ยอมรับ ให้เกียรติ (learn to respect) ดนตรี ภาษาและวัฒนธรรมของพวกเขา นักเรียนแสดงให้เห็นถึงการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม และความไวทางวัฒนธรรม นักเรียนบางคนก้าวข้ามไปสู่การให้คุณค่าทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า การสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมช่วยลดอคติเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ แต่การสอนพหุวัฒนธรรมทางดนตรีแบบ supermarket approach ไม่ส่งผลดีต่อความรู้ ความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรม พบว่าในการเรียนถ้าบทเพลงยาก นักเรียนอาจจะเกิดผลลบต่อการเรียน หรือเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะถ้าบทเพลงมีภาษาที่อ่านยาก ร้องยาก เข้าใจยาก และมีเวลาเรียนน้อย ผู้วิจัยเสนอให้สอนน้อย วัฒนธรรมแต่ให้สอนอย่างลึกซึ้งจะดีกว่า

สรุปการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อใช้แก้ไขปัญหาในด้านความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ในนานาประเทศดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น นอกจากการแก้ปัญหาด้วยการใช้แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาแล้ว ยังพบว่ามีผู้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษาไปบูรณาการกับวิชาดนตรีศึกษาด้วยเช่นกันในหลายประเทศ โดยเปลี่ยนจากแนวคิดการสอนดนตรีเพื่อประสบการณ์สุนทรีย์ (aesthetic education) ไปสู่การสอนดนตรีโลก (world music) ที่นำเอาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ไปเป็นเนื้อหาในการสอนภูมิการดนตรีทักษะทางดนตรี โดยเป็นการเรียนรู้ เข้าใจ สามารถวิเคราะห์ถึงความเหมือน ความแตกต่างของวัฒนธรรมการดนตรีของตนเองกับผู้อื่น การเรียนรู้ดังกล่าวช่วยให้เยาวชนที่ได้พัฒนาตนเองนอกจากจะมีภูมิการดนตรีที่ดีแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีทักษะทางวัฒนธรรม รู้จักรากเหง้าและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมของตนเองเป็นผู้ที่เปิดกว้าง พร้อมที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น ขยายแนวคิดไปสู่การเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม เป็นผู้ที่ไม่มีความอคติทางวัฒนธรรม สามารถปรับตัวกับการใช้ชีวิตในบริบทต่างวัฒนธรรมได้ และจากงานวิจัยที่หลากหลายพบว่าในนานาประเทศต่างมีการนำเอาแนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้วยดนตรีศึกษาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทนี้นำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยโดยออกแบบโครงการให้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยนำเสนอประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การออกแบบงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2558

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่

1. นักเรียนโรงเรียนบุญศรีสวัสดิ์ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2558 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 63 คน
 2. นักเรียนโรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณะวิทยา) ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2558 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 50 คน
- รวม นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 113 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย

1. หนังสือเล่มเล็กประกอบการเรียนสำหรับนักเรียน
2. คู่มือครู และแผนการสอน
3. ซีดีเพลงประกอบการเรียน
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านภูมิการดนตรีและด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี
5. แบบสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

6. แบบสังเกตสำหรับครูผู้สอนและครูผู้ช่วย
7. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ขั้นตอนการประมวลความรู้เพื่อสร้างชุดการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) แนวคิดในด้านพหุวัฒนธรรม (multicultural) (2) แนวคิดและการจัดการศึกษาในด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) (3) การจัดการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการทางดนตรีหรือพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (multicultural music education) และวิธีการสอนดนตรีอื่นๆ ที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน ดังเช่น การจัดการเรียนการสอนดนตรีโลก (world music education) แนวคิดทางดนตรีศึกษา และการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดหลักในการนำมาออกแบบการวิจัยและชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ดังนี้

- แนวคิดของคัชเนอร์และแซฟฟอร์ด (Cushner & Safford, 2015, pp.23-26) ที่สร้างรูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนอเมริกา โดยให้ความสำคัญกับการให้เยาวชนรับรู้ถึง สังคมวัฒนธรรมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง และเรียกการสอนแนวคิดการไม่หยุดนิ่งของวัฒนธรรมนี้ว่า An Intercultural Approach แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนของเป้าหมาย ผู้วิจัยได้เลือกนำมาใช้คือ (1) ขั้นรับรู้เข้าใจว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (2) เรียนรู้ เข้าใจ วัฒนธรรมและกระบวนการทางสังคม (3) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมในสังคม ในชาติที่ตนเองอาศัยอยู่ และระหว่างชาติต่างๆ (intergroup) ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากชาติของตนเอง (intragroup) โดยคัชเนอร์และแซฟฟอร์ด เน้นย้ำว่า ถ้านักเรียนยังไม่รู้จักวัฒนธรรมของตนเอง นักเรียนจะไม่สามารถวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมของผู้อื่นได้ ดังนั้นจึงควรเรียนวัฒนธรรมใกล้ตัวก่อนแล้วครูผู้สอนจึงจัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ของนักเรียนไปสู่วัฒนธรรมอื่นๆ ต่อไป
- แนวคิดของแบ็งคัส (Banks, 2008, pp.47-49) แบ่งการสอนพหุวัฒนธรรมออกเป็น 4 ระดับขั้นตอน ผู้วิจัยได้นำเอาหลักการในขั้นวิธีการสอนพหุวัฒนธรรมแบบขึ้นแนะนำ (contributions approach) ซึ่งเป็นการสอนที่แนะนำให้รู้จักกับกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่างๆ (ethnic and cultural groups)

เนื้อหาที่นิยมนำมาสอนเป็นเรื่องเทศกาล วันเฉลิมฉลอง วันสำคัญของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ วิธีการสอนแบบนี้ นิยมใช้ในระดับประถมศึกษา

- แนวคิดของแกรนท์และสลีทเทอร์ (Grant & Sleeter, 2007) เน้นสอนให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ที่มีความต่างวัฒนธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ครูต้องมุ่งสร้างเจตคติเชิงบวกในเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น การสร้างความเห็นอกเห็นใจ (empathy) ความเข้าใจ (understanding) ความอดกลั้นต่อความแตกต่างหลากหลาย (tolerance) ทางวัฒนธรรม และใช้รูปแบบบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิชาเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
- แนวคิดของเอลเลียท (Elliot, 1996) ซึ่งนำเสนอรูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมไว้หลายรูปแบบ ผู้วิจัยได้เลือกแบบ การเรียนรู้แบบสหวัฒนธรรม (modified multiculturalism) ซึ่งกำหนดให้หลักสูตรประกอบด้วย คนตรีที่หลากหลายรูปแบบ ประเภท ชนิด โดยเลือกตามเขตวัฒนธรรม เชื้อชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียน การสอนนำเอาองค์ประกอบทางดนตรี บทบาทหน้าที่ของคนตรีแต่ละวัฒนธรรม นำมาศึกษามาเปรียบเทียบกันว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- แนวคิดของกิบสัน (Gibson, 1976) โดยเลือกวิธีการสอน ดังนี้ (1) การศึกษาเพื่อความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม (education for the culturally different) (2) การศึกษาเพื่อเปิดกว้างเรียนรู้ถึงความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม (education about the culturally different) และ (3) การศึกษาเพื่อการรักษาไว้ซึ่งความเป็นพหุลักษณะทางวัฒนธรรม (education for the culturally pluralism) การจัดการศึกษาเพื่อทำนุบำรุงรักษาไว้ ซึ่งอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ของกลุ่มสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่
- แนวคิดการสอนดนตรี การสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางดนตรีในพหุวัฒนธรรมดนตรี โดยแบ่งเนื้อหาการสอน การวางแผนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจถึงพหุวัฒนธรรมดนตรีออกได้เป็น (1) ส่วนที่เป็นดนตรีหรือองค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลง (2) ส่วนที่เป็นเครื่องดนตรีและวงดนตรี และ (3) ในส่วนที่ข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางของเอลเลียท (Elliot, 1996) และไรเมอร์ (Reimer, 2003)

- การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (rubric assessment) เป็นการประเมินสมัยใหม่ (authentic assessment) เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินแบบ การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (assessment as learning) ที่ประเมินโดยนักเรียนเพื่อตัวนักเรียน (Earl, 2003) โดยสาระสำคัญของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก คือ ในการเรียนรู้นั้น นักเรียนและครูจะร่วมกันสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ว่า เมื่อจบการศึกษาไปแล้วนั้น นักเรียนจะต้องแสดงออกในด้านใดบ้าง และในการแสดงออกนั้น การแสดงออกถึงคุณภาพหรือระดับแบบใดจึงจะได้คะแนนที่ดี

2. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551, ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเน้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

- กลุ่มภูมิการดนตรี ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติทางดนตรี ประกอบด้วย การเล่นและการร้อง ทักษะการอ่านและร้องโน้ต ทักษะการฟัง ประกอบด้วย การฟังเครื่องดนตรีและการฟังองค์ประกอบทางดนตรี
- กลุ่มองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านประวัติศาสตร์ดนตรี และบริบททางดนตรี การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี และการมีเจตคติที่ดีต่อดนตรี ในหลากหลายวัฒนธรรม ได้แก่ สามารถอธิบายถึง ความหมายของบทเพลงที่ร้อง เล่น สามารถอธิบายถึง ความสัมพันธ์ของบทเพลงกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ รากเหง้า วัฒนธรรมดนตรี ในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมดนตรีที่หลากหลาย

3. ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลภูมิหลังนักเรียน โดยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในส่วนภูมิหลังนักเรียน โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาทั่วไปอยู่ในระดับดี ปานกลาง ต่ำ โดยการคัดเลือกจากโรงเรียน อย่างละ 2 คน และคละนักเรียนตามภูมิภาค จะได้จำนวนภูมิภาคละ 6 คน จำนวน 4 ภูมิภาค และนักเรียนลูกแรงงานต่างด้าวอีก 2 คน จาก 2 โรงเรียนซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งสิ้น 50 คน ทั้งนี้ นักเรียนทั้งหมดมีทักษะพื้นฐานในวิชาดนตรีจากการเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเน้นการสัมภาษณ์ในประเด็นองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

- ด้านความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี นักเรียนทั้งสองโรงเรียนเกือบทั้งหมดรู้จักและมีประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เพลงป๊อป เพลงลูกทุ่ง หมอลำ ที่ได้ยินได้ฟังกันทั่วไปจากโทรทัศน์ และกิจกรรมในชุมชน ประเพณี งานบวช งานแต่ง ที่นิยมนำเพลงสมัยนิยมมาเปิดในงาน นอกจากนี้ นักเรียนสามารถระบุชื่อเครื่องดนตรีได้ โดยเฉพาะเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีตะวันตกที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียนเท่านั้น แต่ก็ไม่เคยพบเห็นเครื่องดนตรีจริงๆ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีเครื่องดนตรีและไม่เคยได้มีโอกาสได้ลองเล่นหรือปฏิบัติเครื่องดนตรีเลย นอกจากนักเรียนบางคน ซึ่งมีเพียง 3 คนเท่านั้น ที่สามารถเล่นกลองชุดและกีตาร์ได้ เนื่องจากมีคนในครอบครัวสามารถเล่นได้ ในส่วนของวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ นอกจากวัฒนธรรมดนตรีในชีวิตประจำวันและจากตำราเรียนแล้ว นักเรียนพอที่จะบอกชื่อวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ได้อีก เช่น หมอลำ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว แต่เพียงแต่ได้ยินชื่อเท่านั้น แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และไม่เคยได้เรียนในชั้นเรียน
- ด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม นักเรียนทั้งสองโรงเรียนร้อยละ 60 เป็นลูกแรงงานย้ายถิ่นที่มาจากจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และส่วนที่เหลือเป็นการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัวจากหลายจังหวัดของประเทศ และเป็นลูกหลานเกษตรกรในพื้นที่คลองโยงดั้งเดิม เพียงร้อยละ 10 และลูกแรงงานต่างด้าวจำนวน 2 คน ซึ่งในห้องเรียนนั้นมีความหลากหลายทางที่มาของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุถึง การรับรู้เรื่องวัฒนธรรมของครอบครัวของตนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องของภูมิลำเนาและการสื่อสารระหว่างเพื่อนที่มาจากภูมิลำเนาเดียวกัน แต่มีประเด็นการล้อเลียนในเชิงดูถูกอยู่บ้างทั้งในห้องเรียนและในโรงเรียน
- ด้านทัศนคติต่อเพื่อนที่มาจากภูมิภาคอื่นๆ หรือมาจากประเทศอื่น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเด็กในพื้นที่ และผู้ปกครองย้ายถิ่นมาก่อนที่นักเรียนจะเกิด จึงไม่ค่อยมีความแตกต่างกันในเรื่องของที่มาหรือภูมิลำเนา ภูมิหลังทางครอบครัว ไม่รู้สึกมีความแตกต่างระดับบุคคลหรือการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเท่าใดนัก เด็กเกือบทั้งหมดมีความสุขสนุกสนานไปตามวัย และไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามแต่ยังพบข้อมูลปัญหาความต่างในสองประเด็นสำคัญ ในนักเรียนบางคน (โรงเรียนที่ 2) ได้แก่ (1) ความรู้สึกรังเกียจเพื่อนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนอ่อนกว่าตน / เพื่อนที่มีลักษณะทางกายภาพและนิสัยที่

แตกต่าง เช่น ดุสกรปรก ลักษณะเสื้อผ้าที่ใส่ มีแปลที่ตัว มีนิสัยแตกต่างกัน เพื่อนที่ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น ซึ่งนักเรียนในกลุ่มที่มีความรู้สึกรังเกียจเพื่อนนี้จะไม่ร่วมกิจกรรมในห้องเรียนหรือทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนที่มีลักษณะดังกล่าว และ (2) ความรู้สึกแตกต่างกับเพื่อนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน และมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร อีกทั้งมีข้อมูลในเชิงลบกับเพื่อนต่างด้าวจึงเกิดช่องว่างในความสัมพันธ์ในห้องเรียน

4. ประมวลข้อมูลความรู้ที่ได้จากการจัดเวทีเสวนาเพื่อระดับสมองเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรมชุมชน” วันพุธที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2558 เวลา 13.00 - 16.00 น ณ ห้องสุพรรณภูมิ เรือนไทย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยแผนงานวิจัยการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก และเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ดำเนินการร่วมกับแผนงานหลัก) ดังนี้

- หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้คือ ไม่ดูถูก ไม่เหยียดหยาม ไม่เปรียบเทียบ แต่ให้ยอมรับในความสำคัญของคนและกัน การจัดการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายเพื่ออยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย เน้นสร้างทักษะและความรู้เพื่อตระหนักถึงอคติของตัวเอง ลดอคติ เข้าใจวัฒนธรรมของคนอื่น เคารพวัฒนธรรมของคนอื่นเน้นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมของเด็กๆ เข้ากับวัฒนธรรมอื่นๆ หาจุดเชื่อมโยงในสิ่งที่เด็กชอบกับวัฒนธรรมอื่นๆ พหุวัฒนธรรมเป็นบริบทและเป็นเครื่องมือที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาเด็ก
- วิธีการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการมีส่วนร่วมของเด็กเน้นให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย เน้นการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัย (เด็กกับผู้เฒ่าผู้แก่) ไม่ควรตั้งความคาดหวัง แต่เน้นการมีส่วนร่วม คือ เด็กทำได้จริง นำผู้เฒ่าผู้แก่มาเป็นครู เน้นสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ วิธีคิด วิธีปฏิบัติกับคนต่างวัฒนธรรม และกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เราอยากสร้างให้เกิดขึ้นกับเด็ก การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นจากตัวนักเรียนเอง (learning reflection) ครู/ผู้ใหญ่ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5. การประชุมหาแนวทางการสร้างรูปแบบการสอน/แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประชุมคัดเลือกบทเพลงและแนวทางการประพันธ์เพลง และการคัดเลือกบทเพลง ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้

6. สร้างชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

- หนังสือเล่มเล็กประกอบการเรียนสำหรับนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 5 หน่วยการเรียนรู้ และมีระยะเวลาในการเรียนรู้ ดังนี้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธมณฑลบ้านฉันทน์ ระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วย บ้านเพื่อนของเรา ระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย สุขสันต์วันเกิด ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ชื่อหน่วย เพลงเทศกาล ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ชื่อหน่วย กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล ระยะเวลาในการเรียนรู้ 4 คาบ
- คู่มือครู และแผนการสอน
- ซีดีเพลงประกอบการเรียน
- แบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านภูมิการดนตรีและด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี
- แบบสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม
- แบบสังเกตสำหรับครูผู้สอนและครูผู้ช่วย
- แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

7. การตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดมาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยใช้การตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ โดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 7 ท่าน ได้แก่ ด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา 1 ท่าน ด้านการศึกษา 1 ท่าน ด้านดนตรีศึกษา 3 ท่าน ด้านดนตรีวิทยา/มานุษยดนตรีวิทยา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน โดยให้ข้อเสนอแนะตามแบบประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีความเห็นตรงกันว่าเนื้อหา มีความสอดคล้องเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ แต่ควรบริหารเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงตามเวลาเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนพบการประเมินดังนี้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉันทน์
 - 1) ผ่าน จำนวน 7 ท่าน
 - 2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา (ไม่มี)
 - 3) ไม่ผ่าน (ไม่มี)
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา
 - 1) ผ่าน จำนวน 6 ท่าน
 - 2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา (มี 1 ท่าน)

3) ไม่ผ่าน (ไม่มี)

สิ่งที่ต้องแก้ไข ให้เติมชื่อประเทศลงในแบบฝึกหัด เพิ่มคำแนะนำสำหรับครู
ในส่วนการขยายความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของ
นักเรียน

● **หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด**

1) ผ่าน จำนวน 7 ท่าน

2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา (ไม่มี)

3) ไม่ผ่าน (ไม่มี)

ข้อเสนอแนะ สำหรับเพลงไทย ควรมีโน้ตเพลงไทยด้วย

● **หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล**

1) ผ่าน จำนวน 7 ท่าน

2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา (ไม่มี)

3) ไม่ผ่าน (ไม่มี)

ข้อเสนอแนะ บทเพลงเทศกาลปีใหม่จีน ควรมีโน้ตดนตรีด้วย

● **หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล**

1) ผ่าน จำนวน 7 ท่าน

2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา (ไม่มี)

3) ไม่ผ่าน (ไม่มี)

จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นข้อเสนอแนะที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวเนื้อหา พบ
ข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายของคำ เช่น Multicultural Diversity Intercultural และมีข้อคิดเห็นว่า
ชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีเนื้อหามากเกินไป
ผู้วิจัยได้นำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และวางแผนเรื่องการบริหารกิจกรรมในเวลาที่เหมาะสม เพื่อ
นำไปดำเนินการทดลองในขั้นต่อไป

**3.3.2 รายละเอียดชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4** จากการประมวลความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานข้อ 3.3.1 โดยบูรณาการให้มี
สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (สาระดนตรี) โดยมีรายละเอียด
ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน

ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ดังนี้

- ด้านภูมิการดนตรี ได้แก่ การฟังและรู้จักเพลงและวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนพุทธมณฑล
- ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ การรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักภูมิปัญญา บทเพลงในชุมชน รู้จักพ่อเพลงแม่เพลงคนสำคัญในอำเภอพุทธมณฑล รู้อดีต รู้ปัจจุบัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของเพลง (รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัวก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา

ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ดังนี้

- ด้านภูมิการดนตรี ได้แก่ การร้อง เล่น และแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) รวมทั้งมีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรีจากการเรียนเพลงบ้านเพื่อนของเรา
- ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ การเรียนรู้ เข้าใจว่า เพื่อนร่วมชั้นแต่ละคนมีที่มาจากคนละจังหวัด คนละภูมิภาคของประเทศ หรือมาจากต่างประเทศ ทุกคนต่างเป็นเพื่อนกันได้ (เน้นการลดอคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด

ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ดังนี้

- ด้านภูมิการดนตรี ได้แก่ การร้องเพลงอวยพรวันเกิดไทย ประกอบการเคาะจังหวะฉิ่งได้ถูกต้อง และสามารถร้องเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) พร้อมแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) ได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในประวัติเพลงวันเกิดทั้ง 2 เพลง มีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ รูปแบบกระสวนจังหวะ ประโยคเพลง/รูปแบบโครงสร้างเพลง บันไดเสียงไดอาโทนิค (diatonic scale) และบันไดเสียงเพนตาโทนิค (pentatonic scale) ดัง-เบา ช้า-เร็ว จังหวะฉิ่ง (จังหวะไทย) และรู้จักผู้ประพันธ์เพลง และฟังเพลงวันเกิดของชาติต่างๆ เสริมบทเรียน

- ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีการเฉลิมฉลองวันเกิดในแต่ละวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมดนตรีอย่างเหมาะสม (เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในวัฒนธรรม)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล

ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ดังนี้

- ด้านภูมิการดนตรี ได้แก่ การร้องและใช้ท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion)/เล่นเครื่องประกอบจังหวะในการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas แบบกลุ่ม และนักเรียนฟังเพลงเทศกาลปีใหม่ของชาติต่างๆ รวมทั้ง นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีในเพลงเทศกาล
- ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ การมีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพลง และเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ผ่านการเรียนรู้ เพลงเทศกาลปีใหม่ ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะมีช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (สร้างทัศนคติให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในด้านวัฒนธรรม)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล

ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ดังนี้

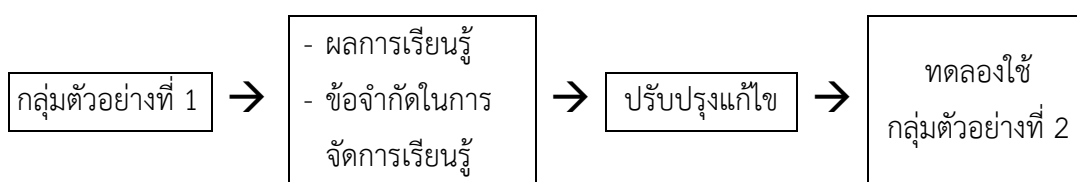
- ด้านภูมิการดนตรี ได้แก่ การฟังเพลงเทพทอง และเพลงต้อยตึง (2) ฟังประเภทเพลงวงแห่ (3) การอ่านและการฟังกระสวนจังหวะกลองยาว และ (4) ปฏิบัติกลองยาวแบบกลุ่ม มีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะแบบ 4/4 ดัง-เบา ช้า-เร็ว รูปแบบกระสวนจังหวะ รูปทรงกลองต่างๆ รูปแบบประเภทของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์วงดนตรี
- ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ได้แก่ การเรียนรู้การอ่านโน้ตและการตีกลองยาวในระดับพื้นฐาน เป็นการสร้างให้นักเรียนมีทักษะการเล่นเครื่องดนตรีและเกิดความรัก เกิดความหวงแหน เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรี จนเกิดความต้องการ

อนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีต่อไป นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติ เรียนรู้อดีต ปัจจุบัน ของวงกลองยาวในชุมชน เรียนวงแห่แบบต่างๆ ของภาคต่างๆ ของ ประเทศไทย รวมไปถึงวงโยธวาทิต เน้นการเรียนรู้จักดนตรีของตนเอง ก่อนที่จะไปรู้จักผู้อื่น ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ เข้าใจวัฒนธรรม เข้าใจบทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรม เข้าใจถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เข้าใจว่าวัฒนธรรมดนตรีมีความหลากหลาย เรียนรู้รูปแบบของกลองประเภทต่างๆ โดยยึดรูปทรงของกลองตามแนวคิด เครื่องดนตรีวิทยา (organology) เป็นหลัก เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ต่อไปในอนาคต การเรียนรู้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านแบบสำรวจกลองในชุมชนของนักเรียน

3.4 แบบแผนการทดลอง

3.4.1 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยการทบทวน เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา และนำไปสู่ การสร้างชุดการเรียนรู้ฯ เพื่อใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแผนการทดลอง โดยนำ ชุดการเรียนรู้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ 1 (โรงเรียนที่ 1) เก็บข้อมูล ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ข้อจำกัด ในการจัดการเรียนรู้ แล้วปรับปรุงชุดการเรียนรู้เพื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ 2 (โรงเรียนที่ 2) โดยไม่ได้ตัดสาระการเรียนรู้ใดๆ เพียงแต่ควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมมากขึ้น

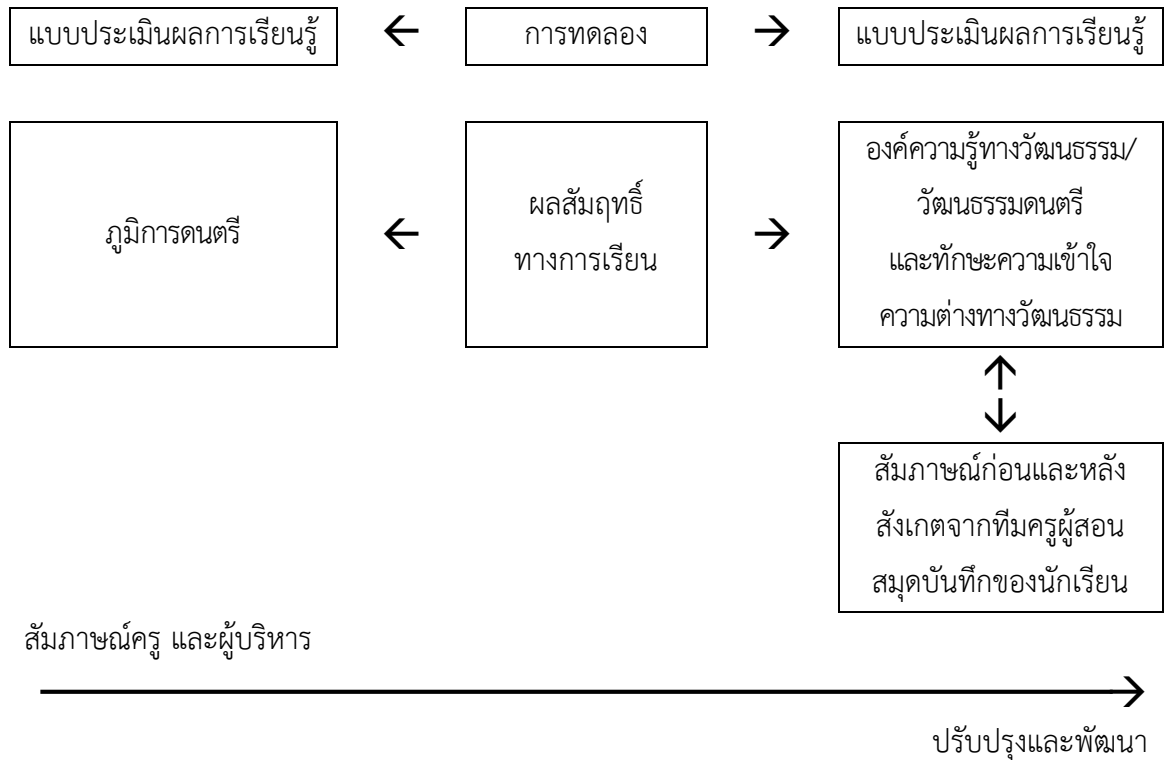

แผนภูมิที่ 1 แบบแผนการทดลอง

3.4.2 การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดการเก็บข้อมูล 2 แบบคือ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บจากการประเมินผลการเรียนรู้ในส่วนของ ภูมิการดนตรี และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี โดยการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน การประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียนแบบ one short case และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในด้าน

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี (ในบางประเด็น) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม โดยการประเมินผลการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม การสังเกตและสัมภาษณ์ จากทีมครูผู้สอนและครูผู้ช่วย รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการเขียนสมุดบันทึกของนักเรียน

แผนภูมิที่ 2 การเก็บข้อมูล

3.5 การดำเนินการทดลอง

3.5.1 ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยทำการอบรมคณะผู้สอนและครูผู้ช่วยให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย ต่อจากนั้นได้ทำการอบรมคณะผู้สอนและครูผู้ช่วยในวิธีการสอนและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งปฏิบัติการสอนได้ตามเป้าหมายของการวิจัย

3.5.2 คณะผู้สอนและครูผู้ช่วยที่ผ่านการฝึกอบรมจากผู้วิจัย ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 และห้อง 2 โรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวม 63 คน ระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม 2559 ถึง 15 มกราคม 2560 โดยในระหว่างสอนได้มีการบันทึกถึงความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้โดยคณะผู้สอน โดยมีรายละเอียดวันเวลาและหน่วยการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
ทำการแนะนำตัวคณะผู้วิจัย ผู้สอน แจกเอกสาร IRB			
1	9 ธันวาคม 2559	พุทธมณฑลบ้านฉัน	
2	11 ธันวาคม 2559	บ้านเพื่อนของเรา	
3	16 ธันวาคม 2259	สุขสันต์วันเกิด (1)	
4	18 ธันวาคม 2559	สุขสันต์วันเกิด (2)	
5	23 ธันวาคม 2559	เพลงเทศกาล (1)	
6	25 ธันวาคม 2559	เพลงเทศกาล (2)	
7	6 มกราคม 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (1)	
8	8 มกราคม 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (2)	
9	13 มกราคม 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (3)	
10	15 มกราคม 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (4)	

ตารางที่ 1 รายละเอียด วันเวลา และหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์

3.5.3 ทำการประเมินผลการเรียนรู้ตามแผน และนำเอาผลการเรียนรู้ และข้อมูลจากแบบสังเกต โดยคณะผู้สอนและครูผู้ช่วย ประชุมระหว่างผู้สอนเพื่อพิจารณาทบทวนเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม พบว่า คณะผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหามีจำนวนมาก ถ้านำไปใช้โดยครูผู้ที่ไม่มีความชำนาญ จะไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนตามที่ชุดการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้สอนยังคงยืนยันที่จะสอนตามเนื้อหาเดิมทุกประการ เนื่องจากเมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้จากการทดลองในกลุ่มที่ 1 (โรงเรียนที่ 1) เด็กผ่านเกณฑ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีครูประจำชั้นและครูดนตรีของโรงเรียน เข้าร่วมสังเกตการวิจัย

3.5.4 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 (โรงเรียนที่ 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 และ ห้อง 2 โรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนาลักษณวิทยา) ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวม 50 คน ระหว่างวันที่ 19 มกราคม 2560 ถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560 โดยมีรายละเอียดวันเวลาและหน่วยการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
ทำการแนะนำตัวคณะผู้วิจัย ผู้สอน แจกเอกสาร IRB			
1	20 มกราคม 2560	พุทธมณฑลบ้านฉัน	
2	22 มกราคม 2560	บ้านเพื่อนของเรา	

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
3	27 มกราคม 2560	สุขสันต์วันเกิด (1)	
4	29 มกราคม 2560	สุขสันต์วันเกิด (2)	
5	3 กุมภาพันธ์ 2560	เพลงเทศกาล (1)	
6	5 กุมภาพันธ์ 2560	เพลงเทศกาล (2)	
7	10 กุมภาพันธ์ 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (1)	
8	12 กุมภาพันธ์ 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (2)	
9	17 กุมภาพันธ์ 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (3)	
10	19 กุมภาพันธ์ 2560	กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล (4)	

ตารางที่ 2 รายละเอียด วันเวลา และหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณ์วิทยา)

3.6 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณ และส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการเก็บข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) การเก็บข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ในด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge)/วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) (2) การเก็บข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ และสมุดบันทึกของนักเรียน ในด้านทักษะความเข้าใจ ต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ตลอดจนสัมภาษณ์ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในภาพรวมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ค่าร้อยละ เพื่อหาข้อสรุปว่า เป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสมุดบันทึกของนักเรียนในการสรุปผล แล้วนำเสนอในรูปแบบของการพรรณาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

บทนี้นำเสนอผลการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (2) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการจัดการเรียนรู้โดยการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และการประเมินผลการเรียนรู้ด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding)

4.1.1 ข้อมูลผู้เรียน

ผู้วิจัยได้นำชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลผู้เรียน

ข้อมูลทั่วไป : ข้อมูลผู้เรียน

โรงเรียนบุญศรีสวัสดิ์ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม			
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1	นักเรียนชาย 18 คน	นักเรียนหญิง 13 คน	รวม 31 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2	นักเรียนชาย 21 คน	นักเรียนหญิง 11 คน	รวม 32 คน
โรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณ์วิทยา) ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม			
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1	นักเรียนชาย 13 คน	นักเรียนหญิง 12 คน	รวม 25 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2	นักเรียนชาย 14 คน	นักเรียนหญิง 11 คน	รวม 25 คน
จำนวนรวมทั้งสิ้น			113 คน

จากตารางที่ 3 ผู้เรียนแยกเป็นนักเรียนชายจากทั้งสองโรงเรียนจำนวน 66 คน นักเรียนหญิงจำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 113 คน โดยจำนวนนักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ 58.40 นักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 41.6 ที่เข้าร่วมโครงการ

4.1.2 ข้อมูลด้านภูมิลำเนาเดิมและการย้ายถิ่นของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน

1. ลูกหลานเกษตรกรในพื้นที่คลองโยงดั้งเดิม ร้อยละ 10
 2. ลูกแรงงานย้ายถิ่น (ทำงานโรงงานและก่อสร้าง) จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (บุรีรัมย์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์ นครพนม) ร้อยละ 60
 3. ย้ายถิ่นตามครอบครัว จากจังหวัดต่างๆ ของประเทศ ได้แก่ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี แพร่ เชียงราย อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร นนทบุรี ราชบุรี กระบี่ นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นครปฐม พัทลุง (หมายเหตุ ไม่สามารถระบุอาชีพของผู้ปกครองได้ชัด ส่วนใหญ่เป็นรับจ้าง และค้าขาย) ร้อยละ 28.23
 4. ลูกแรงงานต่างด้าว (เมียนมาร์ กัมพูชา) ร้อยละ 1.77
- *พบนักเรียนที่ระบุว่าตนเองมีเชื้อสายกัมพูชา 1 คน

4.2 ผลการจัดการเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

4.2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน การประเมินประกอบด้วย

1. ด้านภูมิการดนตรี ประกอบด้วย นักเรียนฟังและรู้จักเพลงและวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนพุทธมณฑล

การประเมินประกอบด้วย

- 1.1 ประเมินทักษะการฟัง โดยการทดสอบการฟัง
- 1.2 ประเมินความรู้องค์ประกอบทางดนตรีในเรื่องดนตรีในพุทธมณฑล โดยการทำแบบทดสอบ

2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย นักเรียนรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักภูมิปัญญาบทเพลงในชุมชน รู้จักพ่อเพลงแม่เพลงคนสำคัญในอำเภอพุทธมณฑล รู้อดีต รู้ปัจจุบัน รู้กับบทบาทหน้าที่ของเพลง (รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น)

การประเมินประกอบด้วย

- 2.1 ประเมินโดยให้ผู้เรียนได้ประมวลประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองผ่านการบันทึกลงในสมุดบันทึก และนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน
- 2.2 ประเมินความรู้เรื่องภูมิปัญญา บทบาทหน้าที่ของบทเพลง เรื่องราวดนตรีในชุมชน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และข้อมูลจากสมุดบันทึกของนักเรียน

โดยนักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีผลคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉาง

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการทดสอบทักษะการฟัง และองค์ประกอบดนตรี ในเรื่องดนตรีในพุทธมณฑล นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 5)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 565)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
5	11	14	13	17	55	275
4	17	12	9	4	42	168
3	3	5	2	3	13	39
2	-	-	-	1	1	2
1	-	1	1	-	2	2
รวม 113 คน						486
คะแนนเฉลี่ย						4.30
คิดเป็นร้อยละ						86.00

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี โดยทดสอบทักษะการฟัง และองค์ประกอบดนตรี ในเรื่องดนตรีในพุทธมณฑล พบว่า นักเรียนเกือบครึ่งได้คะแนนเต็ม 5 คะแนน จำนวน 55 คน ได้คะแนน 4 คะแนน จำนวน 42 คน และได้คะแนน 3 คะแนน จำนวน 13 คนตามลำดับ มีเพียง 3 คนที่ได้คะแนน 1-2 คะแนน

ตารางที่ 5 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉาง

ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี จากการประเมินจากสมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมทางดนตรี และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในห้องเรียน นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 10)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม 1130 คะแนน
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
9-10	-	-	-	-	-	-
8	7	9	10	10	36	288

คะแนน (เต็ม 10)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม 1130 คะแนน
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
7	22	18	12	12	64	448
6	2	5	3	3	13	78
5	-	-	-	-	-	-
รวม 113 คน						814
คะแนนเฉลี่ย						7.20
คิดเป็นร้อยละ						72.00

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี โดยประเมินจากสมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมทางดนตรี และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในห้องเรียน พบว่า นักเรียนได้คะแนนจากการประเมินที่ 7-8 คะแนน จำนวน 100 คน และมีเพียงจำนวน 13 คนที่ได้คะแนน 6 คะแนน ซึ่งนักเรียนทั้งหมดสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม จากการประเมินโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียน ในเรื่อง กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : การรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักภูมิปัญญา เพลงในชุมชน รู้จักพ่อเพลงแม่เพลงคนสำคัญในอำเภอพุทธมณฑล รู้อดีต รู้ปัจจุบัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของเพลง รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

นักเรียนมีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมการดนตรีของพุทธมณฑล จากที่ไม่เคยรู้จักภูมิปัญญาทางดนตรี ไม่รู้จักพ่อเพลงแม่เพลงมาก่อน ไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมดนตรีที่ปรากฏอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล เด็กส่วนใหญ่หรือร้อยละ 95 หรือ 107 คน (จากจำนวนสองโรงเรียน 113 คน) คุ้นเคยกับวัฒนธรรมดนตรีสมัยนิยม เช่น เพลงลูกทุ่งอาร์สยาม เพลงลูกทุ่งที่ได้ยินตามงานบวช งานแต่ง เพลงสมัยนิยมตามวิทยุ เพลงประกอบละครทีวี และรู้จักเครื่องดนตรีไทยเดิม ดนตรีตะวันตกจากในแบบเรียน แต่ไม่เคยเห็นเครื่องดนตรีจริงๆ และไม่เคยรู้มาก่อนว่าในชุมชนใกล้บ้านตัวเองมีเพลงพื้นบ้าน และมีนักร้อง พ่อเพลงแม่เพลง และเมื่อผ่านกิจกรรมเรียนรู้ไปแล้ว นักเรียนมีความรู้และเริ่มให้ความสนใจกับวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนพุทธมณฑลจากเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน และนักเรียนรับรู้ว่าดนตรีมีหลากหลายประเภทที่อยู่รอบตัวในวิถีชีวิต

4.2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา การประเมินประกอบด้วย

1. ด้านภูมิการดนตรี ประกอบด้วย นักเรียนร้อง เล่น และแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) รวมทั้งมีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรีจากการเรียนเพลงบ้านเพื่อนของเรา

การประเมินประกอบด้วย

1.1 ประเมินการร้องเพลงบ้านเพื่อนอยู่ไหนทั้งในด้านทำนอง จังหวะและท่าทางในการร้อง การอ่านและร้องโน้ต มีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ และรูปแบบประโยคเพลง โดยการทดสอบทักษะปฏิบัติ

1.2 ประเมินการทำร่างกายประกอบทำเสียงประกอบจังหวะ ตามเกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูปริก โดยการทดสอบทักษะปฏิบัติ

2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ว่า เพื่อนร่วมชั้นแต่ละคนมีที่มาจากคนละภาคของประเทศหรือมาจากต่างประเทศ ทุกคนต่างเป็นเพื่อนกันได้ (เน้นการลอคคิตทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม)

การประเมินประกอบด้วย

2.1 ประเมินโดยให้ผู้เรียนนำบทเพลงที่ได้เรียนรู้ ไปร้องให้เพื่อนสนิทฟัง จำนวน 2 คน โดยในเนื้อร้องจะเป็นคำถามที่ถามว่าเพื่อนมาจากจังหวัดใด และนำไปถามผู้ปกครองเช่นกัน โดยนักเรียนจะต้องทำการจดบันทึกคำตอบลงในสมุดบันทึก (สมุดจดบันทึกกิจกรรมเพื่อนบ้านของเรา)

2.2 ประเมินโดยการสัมภาษณ์นักเรียน ในเรื่องกรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรมตามจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการทดสอบทักษะการร้อง และทำท่าทางประกอบในบทเพลงบ้านเพื่อนของเรา (ทั้งนี้การให้คะแนนจะพิจารณาในเรื่องของจังหวะและท่าทางในการร้อง การอ่านและร้องโน้ต ความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ และรูปแบบประโยคเพลง) นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 18)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 2034)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
18	13	13	13	13	52	936
17	4	5	9	6	24	408

คะแนน (เต็ม 18)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 2034)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
16	4	9	2	5	20	320
15	2	3	1	-	6	90
14	2	1	-	1	4	56
13	1	1	-	-	2	23
12	2	-	-	-	2	24
11	1	-	-	-	1	11
10	-	-	-	-	-	0
9	1	-	-	-	1	9
8	1	-	-	-	1	8
รวม 113 คน						1888
คะแนนเฉลี่ย						16.71
คิดเป็นร้อยละ						92.83

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการทดสอบทักษะการร้อง และทำท่าทางประกอบในบทเพลงบ้านเพื่อนของเรา โดยพิจารณาในเรื่องของ (1) จังหวะและท่าทางในการร้อง (2) การอ่านและร้องโน้ต และ (3) ความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ และรูปแบบประโยคเพลง พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนเต็ม 18 คะแนน จำนวน 52 คน และทำคะแนนได้รองลงมาคือ 17 คะแนน จำนวน 24 คน และทำคะแนนได้ 16 คะแนน จำนวน 20 คน ซึ่งในภาพรวมถือว่าเด็กทำคะแนนได้ดีและไม่ต่ำกว่าครึ่งของคะแนนเต็ม แต่พบว่า มีเด็กเพียง 1 คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งคือ 8 คะแนน

ตารางที่ 7 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา

ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี จากการประเมินจากสมุดจดบันทึกกิจกรรมบ้านเพื่อนของเรา นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 10)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (1130 คะแนน)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
10	10	12	7	6	25	250
9	10	13	8	10	41	369
8	11	7	10	9	47	376
7	-	-	-	-	-	-
รวม 113 คน						995
คะแนนเฉลี่ย						8.81
คิดเป็นร้อยละ						88.10

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี โดยประเมินจากสมุดจดบันทึกกิจกรรมบ้านเพื่อนของเรา พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนเต็ม 10 คะแนน จำนวน 25 คน ได้คะแนน 9 คะแนน จำนวน 41 คน และได้คะแนน 8 คะแนน จำนวน 47 คน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม จากการประเมินโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียน ในเรื่องกรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : นักเรียนสามารถลดอคติทางชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรมได้หรือไม่ จากการทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา จากกรอบแนวคิดที่ว่า เพื่อนของเราอาจจะมาจากคนละจังหวัด คนละภาคของประเทศไทย แต่ทุกคนต่างก็เป็นเพื่อนกัน หรือมาจากประเทศอื่น จากการพูดคุยสามารถสรุปได้ว่า

นักเรียนเกิดการยอมรับ มีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวในระดับเบื้องต้น และเริ่มให้ความสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาของเพื่อน มีความสนใจและอยากรู้อิงถึงที่มาของเพื่อน และกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้พบว่า เพื่อนของตนเองนั้นมาจากต่างจังหวัด หรือคนละจังหวัดกับตนเอง และเมื่อได้ไปถามผู้ปกครอง บิดา มารดา ก็ยังพบว่า บิดา มารดา ไม่ได้มาจากจังหวัดเดียวกัน

นอกจากนั้น ในกลุ่มที่ทำการทดลอง มีนักเรียนลูกแรงงานต่างด้าว ชาวเมียนมาร์และกัมพูชา จำนวน 2 คน (ในโรงเรียนที่ 2) ซึ่งก่อนทำกิจกรรม นักเรียนในห้องเพียงรับรู้ว่ามีเพื่อนที่ไม่ใช่คนไทย แต่อยู่ในระดับการรับรู้ ความรู้สึกว่าเป็นคนที่แตกต่างจากกลุ่มของตน โดยเฉพาะเมื่อเพื่อนนั้นมีอายุ

มากกว่าตน และมีความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทยที่ต่ำกว่าตนเอง และเมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้บ้านเพื่อนของเรา บทเพลงช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้ นักเรียนเกิดการยอมรับถึงความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจน แต่นักเรียนสามารถปรับตัวและมีระดับความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นได้เมื่อผ่านกิจกรรมการร่วมร้องเพลง การเล่นและแสดงท่าทางประกอบเพลง มีการสัมผัสและทักทายระหว่างกัน จนเกิดเป็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ จึงเป็นการลดช่องว่างทางความรู้สึกระดับหนึ่ง

ไม่เพียงเท่าที่กล่าวมา จากการเข้าไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานย้ายถิ่นที่มาจากหลายภูมิภาคของประเทศไทยมาทำงานในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งในชั้นเรียนจะเรียนร่วมกันระหว่างเด็กที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น และกลุ่มประชากรดั้งเดิมในพื้นที่ จากการทำกิจกรรม พบว่า ทำให้นักเรียนเริ่มลดอคติทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี แต่เป็นข้อสังเกต การทำกิจกรรมเช่นนี้ อีกด้านหนึ่ง เมื่อเด็กรู้ที่มาที่ไปของเพื่อนแล้วจากที่ไม่เคยสนใจ อาจนำไปสู่การเกิดอคติในเขตวัฒนธรรมเกิดขึ้นกับนักเรียนบางคนได้ โดยที่ผ่านมานักเรียนอาจจะไม่ใส่ใจในเรื่องนี้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรควรเน้นย้ำความแตกต่างหลากหลายของผู้คนที่มาจากต่างถิ่นแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความเข้าใจ ยอมรับความแตกต่าง หรือแม้กระทั่งกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าเพื่อนก็ไม่ควรดูถูกเพื่อนร่วมชั้นเรียน

4.2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด การประเมินประกอบด้วย

1. ด้านภูมิการดนตรี ประกอบด้วย นักเรียนสามารถร้องเพลงอวยพรวันเกิด (ไทย) ประกอบการเคาะจังหวะฉิ่งได้ถูกต้อง และสามารถร้องเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) พร้อมแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) ได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในประวัติเพลงวันเกิด ทั้ง 2 เพลง มีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ รูปแบบกระสวนจังหวะ ประโยคเพลง/รูปแบบโครงสร้างเพลง บันไดเสียงไดอาโทนิค (diatonic scale) และเพนตาโทนิค (pentatonic scale) ดัง-เบา ช้า-เร็ว จังหวะฉิ่ง (จังหวะไทย) และรู้จักผู้ประพันธ์เพลง และฟังเพลงวันเกิดของชาติต่างๆ เสริมบทเรียน

การประเมินประกอบด้วย

1.1 ประเมินจากการร้องเพลงวันเกิด (ไทย) ประกอบการเคาะจังหวะฉิ่งได้ถูกต้อง และ ประเมินจากการร้องเพลง Happy Birthday พร้อมแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) ได้ถูกต้อง โดยการทดสอบทักษะปฏิบัติแบบกลุ่ม

2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย นักเรียนเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีการเฉลิมฉลองวันเกิดในแต่ละวัฒนธรรม เข้าใจ

ความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมดนตรีอย่างเหมาะสม (เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในวัฒนธรรม)

การประเมินประกอบด้วย

2.1 ประเมินจากความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงอวยพรวันเกิดไทย และเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) โดยการสอบถามผู้เรียน และจากการทำกิจกรรมการเลือกเพลงวันเกิดให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบันทึกลงในสมุดเล่มเล็ก

ตารางที่ 8 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการร้องเพลงอวยพรวันเกิดไทย ประกอบการเคาะจังหวะฉิ่งได้ถูกต้อง และประเมินจากการร้องเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) พร้อมแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) ได้ถูกต้อง โดยประเมินแบบกลุ่ม นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 18)	โรงเรียนบุญยศศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 2034)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
18	4	5	2	2	13	234
17	13	13	7	11	44	748
16	3	9	5	1	18	288
15	2	3	2	2	9	135
14	2	1	4	4	11	154
13	1	1	1	-	3	39
12	2	-	3	2	7	84
11	1	-	1	1	3	33
9	2	-	-	2	4	36
รวม 113 คน						1751
คะแนนเฉลี่ย						15.50
คิดเป็นร้อยละ						86.11

จากตารางที่ 8 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี โดยประเมินจากการร้องเพลงอวยพรวันเกิดไทย ประกอบการเคาะจังหวะฉิ่งได้ถูกต้อง และประเมินจากการร้องเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) พร้อมแสดงท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion) ได้ถูกต้อง โดยประเมินแบบกลุ่ม

พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำคะแนนได้สูงสุดที่ 18 คะแนน จำนวน 13 คน รองลงมาคือ 17 คะแนน จำนวน 44 คน และ 16 คะแนน จำนวน 18 คน และพบว่านักเรียนทั้งหมดสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งของคะแนนเต็มคือ 9 คะแนน

ตารางที่ 9 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด

ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี จากความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงอวยพรวันเกิดไทย และเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) โดยการสอบถามผู้เรียน และจากการทำกิจกรรมการเลือกเพลงวันเกิดให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบันทึกลงในสมุดเล่มเล็กนักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนนเต็ม 10	โรงเรียนบุญยศรัฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1130)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
9	4	4	3	4	15	135
8	8	10	7	8	33	264
7	8	10	8	9	35	245
6	11	8	7	4	30	180
รวม 113 คน						824
คะแนนเฉลี่ย						7.29
คิดเป็นร้อยละ						72.90

จากตารางที่ 9 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี โดยประเมินจากความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงอวยพรวันเกิดไทย และเพลงอวยพรวันเกิดสากล (Happy Birthday) จากการทำแบบทดสอบ (แบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว) พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งทุกคน โดยนักเรียนที่สามารถทำคะแนนได้สูงสุดคือ 9 คะแนน จำนวน 15 คน และได้คะแนนน้อยที่สุดคือ 6 คะแนน จำนวน 30 คน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม จากการประเมินโดยการสังเกต การพูดคุยในห้องเรียน และจากการทำกิจกรรมการเลือกเพลงวันเกิดให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น บุคคล อายุ กาลเทศะ พบว่า นักเรียนทั้งหมดมีความเข้าใจว่าถึงเพลงวันเกิดและ

สามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมกับบุคคล อายุ กาลเทศะ และสามารถให้เหตุผลการเลือกได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อเป็นวันเกิดของพ่อแม่หรือครู เด็กก็จะเลือกร้องเพลงวันเกิดไทย เป็นต้น

4.2.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล การประเมินประกอบด้วย

1. ด้านภูมิการดนตรี ประกอบด้วย นักเรียนสามารถร้องและใช้ท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion)/เล่นเครื่องประกอบจังหวะในการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas แบบกลุ่ม และนักเรียนฟังเพลงเทศกาลปีใหม่ของชาติต่างๆ รวมทั้ง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีในเพลงเทศกาล

การประเมินประกอบด้วย

1.1 ประเมินจากความสามารถในการใช้ท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion)/เล่นเครื่องประกอบจังหวะในการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas จากการประเมินเป็นกลุ่มโดยครู

1.2 ประเมินจากความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีในเพลงเทศกาล ประเมินโดยแบบทดสอบ (แบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว)

2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพลง และเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้ เพลงเทศกาลปีใหม่ ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะมีช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (สร้างทัศนคติให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในด้านวัฒนธรรม)

การประเมินประกอบด้วย

2.1 ประเมินความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงเทศกาล ประเมินโดยแบบทดสอบแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

2.2 ประเมินการเลือกใช้วัฒนธรรมดนตรี การรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศกาล และการคิดวิเคราะห์ต่อการเลือกใช้เพลงเทศกาลที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นลงในสมุดบันทึก

ตารางที่ 10 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากความสามารถในการใช้ท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion)/เล่นเครื่องประกอบจังหวะในการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas จากการประเมินเป็นกลุ่มโดยครู นักเรียนทั้งสองโรงเรียนได้คะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 25)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 2825)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
25-23	-	-	-	-	-	-
22	11	12	-	-	23	506
21	-	12	-	-	12	252
20	-	-	10	-	10	200
19	20	-	-	-	20	380
18	-	-	-	-	-	-
17	-	8	15	-	23	391
16	-		-	16	16	256
15	-		-	-	-	-
14				9	9	126
รวม 113 คน						2111
คะแนนเฉลี่ย						18.68
คิดเป็นร้อยละ						74.72

จากตารางที่ 10 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี โดยประเมินจากความสามารถในการใช้ท่าทางประกอบจังหวะ (body percussion)/เล่นเครื่องประกอบจังหวะในการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas จากการประเมินเป็นกลุ่มโดยครู พบว่า นักเรียนทั้งหมดสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งทุกคนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีนักเรียนที่ทำคะแนนได้สูงสุดคือ 22 คะแนน จำนวน 23 คน และได้คะแนนต่ำสุด 14 คะแนนจำนวน 9 คน

ตารางที่ 11 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล

ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงเทศกาล การเลือกใช้วัฒนธรรมดนตรี การรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศกาล และการคิดวิเคราะห์ต่อการเลือกใช้เพลงเทศกาลที่เหมาะสม โดยนักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีผลคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม10)	โรงเรียนบุญศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1130)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
10	1	4	3	-	8	80
9	10	6	4	9	29	261
8	7	14	1	10	32	256
7	8	3	7	3	21	147
6	4	2	3	1	10	60
5	1	3	7	2	13	65
รวม 113 คน						869
คะแนนเฉลี่ย						7.69
คิดเป็นร้อยละ						76.90

จากตารางที่ 11 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเพลงเทศกาล การเลือกใช้วัฒนธรรมดนตรี การรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศกาล และการคิดวิเคราะห์ต่อการเลือกใช้เพลงเทศกาลที่เหมาะสม พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งทุกคน และนักเรียนสามารถทำคะแนนได้มากที่สุดคือ 10 คะแนน จำนวน 8 คน และคะแนนน้อยที่สุด 5 คะแนน จำนวน 13 คน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม จากการประเมินโดยการสังเกตและการพูดคุยในห้องเรียน โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงการเลือกเทศกาลที่จะชักชวนเพื่อนชาวต่างชาติมาเมืองไทย ซึ่งจะต้องแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศกาล และการคิดวิเคราะห์ต่อการเลือกเทศกาลที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นลงในสมุดบันทึก และพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ สรุปได้ว่า นักเรียนทั้งหมดมีความเข้าใจเรื่องดังกล่าว โดยมีการแสดงความคิดเห็นว่า จะเลือกเทศกาลใดที่จะให้เพื่อนชาวต่างชาติมาเที่ยวเมืองไทย โดยมีเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึง

ความเข้าใจ โดยเทศกาลที่นักเรียนเลือกเป็นส่วนมาก ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลวันลอยกระทง เทศกาลทำบุญ เช่น บุญบั้งไฟ โดยเหตุผลที่เลือกมักคิดว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่สนุกสนาน แต่อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนบางคนมีความสับสนระหว่าง เทศกาลกับวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ แต่เมื่อมีการอธิบาย ชี้แจง นักเรียนมีความเข้าใจ และสามารถเลือกเทศกาลได้เหมาะสม และมีเหตุผลมากขึ้น

4.2.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การประเมินประกอบด้วย

1. ด้านภูมิการดนตรี ประกอบด้วย (1) ฟังเพลงเทพทอง และเพลงด้อยตลิ่ง (2) ฟังประเภท เพลงวงแห่ (3) การอ่านและการฟังกระสวนจังหวะกลองยาว และ (4) ปฏิบัติกลองยาวแบบกลุ่ม มีความรู้และทักษะเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะแบบ 4/4 ดัง-เบา ช้า-เร็ว รูปแบบ กระสวนจังหวะ รูปทรงกลองต่างๆ รูปแบบประเภทของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์

การประเมินประกอบด้วย

1.1 ประเมินการปฏิบัติกลองยาว โดยการประเมินทักษะปฏิบัติ มีเกณฑ์การให้คะแนน แบบบูรณาการ

1.2 ประเมินความเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรีโดยการใช้แบบทดสอบการฟังเพลงวงแห่ ระดับความดัง-เบา และอัตราความช้า-เร็วของเพลงแห่

1.3 ประเมินผลทักษะการฟัง-อ่าน กระสวนจังหวะกลองยาว โดยแบบทดสอบ

2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรม และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้การอ่านโน้ตและการตีกลองยาวในระดับพื้นฐาน เป็นการสร้างให้นักเรียนมีทักษะการเล่นเครื่องดนตรีและเกิดความรัก เกิดความห่วงใย เกิดความเข้าใจใน วัฒนธรรมดนตรี จนเกิดความต้องการอนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีได้ต่อไป นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติ เรียนรู้อดีต ปัจจุบัน ของวงกลองยาวในชุมชน เรียนวงแห่แบบต่างๆ ของภาคต่างๆ ของประเทศไทย รวมไปถึงวงโยธวาทิต เน้นการเรียนรู้จักดนตรีของตนเองก่อนที่จะไปรู้จักผู้อื่น ช่วยทำให้เกิดการ รับรู้ เข้าใจวัฒนธรรม เข้าใจบทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรม เข้าใจถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรม เข้าใจว่าวัฒนธรรมดนตรีมีความหลากหลาย เรียนรู้รูปแบบของกลองประเภทต่างๆ โดยยึดรูปทรงของกลองตามแนวคิด เครื่องดนตรีวิทยา (organology) เป็นหลัก เพื่อสร้างองค์ความรู้ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ต่อไปในอนาคต การเรียนรู้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านแบบสำรวจ กลองในชุมชนของนักเรียน

การประเมินประกอบด้วย

2.1 ประเมินความเข้าใจในเรื่องรูปทรงกล่องต่างๆ รูปแบบประเภทของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์ โดยการจัดทำบอร์ดกล่องและประเภทของกล่อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ชี้แจงให้นักเรียนทราบ

หมายเหตุ เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้เน้นการให้ประสบการณ์ตรงการตีกลองยาว และการชมวีดิทัศน์ บทเพลงแห่งประเทศไทย และของต่างชาติ แบบประเมินจึงอยู่ในรูปของการพูดคุยและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ รวมไปถึงการแสดงออกของนักเรียนเป็นสาระสำคัญ

ตารางที่ 12 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล การปฏิบัติกลองยาว

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการปฏิบัติกลองยาวกลุ่ม นักเรียนทั้งสองโรงเรียนทำคะแนนได้ ดังนี้

คะแนน (เต็ม 30)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 3390)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
30	11	-	-	-	11	330
29	20	-	-	11	31	899
28	-	-	-	10	10	280
27	-	8	9	-	17	459
26	-	8	-	-	8	208
25	-	-	-	-	-	-
24	-	9	8	11	28	672
23	-	-	-	-	-	-
22	-	-	-	-	-	-
21	-	-	8	-	8	168
รวม 113 คน						3016
คะแนนเฉลี่ย						26.69
คิดเป็นร้อยละ						88.97

จากตารางที่ 12 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี จากการปฏิบัติกลองยาวกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก แบ่งหัวข้อออกเป็น (1) ความพร้อมเพียง ความเป็นหมู่คณะ (2) ความ

สม่ำเสมอของจังหวะ (3) ขึ้นเพลงได้พร้อมกัน (4) จบเพลงได้พร้อมกัน (5) แสดงออกถึงความเป็นวงดนตรี (6) การดูแลรักษาเครื่องดนตรี พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งทุกคน โดยนักเรียนสามารถทำคะแนนได้สูงสุดคือ 30 คะแนน จำนวน 11 คน และคะแนนต่ำสุด 21 คะแนน 8 คน

ตารางที่ 13 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล ความเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรีโดยใช้แบบทดสอบการฟังเพลงวงแห่ ระดับความดัง-เบา และอัตราความช้า-เร็วของเพลงแห่

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี ความเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรี โดยใช้แบบทดสอบการฟังเพลงวงแห่ ระดับความดัง-เบา และอัตราความช้า-เร็วของเพลงแห่ นักเรียนทั้งสองโรงเรียนทำคะแนนได้ดังนี้

คะแนน (เต็ม 15)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1695)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
15	-	-	1	-	1	15
14	-	1	1	1	3	42
13	1	1	4	4	10	130
12	2	5	8	3	18	216
11	7	3	1	5	16	176
10	6	4	1	3	14	140
9	4	8	1	3	16	144
8	4	5	1	3	13	104
7	7	5	7	3	22	154
รวม 113 คน						1121
คะแนนเฉลี่ย						9.92
คิดเป็นร้อยละ						66.13

จากตารางที่ 13 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี ความเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรีโดยใช้แบบทดสอบการฟังเพลงวงแห่ ระดับความดัง-เบา และอัตราความช้า-เร็วของเพลงแห่ พบว่านักเรียนสามารถทำคะแนนได้เกินครึ่งทุกคน โดยนักเรียนสามารถทำคะแนนได้สูงสุดคือ 15 คะแนน จำนวน 1 คน และทำคะแนนต่ำสุดคือ 7 คะแนน จำนวน 22 คน

**ตารางที่ 14 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี
พุทธมณฑล ทักษะการฟัง-อ่าน กระสวนจังหวะกลองยาว**

ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี ทักษะการฟัง-อ่าน กระสวนจังหวะกลองยาว โดย
แบบทดสอบนักเรียนทั้งสองโรงเรียนทำคะแนนได้ดังนี้

คะแนน (เต็ม10)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1130)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
10	25	15	5	12	57	570
9	2	5	4	5	16	144
8	1	6	4	5	16	128
7	-	3	3	2	8	56
6	-	2	5	1	8	48
5	2	1	2	--	5	25
4	1	-	2	-	3	12
รวม 113 คน						983
คะแนนเฉลี่ย						8.70
คิดเป็นร้อยละ						87.00

จากตารางที่ 14 ผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี โดยใช้แบบทดสอบการอ่าน การฟัง
กระสวนจังหวะกลองยาว พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้สูงสุดคือ 10 คะแนน จำนวน 57 คน
และได้คะแนนต่ำสุดคือ 4 คะแนน จำนวน 3 คน

**ตารางที่ 15 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5
กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล**

ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ความเข้าใจในเรื่องรูปทรง
กลองต่างๆ รูปแบบประเพณีของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์ โดยการจัดทำบอร์ดกลอง
และประเพณีของกลอง นักเรียนทั้งสองโรงเรียน มีคะแนนดังนี้

คะแนน (เต็ม 15)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1695)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
15-14	-	-	-	-	-	

คะแนน (เต็ม 15)	โรงเรียนบุญยศรีฯ		โรงเรียนวัดมะเกลือ		รวม(คน)	คะแนนรวม (เต็ม 1695)
	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่	ห้อง 1 ความถี่	ห้อง 2 ความถี่		
13	16	16	-	-	32	480
12	15	16	12	13	56	672
11	-	-	13	12	25	275
รวม 113 คน						1427
คะแนนเฉลี่ย						12.63
คิดเป็นร้อยละ						84.20

จากตารางที่ 15 ผลการประเมินด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ความเข้าใจในเรื่องรูปทรงกลองต่างๆ รูปแบบประเพณีของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์ โดยการจัดทำบอร์ดกลองและประเพณีของกลอง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ชี้แจงให้นักเรียนทราบ มีหัวข้อดังนี้ (1) ความถูกต้อง (2) ความสวยงาม (3) การทำงานเป็นกลุ่ม (4) การดูแลรักษาอุปกรณ์และความสะอาด (5) ทันทเวลา พบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนใกล้เคียงกัน ดังนี้ 13 คะแนน จำนวน 32 คน 12 คะแนน จำนวน 56 คน และ 11 คะแนน จำนวน 25 คน

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล

ผลการประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม จากการประเมินโดยการพูดคุยในห้องเรียน และสัมภาษณ์นอกห้องเรียนอย่างไม่เป็นทางการ และสังเกตการแสดงออกของนักเรียน พบว่า นักเรียนเกิดความรู้สึกรักสนใจและสนุกสนานไปกับการเรียนและเล่นกลองยาว และต้องการที่จะอนุรักษ์กลองยาวของอำเภอพุทธมณฑลไว้ นักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อกลองยาวมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนชายบางคนเมื่อเริ่มเรียนเนื้อหาดังกล่าว ได้เสนอความคิดเห็นว่าอยากตีกลองชุดมากกว่าไม่ชอบกลองยาว แต่เมื่อผ่านกิจกรรมในห้องเรียนนักเรียนก็กล้าที่จะหยิบกลองยาวมาเล่นและรู้สึกสนุกสนานกับกลองยาว นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนจัดทำกิจกรรมวงกลองยาวประจำโรงเรียนต่อไป และนำไปใช้ในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น แห่กีฬาสิ่ แห่เทียน เป็นต้น ส่งผลต่อการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมในชุมชน การเห็นคุณค่า การยอมรับวัฒนธรรมดนตรีกลองยาว และมีแนวโน้มที่เด็กๆ เหล่านี้ จะเป็นผู้ที่มีความสนใจในวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบกลอง โดยให้นักเรียนศึกษาว่ากลองในชุมชนของนักเรียนมีรูปแบบใดบ้าง กิจกรรมดังกล่าว มีปัญหาในเรื่องตัวอย่างกลองของชุมชนมีรูปแบบไม่ครบตามที่เรียน พบกลองรูปทรงกระบอก รูปขอบ รูปทรงถึงป่องกลาง ทำให้เด็กไม่มีตัวอย่างความ

หลากหลายทางวัฒนธรรมกลองเท่าที่ควรแต่เด็กๆ ก็ได้เห็นภาพตัวอย่างจากกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม นักเรียนทุกคนเข้าใจเรื่องรูปทรงของกลองและเห็นความแตกต่างของกลองแบบต่างๆ จากกิจกรรมการทำออร์ดูรูปทรงของกลอง นักเรียนทุกคนเข้าใจ และสามารถนำเอาความรู้ที่ครูสอนไปใช้ในการตอบคำถามและทำแบบทดสอบได้

4.2.6 สรุปผลการประเมินผลการเรียนรู้ในภาพรวม

การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนบุญศรีสวัสดิ์ และโรงเรียนวัดมะเกลือ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวนนักเรียนรวม 113 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงคะแนนรวมของการใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาในด้านภูมิการดนตรี และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำนวน 113 คน สรุปคะแนนได้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้	ภูมิการดนตรี		องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/ วัฒนธรรมดนตรี	
	คะแนนเฉลี่ยรวม 2 โรงเรียน	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ยรวม 2 โรงเรียน	ร้อยละ
พุทธมณฑลบ้านฉัน	ทักษะการฟังและรู้จักวัฒนธรรม ดนตรีในชุมชน 4.30 เต็ม (5)	86.00	7.20 เต็ม (10)	72.03
บ้านเพื่อนของเรา	ทักษะการร้อง ทำท่าทางประกอบ เพลง และองค์ประกอบทางดนตรี 16.71 เต็ม (18)	92.83	8.81 เต็ม (10)	88.10
เพลงวันเกิด	ทักษะการร้อง การเล่นเครื่อง ประกอบจังหวะ และองค์ประกอบ ทางดนตรี 15.50 เต็ม (18)	86.11	7.29 เต็ม (10)	72.92
เพลงเทศกาล	ทักษะการร้อง การฟัง ทำท่าทาง ประกอบเพลง และองค์ประกอบทาง ดนตรี 18.68 เต็ม (25)	74.72	7.69 เต็ม (10)	76.90
กลองยาว	การปฏิบัติกลองยาว 26.69 เต็ม (30)	88.97	12.63 เต็ม (15)	84.20
	องค์ประกอบทางดนตรี 9.92 เต็ม (15)	66.13		

หน่วยการเรียนรู้	ภูมิการดนตรี		องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/ วัฒนธรรมดนตรี	
	คะแนนเฉลี่ยรวม 2 โรงเรียน	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ยรวม 2 โรงเรียน	ร้อยละ
กลองยาว	ทักษะการฟัง การอ่านกระสวนจังหวะ 8.70 เต็ม (10)	87.00		
รวม	คะแนนที่ได้ 100 คะแนนเต็ม 121	83.06	คะแนนที่ได้ 43.62 คะแนนเต็ม 55	79.31

จากตารางที่ 16 สามารถสรุปผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา
สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

1. ด้านภูมิการดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวม 100.50 คะแนนจากคะแนนเต็ม 121 คะแนน หรือคิด
เป็นร้อยละ 83.06
2. ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยรวม 43.62 คะแนน จาก
คะแนนเต็ม 55 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 79.31

เมื่อเทียบกับสมมติฐาน พบว่า ด้านภูมิการดนตรี ได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือร้อยละ
83.06 มากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ส่วนด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี ได้
ค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 79.31 น้อยกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80

ในด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ตามกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม
จากการพูดคุยในชั้นเรียน การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จากการสมุดบันทึกของนักเรียนที่บันทึก
กิจกรรม และการสังเกตของครูจากทำกิจกรรมสามารถสรุปผลได้ดังนี้

จากการที่นักเรียนเริ่มมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ทำให้เริ่มพร้อมที่จะเรียนรู้ และเปิดใจ เริ่ม
มีความรู้ในวัฒนธรรมของตนเอง และขยายความรู้ในเรื่องดังกล่าวออกไปจากชุมชนของตนเอง อำเภอ
จังหวัด ภาค และสู่วัฒนธรรมดนตรีโลก นักเรียนเริ่มใช้การคิดวิเคราะห์ ศึกษาถึงความเหมือน ความ
คล้ายคลึง ความแตกต่างของวัฒนธรรมการดนตรี เช่น จากเพลงเทศกาล เพลงวันเกิด จากวงซบวณแห่
จากรูปทรงของกลองชนิดต่างๆ ส่งผลถึงระดับความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ซึ่งจากการแบ่งออกเป็น 4
ระดับขั้นของ Edward (1994) คือ (1) ขั้นรับรู้ (2) ขั้นตระหนัก (3) ขั้นความไวต่อวัฒนธรรม และ (4)
ขั้นการเห็นคุณค่า จากการที่นักเรียนมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ที่เรียนผ่านกระบวนการวิเคราะห์
เปรียบเทียบ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการรับรู้ทางวัฒนธรรมในขั้นแรก คือ ขั้นมีความรู้ ส่งผลให้นักเรียน
ส่วนใหญ่เกิดความตระหนัก และนักเรียนบางคนได้ก้าวไปสู่ขั้นความไวต่อวัฒนธรรม และขั้นการเห็น
คุณค่า ดังที่นักเรียนแสดงออกในกิจกรรมกลองยาว แต่ยังเป็นการเห็นคุณค่าภายในขอบเขตของ
วัฒนธรรมที่ได้มีโอกาสเรียนรู้เท่านั้น อย่างเช่น กลองยาวซึ่งเป็นวัฒนธรรมในชุมชน แต่ยังไม่ถึงการ

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี (ก่อนเรียน)

นักเรียนทั้งสองโรงเรียนเกือบทั้งหมดรู้จักและมีประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เพลงป๊อป เพลงลูกทุ่ง หมอลำ ที่ได้ยินได้ฟังกันทั่วไปจากโทรทัศน์ และกิจกรรมในชุมชน ประเพณี งานบวช งานแต่ง ที่นิยมนำเพลงสมัยนิยมมาเปิดในงาน นอกจากนี้ นักเรียนสามารถระบุชื่อเครื่องดนตรีได้ โดยเฉพาะเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีตะวันตกที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียนเท่านั้น แต่ก็ไม่เคยพบเห็นเครื่องดนตรีจริงๆ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีเครื่องดนตรีและไม่เคยได้มีโอกาสได้ลองเล่นหรือปฏิบัติเครื่องดนตรีเลย นอกจากนักเรียนบางคน ซึ่งมีเพียง 3 คนเท่านั้นที่โรงเรียนที่ 2 ที่สามารถเล่นกลองชุดและกีตาร์ได้ เนื่องจากมีคนในครอบครัวสามารถเล่นได้ ในส่วนของวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ นอกจากวัฒนธรรมดนตรีในชีวิตประจำวันและจากตำราเรียนแล้ว นักเรียนพอที่จะบอกชื่อวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ได้อีก เช่น หมอลำ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว แต่เพียงแต่ ได้ยินชื่อเท่านั้นแต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และไม่เคยได้เรียนในชั้นเรียน

“เคยได้ยินเพลงในงานบวช งานศพ แต่ไม่รู้จ้กว่าเรียกว่าอะไร รู้จักหมอลำ กลองยาว ฉิ่ง ฆ้องวงดี ชลุ่ยจากในแบบเรียน เคยชมการแสดงเวลาพ่อแม่พากลับไปเยี่ยมบ้านเกิดที่นครราชสีมา แต่ไม่รู้ว่ การแสดงดนตรีชนิดนั้นเรียกว่าอะไร”

“ไม่ค่อยชอบเรียนวิชาดนตรี แต่ชอบฟังเพลงลูกทุ่ง หมอลำ ชอบฟังเพลงสตริง แต่ในโรงเรียนไม่มีให้เรียน”

“รู้จักชื่อเครื่องดนตรีหลากหลาย เช่น กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ ระนาด ไวโอลิน ปี่ เปียโน แต่ไม่เคยพบหรือเห็นเครื่องดนตรีจริงๆ ที่โรงเรียน มีแต่ได้พบเห็นในหนังสือเรียน”

“ชอบฟังเพลงสตริง เพลงเร็วๆ เพลงสากล”

“ชอบเพลงภาษาถิ่น ลูกทุ่ง สตริง ลูกทุ่ง”

“ไม่รู้จักเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมอื่นเลย”

“รู้จักเครื่องดนตรี อังกะลุง ระนาด จะเข้ ขลุ่ย ซออู้ ฉิ่ง กลองยาว เพราะเห็นจากในหนังสือเรียน...” (เด็กทุกคน)

“รู้จักดนตรีไทย (แต่ไม่เคยเห็นเครื่องดนตรีจริง) เครื่องดนตรีสากล (เปียโน ไวโอลิน เซลโล่)”

“รู้จัก แคน เพลงน้อย เพลงอีแซว แต่ไม่รู้ว่าเป็นของที่ไหน....”

“รู้จักผีตาโขน แต่ไม่เคยดู คิดว่าเป็นของภาคใต้ ...”

“ส่วนใหญ่ชอบฟังเพลงลูกทุ่ง.... เพลงสตริง เพลงเพื่อชีวิต แนวร็อค เห็นจากทีวี...”

“เพลงธรรมะ เพราะแม่เคยเปิดให้ฟัง และแม่ก็คอยสอน”

“ชอบหมอลำ ชอบดูเวลาเขาแสดง...”

“รู้จักกะ กีตาร์ เปียโน กลองชุด กีตาร์โปร่ง เมโลเดียน...”

“ไม่รู้จักการแสดงวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนเลย และพ่อแม่ก็ไม่เคยพาไปดูดนตรี...”

“เพลงที่ชอบฟังส่วนใหญ่จะเป็นเพลงสากล เล่นดนตรีสากล กีตาร์ กลองชุด ดนตรีไทย ฉิ่ง”

“รู้จักเพลงเกี่ยวข้าว หมอลำ ลิเก...”

“พ่อเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของตนเอง (ซอด้วง) กลองชุด”

“เคยเห็นการตีกลองยาวในงานบวช แห่นาค (ที่วัดเทพ, วัดมงคล) มีฉิ่ง ฉาบ แตร เคยเห็นกลองยาวในขบวนแห่ขันหมาก (งานแต่ง)”

2. วิถีชีวิต และความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (ก่อนเรียน)

นักเรียนทั้งสองโรงเรียนร้อยละ 60 เป็นลูกแรงงานย้ายถิ่นที่มาจากจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และส่วนที่เหลือเป็นการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัวจากหลายจังหวัดของประเทศ และเป็นลูกหลานเกษตรกรในพื้นที่คลองโยงดั้งเดิม เพียงร้อยละ 10 และลูกแรงงานต่างด้าวจำนวน 2 คน ซึ่งในห้องเรียนนั้นมีความหลากหลายทางที่มาของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุถึง การรับรู้เรื่องวัฒนธรรมของครอบครัวของตนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องของภูมิลำเนาและมีการสื่อสารระหว่างเพื่อนที่มาจากภูมิลำเนาเดียวกัน แต่มีประเด็นการล้อเลียนในเชิงดูถูกอยู่บ้างทั้งในห้องเรียนและในโรงเรียน เช่น โดนเพื่อนล้อว่าเป็น “ลาว” และมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ไม่เคยบอกเพื่อนว่าตนเองมาจากไหน เพราะไม่อยากโดนเพื่อนล้อหรือพูดแซวถึงที่มาหรือภูมิลำเนาของตน

“พ่อ แม่ย้ายมาทำงานที่นี่.. จะได้กลับไปบ้านที่ต่างจังหวัดในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ปิดเทอม เวลากลับบ้านในต่างจังหวัดก็ได้ยินแม่คุยกับเพื่อนบ้านเป็นภาษาอื่น เวลาอยู่ในบ้านบางทีแม่ก็พูดภาษาอีสานกับพ่อ ฟังรู้เรื่องและก็พูดได้”

“เวลาอยู่บ้านที่นี่ก็ใช้ภาษาไทย แต่ถ้าได้กลับบ้านที่ต่างจังหวัดจะใช้ภาษาอื่น....เวลากลับบ้านที่กาฬสินธุ์ก็ไม่เหมือนกันกับที่นี่ กลับไปได้เห็นควายแล้วก็ชอบไปขี่มัน เวลาที่อยู่ที่นี่แล้วมีเพื่อนมาจากอีสานแล้วพูดอีสานกับเรารู้สึกเหมือนได้กลับบ้าน ก็รู้สึกชอบ....”

“เวลากลับไปที่ดีใจที่ได้เจอเพื่อน ได้กินอาหารอีสาน ได้ยินเค้าพูดกันเป็นภาษาอีสาน ฟังรู้เรื่องแต่ว่าไม่ค่อยได้พูด เพราะว่าพ่อเป็นคนภาคกลาง ส่วนแม่เป็นคนอีสาน”

“เคยโดนเพื่อนล้อว่า “ลาว” รู้สึกโกรธ ไม่ชอบ เพราะรู้สึกว่าเขากำลังว่าเรา แต่เคยโดนเพื่อนนอกโรงเรียนว่า ไม่ใช่เพื่อนในโรงเรียน...”

“ไม่เคยโดนล้อ เพราะว่าเพื่อนไม่รู้ว่าเป็นคนอีสาน....และไม่อยากบอก”

3. ทักษะติดต่อเพื่อนที่มาจากภูมิภาคอื่นๆ หรือมาจากประเทศอื่น (ก่อนเรียน)

นักเรียนทั้งสองโรงเรียน โรงเรียนที่ 1 ที่ทำการทดลองนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเด็กในพื้นที่ และผู้ปกครองย้ายถิ่นมาก่อนที่นักเรียนจะเกิด จึงไม่ค่อยมีความแตกต่างกันในเรื่องของที่มาหรือภูมิภาคเนา ภูมิหลังทางครอบครัว โดยภาพรวมของการเข้าไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจึงไม่ค่อยพบปัญหาการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนที่มาจากความแตกต่างระดับบุคคลหรือการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเท่าใดนัก เด็กเกือบทั้งหมดมีความสุขสนุกสนานไปตามวัย และไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ในชั้นเรียน ในส่วนของโรงเรียนที่ 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางภูมิหลังของนักเรียน แต่นักเรียนส่วนใหญ่ก็มีความสุขสนุกสนานไปตามวัย และให้ข้อมูลว่าสามารถเป็นเพื่อนได้กับทุกคน แต่ยังพบเห็นปัญหาความต่างในสองประเด็น ในนักเรียนบางคน ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่งของห้องเรียน ได้แก่ (1) ความรู้สึกรังเกียจเพื่อนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนอ่อนกว่าตน / เพื่อนที่มีลักษณะทางกายภาพ และนิสัยที่แตกต่าง เช่น ดุสกรปรก ลักษณะเสื้อผ้าที่ใส่ มีแผลที่ตัว มีนิสัยแตกต่างกัน เพื่อนที่ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น ซึ่งนักเรียนในกลุ่มที่มีความรู้สึกรังเกียจเพื่อนนี้จะไม่ร่วมกิจกรรมในห้องเรียนหรือทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนคนดังกล่าวตามที่ครูสั่ง และ (2) ความรู้สึกแตกต่างกับเพื่อนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน และมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร อีกทั้งมีข้อมูลในเชิงลบกับเพื่อนต่างด้าวจึงเกิดช่องว่างในความสัมพันธ์ในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น

“รู้ว่าเพื่อนเป็นพม่า...รู้ว่าเขาต่างกับเรา ไม่เหมือนกันกับเรา”

“ชอบนะมีเพื่อนมาจากที่อื่น เพราะว่าจะได้รู้ภาษาของเขา แต่น้องที่เป็นคนกัมพูชาที่รู้จักเขาพูดไม่ค่อยได้ เลยไม่ค่อยได้คุยกัน...”

“มีคนพม่า กัมพูชา มารับจ้างทำงานที่โรงงาน (โรงงานที่ทำปลาบด) ทุกๆ วันก็จะเจอเค้าทุกวัน พูดคุยกันบ้างด้วยภาษาไทย ถึงแม้ว่าพูดไม่ชัดด้วยสำเนียงของภาษา แต่ยังสามารถฟังเข้าใจและสื่อสารได้ เป็นเพื่อนเล่นในวัยใกล้เคียงกัน เป็นลูกของเพื่อนบ้านชาวพม่าและกัมพูชา...ก็เล่นกันได้ คุยกันได้”

“ละแวกบ้านนั้นมีชาวพม่ามาอาศัยอยู่... ก่อสร้าง, ทำงานรับจ้างที่โรงงานผักกาด แต่ไม่เคยเข้าไปใกล้ เพราะว่าแม่บอกว่าห้ามไปยุ่ง เพราะเกรงว่าจะมีอันตราย หรือเขาจะมาทำร้ายร่างกาย....”

“ในหมู่บ้าน... มีชาวอีสานมาอาศัยอยู่ด้วย สังเกตจากสำเนียงที่พูด จึงทำให้รู้ว่ามาจากภาคอีสาน และเป็นคนอีสานมาทำงานรับจ้าง ตอนเย็นๆ กับวันหยุดจะไปเล่นกับลูกที่เป็นลูกของคนอีสานในหมู่บ้านอยู่เสมอ”

“มีเพื่อนมาจากน่านกับลำปาง เวลาเขาเล่าเรื่องบ้านให้เราฟัง รู้สึกอยากทำแบบเขาบ้าง อยากไปบ้าง และเคยมีเพื่อนเป็นคนกัมพูชา แต่ตอนนี้เขากลับไปแล้ว ก็รู้สึกดีที่มีเพื่อนเป็นคนต่างชาติ...”

“เขาก็พูดไม่เหมือนเรา กินอาหาร มีวัฒนธรรมไม่เหมือนกันกับเรา....”

“เขาก็มีทั้งนิสัยดี นิสัยไม่ดีเหมือนทุกๆ ไป....”

“บางคนเขาก็ดูน่ากลัว อย่างกะเหรี่ยงเขาใส่ห่วงคอยาวๆ ก็น่ากลัว....”

“จะเล่นกันเฉพาะในกลุ่ม อยู่แต่กลุ่มของตัวเอง ไม่ชอบที่จะคุยกับกลุ่มอื่นสักเท่าไร..บางที่เค้าสกปรก”

รู้จักเพื่อนที่มาจากภาคต่างๆ หรือแม้แต่เพื่อนที่เป็นชาวกะเหรี่ยงที่โรงเรียน เมื่อถามต่อไปว่า เราว่าเขาเป็นเพื่อนเรา เหมือนกับเพื่อนคนอื่นๆ หรือไม่ บ้างตอบว่าเหมือน บ้างตอบว่าไม่เหมือน

“ไม่เหมือนกัน เพราะไม่ใช่คนไทย เพราะอยู่บนเขา”

“แล้วกะเหรี่ยงอยู่บนเขา บนเขานะประเทศไทยหรือเปล่า”

“เขาดำดำ ตัวอ้วนกว่า”

สรุปประเด็นได้ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี (ก่อนเรียน)	ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี (หลังเรียน)
● นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีตะวันตกจากในแบบเรียน ● นักเรียนบางคนสามารถเล่นดนตรีได้จากครอบครัว และการเรียนนอกโรงเรียน ขึ้นอยู่กับปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและโอกาสในการเรียนรู้ ● นักเรียนชอบดนตรีสมัยนิยม เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงร็อค เพลงในละคร เพลงที่เปิดตามวิทยุ แต่ไม่มีการเรียนการสอนในโรงเรียน ● นักเรียนรู้จักดนตรีในวัฒนธรรมในวิถีชีวิต เช่น งานบวช งานศพ งานแต่ง และงานประเพณีบ้าง แต่ไม่รู้จักอย่างลึกซึ้งว่าเป็นวัฒนธรรมดนตรีอะไร หรือเป็นวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มใด	นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีเพิ่มมากขึ้นและหลากหลายขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัวในชุมชน รู้จักศิลปินในชุมชน รู้จักบทเพลงในเทศกาลต่างๆ และดนตรีในวัฒนธรรมอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น
วิถีชีวิต และความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (ก่อนเรียน)	วิถีชีวิต และความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (หลังเรียน)
นักเรียนรู้และเข้าใจว่าเด็กที่มีจากที่อื่น ภูมิภาคอื่น	ความรู้และความเข้าใจที่ได้จากพื้นฐานเดิมและ

ประเทศอื่น มีความแตกต่างกับตนเอง เช่นในเรื่องของภาษา อาหารการกิน ประเพณี และลักษณะของบุคคล	การเข้าร่วมกิจกรรมส่งผลต่อการยอมรับการอยู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้มากขึ้น
ทัศนคติต่อเพื่อนที่มาจากภูมิภาคอื่นๆ หรือมาจากประเทศอื่น (ก่อนเรียน)	ทัศนคติต่อเพื่อนที่มาจากภูมิภาคอื่นๆ หรือมาจากประเทศอื่น (หลังเรียน)
● นักเรียนมีความรู้สึกรังเกียจเพื่อนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนอ่อนกว่าตน / เพื่อนที่มีลักษณะทางกายภาพและนิสัยที่แตกต่าง เช่น ดูสกปรก ลักษณะเสื้อผ้าที่ใส่ มีแผลที่ตัว มีนิสัยแตกต่างกัน เพื่อนที่ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น ● นักเรียนบางคนมีทัศนคติที่ดีและไม่ดีต่อเพื่อนต่างชาติ และรู้ว่าเขาต่างจากเรา แต่ด้วยข้อมูลข่าวสารในแง่ลบและเรื่องความปลอดภัยของเด็ก ผู้ปกครองจึงต้องห้ามปรามในการคบหาและดูแลตนเองให้ห่างไกลจากต่างชาติ โดยเฉพาะชาวพม่า	นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และคล้อยคลายความรู้สึกแตกต่างได้จากการร่วมกิจกรรมทางดนตรีในชั้นเรียน และรู้สึกว่าทุกคนเป็นเพื่อนกันได้

4.4 ข้อมูลจากการสังเกตจากทีมครูผู้สอนและครูผู้ช่วย สรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ 1 (โรงเรียนที่ 1)

การเรียนการสอนใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่เรียนดนตรี นักเรียน 1 ห้องมี 33 คน การทำกิจกรรมนักเรียนให้ความสนใจและร่วมกิจกรรมดี มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ครูสอน มีเพียง 2-3 คนที่ปฏิบัติกิจกรรมเข้าจังหวะได้ไม่ด้นัก

ปัญหาที่พบ

1. ห้องที่ใช้เรียนคับแคบเกินไปสำหรับการทำกิจกรรมดนตรี
2. พื้นฐานการเขียนและการอ่านภาษาไทยไม่ค่อยดี จึงส่งผลต่อการทำแบบทดสอบ
3. เด็กโรงเรียนนี้ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2 (โรงเรียนที่ 2)

จากการพูดคุยและสัมภาษณ์นักเรียนบางส่วน ซึ่งเป็นกลุ่มของนักเรียนในอาเซียนในประเด็นเรื่องประสบการณ์ดนตรีและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนพบว่า แม้นักเรียนจะมาจากหลายกลุ่ม

เชื้อชาติ แต่ประสบการณ์ด้านดนตรีคือนักเรียนทุกคนฟังเพลงลูกทุ่ง และเพลงไทย-สากล จากสื่อต่างๆ บางคนสามารถพูด-อ่านภาษาไทยได้ดี ในเรื่องของการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนในชั้นพบว่า ช่วงแรกที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนจะถูกเพื่อนล้อ แต่สามารถปรับตัวได้ในภายหลัง

การเรียนในชั้นเรียน พบว่า มีนักเรียนที่อายุต่างกันในระดับชั้นเรียนจำนวนหนึ่ง ซึ่งอยู่ระหว่าง 10-14 ปี ซึ่งอยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยรุ่น ความสนใจของเด็กในระดับชั้นเรียนจึงต่างกัน เด็กนักเรียนที่อายุน้อยกว่ายังมีความสนใจและสนุกสนานไปกับกิจกรรมได้ง่ายกว่าเด็กนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น อีกทั้งยังมีเด็กนักเรียนบางส่วนที่ไม่ชอบทำกิจกรรมจึงปลีกตัวออกไป หรือไม่เข้าชั้นเรียน ในส่วนของการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนบางคนไม่ถูกเพื่อนเลือกให้เข้ากลุ่ม และกีดกันอย่างชัดเจน

ปัญหาที่พบ

1. ปัญหาระยะห่างระหว่างวัย
2. นักเรียนไม่ได้ยอมรับเพื่อนทุกคน มีบางคนที่ไม่ถูกเลือกให้อยู่ในกลุ่มหรือทำกิจกรรม และต่อต้านการรับเข้าร่วมกลุ่ม
3. มีการระบุว่าเด็กเกือบครึ่งหนึ่งของห้องบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่ทางที่มิวิจัยไม่เห็นเอกสารเป็นทางการ
4. นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
5. นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีปัญหาในการอ่านและเขียนภาษาไทย (และอังกฤษ)
6. ครูประจำชั้นยังไม่รู้จักเด็กนักเรียนมากพอ ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ขาดความใส่ใจ
7. โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของโครงการ ไม่มีครูประจำวิชาเข้ามาสังเกตการณ์

4.5 การศึกษาความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

จากการนำเอาชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินงาน โดยจัดประชุมระหว่างผู้วิจัยและคณะครูผู้สอนและผู้ช่วย ได้ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความเหมาะสมถูกต้องของเนื้อหาทางดนตรีและด้านพหุวัฒนธรรม

ผู้สอนคิดว่าเนื้อหาทางด้านดนตรีและด้านพหุวัฒนธรรมมีความถูกต้องเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดที่ว่าเนื้อหามีจำนวนมาก ในการสอนต้องสอนไปตามแผนการสอน ไม่สามารถจะหยุดหรืออธิบายเพิ่มหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ เช่น เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่ไม่เท่ากัน การฝึกซ้อมดนตรีเพื่อเพิ่มความสามารถด้านทักษะ เป็นต้น ซึ่งทุกอย่างต้องเป็นไปตามที่

กำหนดเพื่อให้การสอนนั้นสามารถสอนเนื้อหาสาระและทักษะได้ครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน แต่เมื่อสอบถามคณะครูว่าจะมีการลดเนื้อหา หรือทักษะลงหรือไม่ คณะครูคิดว่า ในการสอนเนื้อหา ยังคงให้เหมือนเดิม แต่ให้ลดจำนวนตัวอย่างบทเพลง ให้เหลือตัวอย่างเพลงเท่าที่จำเป็น และถ้าเป็นเสียงเพลง ให้มีความยาวของบทเพลงสั้นลง แต่อย่างไรก็ตาม จากการประเมินผลการทดลองในโรงเรียนนี้ พบว่า คณะครูอยู่ในระดับที่พึงพอใจ สอดคล้องกับกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อสอบถามว่าจะมีการลดหรือปรับหัวข้อใดบ้าง หรือลดกิจกรรมใดลง คณะครูผู้สอนคิดว่าให้ยึดของเดิมไว้ เนื่องจาก สอดคล้องกับหลักสูตรและตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย การลดเนื้อหาลงจะมีผลต่อสิ่งที่นักเรียนควร ได้เรียนรู้ ทั้งในด้านดนตรีและด้านพหุวัฒนธรรม แต่ให้ลดความยาวของเพลงให้สั้นลง แต่ยังคงใช้ เพลงเดิม

2. ความเหมาะสมด้านวิธีการสอน

ด้านวิธีการสอนได้การแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดย เนื้อหาแต่ละครั้งจะใช้เวลาสอนไม่เกินเรื่องละ 15 นาที รวมทั้งมีการเรียนแบบเปลี่ยนกลุ่ม เปลี่ยน ฐานในบางกิจกรรม พบว่า ได้ผลดี นักเรียนเกิดความกระฉับกระเฉงในการเรียน มีความตื่นตัว แต่ใน ขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาบ้าง ในการเปลี่ยนกิจกรรม สื่อที่ใช้ในการเรียนแต่ละกิจกรรมส่งผลให้ต้อง เสียเวลาในการติดตั้ง การเตรียม นอกจากนี้ ในการเปลี่ยนกิจกรรมต้องเปลี่ยนด้วยความรวดเร็ว ไม่ช้า ซึ่งในช่วงแรกๆ คณะครูมีปัญหาในการสอนแบบเปลี่ยนกลุ่ม เนื่องจากไม่คุ้นเคย แต่เมื่อสอนไประยะหนึ่ง มีความเข้าใจ และสามารถเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้หนึ่งไปสู่อีกกิจกรรมหนึ่งได้รวดเร็ว ส่วนการเปลี่ยน ฐาน โดยเฉพาะในฐานกลอง การปฏิบัติกลอง หากไม่ต้องย้ายเครื่องดนตรีจะทำให้การจัดการใน ห้องเรียนไม่เสียเวลามาก

กิจกรรมการจัดบอร์ดกลอง รูปแบบของกิจกรรม ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก ให้กับนักเรียน โดยหลังจากที่ได้สอนประเภทรูปทรงของกลองแล้ว ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และ ให้แต่ละกลุ่มทำการศึกษาวิเคราะห์ภาพกลองที่ให้และนำไปจัดทำบอร์ดกลอง โดยสาระสำคัญคือ นักเรียนต้องคิดวิเคราะห์และแยกแยะจากภาพกลองว่า ภาพกลองรูปใดจัดเป็นกลองแบบใด โดยครู ได้เตรียมรูปภาพ แถบขาว กาว แผ่นชื่อประเภทของกลอง และบอร์ดสำเร็จรูปให้ ซึ่งพบว่า ในการ ทดลองครั้งแรกการทำกิจกรรมบอร์ดกลอง ภาพกลองที่มีจำหน่ายในท้องตลาดที่นำมาให้นักเรียนมี ขนาดเล็กและภาพไม่ชัดเจน จึงได้ทำการแก้ไข ในการสอนครั้งต่อไป ได้เลือกภาพกลองสำเร็จรูปที่มี ขนาดใหญ่ และเห็นรูปทรงที่ชัดเจน

กิจกรรมการสร้างทักษะทางวัฒนธรรมผ่านการตั้งคำถามและให้นักเรียนตอบหรือ ร่วมกันอภิปรายพบว่า นักเรียนในระดับนี้มีประสบการณ์ในบางเรื่องมีจำกัด มีน้อย เช่น เพลงเทศกาล นักเรียนจะคุ้นเคยกับเทศกาลใหญ่ๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง แต่ไม่เข้าใจเทศกาลที่เป็น

เทศกาลท้องถิ่นของตนเอง หรือเทศกาลทางศาสนา รวมทั้งสัปดาห์ระหว่างเทศกาลกับวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ โดยคิดว่าวันพ่อ วันแม่เป็นเทศกาล ซึ่งในการสอนต้องมีการปรับ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน ซึ่งต้องใช้เวลาในการอธิบาย ยกตัวอย่าง

3. ความเหมาะสมด้านการประเมินผล

ด้านการประเมินผล จากเดิมที่ออกแบบให้ครูประเมินและให้นักเรียนฝึกประเมินตนเอง ด้วยรูบริก แต่พบว่า นักเรียนไม่คุ้นเคย ต้องเสียเวลามากในอธิบายและในการประเมิน จากข้อกำหนดเรื่องเวลาที่กำหนดไว้ในการสอนนั้นต้องดำเนินไปตามแผนการสอนที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงยกเลิกการให้นักเรียนฝึกประเมินตนเองด้วยรูบริก ใช้แบบเดิมคือ ครูเป็นผู้ประเมิน โดยในการขึ้นเนื้อหาใหม่แต่ละหน่วย ครูจะเป็นคนชี้แจง อธิบายให้นักเรียนได้ทราบว่า ในการประเมินผลนั้น นักเรียนต้องแสดงอะไรบ้าง และแสดงอย่างไรจึงจะได้เกรดที่ดี ซึ่งพบว่าได้ผลดี จากการสอบนักเรียนทำได้ดี และเมื่อสอบถาม นักเรียนตอบว่าส่วนหนึ่งมาจากการที่นักเรียนรู้ตัวเองว่าจะต้องสอบอะไรบ้าง และต้องทำอย่างไร

ในการประเมินผล มีหัวข้อที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อย ซึ่งเป็นส่วนที่นักเรียนต้องเขียน อธิบายความคิดเห็นของตนเอง พบว่า ทักษะด้านการเขียนของนักเรียนมีปัญหา นักเรียนบางคนเขียนได้ไม่ดีนัก ไม่สามารถเขียนถึงความคิดเห็นของตนเองได้ นอกจากนี้พบว่า นักเรียนลอกความคิดหรือคำตอบจากเพื่อน แต่อย่างไรก็ตาม ในการสอนและการประเมินผล การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นยังเป็นรูปแบบที่ยังคงกำหนดอยู่ เนื่องจากเป็นวิธีการหนึ่งที่นักเรียนสามารถเขียนสะท้อนความคิดเห็นของตนเองออกมาให้รับรู้ได้ ผู้วิจัยจึงยังคงยืนยันมั่นว่าในด้านดังกล่าวจะส่งผลต่อคะแนนในภาพรวม

การประเมินแบบกลุ่ม โดยการสุ่มให้ทุกกลุ่มมีคุณสมบัติเท่าเทียมกัน ทุกกลุ่มต้องประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งการแบ่งกลุ่มแบบดังกล่าวส่งผล เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการแบ่งกลุ่มแบบดังกล่าว ในอดีตการแบ่งกลุ่มนักเรียนจะเลือกเพื่อนที่สนิทซึ่งอาจจะเก่งเหมือนกันหรือมีคุณสมบัติเหมือนกัน เพศเดียวกัน การแบ่งกลุ่มแบบใหม่ ส่งผลให้บางกลุ่มทำคะแนนได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อต้องแบ่งกลุ่มเช่นนี้อีกในกิจกรรมต่อๆ มา นักเรียนเริ่มมีความเข้าใจและช่วยเหลือ หรือยอมรับเพื่อนที่ด้อยกว่า ส่วนคนที่ด้อยกว่าก็พยายามมากขึ้น คะแนนกลุ่มจึงดีขึ้น

บทที่ 5

การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยจากการดำเนินโครงการด้วยการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรี การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ และการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา หลักคิดที่ได้จากโครงการสู่แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์สู่การปฏิบัติ แนวทางการต่อยอดเชิงวิชาการ ตลอดจนให้แนวทางการจัดการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

5.1 การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผล ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) มุ่งอภิปรายถึงเหตุผลที่ส่งผลให้การวิจัยด้านผลการประเมินด้านภูมิการดนตรี อันหมายถึง ทักษะทางดนตรี ได้แก่ การปฏิบัติทางดนตรี เช่น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี การทำท่าทางประกอบดนตรี การอ่านโน้ต เป็นต้น ซึ่งผ่านกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้ การฝึกซ้อม จนสามารถเล่นหรือปฏิบัติได้ ตลอดจนถึงความสามารถในการนำเอาองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี ประวัติศาสตร์ทางดนตรี ตลอดจนความรู้ในด้านกระบวนการ (know how/process knowledge) นำมาใช้ในการประเมิน ตรวจสอบ การปฏิบัติทางดนตรีของตนเอง และสามารถหาข้อบกพร่อง ตลอดจนวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติทางดนตรีให้บรรลุตามที่ตนเองกำหนดไว้ จากผลการเรียนรู้ของนักเรียนว่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นด้วยเหตุผลใด (2) การอภิปรายผลการเรียนรู้ด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ที่เกิดขึ้น

5.1.1 การอภิปรายผลด้านภูมิการดนตรี

ด้านภูมิการดนตรีแบ่งรูปแบบของแบบทดสอบและรายละเอียดดังนี้ (1) ทักษะการปฏิบัติ (การเล่นเครื่องดนตรี การร้อง) การทดสอบอยู่ในรูป นักเรียนแสดงให้ครูดูแบบกลุ่ม โดยมีครูสังเกต และให้คะแนน โดยนักเรียนจะทราบหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก ซึ่งครูจะแจ้งให้ทราบก่อนเรียนทุกครั้งว่าประกอบด้วยด้านใดบ้าง โดยมีรายละเอียดว่าทำอะไร หรือต้องแสดงอย่างไรจะได้คะแนนเท่าใด (2) ทักษะการฟัง แบบทดสอบการฟังเป็นการให้นักเรียนฟังเพลง องค์ประกอบทางดนตรี ประเภทของเพลง ต่อจากนั้นให้เลือกตอบว่า บทเพลงที่ได้ยินนั้นตรงกับคำตอบในข้อใด เป็นแบบเลือกตอบ และ (3) ทักษะการอ่านโน้ต แบบทดสอบ เป็นการให้ผู้เรียนฟังโจทย์ซึ่งครูเป็นคนปฏิบัติให้

นักเรียนดู โดยได้ยินแต่เสียง ไม่เห็นตัวครู ต่อจากนั้นให้นักเรียนเลือกตอบว่า เสียงที่ได้ยินนั้นตรงกับคำตอบในข้อใด

จากการประเมินผลทั้ง 5 หน่วยมีผลดังนี้

หน่วยที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน แบบทดสอบเป็นการให้ฟังบทเพลงและให้ดูรูป และเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว จำนวนข้อสอบ 5 ข้อ ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 4.30 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจาก หน่วยการเรียนรู้นี้มีจุดประสงค์ให้นักเรียนรู้ว่า ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมมีบทเพลงในชุมชนอะไรบ้าง มีบุคคลหรือภูมิปัญญาทางดนตรีใครบ้างที่นักเรียนควรรู้จัก โดยในการเรียนเป็นการนำเสนอโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียง ทำให้นักเรียนมีความสนใจได้มากกว่าการให้ครูอธิบายหรือบรรยาย สอดคล้องกับแนวความคิดการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาแบบสื่อประสมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสนใจ และเรียนรู้ และจดจำได้ดี (กิดานันท์ มลิทอง, 2544) (Music Educators National Conference, 1994) นอกจากนี้หน่วยการเรียนรู้ยังออกแบบมาให้นักเรียนได้รับรู้ และสร้างความสนใจว่าเป็นบุคคลในท้องถิ่นของนักเรียนเอง โดยเนื้อหาทั้งหมดอยู่ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เกิดความสนใจ และจำได้ว่าบุคคลในภาพเป็นใคร นอกจากนี้บทเพลงที่ได้ยินนั้นเป็นบทเพลงแบบใด สอดคล้องกับหลักการการกำหนดเนื้อหาที่เรียนรู้ทางดนตรีว่า สิ่งที่นักเรียนเรียนรู้นั้นควรเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว อยู่ในวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง (Papageorgiou & Koutrouba, 2014) (Campbell, 2004) (Elliot, 1996) ด้วยการออกแบบดังกล่าวจึงทำให้หน่วยการเรียนรู้ พุทธมณฑลบ้านฉัน มีคะแนนสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

หน่วยที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา แบบทดสอบเป็นการปฏิบัติบทเพลงที่เรียนไปแล้ว เพลงบ้านเพื่อนของเรา โดยนักเรียนแสดงเป็นกลุ่ม มีครูเป็นผู้สังเกตและให้คะแนน โดยนักเรียนรับรู้ถึงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก 6 ด้าน คะแนนเต็มด้านละ 3 คะแนน ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 16.71 จากคะแนนเต็ม 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.83 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจาก เนื้อหาและบทเพลงที่นำมาใช้นั้น ผู้วิจัยได้คำนึงหลักจิตวิทยาทางด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ คำนึงถึงความรู้เดิม ความรู้ใหม่ ตามจิตวิทยาของกลุ่มการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism)) ตามทฤษฎีของเพียเจต์และไวโกตสกี (Piaget และ Vygotsky) (Woolfolk, 2007) โดยเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับระดับอายุของผู้เรียน ความรู้เดิมของผู้เรียน โดยเน้นในการให้ประสบการณ์ที่ผู้เรียนนำเอาความเดิมไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ด้วยการใช้เกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริกแบบเฉพาะเจาะจง (analytic rubric) สำหรับการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงว่าในการปฏิบัตินั้น

ตนเองต้องทำอะไรบ้าง และทำเช่นใดจึงจะได้คะแนนที่ดี (Stiggins, 2008) (Earl, 2003) (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546)

หน่วยที่ 3 สุขสันต์วันเกิด แบบทดสอบเป็นการปฏิบัติบทเพลงวันเกิด โดยนักเรียนแสดงเป็นกลุ่ม มีครูเป็นผู้สังเกตและให้คะแนน นักเรียนรับรู้ถึงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก 6 ด้าน คะแนนเต็มด้านละ 3 คะแนน ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 15.50 จากคะแนนเต็ม 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.11 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจาก การใช้เกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริก เป็นการสร้างรูบริกแบบเฉพาะเจาะจง (analytic rubric) ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงว่า ในการปฏิบัตินั้นตนเองต้องทำอะไรบ้าง และทำเช่นใดจึงจะได้คะแนนที่ดี (Stiggins, 2008) (Earl, 2003) (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546)

หน่วยที่ 4 เพลงเทศกาล แบบทดสอบเป็นการปฏิบัติบทเพลงที่เรียนไปแล้ว เพลง We wish you a Merry Christmas โดยนักเรียนแสดงเป็นกลุ่ม มีครูเป็นผู้สังเกตและให้คะแนน นักเรียนรับรู้ถึงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก 5 ด้าน คะแนนเต็มด้านละ 5 คะแนน ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 18.68 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.72 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากเหตุผลเดียวกับหน่วยที่ 3 สุขสันต์วันเกิด คือ ด้วยการใช้เกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริก และสร้างรูบริกแบบเฉพาะเจาะจง (analytic rubric) ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ว่าในการปฏิบัตินั้นตนเองต้องทำอะไรบ้าง และทำเช่นใดจึงจะได้คะแนนที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนได้คะแนนสูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ (Stiggins, 2008) (Earl, 2003) (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546)

นอกจากนี้ ในช่วงที่สอนทั้งสองโรงเรียน เป็นช่วงที่อยู่ในปลายเดือนธันวาคมและต้นเดือนมกราคม ผู้วิจัยได้เลือกบทเพลงให้สอดคล้องกับชีวิตจริง นักเรียนส่วนหนึ่งจะได้ยินบทเพลงจากสื่อต่างๆ จากห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งนักเรียนหลายคนมีความคุ้นเคยกับทำนองมาก่อน ทำให้การสอบปฏิบัติ บทเพลง We wish you a Merry Christmas ได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

หน่วยที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล แบ่งการประเมินด้านทักษะออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ทักษะการปฏิบัติกลองยาว แบบทดสอบเป็นการปฏิบัติกลองยาวแบบกลุ่ม มีครูเป็นผู้สังเกตและให้คะแนน โดยนักเรียนรับรู้ถึงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก 6 ด้าน คะแนนเต็มด้านละ 5 คะแนน ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 26.69 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.97 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากการเรียนด้วยการปฏิบัติจริง เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้นักเรียนทำคะแนนได้ดี รวมทั้งการเลือกกระบวนจังหวะพื้นฐานของกลองยาว ซึ่งจำง่าย ปฏิบัติได้ง่าย นอกจากนี้ยังฝึกให้นักเรียนแสดงออกเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจมากกว่าปฏิบัติเดี่ยว ส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนได้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ (2) ด้านองค์ประกอบทางดนตรี ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 9.92 จากคะแนน

เต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66.13 เป็นด้านที่นักเรียนทำได้ต่ำกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะทักษะพื้นฐานทางด้านทฤษฎีดนตรีนักเรียนแทบไม่มีพื้นฐานมาก่อนเลยเนื่องจากโรงเรียนทั้ง 2 แห่งไม่มีครูผู้สอนที่จบด้านดนตรีโดยตรงมาทำการสอน และด้านที่ (3) ทักษะการฟัง การอ่าน กระสวนจังหวะแบบทดสอบ กำหนดให้ผู้เรียนฟังโจทย์ซึ่งครูเป็นคนปฏิบัติให้นักเรียนดู โดยได้ยินแต่เสียงไม่เห็นตัวครู ต่อจากนั้นให้นักเรียนเลือกตอบว่า เสียงที่ได้ยินนั้นตรงกับคำตอบในข้อใด แบบทดสอบประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน รวม 10 คะแนน ผลการทดสอบ คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 8.70 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.00 ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งการที่นักเรียนได้คะแนนมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้นำเอาหลักการการเรียนรู้ดนตรีของกอร์ดอน (Gordon, 2007) และการออกแบบกระสวนจังหวะตามแนวคิดของฟรอสเซธ (Froseth, 2005) ที่ออกแบบให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนรวมไปจนถึงกระสวนจังหวะที่นำมาเลือกใช้นั้นเป็นกระสวนจังหวะพื้นฐานของกลองยาว จำได้ง่าย คຸ້ນหູ ຈຶ່ງສົ່ງຜົນให้นักเรียนสามารถทำคะแนนในด้านการอ่านโน้ตได้สูงกว่าที่สมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.2 การอภิปรายผลด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

จากการสังเกต พูดคุย และสัมภาษณ์นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ในเรื่ององค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม พบว่านักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีความรู้ และมีทักษะความเข้าใจดีขึ้นกว่าก่อนเรียนและมีความรู้ที่เปิดกว้างมากขึ้นในเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีและเรื่องรอบตัวที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการที่นักเรียนมีความรู้ทางวัฒนธรรมนั้นเกิดจากในการออกแบบชุดการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน คือ เลือกกิจกรรมทางดนตรีที่ใกล้ตัวนักเรียนที่สุด และสอดคล้องกับช่วงอายุของนักเรียน ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนถึงสภาพแวดล้อมของนักเรียน ผู้วิจัยได้เลือกกลองยาวเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักวัฒนธรรมทางดนตรีในชุมชนของตนเอง โดยก่อนเรียนนักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนในพุทธมณฑล ได้ฟังได้ดูวิดีโอทัศน์กลองยาว ส่งผลให้นักเรียนเริ่มมีความสนใจที่จะรู้จักวัฒนธรรมทางดนตรีของตนเอง

ในการทำกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้กลองยาวฯ นักเรียนได้เรียนปฏิบัติกลองยาว ส่งผลให้นักเรียนเกิดความชอบ ความเข้าใจ และมีความรู้สึกรู้สึกต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง จากการสัมภาษณ์ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนมีวงกลองยาว และนักเรียนจะใช้วงกลองยาวในกิจกรรมของโรงเรียน ในโอกาสสำคัญๆ ทางสังคม เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา งานกีฬา เป็นต้น

นอกจากนี้กิจกรรมกลองยาวฯ ได้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านรูปทรงของกลอง ในกิจกรรมการทำบอร์ดิเนตความรู้เรื่องรูปทรงและประเภท

ของกลอง และกิจกรรมให้นักเรียนไปสำรวจว่า ในชุมชนของนักเรียนมีกลองรูปทรงใดบ้าง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนเกิดการรับรู้ถึง ความเหมือน ความแตกต่างของคนในแต่ละวัฒนธรรม และเมื่อเพิ่มเนื้อหาเรื่องขบวนแห่ จากการเรียนด้วยการใช้สื่อภาพพร้อมเสียงของขบวนแห่ วงแห่ภาคต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทย และดนตรีในลักษณะคล้ายกันของต่างประเทศ เช่น วงโยธวาทิต ทำให้นักเรียนมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมดนตรีที่หลากหลายและเชื่อมโยงไปสู่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคน และสังคมได้อีกด้วย ทั้งนี้การรับรู้ทางวัฒนธรรมได้ดี เกิดจากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการออกแบบตามแนวคิดของ Howe & Lisi (2014) และ Papageorgiou & Koutrouba (2014) ที่เสนอแนวคิดให้สอนนักเรียนได้เข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองก่อน เมื่อเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองแล้ว จึงจะสามารถใช้การคิดวิเคราะห์ในการเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมได้

ในด้านทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการรับรู้อันเกิดขึ้น มีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมตลอดจนทักษะการปลูกฝังทัศนคติที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งมีระดับ เริ่มจาก (1) ชั้นมีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมต่างๆ (2) ชั้นมีความตระหนักในเรื่องวัฒนธรรมเข้าใจความเหมือนความแตกต่างหลากหลายและค่อยๆ ถอดคติทางวัฒนธรรม (3) ชั้นความไวต่อวัฒนธรรม โดยแสดงออกถึงความสนใจในวัฒนธรรมอื่นๆ และ (4) การให้คุณค่า โดยไม่ลำเอียงหรืออคติต่อการให้คุณค่ากับวัฒนธรรมอื่น (Edwards, 1994)

จากการสัมภาษณ์นักเรียน อาจกล่าวได้ว่า ชุดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ขั้นที่ 1 และ 2 และบางคนได้ก้าวไปสู่ขั้นที่ 3 ซึ่งการสอนด้วยชุดการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ขั้นดังกล่าวเกิดจากการออกแบบชุดการเรียนรู้ฯ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 5 หน่วย โดยทุกหน่วยมีกรอบแนวคิดทางพหุวัฒนธรรมที่ชัดเจน ดังนี้

หน่วยที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : รู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักภูมิปัญญา เพลงในชุมชน รู้จักพ่อเพลงแม่เพลงคนสำคัญในอำเภอพุทธมณฑล รู้อดีต รู้ปัจจุบัน รู้กับบทบาทหน้าที่ของเพลง รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น

หน่วยที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : การถอดคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม : นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ว่า เพื่อนร่วมชั้นแต่ละคนมีที่มาจากคนละภาคของประเทศหรือมาจากต่างประเทศ ทุกคนต่างเป็นเพื่อนกันได้ เน้นการถอดคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม

หน่วยที่ 3 สุขสันต์วันเกิด กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรี การเฉลิมฉลองวันเกิดในแต่ละวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในวัฒนธรรม

หน่วยที่ 4 เพลงเทศกาล กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพลง และเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้ เพลงเทศกาลปีใหม่ ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะมีช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สร้างทัศนคติให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในด้านวัฒนธรรม

หน่วยที่ 5 กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล กรอบแนวคิดพหุวัฒนธรรม : เนื้อหาออกแบบให้สอดคล้องกับหลักสูตร นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้การอ่านโน้ตและการตีกลองยาวในระดับพื้นฐาน เป็นการสร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เกิดความหวงแหน เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรี เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีได้ต่อไป เรียนรู้อดีต ปัจจุบัน ของวงกลองยาวนครปฐม เรียนวงแห่แบบต่างๆ ของภาคต่างๆ ของประเทศไทย รวมไปถึงจนถึงวงโยธวาทิต เน้นการเรียนรู้จักดนตรีของตนเองก่อนที่จะไปรู้จักผู้อื่น ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ เข้าใจวัฒนธรรม เข้าใจบทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรม เข้าใจถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ได้ เรียนรู้รูปแบบของกลองประเภทต่างๆ โดยยึดรูปทรงของกลองตามแนวคิดเครื่องดนตรีวิทยา (organology) เป็นหลัก เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป ในอนาคต การเรียนรู้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านแบบสำรวจกลองในชุมชนของนักเรียน

จากการออกแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบการออกแบบการสอนพหุวัฒนธรรมการดนตรีจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาตามแนวคิดของคัชเนอร์และแซฟฟอร์ด (Cushner & Safford, 2015) มิลเลอร์และชาห์ริอาร์ (Miller and Shahriari, 2012) เบคัน (Bakan, 2011) แอนเดอร์สันและแคมป์เบล (Anderson and Campbell, 2011) เอลเลียต (Elliot, 1996) และฟาวเลอร์ (Fowler, 1994) ดังนั้นจึงส่งผลให้ชุดการเรียนรู้สามารถสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ใน (1) ชั้นมีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมต่างๆ (2) ชั้นมีความตระหนักในเรื่องวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่างหลากหลาย และค่อยๆ ลดอคติทางวัฒนธรรม แต่ที่ไม่สามารถพัฒนาไปจนถึงขั้นที่ 3 และ 4 ได้ อันเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนมีเวลาเรียนเพียง 10 คาบ และผู้เรียนเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนเกิดทักษะในระดับดังกล่าวควรเป็นการเรียนรู้แบบหมุนวนซ้ำ (spiral curriculum) และเป็นการเรียนแบบเรียนซ้ำแบบขยายฐานความรู้ต่อยอด (building Block) ซึ่งต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ซ้ำๆ ในทุกชั้นปี การทำซ้ำๆ จึงจะทำให้เด็กเกิดขั้น 3 ขั้นความไวต่อวัฒนธรรม โดยแสดงออกถึงความสนใจในวัฒนธรรมอื่นๆ และ 4 การให้คุณค่า (cultural valuing) โดยไม่ลำเอียงหรืออคติต่อการให้คุณค่ากับวัฒนธรรมอื่น

5.2 ข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย

1. (ครู) การดำเนินกิจกรรมของโครงการนอกจากเด็กจะได้ความรู้และทักษะทางดนตรีแล้ว เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมใกล้ชิดตัวและมีความอ่อนโยนกับเพื่อนมากขึ้น นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ หรือการเรียนในวิชาอื่นๆ ของโรงเรียนได้ดีขึ้น เมื่อผ่านกิจกรรมดนตรีไปแล้ว

2. (ครู) โรงเรียนในพื้นที่ไม่มีครูดนตรีบรรจุอยู่ แต่ก่อนเด็กเรียนดนตรีจากตำราเรียนจากครูที่ไม่ได้จบทางด้านดนตรีมา ดังนั้นการขยายผลในเชิงการต่อยอดเมื่อคณะวิจัยกลับไปแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ทำได้อย่างจำกัด แต่อย่างไรก็ตามครูจะศึกษาจากคู่มือที่คณะวิจัยได้ทำไว้ให้

3. (ผู้บริหาร) แนวทางและรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญและจำเป็นโดยเฉพาะพื้นที่อำเภอ พุทธมณฑล เนื่องจากสภาพทางสังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนไปมาก เด็กไม่ค่อยสนใจเรื่องรอบตัวเท่าไรนักและติดสื่อ ปัญหาส่วนใหญ่ของเด็กที่นี่คล้ายกับเด็กในเมืองทั่วไป เช่น เรื่องชู้สาว การคบเพื่อน ติดสื่อออนไลน์ หากวิชาดนตรีนอกจากจะทำความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมแล้ว เสนอแนะว่าจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องเหล่านี้ได้ด้วย แต่ทั้งนี้ในทัศนะของผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะว่าการสอนแบบพหุวัฒนธรรมเหมาะสมกับพื้นที่ เพราะนอกจากปัญหาที่กล่าวมา ปัญหาพื้นฐานอันเกิดจากความแตกต่างของเด็กก็มีให้พบเห็นได้ทั่วไปในห้องเรียน เช่น การตั้งกลุ่ม การรังเกียจเพื่อนและไม่ร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาส เด็กบางคนจะติดเพื่อนรุ่นพี่และคบกับรุ่นพี่มากกว่าเพื่อนในชั้นเดียวกัน การใช้กิจกรรมดนตรีที่สอดแทรกให้เข้าใจความแตกต่างหลากหลาย การยอมรับเพื่อนที่ต่างจากตนอาจจะช่วยได้ ให้อยู่ติดเพื่อนร่วมชั้นและทำกิจกรรมร่วมกัน แต่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา หลักคิดสู่แนวทางการใช้ประโยชน์สู่การปฏิบัติ

5.3.1 หลักคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ที่ได้จากการดำเนินโครงการในส่วนของการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้ในการออกแบบเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. การรู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้วัฒนธรรมของคนอื่น

2. การเรียนรู้อดีต ปัจจุบัน ของวัฒนธรรมดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชนของตนเอง (เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง)

3. การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการเลือกใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

4. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทัศนคติให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือน และความแตกต่างหลากหลาย ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในด้านวัฒนธรรม

5. การจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติทางเชื้อชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม (รู้เขา รู้เรา เท่าเทียม)

6. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมดนตรี เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีของตนเอง รวมทั้งไม่ถือคติต่อต้านวัฒนธรรมของตนเอง

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการต่อยอดเชิงวิชาการโดยการพัฒนาแนวคิดพหุวัฒนธรรม ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการปรับใช้ให้เหมาะสมกับ เขตวัฒนธรรมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะจากผลการดำเนินกิจกรรมการทดลองใช้ ต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระ ดนตรีที่พัฒนาขึ้น มีแนวทางดังนี้

1. การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรศึกษาบริบททางวัฒนธรรม ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ศึกษาและสังเคราะห์วัฒนธรรมทั้งทางดนตรี และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรทำการศึกษาผู้เรียน ในด้านภูมิหลังทางด้านภาษา ชาติพันธุ์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การย้ายถิ่น รวมไปถึงจนถึงประวัติ และภูมิหลังของผู้ปกครอง รวมไปถึงความแตกต่างในระดับปัจเจก เช่น ความสามารถทางการเรียนรู้ ลักษณะทางกายภาพ ความเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ เป็นต้น

3. การออกแบบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ควรทำการศึกษา สกัด เลือก รูปแบบที่เหมาะสมกับระดับกับผู้เรียน ทั้งทางด้านภูมิการดนตรี จิตวิทยาพัฒนาการ และจุดมุ่งหมาย ในด้านพหุวัฒนธรรมดนตรี

4. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเริ่มจากการทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จัก รากเหง้าวัฒนธรรมทางดนตรีของตนเอง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจตนเองแล้ว จึงขยายเนื้อหา จุดประสงค์ที่จะเรียนรู้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น ควรเรียนรู้ ผ่านการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ไม่อยู่ในรูปของการบอกกล่าว การสอนแบบจำ แต่ควรอยู่ในรูป ของการให้ข้อเท็จจริงของแต่ละวัฒนธรรม และฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงความเหมือน ความแตกต่าง อันจะนำไปสู่การเข้าใจอย่างแท้จริงในด้านการรับรู้ในด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่อไป

6. การจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิการดนตรี ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. การออกแบบการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที การแบ่งย่อยแบบดังกล่าว ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดการตื่นตัว ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และรอคอยกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ครูสามารถนำกลับมาสอนใหม่ได้ ซึ่งครูจะต้องคำนึงในเรื่องดังกล่าว ไม่สอนเนื้อหาหรือทักษะใด ทักษะหนึ่งเป็นเวลานาน

8. การเลือกและออกแบบสื่อประกอบการเรียนรู้ ควรใช้ข้อมูลจากวัฒนธรรมดนตรี ใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่เด็กชอบ หรือคุ้นเคย วัฒนธรรมดนตรีในท้องถิ่น/ชุมชน นำมา ปรับให้เหมาะสมกับวัยและความพร้อมของเด็กแต่ละช่วงชั้น เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงไปยังวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ทั้งนี้ สื่อควรอยู่ในรูปของภาพ และเสียง ภาพเคลื่อนไหว หรือ เลือกใช้สื่อออนไลน์มาประกอบการจัดการเรียนรู้

9. การประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการออกแบบในการเก็บคะแนนทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในด้านเชิงปริมาณเน้นที่การประเมินทักษะทางดนตรีและภูมิการดนตรี หรือรวมไปถึง องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม โดยการใช้เกณฑ์การให้คะแนนด้วยรูบริกซึ่งได้ผลดีเพราะเด็กสามารถช่วย ออกแบบการประเมินตนเองได้ และจะพัฒนาไปสู่การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) และนำไปสู่การพัฒนา active learner ได้อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนการประเมินผล การเรียนรู้เชิงคุณภาพ เน้นที่การประเมินทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม สามารถให้นักเรียนเขียน แสดงความคิดเห็นหรือใช้การสังเกต พูดคุย สัมภาษณ์ ในการทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนได้ หรือใช้วิธีการเขียนความคิดเห็นลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ต้องคำนึง อายุ พัฒนาการ และความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะความเข้าใจ ต่างวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ต้องสั่งสมและใช้เวลาการพัฒนาผู้เรียน การประเมินจึงทำเพื่อติดตามผล ความก้าวหน้ามากกว่าจะประเมินผลเพื่อการตัดสิน

5.4 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับประเทศไทย

1. สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมือง เพื่อเตรียมพร้อมการอยู่ร่วมในอนาคต สังคมพหุลักษณะพหุวัฒนธรรม โดยบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรม-ศึกษากับวิชาต่างๆ อย่างเช่น ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น ทั้งการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

2. กระทรวงศึกษาธิการควรมีระบบสนับสนุนข้อมูลกลางทางด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ข้อมูลดนตรี (เช่น ดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, ข้อมูลดนตรีโลก เป็นต้น) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหรือบูรณาการหลักสูตรบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาโดยดูตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จและปรับแนวทางให้เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

3. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูดนตรี ควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว และเตรียมพร้อมครู สร้างครูรองรับสถานการณ์ของสังคมและโลกที่เปลี่ยนไป หรือสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาครูดนตรีหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (Advanced Diploma Program) เพื่อให้ความรู้ด้านการสอนพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาแก่ครูดนตรีทั่วประเทศ หรือนำแนวคิดและรายวิชาทางด้านพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาบรรจุอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีศึกษาในระดับปริญญาตรีเพื่อผลิตครูดนตรีที่มีความเข้าใจและสามารถสอนดนตรีพหุวัฒนธรรมศึกษาได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิดานันท์ มลิทอง. (2544). *สื่อการสอนและฝึกอบรม : จากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติมดี อาพัทธนันท์. (2556). เนื้อหาความบันเทิงวัฒนธรรมใจแบบเรียนไทย. ใน *วารสารสังคมแม่ข่าย*, 9(1), 107-130.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2530). *เครื่องดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินติงกรุป.
- พชร สุวรรณภาชนี. (2543). *เพลงโคราช : การศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี*. กรุงเทพมหานคร.
- มนตรี ตราโมท. (2516). ดนตรีไทย. ใน *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน*, สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2558. เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=1&chap=9&page=t1-9-infodetail01.html>
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2546). ดนตรีศึกษา : การวัดผลประเมินผลด้วยรูบริก (Rubric). ใน *วารสารเพลงดนตรี*, 8(12).
- ศิริจิต สุนันตะ. (2556). สถานะการโต้แย้งเรื่องพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย. ใน *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 32(1) , สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20293>
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2557). *หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา วิชาเอกมานุษยวิทยาการดนตรี*. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.lc.mahidol.ac.th/th/courses-ma-culture-ethnomusicology.php>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2557). *เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการกำกับทิศทางเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การทำงานด้านวิชาการของแผนสุขภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗*.
- สำนักงานราชบัณฑิตสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตสภา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานราชบัณฑิตสภา.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง
ศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- (2553). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2510*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2557). *คู่มือหลักสูตรอาเซียน แหล่งข้อมูลการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นประชาคมอาเซียนที่มีความเจริญก้าวหน้าความมั่นคง สันติ
สุข และความมั่งคั่ง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อานันท์ นาคคง. (2556). แนวทางการวิจัยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนดนตรี. ใน *วารสารดุริยางค์.
คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. เข้าถึงได้จาก [http://www.music.su.ac.th/e-
journal/ejournal002/](http://www.music.su.ac.th/e-journal/ejournal002/)

ภาษาอังกฤษ

- ABRSM. (2016). *ABRSM's Practical Musicianship exams*, Retrieved 20 August 2016. form
[http://us.abrsm.org/en/our-exams/other-assessments/practical musicianship/](http://us.abrsm.org/en/our-exams/other-assessments/practical-musicianship/)
- Anderson, W. M. and Campbell, P. (2011). *Teaching Music From a Multicultural
Perspective*. (3 th Edit). R&L Education.
- Appadurai, A. (1993). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*.
Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority 2011. (2011). *Shape of
the Australian Curriculum: The Arts*. Australia: ACARA Copyright Administration.
- Bakan, M. B. (2011). *World Music: Traditions and Transformations. (second edition)*. New
York: McGraw-Hill Companies.
- Bank, J. A. (2008). *An Introduction to Multicultural Education. USA: Person Education, Inc.*
(2009) *The Routledge International Companion to Multicultural Education*.
New York: Routledge.
- Bank, J. A. and other. (2005). *Democracy and Diversity: Principles and Concepts for
Educating Citizens in A Global Age*. Center for Multicultural Education, College
of Education. University of Washington, Seattle. Human Diversity in Education:

- An P.21 org: Partnership for 21st Century learning from <http://www.p21.org/about-us/p21-framework/266-life-and-career-skills>
- Brookhart, S. M. (2013). *How to Create and Use Rubrics for Formative Assessment and Grading*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Brown, A. (2012). *Sound Musicianship: Understanding the Crafts of Music (Meaningful Music Making for Life)*. United Kingdom: Cambridge Scholars Publishing.
- Cain, M. (2015). Celebrating musical diversity : Training culturally responsive music educators. in *multiracial Singapore in International Journal of Music Education : Research and Practice*, International Society for Music Education (ISME) Panagioti. Volume 33 Number 4 November 2015 pp. 463-475.
- Campbell, P. (1996). *Music in Cultural Context: Eight Views on World Music Education*. Music Educators National Conference. illustrated, reprint.
- (2004). *Teaching music globally*. New York: Oxford University Press.
- (2010). *Multicultural Perspectives in Music Education (Volume One)*. National Association for Music Education.
- Campbell, P. and Wiggins, T. (Editor). (2014). *The Oxford Handbook of Children's Music Cultures*. New York: Oxford University Press.
- Campinha-Bacote, J. (2002). The process of cultural competence in the delivery of healthcare services: A model of care. *Journal of Transcultural Nursing*, 13(3), pp. 181-184.
- Child Inclusive Learning and Development Australia. (2014). *Cultural Connections Booklet*, Retrieved 18 March 2014. from <http://www.childdaustralia.org.au/Resources/Cultural-Connections-Handbook.aspx>.
- Cox, G. and Steven, R. (Edited). (2010). *The Origins and Foundation of Music Education : Cross-cultural historical studies of music in compulsory schooling*. New York: Continuum studies in Education Research.
- Cushner, K., McClelland, A. and Safford, P. (2015). *Human Diversity in Education: An Intercultural Approach*. New York: McGraw-Hill Education.
- Department for Education and Employment. (1999). *The National Curriculum for England*. London: Crown Copyright.

- . (2013). *The national curriculum in England Key stages 1 and 2 framework document, 2013*. London: Crown Copyright.
- Earl, L. M. (2003). *Assessment As Learning: Using Classroom Assessment to Maximize Student Learning*. California: Corwin Press, Inc.
- Edwards, K. L. (1994). *North American Indian music instruction: Influences upon attitudes, cultural perceptions, and achievement (Doctoral dissertation)*. Dissertation Abstracts International, 56 , p. 130.
- . (1998). *Multicultural Music in the Elementary School: What Can be Achieved?*. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*. Fall (138), pp. 62-82.
- Elliot, D. (1996). *Music matters: a new philosophy of music education*. New York: Oxford University Press.
- Erwin, J., Edwards, K., Kercher, J. and Knight, J. (2003). *Prelude to music education*. New Jersey : Prentice Hall.
- Fowler, C. (1994). *In Winds of change : a colloquium in music education with Charles Fowler and David J. Elliott*. New York: ACA Books in cooperation with University of Maryland at College Park.
- . (1996). *Music! It's role and importance in our lives*. New York: Clencoe/McGraw-Hill.
- Froseth, J. O. (2005). *Rhythm Flashcard*. Illinois: GIA Publications, Inc.
- Gibson, M.A.. (1976). "Approaches to Multicultural Education in the United States: Some concepts and Assumptions", *Anthropology and Education Quarterly* 7, No.4 pp. 7-18.
- Gordon, E. (2007). *Learning Sequences in Music: A Contemporary Learning Theory*. Illinois: GIA Publications, Inc.
- Grant, C. and Sleeter, C. (2007). *Turning on learning: Five approaches for multicultural. Teaching plans for race gender, and disability (4th ed)*, Ohio: Merrill.
- Hornbostel, E. V. and Sachs, C. (1931). *Systematik der Musikinstrumente. English translated by Anthony Baines and Klaups P. Wachmann*. Galpin Sociaty Journal Vol 14. 1961 pp. 4-29.

- Howard, K. (2014). *Developing Children's Multicultural Sensitivity Using Music of the African Diaspora: An Elementary School Music Culture Project*. University of Washington.
- Howe, W. and Lisi, P. (2014). *Becoming a multicultural educator: developing awareness, gaining skills, and taking action*. USA : SAGE Publication. Inc.
- Ilari, B., Chen-Hafteck, L. and Crawford, L. (2013). Singing and cultural understanding: A music education perspective. *International Journal of Music Education* 2013 31: 202. The online version of this article can be found at: <http://ijm.sagepub.com/content/31/2/202>.
- Kang, S. (2014). *The History of Multicultural Music Education and Its Prospects: The Controversy of Music Universalism and Its Application*. Update: Applications of Research in Music Education published online 12 September 2014.
- Koppelman, K. L. (2014). (4 th Editiion). *Understanding Human Differences: Multicultural Education for a Diverse America*. New Jersey: Pearson Education.
- Mark, M. (2002). *Music Education: Sources Reading from Ancient Greece to Today*. New York: Routledge.
- Mary, P. & Wendy, L. S. (1993). *Music in prekindergarten: planning & teaching*. Music Educators National Conference.
- McCullough - Brabson, E. (1995). Music and cultural Diversity: Thoughts from a World Music Cheerleader. In S.Stauffer. (ed.). *Toward Tomorrow: New Version for General Music* (pp.75-80) Reston, Virginia: MENC.
- Merriam, A. P. (1964). *The Anthropology of Music*. Chicago: Northwestern University Press.
- Miller, T. E. and Shahriari, A. (2012). (3 rd Edition). *World Music: A Global Journey*. New York: Routledge.
- Miralis, Y. (2006). Clarifying the terms "Multicultural." "Multiethnic." And "World Music Education" through a Review of Litterature. In *Update, Applications of Research in Music Education*. Spring – Summer 2006 Volume 24 Number 2. pp. 54-66.
- Moore, J. S. (n.d.). *Music Literacy for All; Developing Musically Literate Individuals in Performance-Based Ensembles*, Retrieved 20 August 2016. form https://cdn.shopify.com/s/files/1/0043/0502/files/Music_Literacy_for_All.pdf

- Moore, M. and Philip, E. (Edit.) (2010). *Kaleidoscope of Culture: A Celebration of Multicultural Research and Practice: Proceeding of the MENC/University of Tennessee National Symposium on Multicultural Music*. USA: The National Association for Music Education.
- Music Educators National Conference (MENC). (1994). *Opportunity-to-learn Standards for Music Instruction Grades PreK-12*. NJ: Music Educators National Conference
- Nam, I. (2007). *Children's Perceptions About, Attitudes Toward, And Understandings of Multicultural Music Education*. Arizona State University.
- National Association of Schools of Music. (2016). *National Association of Schools of Music Handbook 2015-2016*. Virginia: National Association of Schools of Music.
- National Coalition for Core Arts Standards. (2014). *National Core Arts Standards*. Delaware: State Education Agency Directors of Arts Education (SEADAE).
- Nketia, J. K. (1988). "Exploring Intercultural Dimensions of Music Education". in *A World View of Music Education* [ISME Yearbook vol. 15], ed. Jack Dobbs (Austria: ISME, 1988), pp. 106.
- Papageorgiou, P. and Koutrouba, K. (2014). Teaching multicultural music in elementary school: Issues about what, when, and how to teach: *Hellenic Journal of Music Education, and Culture*. Vol 5 No.1.
- Qualifications and Curriculum Authority 2007. (2008). *Music Programme of study for key stage 3 and attainment target*. London: Crown Copyright.
- Regelski, T. (2004). *Teaching General Music in Grade 4-8: A Musicianship Approach*. New York: Oxford University Press.
- Reimer, B. (2003). *A philosophy of music education: Advancing the vision*. New Jersey: Prentice Hall.
- Schippers, H. (2010). *Facing the Music : Shaping Music Education from a Global Perspective*. New York: Oxford University Press.
- Schippers, H. and Campbell, P. (2012). Cultural Diversity: Beyond "song from every land". in *The Oxford Handbook of Music Education. Volume 1*. Gary E. McPherson and Graham F. Welch. New York: Oxford University Press. pp. 87-105.

- Stafford-Davis, C. (2011). *Multicultural Education in The Music Classroom: Definitions, Methods, and Motives*. University of Arkansas.
- Stiggins, R. (2008). (5th Ed.). *An Introduction to Student-Involved Assessment For Learning*. New Jersey: Pearson Education.
- Swanwick, K. (1994). *Musical Knowledge: Intuition, Analysis and Music Education*. Routledge.
- Tenzer, M. (Edited). (2006). *Analytical Studies in World Music*. New York: Oxford University Press.
- Tenzer, M. and Roeder, J. (Edited). (2011). *Analytical and Cross-Cultural Studies in World Music*. New York: Oxford University Press.
- Volk, T. M. (1994). *Folk musics and increasing diversity in American music education: 1900-1916*. *Journal of Research in Music Education* , 42 , pp. 285–305.
- (1998). *Music, Education, and Multiculturalism: Foundations and Principles*. New York: Oxford University Press.
- (2004). *Music, Education, and Multiculturalism: Foundations and Principles*. New York: Oxford University Press.
- Weidknecht, M. K. (2009). *Multicultural Music Education: Building an Appreciative Audience*. University of Massachusetts, Lowell.
- Woolfolk, A. (2007). *Educational Psychology*. New York: Allyn & Bacon.

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Certificate of MU-SSIRB Approval

Certificate of Approval No.: 2015/346.1011
MU-SSIRB No.: 2015/375 (B2)
Title of Project: LEARNING MANAGEMENT THROUGH CULTURAL DIVERSITY FOR CHILDREN, YOUTHS AND COMMUNITY
Principal Investigator: Lect.Dr.Nantida Chandransu
Name of Institution: Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University
Approval includes:
1) MU-SSIRB Submission form version received date 4 November 2015
2) Assent form version date 4 November 2015
3) Participant Information sheet version date 4 November 2015
4) Informed Consent Form version date 4 November 2015
5) Interview Guideline version date 4 November 2015

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval: November 10, 2015
Date of Expiration: November 9, 2016

Chairman

A handwritten signature in black ink.

(Emeritus Professor Dr.Santhat Serm Sri)

Head of the Institute

A handwritten signature in black ink.

(Assoc.Prof.Dr.Wariya Chinwanno)

Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

โครงการวิจัยที่ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แล้ว

ระเบียบในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) ขอให้ผู้วิจัยนำเอกสารชี้แจงเข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยที่ได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ ที่มีตราประทับรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ ไปสำเนาให้กับผู้เข้าร่วมการวิจัยของโครงการวิจัยนี้เท่านั้น
- 2) หากผู้วิจัยต้องการปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางส่วนของโครงการวิจัย ขอให้ผู้วิจัยแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนแบบฟอร์ม "แบบขอปรับเปลี่ยนโครงร่างวิจัย (Protocol Amendment)" เพื่อขอรับการพิจารณารับรองก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนพิจารณาเรียบร้อยแล้ว จะมีหนังสือตอบรับ (Acceptance Letter) แจ้งไปยังผู้วิจัย โดยระบุวันที่พิจารณารับรอง ผู้วิจัยจึงสามารถเริ่มดำเนินการวิจัยต่อไปได้
- 3) หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อย่างร้ายแรง รวมทั้งเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้ล่วงหน้าก่อนเกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ขอให้ผู้วิจัยรายงานมายังสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน โดยกรอกแบบฟอร์ม "รายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์" หรือส่งสำเนาการรายงานที่ส่งไปยังผู้ให้ทุนวิจัยมายังสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ด้วย เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนพิจารณารายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์แล้ว จะมีหนังสือแจ้งไปยังผู้วิจัย โดยระบุวันที่พิจารณา
- 4) หากผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี ขอให้ผู้วิจัยดำเนินการส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยตามแบบฟอร์ม "แบบติดตามผลการดำเนินการวิจัยประจำปี" มายังสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน หลังจากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนได้รับรายงานแล้ว จะมีหนังสือตอบรับการรายงานโครงการวิจัยและแจ้งปิดโครงการมายังผู้วิจัย
- 5) ในกรณีที่โครงการวิจัยของผู้วิจัย มีระยะเวลานานกว่า 1 ปี ผู้วิจัยจะต้องส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยตามแบบฟอร์ม "แบบติดตามผลการดำเนินการวิจัยประจำปี" เพื่อขอต่ออายุโครงการวิจัย มายังสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน หลังจากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนได้รับรายงานแล้ว จะมีหนังสือตอบรับการรายงานโครงการวิจัยและต่ออายุโครงการมายังผู้วิจัย (**ทั้งนี้ตามประกาศคณะกรรมการสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมการพิจารณาโครงการวิจัยเสนอขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (MU-SSIRB) พ.ศ. 2557 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 ข้อ 1.2 (1) การต่ออายุการรับรองโครงการวิจัย เก็บค่าธรรมเนียมการพิจารณา จำนวน 1,000 บาท**)

< < < < < < > > > > > > >

This research project had been certified by MU-SSIRB.

Research methodology was as follows:

- 1) The researcher had to use the copies of Participant Information Sheet and Informed Consent Form with the seal of MU-SSIRB for research project participants only.
- 2) If the researcher wanted to amend some details of the research project, the researcher had to inform MU-SSIRB by completing the Protocol Amendment Form for consideration and certification before beginning doing the research. After considering and certifying, MU-SSIRB would send the researcher an acceptance letter with date of consideration and certification. After that, the researcher was able to begin doing the research.
- 3) If research participants severely faced an adverse event and an unexpected event, the researcher had to report this issue to MU-SSIRB by completing the Adverse Event Report Form or send MU-SSIRB the report copy sent to scholarship givers. After considering the adverse event report, MU-SSIRB would send the researcher a letter with consideration date.
- 4) If the researcher completely did the research within a year, the researcher had to send MU-SSIRB the research project progress report called "Annual Research Report Form". After receiving the report, MU-SSIRB would send the researcher an acceptance letter with closure of the project.
- 5) If the research project was done for more than a year, the researcher had to send MU-SSIRB the research project progress report called "Annual Research Report Form for renewal of the research project. After receiving the report, MU-SSIRB would send the researcher the acceptance letter with renewal of the research project (**according to The Announcement of The Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University on Fee Collection Criteria and Rate for Consideration of The Research Project Requesting Research Ethics Certification of MU-SSIRB, 2014 dated 17th November 2014, Article 1.2 (1) renewal of certification of research project having to pay fees at the amount of 1,000 baht **).

ภาคผนวก ข
การประเมินคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินชุดการเรียนรู้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิติมดี อาพัทธนันท์
อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอกพหุวัฒนธรรมศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ)
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนัญญา อุทัยสุข
ประธานสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เป่าสวัสดิ์
อาจารย์ประจำสาขาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ อรวรรณ บรรจงศิลป์
นายกสมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย)

ดร.มนัส แก้วบุชา
อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.สมชัย ตระการรุ่ง
รองคณบดีฝ่ายพัฒนาภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน
นักวิชาการอิสระ

แบบประเมินคุณภาพ
การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้วัฒนธรรม
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรี สำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย

จากการพิจารณาภาพรวม ชุดการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้านคือ 1) ภูมิการดนตรี (musical skill & musicianship) 2) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) และวัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และ 3) ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding)

ผลการประเมินคุณภาพ ชุดการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีการปรับปรุง ดังเอกสารที่แนบมา
- ☐ ไม่ผ่าน

ลงชื่อ

นิยามปฏิบัติการ

ภูมิการดนตรี (musicianship) หมายถึง ทักษะทางดนตรี (musical skills) อันได้แก่การปฏิบัติทางดนตรี เช่น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี การทำท่าทางประกอบดนตรี การอ่านโน้ต เป็นต้น ซึ่งผ่านกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้ การฝึกซ้อม จนสามารถเล่นหรือปฏิบัติได้ ตลอดรวมถึงความสามารถในการนำเอาองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี อันประกอบไปด้วย ความรู้องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ ทำนอง ลีลาจังหวะ รูปแบบโครงสร้างทางดนตรี การแสดงออกทางด้านแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression quality) อันประกอบไปด้วย อัตราความซ้ำเร็ว ความดังเบา รวมไปถึงความรู้ประวัติศาสตร์ทางดนตรี ตลอดจนความรู้ในด้านกระบวนการ (know how/process knowledge) นำมาใช้ในการประเมิน ตรวจสอบการปฏิบัติทางดนตรีของตนเอง และสามารถหาข้อบกพร่อง ตลอดจนวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติทางดนตรีให้บรรลุตามที่ตนเองกำหนดไว้

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) หมายถึง ความรู้พื้นฐานที่มีต่อโลกทัศน์ (world view) ของบุคคลหรือวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป เข้าใจถึงที่มาของ ความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) หมายถึง ความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อันได้แก่ เครื่องดนตรี บทเพลง นักดนตรี รูปแบบการแสดงดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ

ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) หมายถึง ผู้ที่เปิดกว้าง ยอมรับต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ตนเองต้องประสบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่างๆ ในการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ที่ต่างวัฒนธรรมได้

แบบประเมินคุณภาพ หน่วยการเรียนรู้ย่อย

1. หน่วยการเรียนรู้ พุทธมณฑลบ้านฉันท

จากการพิจารณาชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมิน สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ พุทธมณฑลบ้านฉันท ดังนี้

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังเอกสารชี้แจง
- ☐ ไม่ผ่าน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

2. หน่วยการเรียนรู้ บ้านเพื่อนของเรา

จากการพิจารณาชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมิน สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ บ้านเพื่อนของเรา ดังนี้

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังเอกสารชี้แจง
- ☐ ไม่ผ่าน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

3. หน่วยการเรียนรู้ สุขสันต์วันเกิด

จากการพิจารณาชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมิน สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ สุขสันต์วันเกิด ดังนี้

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังเอกสารชี้แจง
- ☐ ไม่ผ่าน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

4. หน่วยการเรียนรู้ เพลงเทศกาล

จากการพิจารณาชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมิน สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เพลงเทศกาล ดังนี้

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังเอกสารชี้แจง
- ☐ ไม่ผ่าน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

5. หน่วยการเรียนรู้ กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล

จากการพิจารณาชุดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามจุดประสงค์ของโครงการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมิน สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ กลองยาว: วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล
ดังนี้

- ☐ ผ่าน
- ☐ ผ่านแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังเอกสารชี้แจง
- ☐ ไม่ผ่าน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

คู่มือครู

ชุดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

โครงการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรี
สำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย

ภายใต้แผนงานวิจัย

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก และเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำชี้แจง

ชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

การสร้างชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นงานวิจัยในภายใต้แผนงานวิจัย “การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก และเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยคือ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้เกิดขึ้นกับครู โรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายภาคีต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม

โครงการวิจัยการสร้างชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา
- 2) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษาในด้านภูมิการดนตรี (musicianship) องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) วัฒนธรรมดนตรี (musical culture) และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding)

คณะวิจัยได้เลือกนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเป็นเยาวชนที่พร้อมจะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เรียนรู้อย่าง และเป็นช่วงวัยที่เมื่อให้กรอบแนวคิด ทศนคติที่ถูกต้อง เติบโตไปภายภาคหน้าจะเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป

ชุดการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา พัฒนาขึ้นโดยบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา/พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาเข้ากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระดนตรีตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ เนื้อหาประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พุทธมณฑลบ้านฉัน: รู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักรักษา และมีความภาคภูมิใจระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บ้านเพื่อนของเรา: ลอดคอดูทางเขตลาดิพนธ์ทางวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 1 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สุขสันต์วันเกิด: เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เพลงเทศกาล: เรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายของประเพณีผ่านเพลงเทศกาล สร้างทัศนคติการยอมรับประเพณีความเชื่อของคนต่างวัฒนธรรม ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2 คาบ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กลองยาววัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล: เรียนรู้การให้คุณค่าการอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน การเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมดนตรี ระยะเวลาในการเรียนรู้ 4 คาบ

ภาพรวม ชุดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมดนตรีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา		แนวคิดพัฒนาวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	การวัดและประเมินผล
	ภูมิการดนตรี	องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม		
พุทธมณฑลบ้านเรา 1 ชั่วโมง	(1) ฟังเพลงและเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีในชุมชน สื่อการสอน วีดิทัศน์แนะนำอำเภอพุทธมณฑลและวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักภูมิปัญญา ฟังเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก เพลงแหล่ เพลงทำขวัญ	(1) รู้จักดนตรี รู้จักศิลปินคนสำคัญในชุมชน ที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักบทบาทหน้าที่ของดนตรี (2) รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น	รู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักรักษาและมีความภาคภูมิใจ	การประเมินระหว่างเรียน ● แบบบันทึกวัฒนธรรมดนตรี ● แบบทดสอบแบบเลือกตอบปรนัย ประเภทเพลงและบุคคลสำคัญ ● สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน
บ้านเพื่อนของเรา 1 ชั่วโมง	(1) การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (2) องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตรา จังหวะ และรูปแบบประโยคเพลง สื่อการสอน เพลงบ้านเธออยู่ไหน	เรียนรู้และเข้าใจว่า เพื่อนร่วมชั้นแต่ละคนมีที่มาจากคนละภาคของประเทศ หรือมาจากต่างประเทศ ทุกคนต่างเป็นเพื่อนกันได้	ลดอคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม	การประเมินระหว่างเรียน ● แบบบันทึกกิจกรรมบ้านเพื่อนของเรา ● แบบประเมินการขับร้องเพลงบ้านเธออยู่ไหนพร้อมการใช้ร่างกายประกอบ (ประเมินเป็นกลุ่ม) ● แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรี (การใช้โน้ต) ● สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา		แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	การวัดและประเมินผล
	ภูมิการดนตรี	องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม		
สุขสันต์วันเกิด 2 ชั่วโมง	(1) การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (2) การเล่นเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือการเล่นแบบเสียงของฉิ่ง ในอัตราจังหวะแบบสองชั้นประกอบบทเพลงไทย (3) เข้าใจความหมายและการใช้ในเพลงวันเกิดของแต่ละชาติ (4) องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ รูปแบบโครงสร้างเพลง รูปแบบประโยคเพลง กระสวนจังหวะ บันไดเสียง ไดอาโทนิค และเพนตาโทนิค ดัง-เบา ช้า-เร็ว จังหวะฉิ่ง จังหวะไทย และรู้จักผู้ประพันธ์ สื่อการสอน เพลงวันเกิดสากล เพลงวันเกิดไทย เพลงพรวันเกิด (เพลงพระราชนิพนธ์) แผนภูมิโน้ตเพลง ทั้งโน้ตไทยและโน้ตบรรทัด 5 เส้น ซึ่งมีแนวการปฏิบัติการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบ (body percussion) มีตัวอย่างโน้ตในบันไดเสียง	เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรี การเฉลิมฉลองวันเกิดในแต่ละวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม	เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม	การประเมินระหว่างเรียน ● แบบประเมินการขับร้องเพลงวันเกิด โดยเพลงวันเกิดไทยให้ประเมินทักษะการเคาะจังหวะฉิ่งประกอบ การขับร้องเพลงวันเกิดสากลให้ประเมินทักษะการใช้ร่างกายประกอบ ● แบบประเมินภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรี ● สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา		แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	การวัดและประเมินผล
	ภูมิการดนตรี	องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม		
	ประกอบและมีความอธิบายประโยคเพลงและ ท่อนเพลง			
เพลงเทศกาล 2 ชั่วโมง	(1) ฟังเพลงเทศกาลของชาติต่างๆ (2) การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ ร่างกายประกอบจังหวะ กิจกรรมร้องเล่น เป็นกลุ่มโดยใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่อง เคาะ (3) ความรู้ความเข้าใจเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีในเพลงเทศกาล สื่อการสอน เพลง We Wish You a Merry Christmas เพลง Jingle Bells เพลง Gong Xi เพลงอวยพรปีใหม่ของจีน เพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่ เครื่องประกอบจังหวะ	มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ดนตรี มนุษย์ใช้ดนตรีเพื่อเฉลิมฉลอง ประเพณีและเทศกาล ต่างๆ และเทศกาล ต่างๆ เหล่านั้นก็มีความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่ แตกต่างกัน	เรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความ แตกต่างหลากหลายของประเพณีผ่าน เพลงเทศกาลซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะมี ช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สร้างทัศนคติ การยอมรับประเพณี ความเชื่อ	การประเมินระหว่างเรียน ● แบบประเมินการใช้ร่างกาย/เครื่อง ประกอบจังหวะเล่นประกอบการ ขับร้องเพลง we wish you a merry christmas โดยครู ● แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการ ขับร้องเพลงพรปีใหม่ ● แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการ ขับร้องเพลง we wish you a merry christmas ● แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความ เข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบ ทางดนตรีเพลงเทศกาล ● สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน การประเมินหลังเรียน ● แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่ม
กลองยาว : วัฒนธรรมดนตรี พุทธมณฑล (1) ขบวนแห่ กลองยาวใน	(1) ฟังและดูวิดีโอประเภทเพลงขบวนแห่ ขบวนกลองยาวประเภทต่างๆ (2) การอ่านและการฟังกระสวนจังหวะ	(1) มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ดนตรี (2) เรียนรู้อดีต ปัจจุบัน รูปแบบวงดนตรีที่	สร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เกิดความ หวงแหน เกิดการอนุรักษ์ สืบทอด วัฒนธรรมดนตรีในชุมชน ยอมรับการ	การประเมินระหว่างเรียน ● แบบทดสอบภูมิการดนตรี ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา		แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	การวัดและประเมินผล
	ภูมิการดนตรี	องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม		
อำเภอพุทธมณฑล (2) ขบวนการกลองภาคต่างๆ ของไทย (3) ขบวนการแห่ แตรวง วงโยธวาทิต (4) รูปทรงของกลอง 4 ชั่วโมง	กลองยาว (3) ปฏิบัติกลองยาวแบบเดี่ยวและกลุ่ม (4) องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตรา จังหวะแบบ 4/4 ตัง-เบา ช้า-เร็ว รูปแบบ กระสวนจังหวะ รูปทรงกลองต่างๆ ของ นานาชาติ รูปแบบประเภทของวงกลอง ยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์ <i>เสริมการฟังและร้องเพลงไทย</i> <i>เพลงด้อยตรีงและเพลงเทพทอง</i> สื่อการสอน วิดีทัศน์ แนะนำวงกลองยาว วิดีทัศน์ สาธิตการตีกลองยาว วิดีทัศน์ บทเพลงวงขบวนแห่ ของชุมชน / ภาคกลาง, ภาคเหนือ, ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ, ภาคใต้ วงโยธวาทิต วงแห่ฯ อื่นๆ จากนานาชาติ กลองยาว /ภาพรูปทรงกลองแบบต่างๆ แบบฝึกหัดตีกลองยาว เอกสารอ่านประกอบ เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองยาว กรับ ฉิ่ง ฉาบ โหม่ง	แตกต่างตามภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้ง วงโยธวาทิต (3) ประวัติศาสตร์ของขบวนแห่และกลองยาว การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรม การปรับตัวของวงดนตรีในชุมชน ให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ (4) เครื่องดนตรีวิทยา (organology) ความ เหมือน ความต่างของกลองนานาชาติ	เปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างของ วัฒนธรรมดนตรี	แบบทดสอบการฟัง ระดับความดัง เบา อัตราความช้าเร็ว, แบบทดสอบการอ่าน การฟัง กระสวนจังหวะกลองยาว ● แบบประเมินการตีกลองยาว (แบบ ประเมินโดยครูและแบบประเมิน โดยเพื่อน) ● การประเมินการจัดทำบอร์ดกลอง ● แบบประเมินตนเองในการขับร้อง เพลงไทย (แบบประเมินตนเองและ แบบประเมินโดยครู) การประเมินหลังเรียน ● แบบประเมินการปฏิบัติกลองยาว (ประเมินโดยเพื่อนและครู) ● แบบประเมินตนเองในการขับร้อง เพลงไทย ● สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน ได้แก่ แบบบันทึกกลอง รูปทรง กลองในชุมชนและแนวทางการ อนุรักษ์กลองยาว หมายเหตุ ทุกหน่วยการเรียนรู้จะมีการ

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา		แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา	การวัดและประเมินผล
	ภูมิการดนตรี	องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม		
	แผ่นบอร์ดจัดนิทรรศการ เสริมการฟังและร้องเพลงไทย เพลงด้อยตรีงและเพลงเทพทอง			บันทึกผลหลังกิจกรรมเพื่อการบันทึกผล ปัญหา สิ่งที่ต้องปรับปรุง และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการ เรียนรู้สำหรับครูผู้สอนต่อไป

แผนการสอน

สัปดาห์ที่ 1

ครั้งที่ 1

เวลา 50 นาที

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พุทธมณฑลบ้านฉัน

แนวคิด

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความจำ และความเข้าใจวัฒนธรรมดนตรีในพื้นที่ วิถีชีวิต ไปจนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง ความแตกต่างของสังคมเมืองและสังคมปริมณฑล เกิดความยอมรับและภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมดนตรี เห็นความสำคัญและชื่นชมบุคคลสำคัญทางดนตรีในสังคมของตน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกได้ถึงจุดเด่นของวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
2. นักเรียนบอก ระบุถึงวัฒนธรรมดนตรีของตนเองได้
3. นักเรียนระบุ และอธิบายถึงความแตกต่างของเพลงพื้นบ้านต่างๆ ได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก เพลงแหล่ เพลงทำขวัญได้
4. อธิบายความแตกต่างของสังคมเมือง วัฒนธรรมดนตรีในเมือง ไปจนถึงสังคม ปริมณฑล และวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้
5. ชื่นชม และเห็นความสำคัญ ให้คุณค่าบุคคลสำคัญทางดนตรีในชุมชน

เนื้อหา

ภูมิการดนตรี

ฟังเพลงและเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีในชุมชน

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

1. รู้จักดนตรี รู้จักศิลปินคนสำคัญในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รู้จักบทบาทหน้าที่ของดนตรี
2. รู้จักวัฒนธรรมดนตรีใกล้ตัว รู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักคนอื่น

แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

รู้จักรากเหง้าวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักรักษาและมีความภาคภูมิใจ

กิจกรรมการเรียนรู้

- ร้องเพลงเปิดชั้นเรียน ครูแนะนำตัวและถามถึงสถานที่สำคัญในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล
- ครูเปิดวีดิทัศน์สารคดีเรื่องพุทธมณฑลบ้านฉัน
- ครูถามถึงสิ่งที่นักเรียนแต่ละคนภูมิใจในท้องถิ่นหรือในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่
- ครูอธิบายความหมายของเพลงพื้นบ้าน ประเภทของเพลงต่างๆ ไปจนถึงบุคคลสำคัญทางดนตรีในอำเภอพุทธมณฑล
- ครูเปิดวีดิทัศน์การขับร้องเพลงพื้นบ้านของพ่อเพลง แม่เพลงในอำเภอพุทธมณฑล
- ครูให้นักเรียนออกมาเล่าถึงประสบการณ์ของตนและเพลงพื้นบ้าน
- ครูสรุปเนื้อหา และให้งานสมุดฉบับที่วัฒนธรรมทางดนตรีกับนักเรียน

สื่อที่ใช้

- วีดิทัศน์แนะนำอำเภอพุทธมณฑลและวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน รู้จักภูมิปัญญา ฟังเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก เพลงแหล่ เพลงทำขวัญ

การวัดและประเมินผล

การประเมินระหว่างเรียน

- แบบบันทึกวัฒนธรรมดนตรี
- แบบทดสอบแบบเลือกตอบปรนัยประเภทเพลงและบุคคลสำคัญ
- สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

เครื่องมือประเมินผล

แบบประเมินระหว่างเรียน

1. แบบบันทึกวัฒนธรรมดนตรี

พิจารณาความเรียบร้อยถูกต้องของงาน การอธิบาย ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องวัฒนธรรมดนตรี คะแนนรวม 10 คะแนน

2. แบบทดสอบแบบเลือกตอบปรนัย ประเภทเพลง และบุคคลสำคัญ

จากการฟังเพลงและจากการเห็นภาพบุคคล นักเรียนสามารถชี้หรือตอบได้ว่า เพลงที่ได้ฟังเป็นเพลงประเภทใด และบุคคลในภาพคือใคร ข้อละ 1 คะแนน รวม 5 ข้อ 5 คะแนน

3. คำถามสำคัญ ไม่มีคะแนน

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียนแบบไม่มีคะแนน ต้องการศึกษานักเรียนมีการรับรู้เข้าใจถึงจุดเด่นของวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเองได้ดีขึ้น

แบบทดสอบแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว: ประเภทของเพลง และบุคคลสำคัญ

คำสั่ง จากการฟังเพลงและจากการเห็นภาพบุคคล ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

แบบทดสอบประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

ภาพ ก

ภาพ ข

1. บุคคลในภาพ ก คือ

- ก. คุณยายสายทอง มาเจริญ
- ค. คุณยายบุญมา แก้วทรัพย์

2. บุคคลในภาพ ข คือ

- ก. คุณยายจำปา บ้านน้อย
- ค. คุณยายลลิตา เจริญทรัพย์

3. บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่เพลง

- ก. เพลงแหล่
- ค. เพลงทำขวัญ

4. บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่เพลง

- ก. เพลงแหล่
- ค. เพลงทำขวัญ

5. บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่เพลง

- ก. เพลงแหล่
- ค. เพลงทำขวัญ

ข. คุณยายมารศรี นาคี

ง. คุณยายราตรี พานทอง

ข. คุณยายกนกแก้ว ตามถิ่น

ง. คุณยายบำรุง พินิจกุล

ข. เพลงกล่อมเด็ก

ง. เพลงเรือ

ข. เพลงกล่อมเด็ก

ง. เพลงเรือ

ข. เพลงกล่อมเด็ก

ง. เพลงเรือ

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรม

.....
.....
.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดการกิจกรรม/ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการสอน

สัปดาห์ที่ 2

ครั้งที่ 2

เวลา 50 นาที

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ บ้านเพื่อนของเรา

แนวคิด

เพื่อนักเรียนลดความเป็นอคติทางชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม เกิดการยอมรับว่า เพื่อน คนที่ตนเองรู้จัก ญาติพี่น้องอาจมาจากภาคอื่นๆ ของประเทศ เกิดการเรียนรู้ว่าประเทศไทยประกอบด้วยภาคต่างๆ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และอาจรวมถึงเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน นักเรียนได้เรียนรู้จักชื่อจังหวัดต่างๆ เกิดการเปิดโลกทัศน์ของนักเรียนให้กว้างขึ้นและไม่คับแคบ พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนร้องเพลง บ้านเพื่อนของเรา จากความทรงจำ ได้ถูกต้องทั้งในด้านคำร้อง ทำนอง จังหวะ
2. ใช้ร่างกายทำเสียงและใช้เครื่องประกอบจังหวะ บรรเลงประกอบบทเพลงทั้งจากความทรงจำและจากการดูแบบรูป/กระสวนจังหวะที่กำหนดให้
3. ระบุได้ว่า ประโยคเพลงที่ร้องนั้นตรงกับแผนภูมิแบบรูป/กระสวนจังหวะในข้อใดที่ให้มา
4. นำเพลง “บ้านเพื่อนของเรา” ไปใช้ในการสื่อสาร โดยสามารถร้องเพลงบ้านเพื่อนของเรา แบบเปลี่ยนคำร้อง เพื่อให้ทราบว่า บ้านเพื่อนของนักเรียน คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องอยู่จังหวัดใด ภาคใด
5. มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ รับรู้เข้าใจว่า เพื่อนของนักเรียน ครอบครัว และคนที่รู้จัก อาจมาจากจังหวัดต่างๆ ภาคต่างๆ ของประเทศไทย ดังนั้น ไม่จำเป็นที่เพื่อน ครอบครัว คนที่รู้จักจะต้องอยู่ที่จังหวัดนครปฐมเท่านั้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ชื่อจังหวัด ภาคต่างๆ ของประเทศไทยดีขึ้น

เนื้อหา

ภูมิการดนตรี

1. การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ร่างกายประกอบจังหวะ
2. องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราร้อง และรูปแบบประโยคเพลง

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

เรียนรู้และเข้าใจว่า เพื่อนร่วมชั้นแต่ละคนมีที่มาจากคนละภาคของประเทศ หรือมาจากต่างประเทศ ทุกคนต่างเป็นเพื่อนกันได้

แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

ลดอคติทางเขตชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม

กิจกรรมการเรียนรู้

- ร้องเพลงเปิดชั้นเรียน ครูทบทวนว่านักเรียนได้ไปถามคุณพ่อแม่ว่า นักเรียนเกิดที่ใดหรือไม่
- ครูแนะนำคำว่า สถานที่เกิด
- ครูเปิดเพลง บ้านเพื่อนของเรา ให้นักเรียนฟัง ต่อจากนั้นครูให้นักเรียนอ่านคำร้อง
- นักเรียนฝึกร้องเพลง
- ครูให้นักเรียนสังเกตชุดของโน้ตในแต่ละประโยค
- ฟังเพลงบ้านเพื่อนของเรา
- นักเรียนฝึกร้องเพลง 2 ทั้งแบบมีคำร้อง และฝึกร้องเป็นโน้ต
- ครูอธิบายอัตราจังหวะเคาะในอัตราจังหวะแบบ 44
- ครูสอนนักเรียนใช้ร่างกายทำเสียงเพื่อเล่นประกอบบทเรียน
- ครูสรุปหน่วยการเรียนรู้

สื่อที่ใช้

- เพลงบ้านเธออยู่ไหน

การวัดและประเมินผล

การประเมินระหว่างเรียน

- แบบบันทึกกิจกรรมบ้านเพื่อนของเรา
- แบบประเมินการขับร้องเพลงบ้านเธออยู่ไหนพร้อมการใช้ร่างกายประกอบ (ประเมินเป็นกลุ่ม)
- แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรี (การใช้โน้ต)
- สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

เครื่องมือประเมินผล

แบบประเมินระหว่างเรียน

1. แบบกิจกรรมบ้านเพื่อนของเรา

พิจารณาความเรียบร้อยถูกต้องของงาน จังหวัด ภาค ถูกต้อง ครบถ้วน คะแนนรวม 10 คะแนน

2. แบบประเมินการขับร้องเพลงบ้านเธออยู่ไหน พร้อมการใช้ร่างกายประกอบ (ประเมินเป็นกลุ่ม)

ประกอบด้วยการประเมิน 6 ด้านได้แก่ (1) ท่าทางในการร้อง (2) ออกคำร้องถูกต้อง (3) ทำนอง ระดับเสียงถูกต้อง ไม่เพี้ยน (4) ลีลาจังหวะ เข้าจังหวะถูก รับรู้ถึงอัตราจังหวะแบบ 44 (5) ความสม่ำเสมอของจังหวะ (tempo) และ (6) ใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลงได้ถูกต้องตามโน้ตที่กำหนด ข้อละ 5 คะแนน

3. แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรี (การใช้โน้ต)

แบบทดสอบแบบเลือกตอบ รวม 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 5 คะแนน

4. คำถามสำคัญ ไม่มีคะแนน

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียนแบบไม่มีคะแนน ต้องการศึกษานักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ เปลี่ยนทัศนคติ รับรู้เข้าใจว่า เพื่อนของนักเรียน ครอบครัว และคนที่รู้จัก อาจมาจากจังหวัดต่างๆ ภาคต่างๆ ของประเทศไทย ดังนั้นไม่จำเป็นที่เพื่อน ครอบครัว คนที่รู้จักจะต้องอยู่ที่จังหวัดนครปฐมเท่านั้น และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ชื่อจังหวัด ภาคต่างๆ ของประเทศไทยดีขึ้น

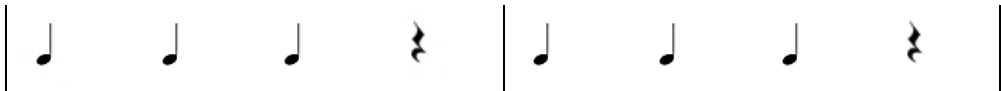
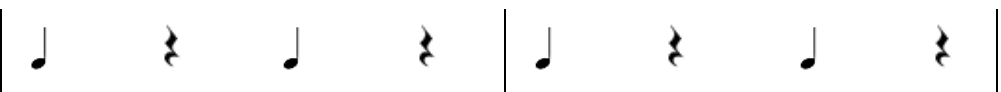
แบบทดสอบองค์ประกอบทางดนตรีและการใช้โน้ต

แบบทดสอบองค์ประกอบทางดนตรีและการใช้โน้ตประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

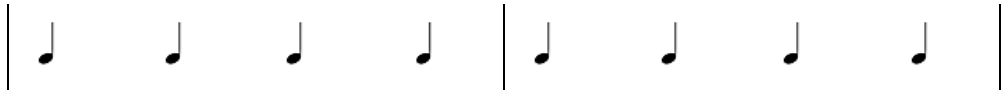
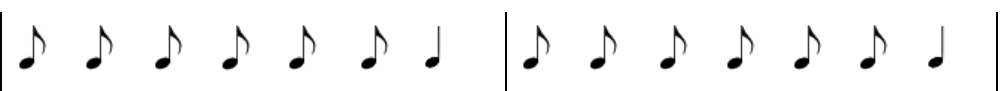
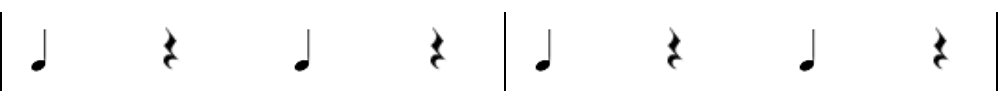
ข้อ 1. เพลง บ้านเพื่อนของเรา มีกี่จังหวะเคาะ

- ก. 2 จังหวะเคาะ
- ข. 3 จังหวะเคาะ
- ค. 4 จังหวะเคาะ
- ง. 5 จังหวะเคาะ

ข้อ 2. คำร้องที่ร้องว่า “บ้านเธออยู่ไหน บ้านเธออยู่ไหน” ตรงกับโน้ตในข้อใด

ข้อ ก	
ข้อ ข	
ข้อ ค	
ข้อ ง	

ข้อ 3. ถ้าต้องเปลี่ยนคำร้องจาก บ้านของเธออยู่ภาคใด มาเป็น พ่อครับพ่อมาจากภาคใด พ่อครับพ่อมาจากภาคใด คำร้องดังกล่าวสามารถปรับให้เหมาะสมกับโน้ตได้ในข้อใด

ข้อ ก	
ข้อ ข	
ข้อ ค	
ข้อ ง	

ข้อ 4 ระดับเสียงสุดท้ายของเพลง ตรงกับเสียงใด

ข้อ ก โด โด โด

ข้อ ข โด เร มี

ข้อ ค โด ซอล โด

ข้อ ง โด ที โด

ข้อ 5 ระดับเสียงสูงสุดของเพลง ตรงกับเสียงใด

ข้อ ก มี

ข้อ เร

ข้อ ค ซอล โด

ข้อ ลา

แบบประเมินทักษะการขับร้องเพลง บ้านเพื่อนของเรา โดยครู

รายการ	หัวข้อในการประเมิน	คะแนนที่ได้รับ
1	ท่าทางในการร้อง	
2	ออกคำร้องถูกต้อง คำควบกล้ำ ตัว ร ล	
3	ทำนอง ระดับเสียงถูกต้อง ไม่เพี้ยน	
4	ลีลาจังหวะ เข้าจังหวะถูก รับรู้ถึงอัตราจังหวะแบบ 4/4	
5	ความสม่ำเสมอของจังหวะ (tempo)	
6	ใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลงได้ถูกต้องตามโน้ตที่กำหนด	

หมายเหตุ ข้อละ 5 คะแนน

บ้าน เธอ อยู่ ไหน บ้าน เธอ อยู่ ไหน

อยู่ จังหวะ หวัด ไດ อยู่ จังหวะ หวัด ไດ

บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไດ บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไດ

ช่วย ตอบ ที่ ช่วย ตอบ ที่

บ้านเธออยู่ไหน

4/4

บ้าน เธอ อยู่ ไหน บ้าน เธอ อยู่ ไหน

อยู่ จัง หัวดี ได อยู่ จัง หัวดี ได

บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไต บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไต

ช่วย ดอบ ที่ ช่วย ดอบ ที่

แผนภูมิชุดตัวโน้ต ประโยคเพลงบ้านเธออยู่ไหน

4/4

ดบมือ

ดบด้ก

ตัวอย่างการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรม

.....
.....
.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดการกิจกรรม/ครูผู้สอน

()

..... /..... /.....

แผนการสอน

สัปดาห์ที่ 3-4

ครั้งที่ 3-4

เวลา 2 คาบ (คาบละ 50 นาที รวม 100 นาที)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สุขสันต์วันเกิด

แนวคิด

นักเรียนเกิดการเรียนรู้ถึงองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและการรับรู้ทางวัฒนธรรมผ่านประเพณีและบทบาทหน้าที่ของดนตรี ผ่านเพลงวันเกิด นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมต่างๆ โดยในหน่วยการเรียนรู้ เลือกนำเอาเพลงวันเกิดของตะวันตก (เพลง Happy Birthday) และเพลงวันเกิดของไทย (เพลงลาวดวงเดือนขึ้นเดียว) มาใช้เป็นตัวอย่าง เพื่อสอนให้นักเรียนได้เกิดการรับรู้เข้าใจในเรื่องดังกล่าว

หน่วยการเรียนรู้ มีการออกแบบให้นักเรียนได้ฟังเพลงวันเกิดที่ร้องในภาษาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ดีมากขึ้น และในกิจกรรมได้ออกแบบให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงการเลือกใช้บทเพลงที่เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งเป็นการสร้างนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมผ่านการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ในดนตรี นักเรียนเรียนรู้องค์ประกอบทางดนตรี เรียนรู้ประโยคเพลง โครงสร้างของบทเพลง เรียนรู้การใช้ร่างกายหรือเครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบบทเพลง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนร้องเนื้อเพลงวันเกิด (ไทย) และเพลง Happy Birthday จากความทรงจำได้
2. นักเรียนร้องเพลงวันเกิด (ไทย) และเพลง Happy Birthday ถูกต้อง ในเรื่องระดับเสียงของทำนอง (melody) ลีลาจังหวะ (rhythm) อัตราจังหวะ (meter) ระดับความดัง (dynamic) และความช้าเร็ว (tempo)
3. นักเรียนปฏิบัติฉิ่ง โดยตีฉิ่งหรือเลียนแบบเสียงของฉิ่ง ในอัตราจังหวะแบบสองชั้น ประกอบบทเพลงวันเกิด (ไทย)
4. นักเรียนใช้ร่างกายทำเสียงประกอบ (body percussion) และใช้เครื่องประกอบจังหวะเล่นตามโน้ตที่ให้ประกอบบทเพลง Happy Birthday
5. จากบทเพลง Happy Birthday นักเรียนอธิบายอัตราจังหวะที่ใช้ของบทเพลง (meter)

แบบรูป/กระสวนจังหวะของบทเพลง (rhythm pattern) ประโยคเพลง (phrase) โครงสร้างรูปแบบของเพลง (form) บันไดเสียง (scale) แบบไดอาโทนิค (diatonic) ได้ถูกต้อง

6. นักเรียนอธิบายการใช้อัตราความช้าเร็วของเพลง (tempo) บทเพลง Happy Birthday ได้ถูกต้อง

7. จากเพลงวันเกิด (ไทย) นักเรียนอธิบายถึงเรื่องบันไดเสียงแบบเพนตาโทนิค (pentatonic) ที่เกี่ยวข้องกับบทเพลง ได้ถูกต้อง

8. บอกถึงบทบาทหน้าที่ทางดนตรี บทเพลงประเภทเพลงที่ใช้เพื่อเฉลิมฉลองงานวันเกิด ทั้งของไทยและต่างประเทศได้

9. อธิบายได้ว่า ในทุกวัฒนธรรม มีเพลงวันเกิดที่ถูกประพันธ์ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองวันเกิด มีทั้งที่เป็นเพลงแบบประจำชาติ และเพลงที่นำทำนองมาจากตะวันตกมาใช้คำร้องของชาตินั้นๆ

10. จดบันทึกวันเกิดของตนเอง เพื่อน พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ลงในเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยสามารถระบุได้ว่า จะร้องเพลงวันเกิดแบบไทยหรือแบบตะวันตก พร้อมอธิบายเหตุผล และจะทำความดีอะไรเป็นของขวัญวันเกิดให้กับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่

เนื้อหา

ภูมิการดนตรี

1. การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ร่างกายประกอบจังหวะ
2. การเล่นเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่งหรือการเลียนแบบเสียงของฉิ่ง ในอัตราจังหวะแบบสองชั้นประกอบบทเพลงไทย
3. เข้าใจความหมายและการใช้ในเพลง วันเกิดของแต่ละชาติ
4. องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะ รูปแบบโครงสร้างเพลง รูปแบบประโยคเพลง กระสวนจังหวะ บันไดเสียงไดอาโทนิค และเพนตาโทนิค ดัง-เบา ช้า-เร็ว จังหวะฉิ่ง จังหวะไทย และรู้จักผู้ประพันธ์

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรี การเฉลิมฉลองวันเกิดในแต่ละวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรม เข้าใจความเหมือน ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

- ครูเปิดเพลง Happy Birthday ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับเพลงวันเกิด
- ครูกล่าวถึงความสำคัญของวันเกิด ของตะวันตก และของไทย รูปแบบที่เหมือนและแตกต่างกันในการเฉลิมฉลอง
- ครูเปิดเพลง Happy Birthday ครูสอนนักเรียนอ่านคำร้องตามค่าความสั้นยาวของคำร้อง และระดับความดังเบาที่กำหนดไว้ ต่อจากนั้นฝึกนักเรียนร้องเพลง
- ครูกล่าวถึงการได้รับความนิยมของเพลงดังกล่าว มีหลายชาติที่นำเอาเพลงนี้ไปใส่คำร้องเป็นภาษาของตน ครูเปิดเพลง Happy Birthday ที่ใช้คำร้องเป็นภาษาจีน
- ครูอธิบายอัตราจังหวะและประโยคเพลง Happy Birthday ต่อจากนั้น แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม ก ร้องเพลง กลุ่ม ข ฝึกใช้ร่างกายทำเสียงประกอบ เมื่อนักเรียนทำได้แล้ว สลับกิจกรรม
- ครูเปิดเพลง Happy Birthday ที่ร้องเป็นระดับเสียง ครูสอนทีละประโยค ต่อจากนั้นให้นักเรียนร้องตาม
- ครูเปิดเพลงวันเกิด (ไทย) พร้อมกับแนะนำนักเรียนว่า ในประเทศไทยมีเพลงวันเกิดที่เป็นทำนองของไทย และนักเรียนจะเรียนในครั้งต่อไป
- ครูสรุป ให้นักเรียนร้องเพลง Happy Birthday คำร้องภาษาอังกฤษ และร้องเป็นระดับเสียง และใช้ร่างกายทำเสียงประกอบ

คาบที่ 2

- ครูเปิดเพลงวันเกิด (ไทย) ให้นักเรียนฟัง อธิบายผู้ประพันธ์ทำนอง
- ครูกล่าวถึงความสำคัญของวันเกิดของไทย การทำบุญตอนเช้า ตั้งใจทำความดี ไม่ทำบาป 1 วัน เน้น นักเรียนอาจให้ของขวัญวันเกิดกับเพื่อน พ่อแม่ ครู โดยทำความดี แล้วตั้งใจให้สิ่งที่นักเรียนทำดีนั้น ส่งผลให้ผู้ที่เกิดในวันดังกล่าวมีความสุข
- ครูฝึกให้นักเรียนอ่านคำร้องเพลงวันเกิด (ไทย) ต่อจากนั้นเปิดเพลง และฝึกให้นักเรียนร้องเพลงวันเกิด (ไทย)
- ครูสอนนักเรียนร้องเพลงวันเกิด (ไทย) เป็นโน้ต และให้นักเรียนเปรียบเทียบว่า ในเพลงวันเกิด (ไทย) ไม่มีระดับเสียงใดบ้าง (โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด) ครูสรุปบันไดเสียง เพนตาโทนิค พร้อมร้องเพลงวันเกิด (ไทย) เป็นโน้ต

- ครูฝึกนักเรียนเคาะจังหวะฉิ่งประกอบเพลง เมื่อนักเรียนทำได้ดีแล้ว ให้นักเรียนร้องเพลง และทำมือแทนเสียงฉิ่งประกอบ
- ครูให้นักเรียนร้องเพลง Happy Birthday และให้นักเรียนเปรียบเทียบระดับเสียง เหมือนกับเพลงวันเกิด (ไทย) ครูสุรบันไดเสียงไดอาโทนิค
- ครูเปิดเพลง Happy Birthday ที่ร้องด้วยภาษาอื่นๆ เช่น จีน กัมพูชา ให้นักเรียนฟัง เน้นการเข้าใจถึงองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม และการรับรู้ทางวัฒนธรรมผ่านประเภทและ บทบาทหน้าที่ของดนตรี
- ครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกเพลงวันเกิดที่เหมาะสมกับวัย ให้นักเรียนทำ กิจกรรมโดยให้ไปสอบถามเพื่อนที่ตนเองสนิท พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ว่าเกิดเดือนใด และใน วันที่ตรงกับวันเกิดของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ นักเรียนจะทำความดีอะไร และจะเลือกร้อง เพลงวันเกิดแบบใดให้พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ฟัง พร้อมเหตุผล บันทึกลงในเอกสารอ่าน ประกอบหน่วยการเรียนรู้ สุขสันต์วันเกิด
- ครูสรุปสาระสำคัญของเพลงวันเกิด ร้องเพลงวันเกิด (ไทย) และเพลง Happy Birthday และชี้แจงเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้

สื่อที่ใช้

- เพลงวันเกิดสากล เพลงวันเกิดไทย เพลงพรวันเกิด (เพลงพระราชนิพนธ์)
- แผนภูมิโน้ตเพลง ทั้งโน้ตไทยและโน้ตบรรทัด 5 เส้น ซึ่งมีแนวการปฏิบัติการใช้ร่างกายทำ เสียงประกอบ (body percussion) มีตัวอย่างโน้ตในบันไดเสียงประกอบและมีคำอธิบาย ประโยคเพลงและท่อนเพลง

การวัดและประเมินผล

การประเมินระหว่างเรียน

- แบบประเมินการขับร้องเพลงวันเกิด โดยเพลงวันเกิดไทยให้ประเมินทักษะการเคาะ จังหวะฉิ่งประกอบ การขับร้องเพลงวันเกิดสากลให้ประเมินทักษะการใช้ร่างกายประกอบ
- แบบประเมินภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรี
- สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

เครื่องมือประเมินผล

แบบประเมินระหว่างเรียน

1. แบบประเมินการขับร้องเพลง และเคาะจังหวะถึงสองชั้น ประกอบการขับร้องเพลงวันเกิด (ไทย)
2. แบบประเมินการขับร้องเพลง และการใช้ร่างกายทำเสียงเล่นประกอบการขับร้องเพลง Happy Birthday
3. แบบประเมินภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลง และองค์ประกอบทางดนตรี
โดยทั้ง 3 แบบมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบประเมินการขับร้องเพลง และเคาะจังหวะถึงสองชั้นประกอบการขับร้องเพลงวันเกิด (ไทย)

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน
1	ท่าทางในการร้องถูกต้อง	5
2	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ	5
3	อักขระ ตัว ร ล คำควบกล้ำชัดเจน	5
4	ทำนองถูกต้อง	5
5	จังหวะถูกต้อง	5
6	เคาะจังหวะถึงถูกต้อง	10

คะแนนรวม 35 คะแนน

2. แบบประเมินการขับร้องเพลง และการใช้ร่างกายทำเสียงเล่นประกอบการขับร้องเพลง Happy Birthday

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน
1	ท่าทางในการร้องถูกต้อง	5
2	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ	5
3	ร้องเป็นระดับเสียงได้ถูกต้อง	5
4	ทำนองถูกต้อง	5
5	จังหวะถูกต้อง	5
6	ดังเบาถูกต้อง	5
7	ใช้ร่างกายทำเสียงประกอบได้ถูกต้อง	10

คะแนนรวม 40 คะแนน

3. แบบประเมินภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลง และองค์ประกอบทางดนตรี

แบบประเมินประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. อัตราจังหวะ (meter) ของบทเพลง Happy Birthday ตรงกับข้อใด

- ☐ เพลง 2 จังหวะ
- ☐ เพลง 3 จังหวะ
- ☐ เพลง 4 จังหวะ
- ☐ เพลง 5 จังหวะ

2. คำร้องใดตรงกับกระสวนจังหวะของบทเพลง (rhythm pattern) ให้กาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่ถูกต้อง

- ☐ Happy Birthday to you
- ☐ Happy Birthday my dear friend
- ☐ Happy Birthday, happy birthday
- ☐ Dear Friend, Happy Birthday

3. บทเพลง Happy Birthday มีประโยคเพลงทั้งหมด 4 ประโยคเพลง ข้อใดสามารถแทนด้วยรูปผลไม้ได้ถูกต้อง

☐ ส้ม กล้วย มะนาว ส้ม	☐ ส้ม ส้ม กล้วย ส้ม
☐ ส้ม กล้วย ส้ม มะนาว	☐ ส้ม มะนาว กล้วย มะนาว

4. บทเพลง Happy Birthday ใช้บันไดเสียงแบบใด

☐ แบบ 5 เสียง	☐ แบบ 6 เสียง
☐ แบบ 7 เสียง	☐ แบบ 8 เสียง

5. บทเพลง Happy Birthday มีประโยคเพลงใดใน 4 ประโยคเพลงที่มีการร้องให้ยัดจังหวะช้าลง

☐ ประโยคที่ 1	☐ ประโยคที่ 2
☐ ประโยคที่ 3	☐ ประโยคที่ 4

6. ใครคือผู้ประพันธ์เพลง Happy Birthday

☐ วิลเลียม	☐ ปีเตอร์
☐ สองพี่น้อง ฮิลล์	☐ สองพี่น้อง ลินดา

7. บทเพลงวันเกิดของไทย อยู่ในอัตราจังหวะใด

☐ อัตราจังหวะชั้นเดียว

☐ อัตราจังหวะสองชั้น

☐ อัตราจังหวะสามชั้น

☐ อัตราจังหวะสี่ชั้น

8. ใครคือผู้ประพันธ์เพลงวันเกิดของไทย

☐ อาจารย์มนตรี ตราโมท

☐ รศ.ดร.ปัญญา รุ่งเรือง

☐ อาจารย์ลูเซีย ทังสุพานิช

☐ คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

9. เพลงวันเกิดของไทย ดัดแปลงมาจากเพลงใด

☐ พม่าราชวาน

☐ ลาวดวงเดือนชั้นเดียว

☐ เขมรเป่าเทียน

☐ จีนรำพัด

10. บทเพลงวันเกิดของไทย ใช้บันไดเสียงแบบใด

☐ แบบ 5 เสียง

☐ แบบ 6 เสียง

☐ แบบ 7 เสียง

☐ แบบ 8 เสียง

Happy Birthday (1893)

Patty Hill and Mildred J. Hill

1
Hap py Birth day to you,

4
Hap py Birth day to you,

7
Hap py Birth day, Dear John

10
Hap py Birth day to you

Hap - py Birth - day to you
 ขอ ล ขอ ล ลา ขอ ล โต ที่

Hap - py Birth - day to you
 ขอ ล ขอ ล ลา ขอ ล โต เร โด

Hap - py Birth - day dear (ชื่อ เพื่อน)
 ขอ ล ขอ ล ขอ ล มี โต ที่ ลา

Hap - py Birth - day to you
 ฟา ฟา มี โต เร โด

แผนภูมิ แบบรูป/กระสวนจังหวะ ประโยคเพลง Happy Birthday

ดบมือ 3/4

ดบตก 3/4

แผนภูมิ ตัวอย่างแบบรูป/กระสวนจังหวะการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง

เพลงวันเกิด

เนื้อร้อง 1. คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
 2. รศ.ดร. ปิญญา รุ่งเรือง

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท
 ศิลปินแห่งชาติ นำจากเพลงลาวดวงเดือนชั้นเดียว

1

วัน__ นี้ เป็น วัน เกิด มี สุข เกิด ทั้ง ใจ กาย

หวัง__ โต โต__ สมหมาย อา ยุ มัน__ ขวัญ ยิน นาน

2

วัน__ นี้ เป็น วัน เกิด พร ประ เสริฐ จง เป็น ของ คุณ

ความ ดี ที่__ เกื้อ__หนุน ผล บุญ ช่วย อ่า นวย สุข เอย__

The image shows four lines of musical notation on a five-line staff. Each line contains a melody line with notes and rests, and Thai lyrics written below. The lyrics are variations of 'Happy Birthday to you'.

Line 1:
Hap - py Birth - day to you
ซอล ซอล ลา ซอล โต ที่

Line 2:
Hap - py Birth - day to you
ซอล ซอล ลา ซอล โต เร โด

Line 3:
Hap - py Birth - day dear (ซ้อ เพื่อน)
ซอล ซอล ซอล มี โต ที่ ลา

Line 4:
Hap - py Birth - day to you
ฟา ฟา มี โต เร โด

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดการกิจกรรม/ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการสอน

สัปดาห์ที่ 5-6

ครั้งที่ 5-6

เวลา 2 คาบ (คาบละ 50 นาที รวม 100 นาที)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพลงเทศกาล

แนวคิด

นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่าน การเรียนรู้ เพลงเทศกาล โดยนักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่าเทศกาล เรียนรู้เทศกาลต่างๆ โดย เทศกาลที่เลือกมานั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องปีใหม่ โดยมีความเข้าใจว่าปีใหมในแต่ละ วัฒนธรรมจะมีช่วงเวลาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะเรียนรู้ปีใหม่ที่เป็นของตะวันตก ปีใหม่ของไทยใน อดีต (วันสงกรานต์) ปีใหม่ของจีน (วันตรุษจีน) ซึ่งหน่วยการเรียนรู้คาดหวังว่า การเรียนเพลงเทศกาล จะช่วยสร้างทัศนคติของนักเรียนให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ไม่ยึดติด กับกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง ในด้านวัฒนธรรม

บทเพลงที่เลือกนำมาสอน ประกอบด้วย บทเพลงในเทศกาลคริสต์มาส เทศกาลปีใหม่ เทศกาลปีใหม่ไทย (วันสงกรานต์) เทศกาลปีใหม่อิน (วันตรุษจีน) ประกอบด้วยบทเพลงดังนี้

เทศกาลคริสต์มาส	We wish you a Merry Christmas	ผ่านทักษะการร้องและฟัง
และปีใหม่	Jingle Bells	ผ่านทักษะการฟัง
เทศกาลปีใหม่	เพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่	ผ่านทักษะการร้องและฟัง
เทศกาลสงกรานต์ (ปีใหม่ไทย)	เพลงสงกรานต์ (เพลงเหมาราช/ดนตรีไทย)	ผ่านทักษะการฟัง
เพลงปีใหม่อิน	เพลง Gong Xi	ผ่านทักษะการฟัง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนร้องเพลงพระราชนิพนธ์พรปีใหม่ และเพลง We wish you a Merry Christmas ทั้งแบบเนื้อร้องและแบบร้องโน้ตจากความทรงจำได้ถูกต้อง
2. นักเรียนใช้ร่างกายทำเสียงดนตรีประกอบหรือใช้เครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบ บทเพลงพระราชนิพนธ์พรปีใหม่ และเพลง We wish you a merry Christmas ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนบอกถึงความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของบทเพลง อัตรจักรวาล กระสวนจักรวาล ประโยคเพลง และโครงสร้างของบทเพลงพระราชนิพนธ์พรปีใหม่ และเพลง We wish you a merry

Christmas ได้ถูกต้อง

4. นักเรียนอธิบายความหมายของคำว่าเทศกาล เพลงเทศกาล บทบาทหน้าที่ของบทเพลงที่ใช้ในเพลงเทศกาล รวมถึงยกตัวอย่างเพลงได้

5. นักเรียนอธิบายความเหมือนและความแตกต่างของบทเพลงในเทศกาลของแต่ละวัฒนธรรมได้

6. นักเรียนอธิบายความแตกต่างของวันปีใหม่ของแต่ละวัฒนธรรม ระบุถึงความแตกต่างกันในเรื่องช่วงวัน เดือน และบอกได้ว่าแต่ละวัฒนธรรมจะมีเพลงปีใหม่ของตัวเองวัฒนธรรมตน โดยบทเพลงถูกประพันธ์ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองและอำนวยการให้ผู้อื่นประสบแต่สิ่งที่ดีงามในปีต่อไป

เนื้อหา

ภูมิการดนตรี

1. ฟังเพลงเทศกาลของชาติต่างๆ
2. การร้องเพลง อ่านและร้องโน้ต ใช้ร่างกายประกอบจังหวะ กิจกรรมร้องเล่นเป็นกลุ่มโดยใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะ
3. ความรู้ความเข้าใจเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีในเพลงเทศกาล

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของดนตรี มนุษย์ใช้ดนตรีเพื่อเฉลิมฉลอง ประเพณีและเทศกาล ต่างๆ และเทศกาลต่างๆ เหล่านี้ก็มีเชื่อและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกัน

แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

เรียนรู้ เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างหลากหลายของประเพณีผ่านเพลงเทศกาลซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะมีช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สร้างทัศนคติ การยอมรับประเพณี ความเชื่อ

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

- ครูเปิดเพลง We wish you a Merry Christmas
- ครูสอนเพลงเทศกาล การใช้เพลงเทศกาล ความสำคัญ
- ครูสอนนักเรียนอ่านคำร้องและความหมายของเพลง We wish you a Merry Christmas
- นักเรียนฝึกร้องเพลง We wish you a Merry Christmas
- ครูอธิบายเรื่องรูปแบบโครงสร้างของบทเพลงและอัตราจังหวะ

- นักเรียนฝึกร้องเพลง We wish you a Merry Christmas
- ครูอธิบายอัตราจังหวะเคาะ และสอนนักเรียนใช้ร่างกายทำเสียงเพื่อเล่นประกอบบทเรียน
- นักเรียนฝึกร้องเพลงและใช้ร่างกาย/เครื่องดนตรีเล่นประกอบเพลง
- ฟังเพลง Jingle Bells ครูให้นักเรียนสังเกตรูปแบบโครงสร้างของเพลงแบบ AABB
- ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลง ใช้ร่างกายหรือเครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบบทเพลง

คาบที่ 2

- ครูอธิบายปีใหม่ของนานาชาติ เพลงเทศกาล
- ครูเปิดเพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่ อธิบายเพลง พร้อมฝึกนักเรียนอ่านคำร้อง
- นักเรียนฝึกร้องเพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่ และทบทวนเพลง We wish you a Merry Christmas
- ครูอธิบายรูปแบบโครงสร้างของบทเพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่ และอัตราจังหวะ
- นักเรียนฝึกร้องเพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่
- นักเรียนประเมินตนเอง เพลง We wish you a Merry Christmas
- ครูเปิดเพลงปีใหม่นานาชาติ เช่น เพลงปีใหม่จีน
- ครูฝึกนักเรียนร้องเพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่ พร้อมฝึกนักเรียนใช้ร่างกายและเครื่องประกอบจังหวะ
- ครูเปิดเพลงพระราชนิพนธ์ ปีใหม่นานาชาติ เพลงสงกรานต์ ปีใหม่ไทย
- ครูสรุป ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ร้องเพลงพรปีใหม่ พร้อมฝึกนักเรียนใช้ร่างกายและเครื่องประกอบจังหวะ

สื่อที่ใช้

- เพลง We Wish You a Merry Christmas
- เพลง Jingle Bells
- เพลง Gong Xi เพลงอวยพรปีใหม่ของจีน
- เพลงพระราชนิพนธ์ พรปีใหม่
- เครื่องประกอบจังหวะ

การวัดและประเมินผล

การประเมินระหว่างเรียน

- แบบประเมินการใช้ร่างกาย/เครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบการขับร้องเพลง we wish you a merry christmas โดยครู
- แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลงพรปีใหม่
- แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลง we wish you a merry christmas
- แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรีเพลง เทศกาล
- สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน

การประเมินหลังเรียน

- แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่ม

เครื่องมือประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินการใช้ร่างกาย/เครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas โดยครู
2. แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลงพรปีใหม่
3. แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลง we wish you a merry christmas
4. แบบทดสอบภูมิการดนตรี ความเข้าใจในบทเพลงและองค์ประกอบทางดนตรีเพลง เทศกาล

โดยทั้ง 4 รายการ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบประเมินการใช้ร่างกาย/เครื่องประกอบจังหวะเล่นประกอบการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas โดยครู

คุณลักษณะ	ระดับคะแนน
เลือกใช้เสียงได้เหมาะสมกับอัตราจังหวะแบบ 4/4 มีเสียงจังหวะหลัก จังหวะรอง มีการเปลี่ยนแบบรูป/กระสวนจังหวะระหว่างท่อน A และ B เป็นทีม พร้อมกัน	9-10
แสดงความเป็นวง มีความพร้อม แต่มีความขัดข้องระหว่างการเปลี่ยนท่อน จาก A ไป B สะดุด	7-8
มีความผิดพลาดเกิดขึ้น มีสะดุด เริ่มต้นใหม่ มีความขัดข้องระหว่างการ เปลี่ยนท่อน จาก A ไป B	5-6
มีความผิดพลาดเกิดขึ้น ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของ กระสวนจังหวะท่อน A และ B	3-4
ไม่พร้อมเพรียงกัน ไม่เป็นทีม อ่อนซ้อม	1-2

คะแนนรวม 10 คะแนน

2. แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลงพรปีใหม่

ลำดับ	รายการ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
1	ท่าทางในการร้องถูกต้อง			
2	จำคำร้องได้			
3	ร้องด้วยความมั่นใจ			
4	ทำนองถูกต้อง			
5	จังหวะถูกต้อง			

ดี = 3 คะแนน พอใช้ = 2 คะแนน ปรับปรุง = 1 คะแนน รวม 15 คะแนน บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

3. แบบประเมินเพื่อนแบบกลุ่มการขับร้องเพลง We wish you a Merry Christmas

ลำดับ	รายการ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
1	ท่าทางในการร้องถูกต้อง			
2	จำคำร้องได้			
3	ร้องด้วยความมั่นใจ			
4	ทำนองถูกต้อง			
5	จังหวะถูกต้อง			

ดี = 3 คะแนน พอใช้ = 2 คะแนน ปรับปรุง = 1 คะแนน รวม 15 คะแนน

4. แบบทดสอบภูมิการดนตรี: ความเข้าใจเพลงเทศกาล องค์ประกอบทางดนตรีเพลงเทศกาล

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านข้อความ คิด วิเคราะห์ว่า ข้อความดังกล่าวนั้น ถูกหรือผิด ถ้าข้อความมีความถูกต้องให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อ และถ้าผิด ให้ใส่เครื่องหมาย ✗ ลงหน้าข้อ ข้อละ 1 คะแนน

.....ข้อ 1 เพลงเทศกาล เรานิยมมาร้องเล่นเมื่อไรก็ได้ ไม่คำนึงถึงช่วงเวลา หรือเดือนใดๆ ก็นำมาร้องเล่นได้

.....ข้อ 2 ช่วงวันขึ้นปีใหม่ของประเทศไทย ของประเทศจีน ของประเทศตะวันตก ไม่เหมือนกัน

.....ข้อ 3 เพลง We wish you a Merry Christmas เรานิยมนำมาร้องในช่วงวันสงกรานต์

.....ข้อ 4 เพลงต่อไปนี้เป็นเพลงเทศกาล เพลงลอยกระทง รำวงวันสงกรานต์ Jingle Bells

.....ข้อ 5 เพลงเทศกาลของแต่ละชาติ แต่ละวัฒนธรรม จะมีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน

.....ข้อ 6 เพลงพรปีใหม่ เป็นเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

.....ข้อ 7 เพลง We wish you a Merry Christmas มีรูปแบบโครงสร้างแบบ ABA

.....ข้อ 8 ในแต่ละท่อนของเพลง We wish you a Merry Christmas ประกอบด้วยประโยคเพลง 4 ประโยคเพลง

.....ข้อ 9 เพลง Gong Xi กอง ซี ของประเทศจีน เป็นเพลงที่ร้องในเทศกาลปีใหม่จีน เพื่ออวยพร

.....ข้อ 10 ปีใหม่ของไทยในอดีต ตรงกับช่วงเทศกาลสงกรานต์

We Wish You a Merry Christmas

English Traditional

We wish you a mer ry Christ mas, We wish you a mer ry Christ mas, We

wish you a mer ry Christ mas and a hap py new year. Good ti ding we bring to

you and your kin, Good ti dings for Christ mas and a hap_py new year

A

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

and a Hap - py new year

B

Good ti - dings we bring

to you and your kin

Good ti - dings for Christ mas

and a Hap - py New Year

A

3/4

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

and a Hap - py new year

คบบมือ 3/4

คคคคคค 3/4

คบบมือ 3/4

คคคคคค 3/4

คคคคคค 3/4

คคคคคค

คคคคคค

คคคคคค

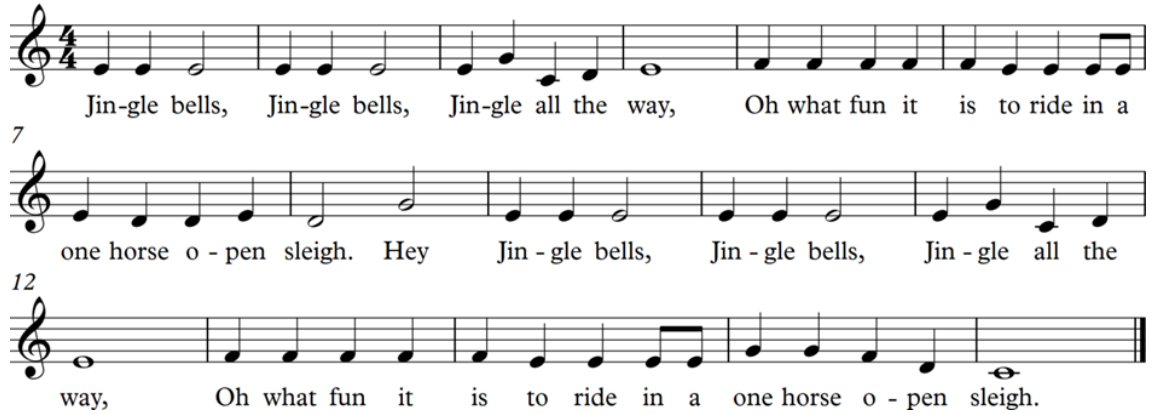
คคคคคค

tr

tr

ตัวอย่างการใช้ร่างกาย เครื่องประกอบจังหวะ เล่นประกอบบทเพลง

เพลง Jingle Bells

Musical score for "Jingle Bells" in 4/4 time. The score consists of three staves. The first staff contains measures 1-6, the second staff contains measures 7-11, and the third staff contains measures 12-15. The lyrics are written below the notes.

Jin-gle bells, Jin-gle bells, Jin-gle all the way, Oh what fun it is to ride in a
7
one horse o - pen sleigh. Hey Jin - gle bells, Jin - gle bells, Jin - gle all the
12
way, Oh what fun it is to ride in a one horse o - pen sleigh.

พรปีใหม่

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
เนื้อร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

Musical score for "พรปีใหม่" (New Year's Blessing) in 4/4 time. The score consists of six staves. The first staff contains measures 1-6, the second staff contains measures 7-12, the third staff contains measures 13-18, the fourth staff contains measures 19-24, the fifth staff contains measures 25-29, and the sixth staff contains measures 30-34. The lyrics are written below the notes.

ส วั ส ตี วัน ปี ใหม่ พา ให้ บรรดา ปวง'าน รื่น รรมย์ ถกษ ยาม ดี เปรม ปรี ดี ขึ้น
7
ชม ต่าง สุข สม นิ ยม ยิน ดี ขำ รัง วอน ขอ พร จาก ฟ้า ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข
13
ศรี โปรด ประทาน พร โดย ปรา นิ ให้ ชาวไทย ล้วน มี โชค ชัย ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข
19
สันต์ ทุก วัน ทุก คีน ขึ้น ชม ให้ สม ถ ทัย ให้ รุ่ง เรือง ใน วัน ปี ใหม่ ผอง ชาวไทย จง ส วั ส
25
ดี ต ลอด ปี จง มี สุข ใจ ต ลอด ไป นับ แต่ บัด นี้ ให้ สิ้น
30
ทุกข์ สุข เก ษม เปรม ปรี ดี ส วั ส ตี วัน ปี ใหม่ เทอญ

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรม

.....
.....
.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดการกิจกรรม/ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการสอน

สัปดาห์ที่ 7-10

ครั้งที่ 7-10

เวลา 4 คาบ (คาบละ 50 นาที รวม 200 นาที)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ กลองยาว : วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล

กลองยาวเป็นวัฒนธรรมดนตรีอย่างหนึ่งที่นิยมกันในพื้นที่จังหวัดนครปฐม แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 คาบการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ กลองยาว : วัฒนธรรมดนตรีพุทธมณฑล			
คาบที่ 1 ส่วนที่ 1 สารการเรียนรู้ ชวอนแท้ กลองยาว นครปฐม ส่วนที่ 2 ฝึกปฏิบัติตีกลองยาว การอ่านโน้ต การฝึกขับร้องเพลงไทย การฟัง	คาบที่ 2 ส่วนที่ 1 สารการเรียนรู้ ชวอนแท้ภาคต่างๆ ของไทย รูปทรงของกลอง ส่วนที่ 2 ฝึกปฏิบัติตีกลองยาว การอ่านโน้ต การฝึกขับร้องเพลงไทย การฟัง	คาบที่ 3 ส่วนที่ 1 สารการเรียนรู้ ชวอนแท้ แตรวง วงโยธวาทิต ส่วนที่ 2 ฝึกปฏิบัติตีกลองยาว การอ่านโน้ต การฝึกขับร้องเพลงไทย การฟัง	คาบที่ 4 ส่วนที่ 1 สารการเรียนรู้ อนุรักษ์ดนตรีไทย การแสดงกลองยาว ส่วนที่ 2 ฝึกปฏิบัติตีกลองยาว การอ่านโน้ต การฝึกขับร้องเพลงไทย การฟัง

เนื้อหาสาระที่นำมาสอนนักเรียน สอดคล้องกับมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2 ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติ การอ่านโน้ต การขับร้องเพลงไทย การฟัง และองค์ความรู้ทางประวัติวัฒนธรรมทางดนตรี ในหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนจะได้เรียนรู้การอ่านโน้ตและการตีกลองยาวในระดับพื้นฐาน ซึ่งถ้านักเรียนค้นพบว่าตนเองมีความสามารถ มีความสนใจ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนการตีวงกลองยาวให้กับนักเรียนได้ต่อไป ซึ่งการที่นักเรียนทุกคนมีพื้นฐานในการตีกลองยาว จะเป็นการสร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เกิดความห่วงหาพัน เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมการดนตรีของพุทธมณฑล เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดการดนตรีได้ต่อไป

หน่วยการเรียนรู้ กำหนดให้ผู้เรียน เรียนวงกลองยาว อดีต ปัจจุบัน ของวงกลองยาวนครปฐม เรียนวงแห่แบบต่างๆ ทั้งของไทย จากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และวงแห่ของ

ตะวันตก คือ วงโยธวาทิต การเรียนรู้จักตนเองก่อนที่จะไปรู้จักผู้อื่น ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ วัฒนธรรม เข้าใจบทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรม เข้าใจถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ได้

ในหน่วยยังได้เรียนรู้รูปแบบของกลองประเภทต่างๆ โดยยึดรูปทรงของกลองตามแนวคิด การเรียนเครื่องดนตรีวิทยาหรือออร์แกนโนโลยี (organology) เป็นหลัก มากกว่าจะเป็นการจัดแบ่ง ตามการบรรเลง หรือแบบเดิมที่ยึดวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นหลัก ซึ่งพบปัญหาว่า ไม่สามารถ นำไปใช้ในการสอนกลองในทุกวัฒนธรรมได้ การใช้แนวการสอนรูปทรงของกลองเป็นหลัก เป็นการ สร้างองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ต่อไปในอนาคต ในหน่วยการเรียนรู้ยังได้สอดแทรก แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมให้นักเรียนได้เรียน ได้ค้นคว้าศึกษา ผ่านโครงการให้นักเรียน ศึกษาสำรวจกลองในชุมชนของตนเอง ด้วยความรู้ที่เป็นฐานราก นักเรียนสามารถเปรียบเทียบกลอง ในสังคมของตนเองกับสังคมผู้อื่น อันนำไปสู่การความสามารถในการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วย ตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนต้องเรียนรู้ภูมิการดนตรี เรียนรู้สาระทางดนตรี รูปแบบ ประเภท ชนิด และองค์ประกอบทางดนตรี ผ่านการให้ประสบการณ์ตรงด้วยการฟัง ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนแบบเดิมที่นักเรียนเป็นผู้ รับรู้ข้อมูลจากการบอกเล่า การอ่าน มาเป็นการเรียนแบบการแสวงหาเพื่อการค้นพบด้วยตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ ยังได้สอดแทรกการขับร้องเพลงไทย โดยกำหนดให้นักเรียนร้องเพลงที่ยาก และง่าย เพื่อนำไปสอดแทรกกับการฝึกตีกลองยาว ซึ่งช่วยทำให้การเรียนนั้นเกิดการผสมผสาน ระหว่างการปฏิบัติและการฟัง และการเรียนรู้อื่นๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวตลอดเวลา

การประเมินในหน่วยเรียนรู้นี้ดังกล่าว มีการประเมิน มีการวัดและเครื่องมือที่หลากหลาย รูปแบบ นอกจากที่ครูจะเป็นผู้วัดและประเมินแล้ว หน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้นักเรียนได้ฝึก ประเมินตนเอง และแบบเพื่อนประเมินเพื่อน โดยคาดหวังว่า การฝึกให้นักเรียนได้ประเมินตนเองและ เพื่อน จะช่วยนักเรียนได้คิดวิเคราะห์ เกิดลีลาการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถที่จะเรียนรู้วิธีแก้ไข ปัญหาทางดนตรีได้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องรอครูต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนปฏิบัติรวมวง วงกลองยาว ได้ทั้งจากความทรงจำและการดูกระบวนจังหวะที่กำหนดให้
2. นักเรียนร้องเพลงเทพทองและเพลงด้อยตริงได้ถูกต้อง
3. นักเรียนตอบได้ว่า เสียงดนตรีที่ได้ยิน เป็นเสียงวงฆวนแห่วงกลองยาวแบบดั้งเดิม แบบ ประยุกต์ วงฆวนแห่วงนอกเสียงเหนือ วงฆวนแห่วงเหนือ และวงโยธวาทิต

4. นักเรียนอธิบายรูปแบบของจังหวะเคาะของอัตราจังหวะ 4/4 ได้
5. นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรี ในเรื่องอัตราความดังเบา และความซ้ำเร็วได้
6. นักเรียนอธิบายบทบาทหน้าของดนตรี วงดนตรี ประเภทวงดนตรีที่ใช้ในสังคมวัฒนธรรมของตนเอง และในภาคต่างๆ ของประเทศไทยได้
7. นักเรียนอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีที่ใช้ในสังคมวัฒนธรรมของตนเอง และในภาคต่างๆ ของประเทศไทยได้
8. นักเรียนบอกลักษณะเครื่องดนตรีประเภทกลอง รูปทรงของกลอง และกลองที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยได้
9. นักเรียนระบุรูปทรงของกลอง คือ (1) รูปทรงแบบทรงกระบอก (2) รูปทรงแบบกรวย (3) รูปทรงแบบถังปองกลาง (4) รูปทรงแบบถ้วยมีฐาน (5) รูปทรงแบบนาฬิกาทราย (6) รูปทรงแบบหม้อ (7) รูปทรงแบบขอบกว้าง เมื่อเห็นกลองหรือภาพของกลองในประเทศไทย และบอกได้ว่ามีรูปทรงแบบใด
10. นักเรียนบอกได้ว่าในแต่ละชุมชน สังคม จังหวัด ภาค รวมไปถึงจนถึงประเทศ ต่างมีกลองหลากหลายรูปทรง บางรูปทรงพบในทุกชุมชน สังคม วัฒนธรรม บางรูปทรงก็มีลักษณะเฉพาะของชุมชน สังคม วัฒนธรรมนั้นๆ
11. นักเรียนบอกได้ว่ามนุษย์ในแต่ละสังคมมีความสัมพันธ์กัน มีการติดต่อกันไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย ระบบความเชื่อ การปกครอง การย้ายถิ่น การท่องเที่ยว ทำให้รูปทรงของกลองสามารถแพร่หลายไปอยู่ในทุกชุมชน ทุกวัฒนธรรมได้
12. นักเรียนบอกความแตกต่างของรูปทรง ลักษณะของกลองในชุมชน หรือกลองที่พบเห็นทั่วไปในวัฒนธรรมอื่นได้

เนื้อหา

ภูมิการดนตรี

1. ฟังและดูวิดีโอประเภทเพลงขบวนแห่ ขบวนกลองยาวประเภทต่างๆ
 2. การอ่านและการฟังกระสวนจังหวะกลองยาว
 3. ปฏิบัติกลองยาวแบบเดี่ยวและกลุ่ม
 4. องค์ประกอบทางดนตรี ได้แก่ อัตราจังหวะแบบ 4/4 ดัง-เบา ซ้ำ-เร็ว รูปแบบกระสวนจังหวะรูปทรงกลองต่างๆ ของนานาชาติ รูปแบบประเภทของวงกลองยาวอดีต-ปัจจุบัน และการอนุรักษ์
- เสริมการฟังและร้องเพลงไทย : เพลงด้อยตริงและเพลงเทพทอง

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม/วัฒนธรรมดนตรี และทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม

1. มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของดนตรี
2. เรียนรู้อดีต ปัจจุบัน รูปแบบวงดนตรีที่แตกต่างตามภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้งวงโยธวาทิต
3. ประวัติศาสตร์ของขว้นแห่และกลองยาว การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การปรับตัวของวงดนตรีในชุมชนให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่
4. เครื่องดนตรีวิทยา (organology) ความเหมือน ความต่างของกลองนานาชาติ

แนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

สร้างให้นักเรียนเกิดความรัก เกิดความหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีในชุมชน ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมดนตรี

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

- ครูแนะนำเนื้อหาใหม่
- ครูสอนเนื้อหากลองยาว นครปฐม: นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียน ดุริยศัพท์ศาสตร์ การตีกลองยาว การบรรเลงกลองยาว
- ฟีกตีมือเปล่า 1: แบบฟีกหัด เลียนแบบเสียง บอม และ เฟ็ง ชุด 1 ค่าโน้ต
- ฟังเพลงเทพทอง ครูสอนนักเรียนอ่านคำร้องเพลงเทพทอง พร้อมอธิบายคำศัพท์
- ฟีกตีมือเปล่า 2: แบบฟีกหัด เลียนแบบเสียง บอม และ เฟ็ง ชุด 2 ค่าโน้ต
- ร้องเพลงไทย ครูให้นักเรียนฟังเพลงเทพทอง ครูสอนนักเรียนร้องเพลงเทพทอง
- สรุป ทบทวน ฟีกตีมือเปล่า 1 และ 2

คาบที่ 2

- เปิดชั้นเรียน
- ครูสอนขว้นแห่ และฟังเพลงขว้นแห่ 1
- ทบทวนการตีมือเปล่า: แบบฟีกหัด เลียนแบบเสียง บอม และ เฟ็ง ชุด 1 และชุดที่ 2
- ครูแนะนำรูปทรงของกลอง

- แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่ม 1 ฝึกตีมือเปล่าและตีกลองยาว แบบฝึกหัดเลียน ชุด 3 คำโน้ต

กลุ่ม 2 อ่าน รูปทรงของกลอง และทำแบบฝึกหัด

- ครูนักเรียน ทบทวน ร้องเพลง เทพทอง

- แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่ม 1 อ่านรูปทรงของกลอง และทำแบบฝึกหัด

กลุ่ม 2 ฝึกตีมือเปล่า และตีกลองยาว แบบฝึกหัดเรียน ชุด 3 คำโน้ต

คาบที่ 3

- เปิดชั้นเรียน

- ครูสอนแตรวง การพัฒนาการของแตรวง ฟังแตรวง

- แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่ม 1 ทบทวนและฝึกตีกลองยาว แบบฝึกหัดการตีวงกลองยาว

กลุ่ม 2 ทำกิจกรรม รูปแบบของกลอง จัดทำบอร์ด

- ฟังเพลงโยธวาทิต

- แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยครูแบ่งกลุ่มแบบเท่าเทียมกัน แจ้งให้นักเรียนทราบถึง การประเมิน และคะแนนที่กลุ่มจะได้รับ

กลุ่ม 1 ทำกิจกรรม รูปแบบของกลอง จัดทำบอร์ด

กลุ่ม 2 ทบทวนและฝึกตีกลองยาว แบบฝึกหัดการตีวงกลองยาว

- ฟังเพลงต้อยตริ่ง ครูสอนนักเรียนอ่านคำร้อง เพลงต้อยตริ่ง

- สรุบทบทวน การฝึกการตีกลองยาว และรูปแบบการประเมิน

- ครูทดสอบการฟังเพลงวงแห

คาบที่ 4

- เปิดชั้นเรียน

- ทบทวน รูปแบบการประเมินผล การตีกลองยาว

- ทดสอบการฟังกระสวนกลองยาว

- ฟังและฝึกซ้อมเพลงด้อยตรี และเพลงเทพทอง
- ซ้อมกลองยาว 1
- ประเมินตนเอง เพลงด้อยตรีและเพลงเทพทอง
- ซ้อมกลองยาว 2

สื่อที่ใช้

- วิดีทัศน์แนะนำวงกลองยาว
- วิดีทัศน์สาธิตการตีกลองยาว
- วิดีทัศน์บทเพลงวงฆ้องวงแห่ของชุมชน / ภาคกลาง, ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้, วงโยธวาทิต วงแห่ๆ อื่นๆ จากนานาชาติ
- กลองยาว / ภาพรูปทรงกลองแบบต่างๆ
- แบบฝึกหัดตีกลองยาว
- เอกสารอ่านประกอบ
- เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองยาว กรับ ฉิ่ง ฉาบ โหม่ง
- แผ่นบอร์ดจัดนิทรรศการ

เสริมการฟังและร้องเพลงไทย : เพลงด้อยตรีและเพลงเทพทอง

การวัดและประเมินผล

การประเมินระหว่างเรียน

- แบบทดสอบภูมิการดนตรี ได้แก่ แบบทดสอบการฟัง ระดับความดังเบา อัตราความช้าเร็ว, แบบทดสอบการอ่าน การฟังกระสวนจังหวะกลองยาว
- แบบประเมินการตีกลองยาว (แบบประเมินโดยครูและแบบประเมินโดยเพื่อน)
- การประเมินการจัดทำบอร์ดกลอง
- แบบประเมินตนเองในการขับร้องเพลงไทย (แบบประเมินตนเองและแบบประเมินโดยครู)

การประเมินหลังเรียน

- แบบประเมินการปฏิบัติกลองยาว (ประเมินโดยเพื่อนและครู)
- แบบประเมินตนเองในการขับร้องเพลงไทย

- สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียนได้แก่ แบบบันทึกกล่อง รูปทรงกล่องในชุมชนและแนวทางการอนุรักษ์กล่องยาว

เครื่องมือประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบการฟัง ระดับความดังเบา อัตราความซ้ำเร็ว
 2. แบบทดสอบการอ่าน การฟังกระสวนจังหวะกล่องยาว
 3. แบบประเมินการตีกล่องยาว (แบบประเมินโดยครูและแบบประเมินโดยเพื่อน)
 4. การประเมินการจัดทำบอร์ดกล่อง
 5. แบบประเมินตนเองในการขับร้องเพลงไทย (แบบประเมินตนเองและแบบประเมินโดยครู)
- โดยทั้ง 5 รายการ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบภูมิการดนตรี ได้แก่ แบบทดสอบการฟัง ระดับความดังเบา อัตราความซ้ำเร็ว, แบบทดสอบการอ่าน การฟังกระสวนจังหวะกล่องยาว

คำสั่ง นักเรียนจะได้ฟังเพลงวงแห่ ทั้งหมด 5 เพลง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ลงในช่องที่นักเรียนคิดว่าตรงกับเพลงที่นักเรียนได้ฟัง ข้อละ 3 คะแนน

ข้อที่ 1 บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่

- ☐ เพลงแห่ วงกล่องยาวภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงกล่องยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ☐ เพลงแห่ วงแห่ภาคเหนือ
- ☐ เพลงแห่ แตรวงภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงโยธวาทิต

ระดับความดังเบาที่ได้ฟัง ได้แก่ ☐ ดังมาก ☐ ปานกลาง ☐ เบา

อัตราความซ้ำเร็วที่ได้ฟัง ได้แก่ ☐ เร็ว ☐ ปานกลาง ☐ ช้า

ข้อที่ 2 บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่

- ☐ เพลงแห่ วงกล่องยาวภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงกล่องยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ☐ เพลงแห่ วงแห่ภาคเหนือ
- ☐ เพลงแห่ แตรวงภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงโยธวาทิต

ระดับความดังเบาที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ ดังมาก	☐ ปานกลาง	☐ เบา
อัตราความซ้ำเร็วที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ เร็ว	☐ ปานกลาง	☐ ช้า

ข้อที่ 3 บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่

- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ☐ เพลงแห่ วงแห่ภาคเหนือ
- ☐ เพลงแห่ แตรวงภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงโยธวาทิต

ระดับความดังเบาที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ ดังมาก	☐ ปานกลาง	☐ เบา
อัตราความซ้ำเร็วที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ เร็ว	☐ ปานกลาง	☐ ช้า

ข้อที่ 4 บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่

- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ☐ เพลงแห่ วงแห่ภาคเหนือ
- ☐ เพลงแห่ แตรวงภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงโยธวาทิต

ระดับความดังเบาที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ ดังมาก	☐ ปานกลาง	☐ เบา
อัตราความซ้ำเร็วที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ เร็ว	☐ ปานกลาง	☐ ช้า

ข้อที่ 5 บทเพลงที่ได้ฟัง ได้แก่

- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงกลองยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ☐ เพลงแห่ วงแห่ภาคเหนือ
- ☐ เพลงแห่ แตรวงภาคกลาง
- ☐ เพลงแห่ วงโยธวาทิต

ระดับความดังเบาที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ ดังมาก	☐ ปานกลาง	☐ เบา
อัตราความซ้ำเร็วที่ได้ฟัง ได้แก่	☐ เร็ว	☐ ปานกลาง	☐ ช้า

2. แบบทดสอบการอ่าน การฟังกระสวนจังหวะกลองยาว

จากเสียงที่นักเรียนได้ฟัง ประกอบด้วยกระสวนจังหวะที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว ให้นักเรียน
ตอบว่า เสียงที่ได้ฟังนั้นเป็นกระสวนจังหวะใด ระหว่าง ก ข ค ง รวมกัน

คำตอบกระสวนจังหวะ

กระสวนจังหวะ ก

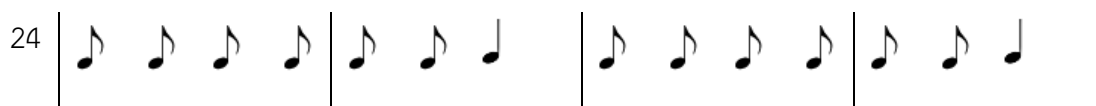
กระสวนจังหวะ ข

กระสวนจังหวะ ค

กระสวนจังหวะ ง

ตัวอย่าง กระสวน ก+ กระสวน ก

ข้อ 1 กระสวน..... + กระสวน.....

ข้อ 2 กระสวน..... + กระสวน.....

ข้อ 3 กระสวน..... + กระสวน.....

ข้อ 4 กระสวน..... + กระสวน.....

ข้อ 5 กระสวน..... + กระสวน.....

3. แบบประเมินการตีกลองยาว (แบบประเมินโดยครูและแบบประเมินโดยเพื่อน)

3.1 รูปแบบการประเมิน

การประเมินการปฏิบัติกลองยาว เป็นการประเมินกลุ่ม เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มที่เท่าเทียม ประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อ่อน ในการประเมินกลุ่ม คนในกลุ่มจะประเมินเพื่อนอีกกลุ่ม โดยในการคิดคะแนนจะนำเอาคะแนนที่สูงสุดและต่ำสุดออก แล้วนำคะแนนที่เหลือมารวมกันและหารด้วยจำนวนคน ซึ่งคะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนของทุกคนในกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องช่วยเหลือกัน

3.2 รายการในการประเมิน

ข้อ 1 ความพร้อมเพรียง ความเป็นหมู่คณะ

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
แสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคี ความเป็นหมู่คณะได้อย่างชัดเจน	2
มีการขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็แก้ไขปรับปรุง รับฟังซึ่งกันและกัน	1
ไม่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคี ความเป็นหมู่คณะ ไม่ฟังซึ่งกันและกัน	0

ข้อ 2 สม่าเสมอของจังหวะ

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
มีความสม่ำเสมอของจังหวะตลอดทั้งเพลง	2
มีเร็วขึ้นและช้าลงในการแสดง ผิดแต่ก็ปรับแก้ไขได้	1
ไม่มีความสม่ำเสมอของจังหวะ ผิดตลอดทั้งเพลง	0

ข้อ 3 ขึ้นเพลงได้พร้อมกัน

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
ขึ้นต้นเพลงได้พร้อมกันทั้งวง	2
ส่วนใหญ่ขึ้นต้นได้พร้อมกัน	1
มีผิดพลาดในการขึ้นต้น เห็นได้ชัดเจน	0

ข้อ 4 จบเพลงได้พร้อมกัน

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
จบเพลงได้พร้อมกันทั้งวง	2
จบได้ไม่เท่ากัน มีเล่นเกินบ้าง	1
มีผิดพลาดในการจบ ผู้เล่นแสดงให้เห็นว่า ไม่รู้ว่าต้องเล่นเมื่อไร	0

ข้อ 5 แสดงออกถึงความเป็นวง

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
เครื่องดนตรีทั้งหมดสามารถเล่นรวมกันเป็นวงได้ดี	2
มีเครื่องดนตรีบางชิ้น ที่เล่นไม่ประสานกับวง	1
เสียงของเครื่องดนตรี ดังเอะอะ ดุ้มัวมาก	0

ข้อ 6 การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
ทุกเครื่องดนตรีก่อนและหลังเล่นมีการทำความสะอาด แสดงออกถึงการจัดเก็บเครื่องดนตรี ช่วยกันทั้งกลุ่ม	4-5
เครื่องดนตรีบางเครื่อง ก่อนและหลังเล่นมีการทำความสะอาด แสดงออกถึงการจัดเก็บเครื่องดนตรี ไม่แสดงถึงการทำงานเป็นกลุ่ม	2-3
ไม่สนใจทำความสะอาดเครื่องทั้งก่อนและหลังเล่น ไม่แสดงออกถึงการจัดเก็บเครื่องดนตรี ไม่แสดงถึงการทำงานเป็นกลุ่ม	0-1

หมายเหตุ ข้อ 1 ถึง 5 ข้อละ 3 คะแนน = 15 คะแนน ข้อ 6 ข้อละ 5 คะแนน รวม 6 ข้อ = 20 คะแนน

3.3 แบบประเมินการตีกลองยาว (แบบประเมินโดยครูและแบบประเมินโดยเพื่อน)

ลำดับ	รายการในการประเมิน การปฏิบัติรวมวง	คะแนน
1	ความพร้อมเพรียง ความเป็นหมู่คณะ	5
2	ความสม่ำเสมอของจังหวะ	5
3	ขึ้นเพลงได้พร้อมกัน	5
4	จบเพลงได้พร้อมกัน	5
5	แสดงออกถึงความเป็นวงดนตรี	5
6	การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	5

หมายเหตุ ข้อละ 5 คะแนน 6 ข้อ รวม 30 คะแนน

4. การประเมินการจัดทำบอร์ดกลอง

เกณฑ์ในการให้คะแนนการจัดบอร์ดกลอง มีดังนี้

- 1) สวยงาม
- 2) เนื้อหาถูกต้อง
- 3) ทันเวลาที่กำหนด
- 4) ทำงานเป็นทีม
- 5) เก็บ กวาด รักษาความสะอาดเมื่อทำบอร์ดเสร็จ

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อละ 3 คะแนน ดี 3 คะแนน พอใช้ 2 คะแนน ต้องปรับปรุง 1

5. แบบประเมินตนเองในการขับร้องเพลงไทย (แบบประเมินตนเองและแบบประเมินโดยครู)

ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ในการประเมินจะแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินที่ครูต้องการให้นักเรียนฝึกประเมินตนเอง และส่วนที่ 2 ครูจะเป็นผู้ประเมินนักเรียนในการประเมินตนเอง สิ่งที่สำคัญคือ การซื่อสัตย์ต่อตนเอง ดังนั้น ในการประเมิน ให้นักเรียนอ่านรายการที่นักเรียนต้องประเมินตนเองให้เรียบร้อย ถ้าไม่เข้าใจข้อใดให้ถามครู ต่อจากนั้นให้นักเรียนประเมินตนเองตามรายการดังกล่าว เมื่อประเมินเสร็จให้แจ้งผลการประเมินตนเองกับครู

ลำดับ	รายการ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
1	ท่าทางในการร้องถูกต้อง			
2	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ			
3	อักขระ ตัว ร ล คำควบกล้ำชัดเจน			
4	ทำนองถูกต้อง			
5	จังหวะถูกต้อง			
6	เคาะจังหวะฉิ่งถูกต้อง			

ดี = 2 คะแนน พอใช้ = 1 คะแนน ปรับปรุง = 0 คะแนน รวม 6 ข้อ 12 คะแนน

เพลงเทพทอง

Phleng Thep Thong

ทำนอง เพลงไทยเดิม
เนื้อร้อง จากสมุดเพลงไทยเดิม
รวบรวมโดย นายอินทร์หล่อ สรรพศรี

อัน ความ กตัญญู รู้คุณ ท่าน เป็น แก่น สาร ดีเลิศ ประ
9 เสริฐ ศรี คุณ พระ เจ้า แผ่นดิน ปิ่น บ ดี เอนก มี บิ ด
18 ราช มาด ด รงค์ ครุ อีก ญาติ ผู้ มี คุณ กา รุณ ล้ำ
26 หา ทาง ทำ การ ส นอง ต้อง ประ สงค์ เว ลา นอน
33 ใน จิต คิด จำ นงค์ แล้ว กราบ ลง บน หมอน ก่อน นอน เอย

เพลงต้อยตริง

Phleng Toi Taring

ทำนอง เพลงไทยดั้งเดิม
เนื้อร้อง อ.เจริญใจ สุนทราวาทิน

Thai Traditional Melody
Lyrics by A. Charoenchai Sundaravadin

A เรา ยัง เป็น เด็ก เล็ก เล็ก ต้อง เรียน หัด อ่าน หัด เขียน ร่ำเรียน วิ ษา
9 **B** ศึกษา ส่ง เสริม เพิ่ม เดิม บัญญา เพื่อ ภาย ภาย หน้า เก่ง กล้า ก้าว ไกล
17 **C** เธอ เขา เรา จัน ต่าง กัน ตรง ไหน เหมือน กัน เช่น ไร เข้าใจ ไม่ ดริ
25 **D** ออก ดก เหงื่อ ไต้ ผอง ไทย ทุก ที่ ถิ่น แคว้นแดน นี้ ส่วน พี่ น้อง กัน

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดการกิจกรรม/ครูผู้สอน

(.....)

..... / /

ภาคผนวก ง

สมุดเล่มเล็ก ประกอบการเรียนรู้วิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมุดเล่มเล็ก
ประกอบการเรียน
วิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สมุดเล่มเล็ก
ประกอบการเรียน
วิชาพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา

สารบัญ

บทที่ ๑ พุทธมณฑลบ้านฉัน ๑

บทที่ ๒ บ้านเพื่อนของเรา ๗

บทที่ ๓ สุขสันต์วันเกิด ๑๕

บทที่ ๔ เพลงเทศกาล ๑๙

บทที่ ๕ กลองยาว ๓๑

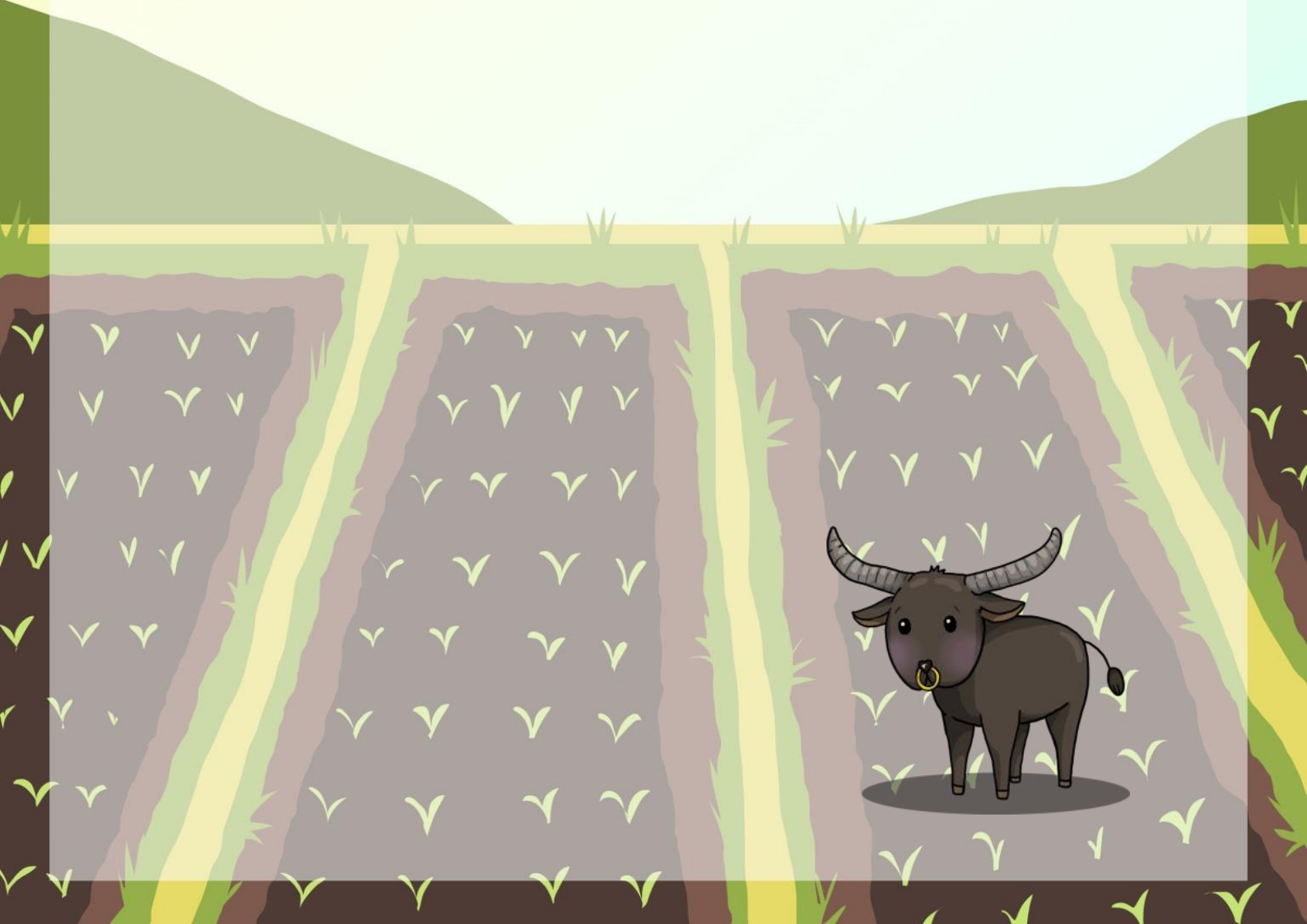

บทที่ ๑ พุทธมณฑลบ้านฉัน

พุทธมณฑลในอดีต

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แบ่งการปกครองท้องที่เป็น ๓ ตำบล ๑๘ หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลศาลายา ๖ หมู่บ้าน ตำบลคลองโยง ๘ หมู่บ้าน และตำบลมหาสวัสดิ์ ๔ หมู่บ้าน

พุทธมณฑลเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเพาะปลูก อาชีพหลักคือ การทำนาข้าว ทำแปลงผัก ทำสวนผลไม้ และสวนไม้ดอก โดยเฉพาะกล้วยไม้ตัดดอก คนในพุทธมณฑลมีวิถีชีวิตติดลำคลองที่เรียบง่าย ในอดีตมีการ “ร้องรำทำเพลง” ในพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และประเพณีสำคัญๆ ของชุมชน เช่น เพลงทำขวัญ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงกล่อมลูก เป็นต้น

พุทธมณฑลในวันนี้

ปัจจุบัน อำเภอพุทธมณฑลมีความเจริญในด้านต่างๆ เข้ามา ไม่ว่าจะเป็น ถนนหนทาง โรงงานอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า ลักษณะของอาคารบ้านเรือน และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ จนทำให้วิถีชีวิตเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไปมาก นอกจากนี้ ยังมีการย้ายถิ่นฐานของคนจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยเข้ามาอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล มีเพื่อนบ้านจากมิตรประเทศในอาเซียน เช่น กัมพูชา เมียนมาร์ ฯลฯ ย้ายเข้ามาทำงานและพักอาศัยในพุทธมณฑล

ประเพณีดั้งเดิมหลายๆ อย่าง ที่ไม่ได้รับการสืบทอดได้หายไป เพลงที่เคยนำมาใช้ร้องเล่นกันอย่างแพร่หลายในอดีต เช่น เพลงกล่อมลูก เพลงแหล่ เพลงเรือ ไม่นิยมนำมาร้องเล่นกันในปัจจุบัน ผู้ที่ร้องเพลงพื้นบ้านเป็นคนสูงอายุ หรือวัยกลางคนในชุมชนเท่านั้น ไม่มีการสืบทอดหรือถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังในอำเภอพุทธมณฑล ทำให้คนรุ่นหลังไม่รู้จักและไม่สามารถร้องเพลงของท้องถิ่นได้

บุคคลสำคัญทางดนตรีของพุทธมณฑล พ่อเพลง แม่เพลง

คุณยายสายทอง มาเจริญ

คุณยายสายทอง มาเจริญ เป็นชาวพุทธมณฑลโดยกำเนิด มีความสนใจในการร้องเพลงกล่อมเด็ก โดยอาศัยการจดจำเนื้อเพลงที่ได้ยินได้ฟัง และได้รับการถ่ายทอดจากนางบุณนาค อินทร์เฉิดฉาย ผู้เป็นแม่ จากความชอบในการขับร้องเพลงกล่อมเด็ก คุณยายสายทอง ได้เข้าประกวดขับร้องเพลงกล่อมเด็กในเวทีต่างๆ และได้รับรางวัลทุกครั้งที่ได้เข้าประกวด

เพลงกล่อมเด็กที่คุณยายสายทองขับร้องอยู่เป็นประจำ ได้แก่ เพลงเนื้ออ่อน เพลงเนื้อเย็น เพลงเนื้ออุ่น เพลงนกขมิ้น เพลงนกกาเหว่า เพลงนกขมิ้นหัวเหลือง และเพลงนกกิ้งโครง เป็นต้น

เรามาให้คุณยายสายทอง มาเจริญ กันเถอะ

คุณตาเกิด ไทยทวี

คุณตาเกิด ไทยทวี เดิมประกอบอาชีพทำนา ก่อนหันมาทำสวน ความสามารถพิเศษ คือ มีความเชี่ยวชาญในการทำขวัญในพิธีแต่งงาน บทเพลงที่คุณตาเกิดใช้ทำขวัญ ได้แก่ บทถามขันหมาก บทตอบขันหมาก บทบรรยายเครื่องใช้ในครัวเรือน บทสอนบ่าวสาว และบทให้พรแก่บ่าวสาว เป็นต้น นอกเหนือจากการทำขวัญแต่งงานแล้ว คุณตาเกิด ยังมีความสามารถในการขับร้องเพลงพื้นบ้าน และเพลงร่ำวง เป็นต้น

คุณตาเกิด ไทยทวี เริ่มร้องรำทำเพลงได้ตั้งแต่อายุ ๑๐-๑๑ ปี โดยการจดจำจากผู้ใหญ่ หรือเพื่อนๆ ที่นำมาร้องเล่นกัน นอกจากนี้ คุณตาเกิดยังมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จนได้รับการยกย่องให้เป็น ปราชญ์ท้องถิ่น ปราชญ์ชุมชน

เรามาดูคุณตาเกิด ไทยทวี กันเถอะ

คุณยายบำรุง พินิจกุล

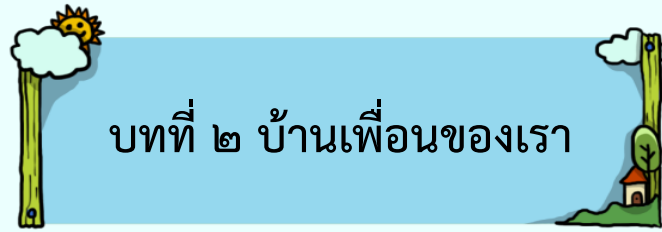
คุณยายบำรุง พินิจกุล เริ่มเรียนรู้การทำขวัญนา ตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี ด้วยการจดจำคำร้องจากพ่อผู้มีอาชีพเป็นหมอทำขวัญนา ซึ่งเป็นอาชีพสืบทอดมาจากการทำนา เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี จึงเริ่มอาชีพหมอทำขวัญเป็นครั้งแรกด้วยการติดตามผู้เป็นพ่อไปทำขวัญนา เริ่มจากเป็นตัวประกอบ นอกจากการจดจำและการถ่ายทอดความรู้จากผู้เป็นพ่อแล้ว คุณยายบำรุงยังได้เรียนรู้การทำขวัญนาจากปู่แะ และนายซ้อย ตำบลจี้วราย อำเภอนครชัยศรี รวมถึงจากครูเพลงอื่นๆ ในละแวกใกล้เคียง

เพลงที่คุณยายบำรุงใช้แห่ทำขวัญนา ได้แก่ บทเชิญเทวดา บทร้องเรียกขวัญ แห่สังขาร แห่ชมดอกไม้ บทไหว้ครู และแห่สืบสองภาษา เป็นต้น

เรามาดูคุณยายบำรุง พินิจกุล กันเถอะ

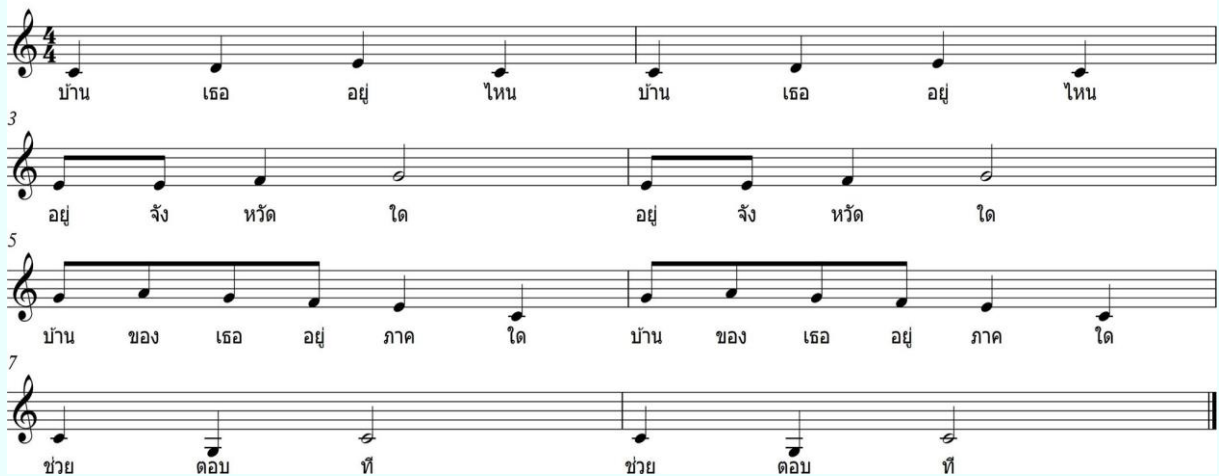
A cartoon illustration of a person wearing a straw hat and a purple shirt, sitting on a wooden bench and using a laptop. A rooster is standing next to them on the bench. The background is a plain white surface with horizontal dotted lines.

มาร้องเพลงกันเถอะ

เพลงบ้านเธออยู่ไหน

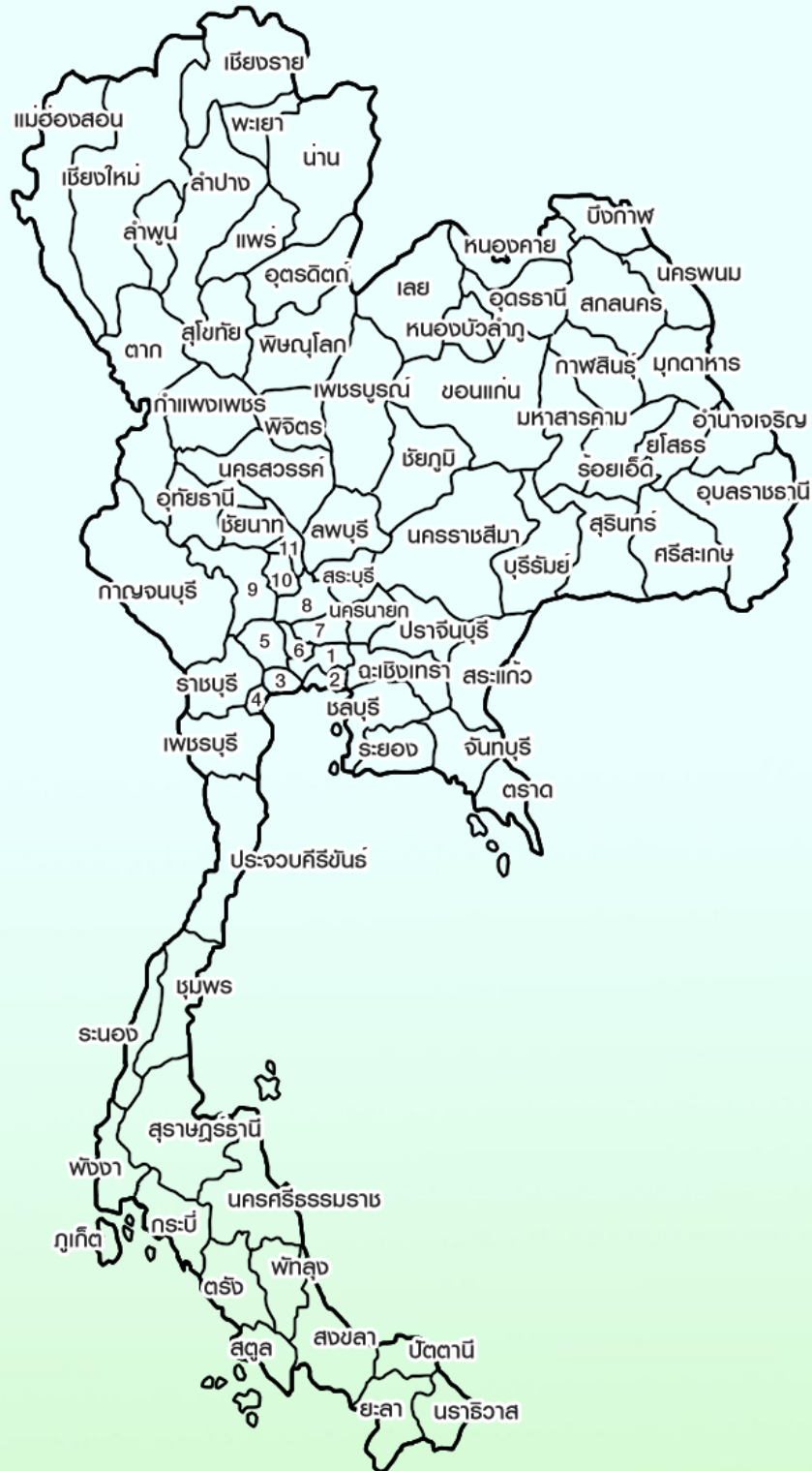
* นักเรียนคิดว่าเพื่อนของนักเรียนต้องอยู่จังหวัดเดียวกับนักเรียนหรือไม่?

กิจกรรม

๑. ให้นักเรียนใช้คำร้องในบทเพลงนี้ ไปถามเพื่อนรักของนักเรียน จำนวน ๒ คน เมื่อได้คำตอบให้นักเรียนเขียนรูป 😊 ลงในแผนที่ประเทศไทย โดยเขียนชื่อเพื่อน และระบุว่าเพื่อนของนักเรียนมาจากจังหวัดและภาคใดของประเทศใต้แผนที่

๒. ให้นักเรียนเปลี่ยนคำร้องไปสอบถามคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน ๒ ท่าน ว่าเกิดที่จังหวัดใด ภาคใดของประเทศไทย และให้ทำเช่นเดียวกับข้อที่ ๑

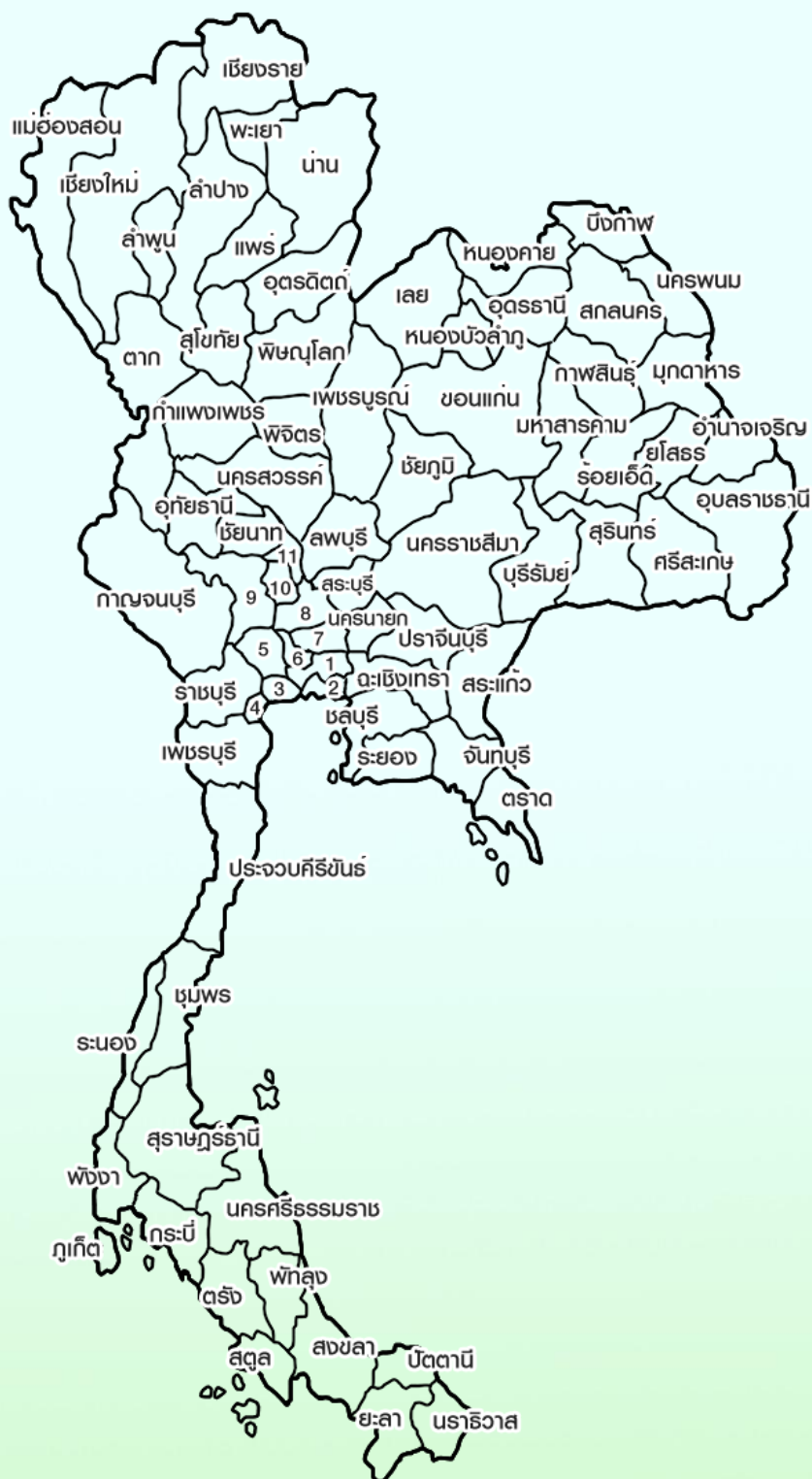

เพื่อนรักของฉันชื่อ

มาจากจังหวัด

ภาค ของประเทศไทย

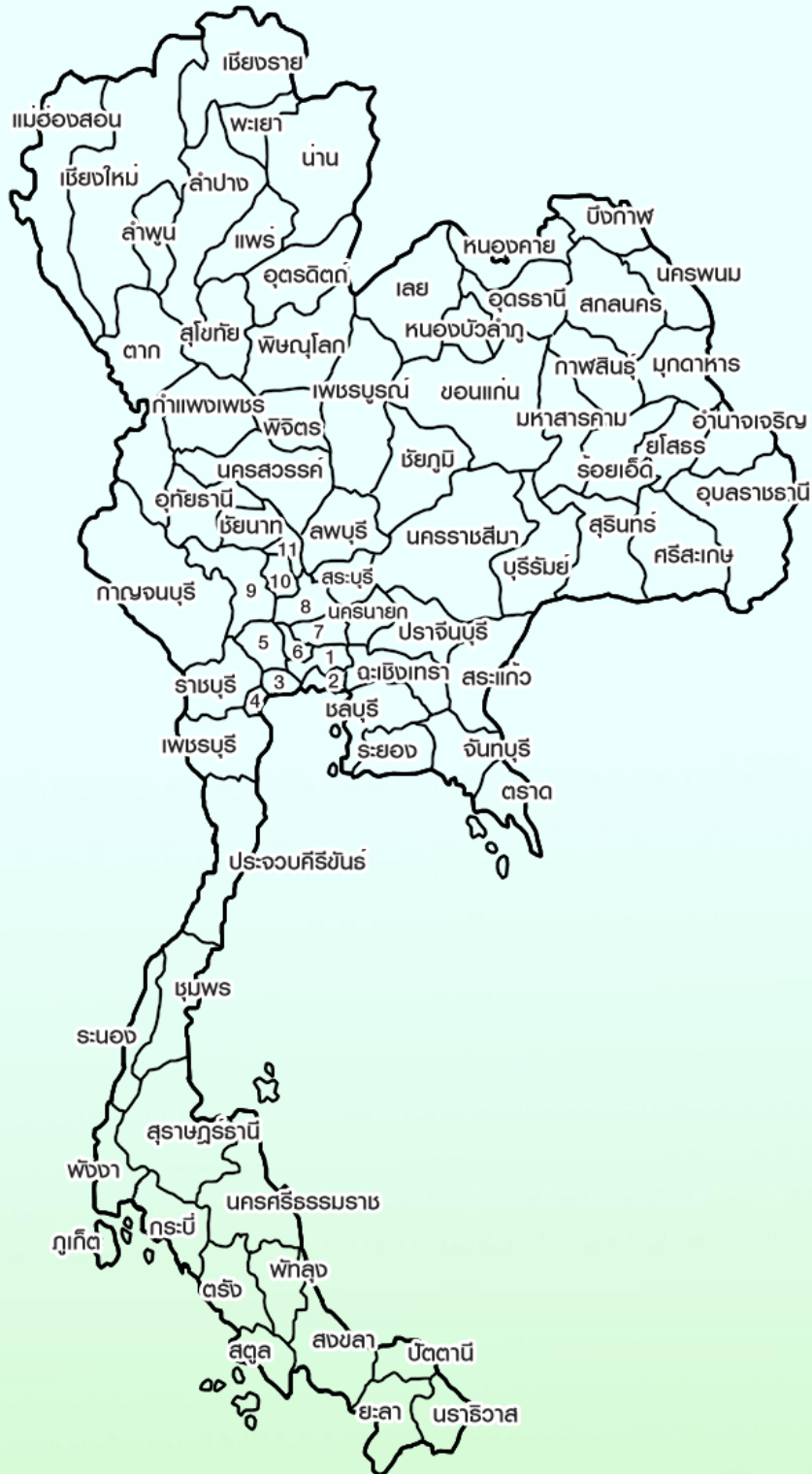
หรือ มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศ

..... ท่านเกิดที่จังหวัด

ภาค ของประเทศไทย

หรือ มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศ

..... ท่านเกิดที่จังหวัด

ภาค ของประเทศไทย

หรือ มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศ

* รูปแบบของประโยคเพลงบ้านเพื่อนของเรา และการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบ

เพลงบ้านเธออยู่ไหน

4/4

บ้าน เธอ อยู่ ไหน บ้าน เธอ อยู่ ไหน

อยู่ จัง หัวดี ไ

อยู่ จัง หัวดี ไ

บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไ

บ้าน ของ เธอ อยู่ ภาค ไ

ช่วย ตอบ ที่

ช่วย ตอบ ที่

ดบมือ 4/4

ดบตัก 4/4

ลองทำลิ

เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติได้แล้ว นักเรียนคิดว่าร่างกายของเราสามารถทำเสียงอื่นๆ ได้อีกหรือไม่ ทดลองทำเสียง แล้วให้นักเรียนเปลี่ยนเป็นเสียงที่นักเรียนได้คิดไว้ โดยลองทำเสียงให้เพื่อนฟังว่ามีความเหมาะสมหรือมีความน่าสนใจหรือไม่

หัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติ

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน
๑	ท่าทางในการร้อง	
๒	ทำนอง ระดับเสียงถูกต้อง ไม่เพี้ยน	
๓	ลีลาจังหวะ เข้าจังหวะถูก รับรู้ถึงอัตราจังหวะแบบ 4/4	
๔	ความสม่ำเสมอของจังหวะ (Tempo)	
๕	สามารถเปลี่ยนคำร้องได้ตามที่โจทย์กำหนดไว้ในเอกสารอ่านประกอบ	
๖	สามารถใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง	

หมายเหตุ: นักเรียนสามารถใช้ร่างกายส่วนอื่นทำเสียงประกอบ แทนการตบมือและตบตักได้

บทที่ ๓ สุขสันต์วันเกิด

ประเพณีวันเกิด คือ โอกาสที่บุคคลคนหนึ่งจะเฉลิมฉลองปีครบรอบ
การเกิด วันเกิดจะมีการเฉลิมฉลองในหลากหลายวัฒนธรรม มักจะมีของขวัญ
งานเลี้ยงสรรค์ หรือบทเพลงรื่นเริง

กระสวนจังหวะเพลงและระดับเสียง เพลง Happy Birthday

ประโยคที่ ๑

3/4

Hap - py Birth - day to you
ชอล ชอล ลา ชอล โด ที

ประโยคที่ ๒

Hap - py Birth - day to you
ชอล ชอล ลา ชอล เร โด

ประโยคที่ ๓

Hap - py Birth - day dear (ชื่อ เพื่อน)
ชอล ชอล ชอล มี โด ที ลา

ประโยคที่ ๔

Hap - py Birth - day to you
ฟา ฟา มี โด เร โด

ดบมือ $\frac{3}{4}$

ดบตัก $\frac{3}{4}$

มาร้องเพลงกันเถอะ

เพลง Happy Birthday

เพลง Happy Birthday เป็นเพลงที่ Patty Hill และ Mildred J. Hill แต่งขึ้นช่วงปี ค.ศ. ๑๘๙๓ (พ.ศ. ๒๔๓๖) เดิมใช้สำหรับร้องเปิดชั้นเรียน ชื่อเพลง คือ Good Morning to All โดยมีคำร้องสำหรับทักทายนักเรียนว่า “Good Morning to you, Good Morning to you, Good Morning dear children, Good Morning to you” แปลว่า สวัสดีตอนเช้านักเรียนทุกคน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนคำร้องเพื่อใช้ในวันเกิด และกลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก

เพลงวันเกิด

เพลงวันเกิด ซึ่งเป็นของคนไทยนี้ อาจารย์มนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ ได้ประพันธ์จากเพลงลาวดวงเดือน อัตร่าจันทะชั้นเดียว หรือเพลงลาวคำเนิน เกวียน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์ กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม ได้ประพันธ์ไว้ โดยคำร้องมี ๒ ท่อน ท่อนที่ ๑ เป็นของคุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา และท่อนที่ ๒ เป็นของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง เพลงนี้ อาจารย์ลูเชีย ทังสุพานิช และอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ได้นำมาเผยแพร่ให้คนไทยได้รู้จักกันมากขึ้น

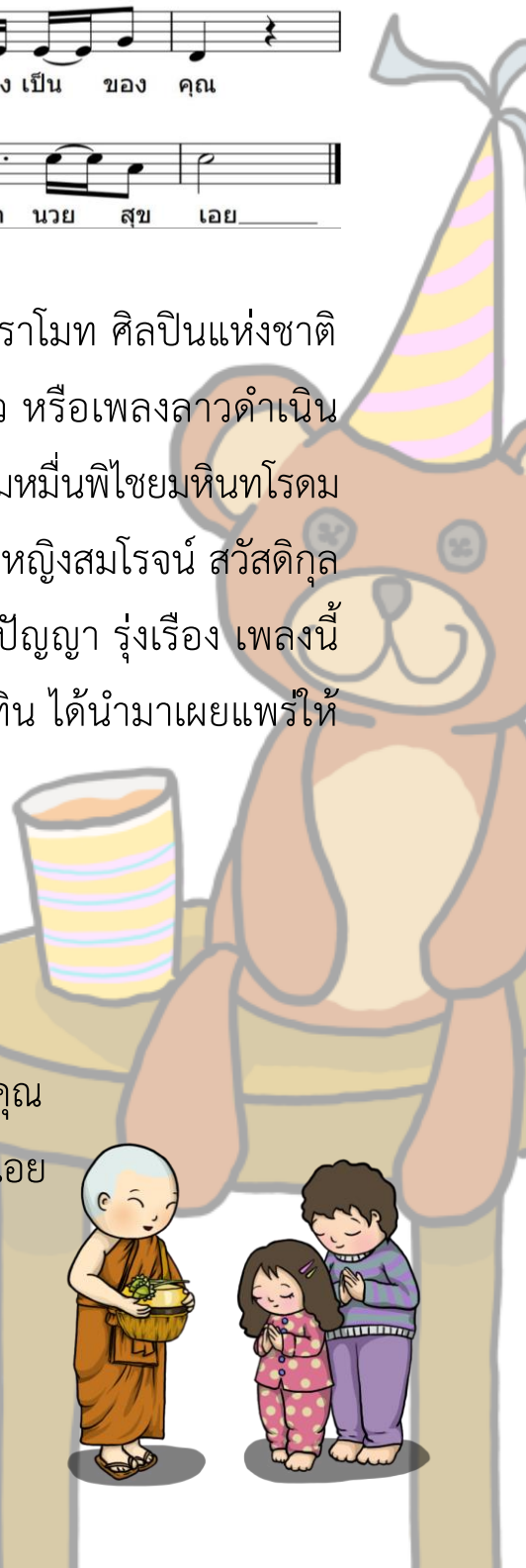
เนื้อร้อง มีดังนี้

ท่อนที่ ๑ วันนี้เป็นวันเกิด มีสุขเกิดทั้งใจกาย

หวังไฉได้สมหมาย อายุมั่น ขวัญยืนนาน

ท่อนที่ ๒ วันนี้เป็นวันเกิด พรประเสริฐจงเป็นของคุณ

ความดีที่เกื้อหนุน ผลบุญช่วยอำนวยสุขเอย

หัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติ

เพลง Happy Birthday

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน
๑	ท่าทางในการร้อง	
๒	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ	
๓	ร้องเป็นระดับเสียงได้ถูกต้อง	
๔	ทำนองถูกต้อง	
๕	จังหวะถูกต้อง	
๖	ตั้งเบาถูกต้อง	
๗	ใช้ร่างกายทำเสียงประกอบได้ถูกต้อง	

เพลงวันเกิด

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน
๑	ท่าทางในการร้อง	
๒	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ	
๓	อักขระ ตัว ร ล คำควบกล้ำชัดเจน	
๔	ทำนองถูกต้อง	
๕	จังหวะถูกต้อง	
๖	เคาะจังหวะฉิ่งถูกต้อง	

หมายเหตุ: นักเรียนสามารถใช้ร่างกายส่วนอื่นทำเสียงประกอบ แทนการตบมือและตบตักได้

บทที่ ๔ เพลงเทศกาล

คำว่า **เทศกาล** เดิมหมายถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้เพื่อทำบุญหรือเพื่อการรื่นเริงในท้องถิ่น ปัจจุบันใช้รวมไปถึงวันสำคัญๆ ของต่างประเทศด้วย จากปฏิทินในรอบปีจะพบว่า แต่ละเดือนจะมีเทศกาลที่นักเรียนคุ้นเคยกันดี เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ เข้าพรรษา ลอยกระทง และเทศกาลซึ่งเป็นของต่างประเทศที่คนไทยคุ้นเคยดีก็คือ วันคริสต์มาส

กิจกรรม

ถ้านักเรียนมีเพื่อนต่างชาติ นักเรียนอยากจะแนะนำเทศกาลใดของไทย ให้เพื่อนชาวต่างชาติได้รู้จัก และมาเที่ยวในช่วงเทศกาลดังกล่าว

เทศกาลคริสต์มาสและวันขึ้นปีใหม่

เทศกาลคริสต์มาส เป็นการฉลองการประสูติของพระเยซู ศาสดาของศาสนาคริสต์ ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ของทุกปี ในเทศกาลคริสต์มาส ชาวคริสต์จะร้องเพลงเฉลิมฉลอง เมื่อนักเรียนเดินทางไปซื้อของตามห้างสรรพสินค้า นักเรียนจะได้ยินเพลงที่เปิดเพื่อการเฉลิมฉลองเทศกาลคริสต์มาส เช่น เพลง Jingle Bells, Santa Claus is coming to town และมีเพลงหนึ่งที่นิยมร้องเพื่อเฉลิมฉลอง คือ เพลง We Wish You a Merry Christmas แต่เนื่องด้วยวันคริสต์มาสนั้น ใกล้กับวันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม เพลงนี้จึงเป็นเพลงที่คนทั่วโลกใช้ร้องเพื่ออวยพรให้ทุกคนมีความสุขทั้งในเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่

ดังนั้น ในช่วงสิ้นปีและขึ้นปีใหม่ นักเรียนสามารถร้องเพลงนี้ อำนวยพรให้กับคนที่นักเรียนรัก ไม่ว่าจะเป็น เพื่อน คุณครู พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ให้ได้รับความสุขสวัสดิ์ ดังคำแปลบทเพลง บทเพลงนี้เป็นบทเพลงพื้นบ้านของประเทศอังกฤษที่ร้องสืบเนื่องกันมานับร้อยๆ ปี

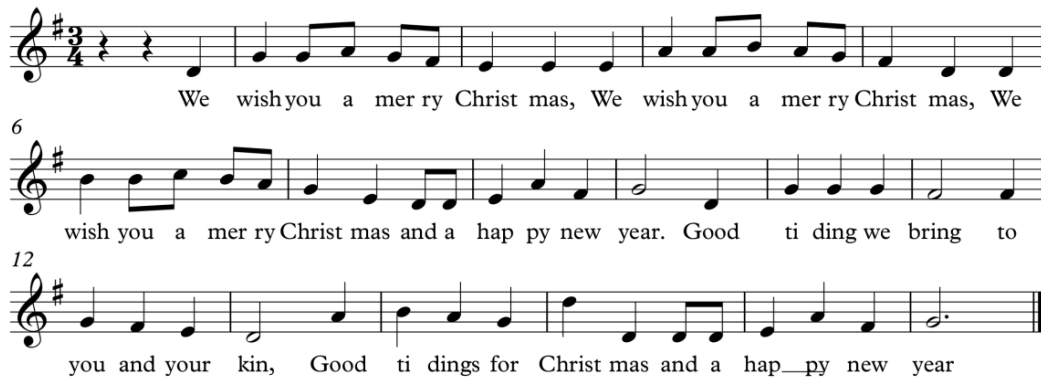

มาร้องเพลงกันเถอะ

We Wish You a Merry Christmas

English Traditional

คำร้อง We wish you a merry Christmas

คำอ่าน วี วิช ยู อะ แม รี คริสต์ มาส

คำแปล ขออวยพรให้ท่านมีความสุขในช่วงเทศกาลคริสต์มาส

คำร้อง We wish you a merry Christmas and a happy new year

คำอ่าน วี วิช ยู อะ แม รี คริสต์ มาส แอนด์ อะ แฮป ปี นิว เยียร์

คำแปล ขออวยพรให้ท่านมีความสุขในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่

คำร้อง Good tidings we bring to you and your kin

คำอ่าน กูด ไท ดิงส์ วี บริงค์ ทู ยู แอนด์ ยัว คิน

คำแปล ขอให้สิ่งดีเกิดขึ้นกับท่านและครอบครัว

คำร้อง Good tidings for Christmas and a happy new year

คำอ่าน กูด ไท ดิงส์ ฟอว์ คริสต์ มาส แอนด์ อะ แฮป ปี นิว เยียร์

คำแปล ขอให้สิ่งดีๆ เกิดขึ้นกับท่านในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่

ท่อน A

3/4

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

and a Hap - py new year

ท่อน B

3/4

Good ti - dings we bring

to you and your kin

Good ti - dings for Christ mas

and a Hap - py New Year

ท่อน A

3/4

We wish you a mer - ry Chirst - mas

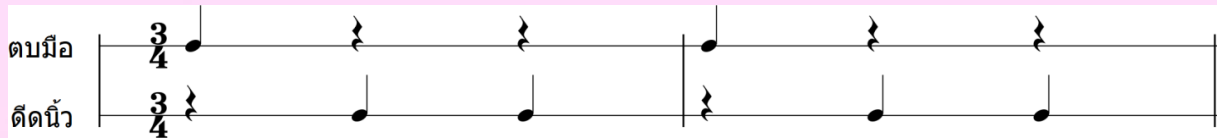
We wish you a mer - ry Chirst - mas

We wish you a mer - ry Chirst - mas

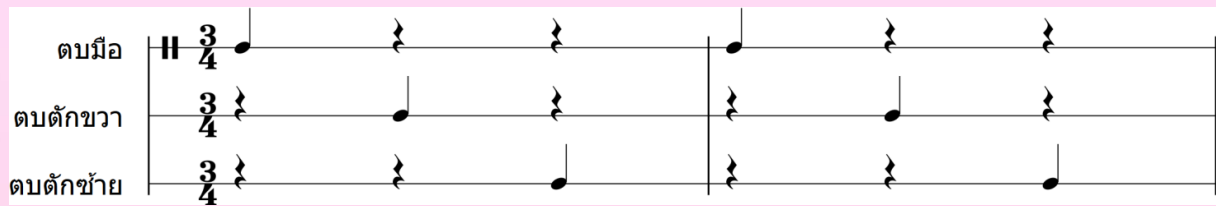
and a Hap - py new year

ตัวอย่างการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง เดี่ยว ๑

ท่อน A

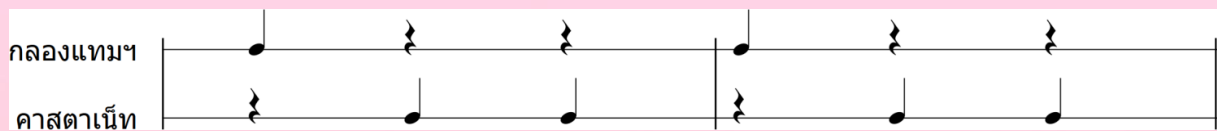

ท่อน B

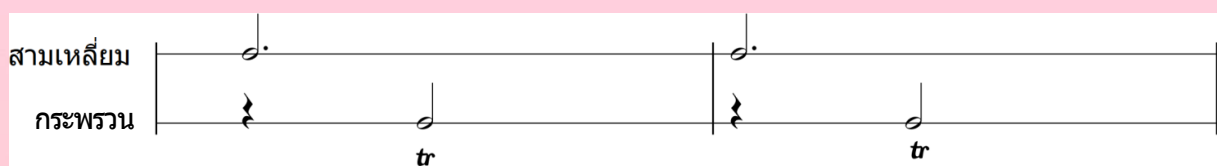

ตัวอย่างการใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ประกอบบทเพลง

ท่อน A

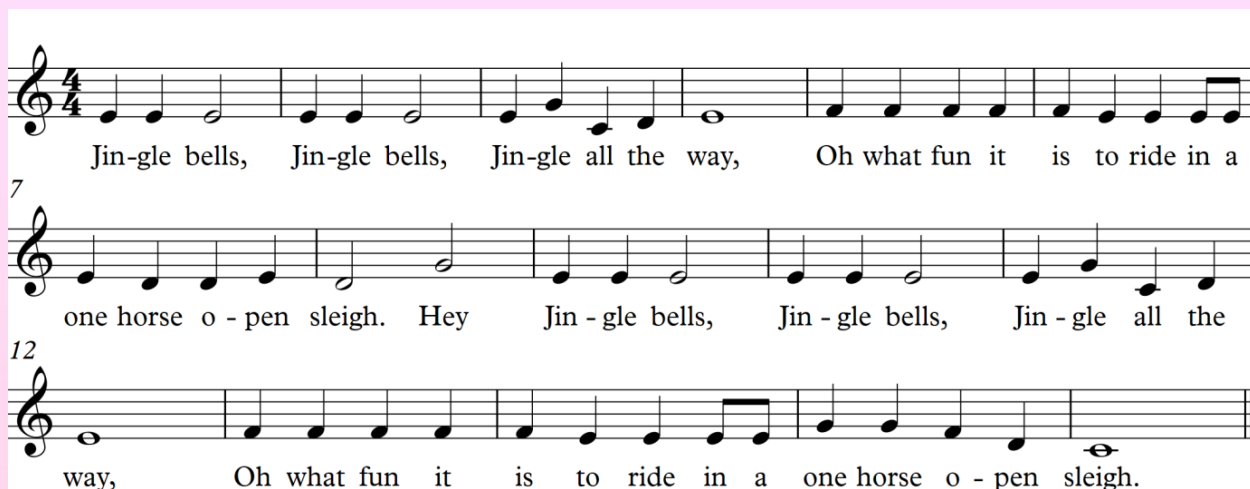
ท่อน B

หมายเหตุ: ปฏิบัติคนละ ๑ แนว

เพลง Jingle Bells

เพลง Jingle Bells ประพันธ์ทำนองและคำร้องโดย James Lord Pierpont (ค.ศ. ๑๘๒๒-๑๘๙๓) ชาวอเมริกัน เพลงนี้เป็นเพลงที่คนทั่วโลกรู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดเพลงหนึ่ง

เพลงพรปีใหม่

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

นับเป็นความโชคดีของคนไทยที่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระปรีชาสามารถในด้านการดนตรี เพลงพรปีใหม่เป็นบทเพลงพระราชนิพนธ์ลำดับที่ ๑๓ ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ นิพนธ์คำร้องให้เป็นคำอำนวยพรปีใหม่ ภาษาไทย และทรงพระราชทานเพลงพรปีใหม่ เป็นของขวัญให้กับปวงชนชาวไทยในวันขึ้นปีใหม่ วันอังคารที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕

เพลงพรปีใหม่

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
เนื้อร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

สวัสดี วัน ปี ใหม่ พา ให้ บรรดา ปวง าน รื่น รรมย์ ถกษ ยาม ดี เปรม ปรีดี ขึ้น

7
ขม ต่าง สุข สม นิ ยม ยิน ดี ข้า วิ่ง วอน ขอ พร จาก ฟ้า ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข

13
ศรี โปรด ประทาน พร โดย ปรา นิ ให้ ชาวไทย ล้วน มี โชค ชัย ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข

19
สันต์ ทุก วัน ทุก คีน ขึ้น ขม ให้ สม ถ ทัย ให้ รุ่ง เรือง ใน วัน ปี ใหม่ ผอง ชาวไทย จง ส วัส

25
ดี ตลอด ปี จง มี สุข ใจ ตลอด ไป นับ แต่ บัด นี้ ให้ สัน

30
ทุกข์ สุข เก ษม เปรม ปรีดี ส วัส ดี วัน ปี ใหม่ เทอญ

โครงสร้าง ประโยคเพลง ท่อนเพลง

ท่อน A

ส วัส ดิ วัน ปี ใหม่ พา

ให้ บรรดา เหล่า นั้น รื่นรมย์

ฤกษ์ ยาม ดี เปรม ปรีดี ชื่นชม

ต่าง สุข สม นิ ยม ยินดี

ท่อน A ซ้ำ

ซ้ำ รัง วอน ขอ พร จาก ฟา

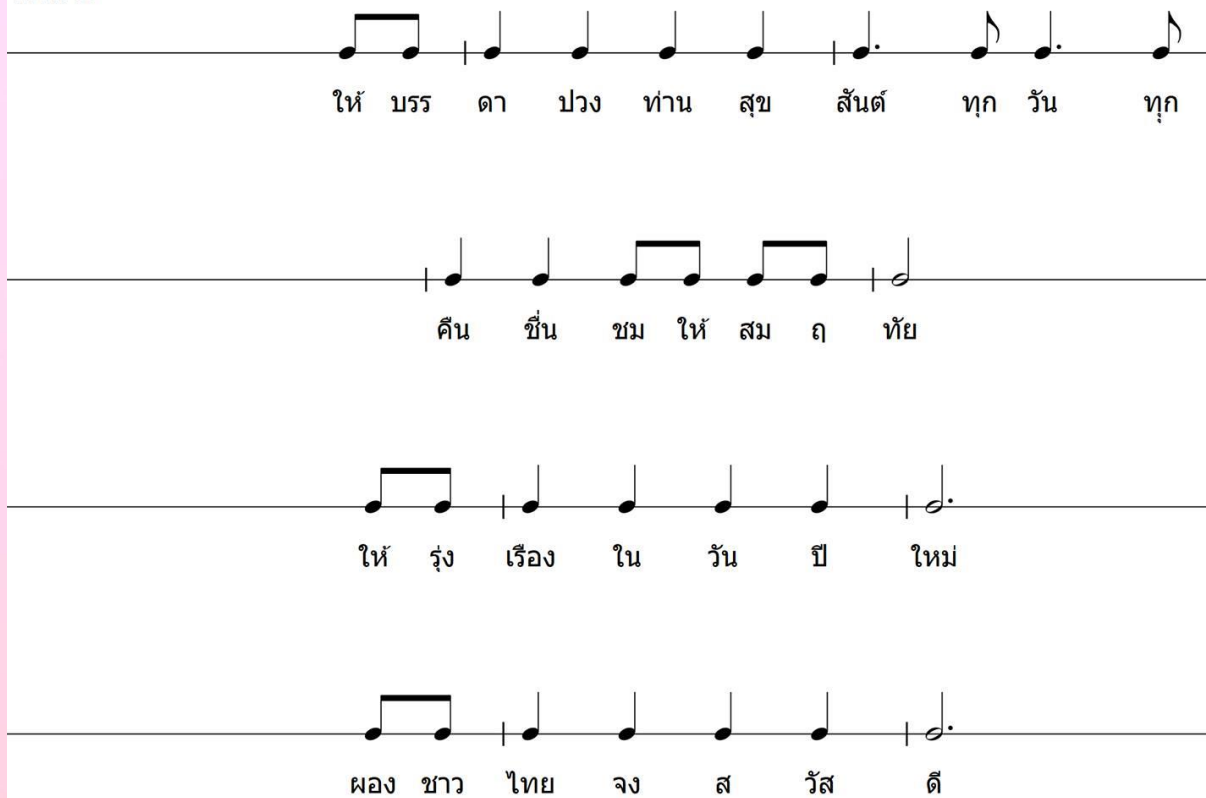
ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข ศรี

โปรด ประทาน พร โดย ปราณี

ให้ ชาว ไทย ล้วน มี โชค ชัย

โครงสร้าง ประโยคเพลง ท่อนเพลง

ท่อน B

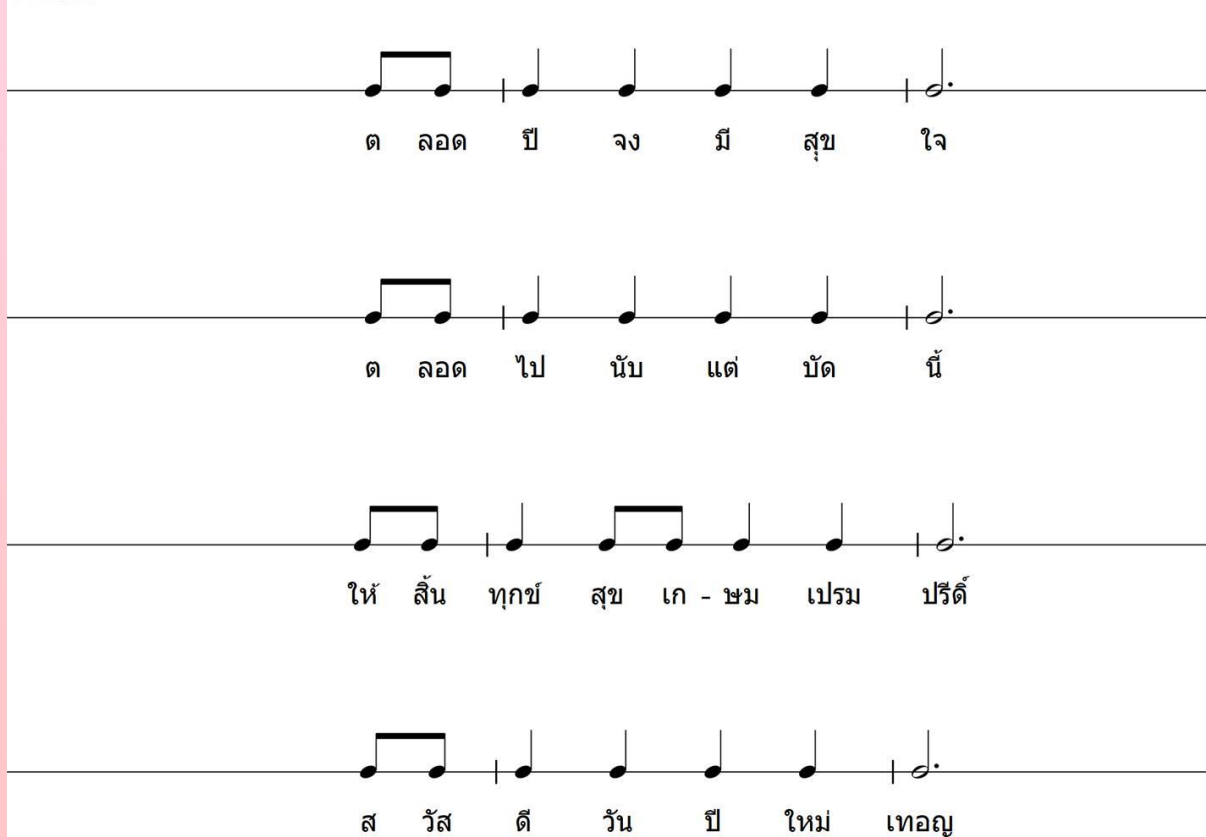
ให้ บรรดา ปวง ท่าน สุข สันต์ ทุก วัน ทุก

คืน ชื่น ชม ให้ สม ฤ หัย

ให้ รุ่ง เรือง ใน วัน ปี ใหม่

ผอง ชาว ไทย จง ส วัส ดี

ท่อน A

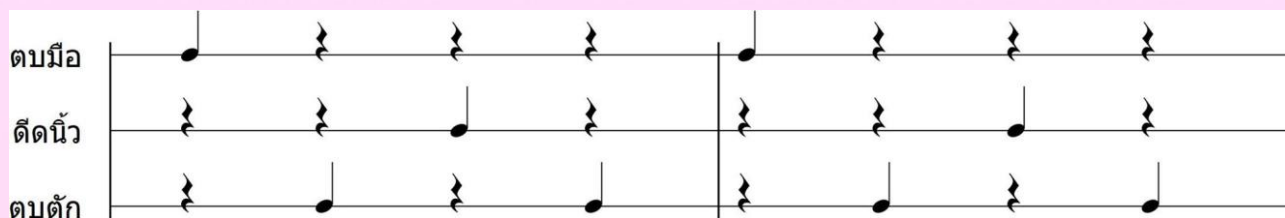
ด ลอด ปี จง มี สุข ใจ

ด ลอด ไป นับ แต่ บัด นี้

ให้ สิ้น ทุกข์ สุข เก - ษม เปรม ปรีดิ์

ส วัส ดี วัน ปี ใหม่ เทอญ

ตัวอย่างการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง เดี่ยว ๑

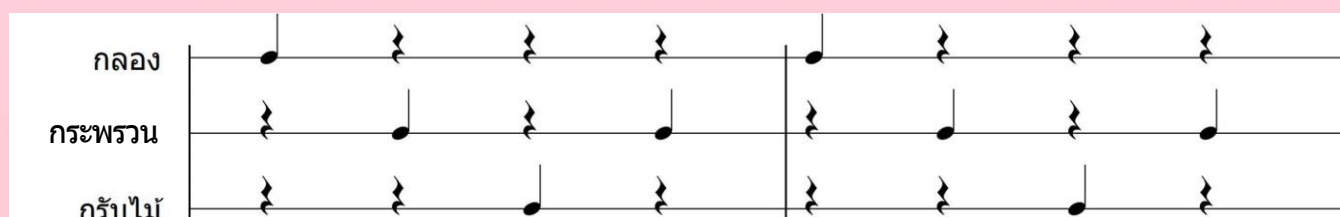

ตัวอย่างการใช้ร่างกายทำเสียงประกอบบทเพลง คู่ ตีตบแผละ

หมายเหตุ: การใช้ร่างกายแบบตบคู่ ควรประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแม่นยำในเรื่องจังหวะจับคู่กับเพื่อนที่ไม่แม่นยำเรื่องจังหวะ การจับคู่แบบนี้ เพื่อนจะได้ช่วยเพื่อน

ตัวอย่างการใช้เครื่องประกอบจังหวะประกอบบทเพลง

หมายเหตุ: เสียงกลองในจังหวะที่ ๑ ต้องดังและแน่นกว่าเสียงกรับไม้ในจังหวะที่ ๓

เพลงก๊องซี่ (Gong Xi)

เพลงอวยพรของจีน

ก๊อง ซี (Gong Xi) ในภาษาจีนแปลว่า ขอให้โชคดี เป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงความยินดี ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จ

ก๊อง ซี ฟา ไช (Gong Xi Fa Cai) ในภาษาจีนเป็นคำที่ใช้อวยพรในวันขึ้นปีใหม่ หมายถึง ขอให้คุณประสบความสำเร็จในปีใหม่

เพลงนี้เราจะได้ยินในช่วงปีใหม่ของจีน หรือที่คนไทยเรียกว่าตรุษจีน ดังนั้น ในวันตรุษจีน นักเรียนสามารถอวยพรเพื่อนหรือญาติผู้ใหญ่ว่า ก๊อง ซี ฟา ไช (Gong Xi Fa Cai)

ดูคลิปเพิ่มเติม https://www.youtube.com/watch?v=g_IS5BycMzE

บทเพลง ก๊อง ซี ฟา ไช กล่าวถึง การมาของฤดูใบไม้ผลิ พระอาทิตย์ส่องแสง ขับไล่ความหนาวเย็นให้หายไป ฤดูใบไม้ผลิหรือช่วงปีใหม่กำลังก้าวเข้ามา ขอให้ทุกคนโชคดีในปีใหม่ที่กำลังมาถึง ในท่อนรับ มีคำร้องที่ร้องว่า ก๊อง ซี ซำ ซึ่งนักเรียนสามารถฝึกร้องได้โดยง่าย

คำถามท้ายบท

๑. ความหมายของเพลงเทศกาล
๒. เพลงปีใหม่ของตะวันตก ปีใหม่จีน ปีใหม่ไทย อยู่ในช่วงเดียวกันหรือไม่
๓. จงยกตัวอย่างเพลงเทศกาลปีใหม่ที่นักเรียนรู้จัก

กลองยาว

วัฒนธรรมดนตรีอำเภอพุทธมณฑล

กลองยาว

นักเรียนรู้จักกลองยาวหรือไม่ กลองยาวมีรูปร่างเหมือนกับถ้วยมีก้าน หุ้มด้วยหนัง เวลาบรรเลงนิยมสะพาย ใช้มือสองมือตีที่หนังกลอง กลองยาวนิยมนำมาบรรเลงรวมกันเป็นวง ผสมกับเครื่องประกอบจังหวะอื่นๆ เช่น โหม่ง กรับ ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก และฉิ่ง

วงกลองยาวในอดีต นิยมนำมาใช้ในขบวนแห่ เช่น แห่ขันหมาก แห่นาค แห่เทียนเข้าพรรษา เสียงของกลองยาวจะช่วยทำให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ว่ากำลังมีงานบุญ ผู้ที่เข้าร่วมขบวนจะมีความรู้สึกดีคึกคักไม่เมื่อยล้าจากการเดิน และสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของวงกลองยาวก็คือ นางรำ ซึ่งจะร่าอย่างสวยงามนำหน้าขบวน

วงขบวนแห่

วงกลองยาวที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว จัดเป็นวงขบวนแห่ประเภทหนึ่ง วงขบวนแห่มีความสำคัญในทุกสังคม ทุกวัฒนธรรม เมื่อมนุษย์รวมตัวกัน และต้องเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ถ้าการเคลื่อนที่เป็นการเคลื่อนที่อย่างเป็นทางการและมีระเบียบ คนตรีจะเข้ามามีบทบาท โดยมีการนำวงดนตรีที่เรียกว่า วงขบวนแห่ เข้ามาใช้ในพิธีการ วงดนตรีจะนำขบวนพาทุกคนเดินไปยังจุดหมายปลายทาง ตามปกติแล้ว การใช้ดนตรีนำขบวน จะเป็นการเคลื่อนที่ในระยะทางไม่ไกลนัก

ตัวอย่างที่นักเรียนคุ้นเคยดี คือ วงดนตรีที่นำขบวนนักกีฬาเคลื่อนที่เข้าสนาม หรือเมื่อมีการแห่เทียนเข้าพรรษา บางโรงเรียนก็จะมีวงดนตรีนำนักเรียนแห่เทียนเข้าพรรษาเดินทางจากโรงเรียนไปวัด หรือในการบวชพระ นักเรียนจะพบการแห่ناقเข้าวัด โดยในขบวนแห่จะประกอบไปด้วย นักดนตรี นางรำ ตามด้วยناق และขบวนพ่อแม่ญาติพี่น้องของناق เดินวนรอบโบสถ์ จำนวน ๓ รอบ

ขบวนแห่ในอดีต ไม่ว่าจะเป็น การแห่ناق แห่เทียนเข้าพรรษา ทุกคนจะเดินเท้า โดยมีวงดนตรีนำขบวน ในการเดินเท้า จังหวะของเพลงก็จะไม่เร็วมาก ผู้คนในขบวนสามารถเดินตามได้สบายๆ ต่างกับดนตรีนำขบวนของทหารที่มีจังหวะเร็ว เพราะทหารต้องการความซึ้งซังเข้มแข็ง จังหวะของดนตรีนำขบวนของทหารจึงเร็วกว่า

ตัวอย่างที่นักเรียนจะได้ฟังต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของดนตรีในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้นักเรียนตั้งใจฟังในเรื่องความซ้ำเร็วของบทเพลง เมื่อฟังจบให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้ยินลงในแบบฝึกหัดการฟัง

แตรวาง

เนื่องจากเสียงของวงกลองยาว ดังได้จำกัด และใช้การเดินประกอบการแห่ ไม่สามารถแห่ในระยะไกลๆ ได้ ทำให้เริ่มลดความนิยมลงไป ปัจจุบันจึงนิยมนำนักดนตรีบรรทุกขึ้นท้ายรถกระบะ และวงกลองยาวที่เดิมนั้นทำได้แต่แนวจังหวะ ก็เพิ่มเครื่องดนตรีที่สามารถบรรเลงทำนองได้ เช่น พวกเครื่องเป่าตระกูลแตรที่มีเสียงดัง นำเอาเครื่องขยายเสียงมาใช้ เพิ่มเครื่องดนตรี เช่น กีตาร์ไฟฟ้า พิณไฟฟ้า และเพิ่มกลองชุด หรือกลองทอม ๓ ใบ ทำให้เสียงของวงดังไปไกล มีเสียงเร้าใจ สามารถบรรเลงได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน นิยมเรียกวงดนตรีนี้ว่า วงแตรวาง

จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้วงกลองยาวเริ่มมีจำนวนน้อยลง นักดนตรีวงกลองยาวได้ปรับตัวมาเป็นแตรวาง เพื่อให้มีงานทำ ในฐานะนักเรียน เราต้องอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามของวัฒนธรรมเราไว้ เราจะมาฝึกตีกลองยาวกัน

ในการตีกลองยาวจะตีเป็นวง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งกลองยาว กรับ โหม่ง ฉาบ รวมทั้งเครื่องประกอบจังหวะอื่นๆ ในการเลือก นักเรียนอาจจะต้องทดสอบว่านักเรียนมีความชอบเสียง รวมไปถึงจนถึงนักเรียนมีความถนัดต่อการตีหรือไม่ บางคนอาจไม่ถนัดในการตีกลอง ก็มาเลือกตีกรับ นักเรียนหญิงบางคนสามารถตีกลองได้ดี แต่บางคนก็ชอบที่จะเป็นนางรำในวงกลองยาวมากกว่าก็มี รวมถึงนักเรียนชายบางคนก็ชอบที่จะเป็นนักร้องในวงกลองยาวมากกว่าจะเป็นนักดนตรี

วงกลองยาวที่ดี นักดนตรีต้องมีความสามัคคี ต้องฟังซึ่งกันและกัน ไม่ตีเก่ง อยู่คนเดียว ต้องรวมใจเป็นหนึ่งเดียว ขึ้นต้นเพลงพร้อมกันและจบเพลงให้พร้อมกัน

นอกจากนี้ ยังต้องรักษาจังหวะของวงให้มีความซ้ำเร็วที่สม่ำเสมอ ไม่เร่งจังหวะ หรือค่อยๆ ช้าลง นักดนตรีและนางรำต้องคอยฟังซึ่งกันและกัน รวมทั้งฟังผู้ให้สัญญาณการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนกระสวนรูปแบบของจังหวะ หรือ กำลังจะจบเพลง

กิจกรรมการฟังวงขบวนแห่

วงขบวนแห่ภาคเหนือ

อัตราความเร็วของบทเพลง

☐

ช้า

☐

ปานกลาง

☐

เร็ว

วงขบวนแห่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อัตราความเร็วของบทเพลง

☐

ช้า

☐

ปานกลาง

☐

เร็ว

วงแตรวง

อัตราความเร็วของบทเพลง

☐

ช้า

☐

ปานกลาง

☐

เร็ว

วงโยธวาทิต

อัตราความเร็วของบทเพลง

☐

ช้า

☐

ปานกลาง

☐

เร็ว

การปฏิบัติกลองยาว

ท่าตีกลองยาว

เสียงบอม

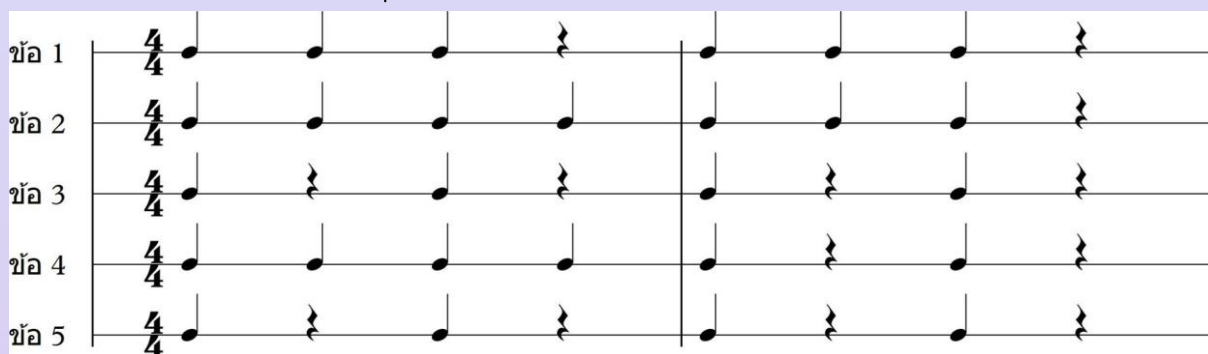

เสียงเพิง

แบบฝึกหัดตีกลองยาว

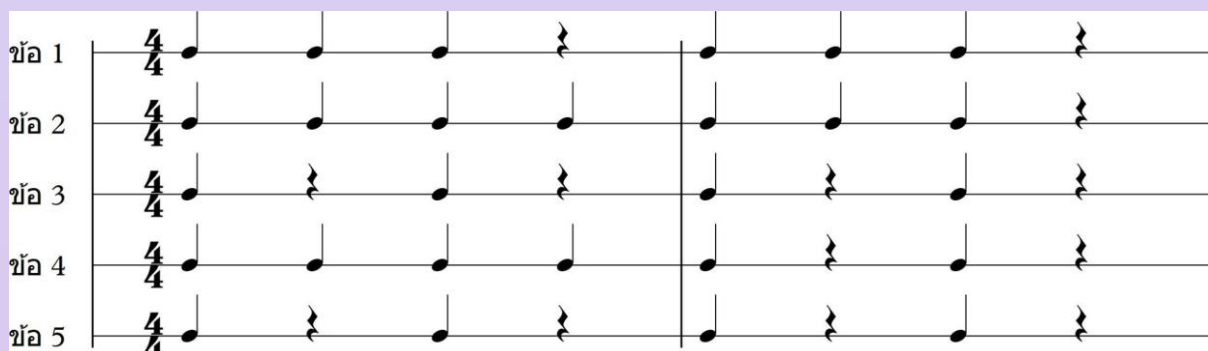
แบบฝึกหัดตีกลองยาว ๑ บอม

ตีเสียงบอม กำมือตีหรือทุบลงไปที่หนังกลองตรงกลาง จะได้เสียงบอม

แบบฝึกหัดตีกลองยาว ๑ เพิง

ตีเสียงเพิง แบบมือเหยีดนิ้ว ตีลงด้านข้างของกลอง จะได้เสียงเพิง

แบบฝึกหัดตีกลองยาว ๒ บอม และเพ็ง

ตีเสียงบอม กำมือตีหรือทุบลงไปที่หนังกลองตรงกลาง จะได้เสียงบอม

ข้อ 1

ข้อ 2

ข้อ 3

ข้อ 4

ข้อ 5

ข้อ 6

ข้อ 7

ข้อ 8

เมื่อฝึกได้ดีแล้วตีด้วยเสียงเพ็ง

แบบฝึกหัดตีกลองยาว ๓ ตีผสมเสียง บอม และเพ็ง

ข้อ 1

บอม บอม บอม เพ็ง เพ็ง เพ็ง

ข้อ 2

บอม เพ็ง บอม บอม บอม บอม

ข้อ 3

บอม เพ็ง บอม เพ็ง เพ็ง เพ็ง

ข้อ 4

บอม เพ็ง บอม บอม เพ็ง บอม

ปฏิบัติกลองยาว บอม เฟิง บอม

กระสวนจังหวะ ก

บอม บอม เฟิง บอม บอม บอม เฟิง บอม

X X X X X X X X

กระสวนจังหวะ ข

บอม บอม บอม เฟิง บอม บอม บอม บอม บอม เฟิง บอม

X X X X X X X X X X

กระสวนจังหวะ ค

บอม เฟิง บอม เฟิง บอม เฟิง บอม บอม เฟิง บอม เฟิง บอม เฟิง บอม

X X X X X X X X X X

แบบประเมินวงกลองยาว แบบเพื่อนประเมินเพื่อน

หัวข้อการประเมินการปฏิบัติรวมวง

๑. ความพร้อมเพรียง ความเป็นหมู่คณะ

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
แสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคี ความเป็นหมู่คณะได้อย่างชัดเจน	๒
มีขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็แก้ไขปรับปรุง รับฟังซึ่งกันและกัน	๑
ไม่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคี ความเป็นหมู่คณะ ไม่ฟังซึ่งกันและกัน	๐

๒. ความสม่ำเสมอของจังหวะ

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
มีความสม่ำเสมอของจังหวะตลอดทั้งเพลง	๒
มีเร็วขึ้นและช้าลงในการแสดง ผิดแต่ก็ปรับแก้ไขได้	๑
ไม่มีความสม่ำเสมอของจังหวะ ผิดตลอดทั้งเพลง	๐

๓. ขึ้นเพลงได้พร้อมกัน

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
ขึ้นต้นเพลงได้พร้อมกันทั้งวง	๒
ส่วนใหญ่ขึ้นต้นได้พร้อมกัน	๑
มีความผิดพลาดในการขึ้นต้น เห็นได้ชัดเจน	๐

๔. จบเพลงได้พร้อมกัน

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
จบเพลงได้พร้อมกันทั้งวง	๒
จบได้ไม่เท่ากัน มีเล่นเกินบ้าง	๑
มีความผิดพลาดในการจบ ผู้เล่นแสดงให้เห็นว่า ไม่รู้ว่าต้องจบเมื่อใด	๐

๕. แสดงออกถึงความสนุกสนานของกลองยาว

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
เล่นได้อย่างสนุกสนาน	๒
ส่วนใหญ่แสดงออกถึงความสนุกสนาน มีบางคนเกร็งบ้าง	๑
ดูแล้วไม่สนุกเลย	๐

๖. แสดงออกถึงความเป็นวง

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
เครื่องดนตรีทั้งหมดสามารถเล่นรวมกันเป็นวงได้ดี	๒
มีเครื่องดนตรีบางชิ้น เล่นไม่ประสานกับวง	๑
เสียงของเครื่องดนตรี ดังเอะอะ ดุ้ม่ามาก	๐

๗. การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

ระดับคุณภาพ และคำอธิบาย	คะแนน
เครื่องดนตรีทุกชิ้น ก่อนและหลังเล่นมีการทำความสะอาด แสดงออกถึงการจัดเก็บเครื่องดนตรี ช่วยกันทั้งกลุ่ม	๒
มีเครื่องดนตรีบางชิ้น ก่อนและหลังเล่นมีการทำความสะอาด แสดงออกถึงการจัดเก็บเครื่องดนตรี ไม่แสดงถึงการทำงานเป็นกลุ่ม	๑
ไม่สนใจทำความสะอาดเครื่องทั้งก่อนและหลังเล่น ไม่แสดงออกถึง การจัดเก็บเครื่องดนตรี ไม่แสดงถึงการทำงานเป็นกลุ่ม	๐

กลอง รูปทรงของกลอง

กลองในโลกนี้มีหลายรูปทรง มนุษย์ในแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม จะคิดประดิษฐ์ขึ้น รูปทรงที่พบเห็นมาก ได้แก่

๑. รูปทรงแบบทรงกระบอก
๒. รูปทรงแบบกรวย
๓. รูปทรงแบบถึงป่องกลาง
๔. รูปทรงแบบถั่วมีฐาน
๕. รูปทรงแบบหม้อ
๖. รูปทรงแบบขอบกว้าง
๗. รูปทรงแบบนาฬิกาทราย

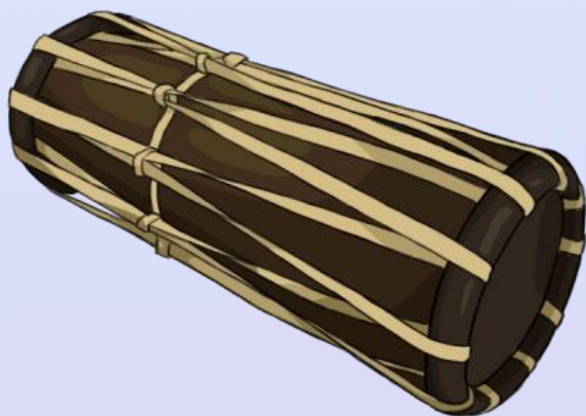
ปัจจุบัน ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มนุษย์ได้ประดิษฐ์และพัฒนากลองรูปแบบใหม่มากขึ้นไปกว่าที่กล่าวไว้ ๗ แบบ

มนุษย์ในแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม อาจมีรูปทรงของกลองที่เป็นเอกลักษณ์ เมื่อพบเห็นก็ทำให้ทราบได้ว่า เป็นกลองของกลุ่มชนหรือวัฒนธรรมใด แต่มนุษย์ก็ไม่ได้อยู่แบบสังคมโดดเดี่ยว มนุษย์ในแต่ละวัฒนธรรมได้มีการติดต่อกัน ไม่ว่าจะด้วย การค้าขาย การปกครอง การท่องเที่ยว ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้รูปทรงของกลองแบบต่างๆ สามารถแพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง

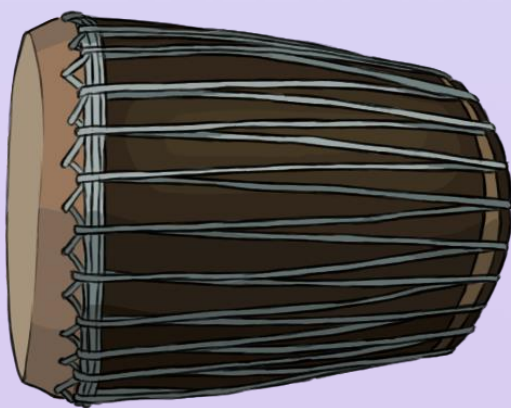
ตัวอย่างกลองในประเทศไทย

กลองรูปทรงกระบอก

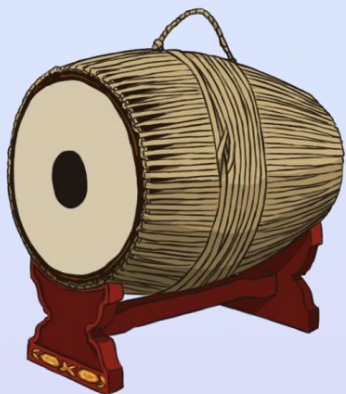
กลองแขก พบในวงดนตรีไทย ภาคกลาง

กลองรูปทรงกรวย

กลองภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

กลองรูปทรงถังป่องกลาง

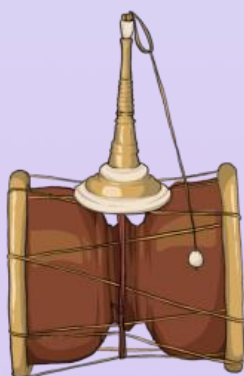

กลองตะโพน พบในวงดนตรีภาคกลาง

กลองทัด พบในวัด และในการแสดงโขน ภาคกลาง

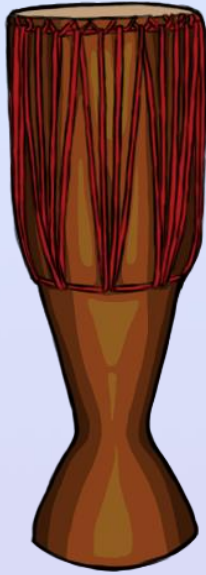
กลองรูปทรงนาฬิกาทราย

กลองบัณเฑาะว์ (อ่านว่า บัน-เดาะ)

ใช้ในพระราชพิธี พบในภาคกลาง

กลองรูปทรงถ้วยมีฐาน

กลองยาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลองยาว ภาคกลาง

กลองรูปทรงขอบกว้าง

รำมะนา ลิเกฮูลู ภาคใต้

รำมะนา ภาคกลาง

การตีกลอง

การตีกลองทัด

การตี (ไกว) บัณเฑาะว์

การตีกลองประเภทต่างๆ

เสริมการเรียนรู้

กลองในวงโยธวาทิต

กลองเบส

กลองทอม

ปัจจุบันนิยมนำมาใช้ในวงโยธวาทิต
และในการแข่งขันวงดนตรีมโหรี

กลองรูปทรงหม้อ
กลองทิมปานี ในวงออร์เคสตรา

แบบฝึกหัด ชื่อ และเขตภูมิภาค หรือแหล่งที่พบกลอง

คำสั่ง ให้นักเรียนวาดภาพกลอง บอกชื่อและแหล่งที่พบกลองดังกล่าวมา ๒ ชนิด

ตัวอย่าง

	ชื่อกลองยาว..... แหล่งที่พบภาคกลาง.....
---	---

ข้อ ๑

	ชื่อ แหล่งที่พบ
--	---

ข้อ ๒

	ชื่อ แหล่งที่พบ
--	---

มาร้องเพลงกันเถอะ

เพลงเทพทอง

ทำนอง เพลงไทยเดิม

เนื้อร้อง จากสมุดเพลงไทยเดิม

รวบรวมโดย นายอินทร์หล่อ สรรพศรี

อัน ความ กตัญญู รู้คุณ ท่าน เป็น แก่น สาร ดีเลิศ ประ
 9 เสริญ ศรี คุณ พระ เจ้า แผ่น ดิน ปิ่น บ ดี เอนก มี บิ ด
 18 ราช มาต ดุ รงค์ ครุ อีก ญาติ ผู้ มี คุณ กา รุณ ส่า
 26 หาทาง ทำ การ ส นอง ต้อง ประ สงค์ เวลา นอน
 33 ใน จิต คิด จำ นงค์ แล้ว กราบ ลง บน หมอน ก่อน นอน เอย

แบบทดสอบเพลง

ลำดับ	หัวข้อ	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑	ทำท่วงในการร้อง			
๒	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ			
๓	อักขระ ตัว ร ล คำควบกล้ำชัดเจน			
๔	ทำนองถูกต้อง			
๕	จังหวะถูกต้อง			
๖	เคาะจังหวะฉิ่งถูกต้อง			

ค่าของคะแนน: ดี = ๒ คะแนน พอใช้ = ๑ คะแนน ปรับปรุง = ๐ คะแนน

เพลงต้อยตึ่ง

ทำนอง เพลงไทยดั้งเดิม
เนื้อร้อง อ.เจริญใจ สุนทรวาทิน

Thai Traditional Melody
Lyrics by A. Charoenchai Sundaravadin

A

9 **B** เรา ยัง เป็น เด็ก เล็ก เล็ก ต้อง เรียน หัด อ่าน หัด เขียน_ ว่าเรียน วิ ขา

17 **C** ศึกษา ส่ง เสริม_ เพิ่ม เดิม ปัญญา เพื่อ ภาย ภาค หน้า เก่ง กล้า ก้าว ไกล

25 **D** เธอ เขา เรา ฉันทัน ต่าง กัน ตรง ไหน_ เหมือน กัน เช่น_ ไร เข้าใจ ไม่_ ดริ

ออก ตก เหนือ ใต้_ ผอง ไทย ทุก ที่_ กัน แคว้น แดน นี้ ล้วน พิ_ นอง_ กัน

แบบทดสอบเพลง

ลำดับ	หัวข้อ	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑	ทำท่วงในการร้อง			
๒	จำคำร้องได้ ร้องด้วยความมั่นใจ			
๓	อักขระ ตัว ร ล คำควบกล้ำชัดเจน			
๔	ทำนองถูกต้อง			
๕	จังหวะถูกต้อง			
๖	เคาะจังหวะฉิ่งถูกต้อง			

ค่าของคะแนน: ดี = ๒ คะแนน พอใช้ = ๑ คะแนน ปรับปรุง = ๐ คะแนน

รู้จักกลองฉัน รู้จักกลองเธอ

นักเรียนเคยเห็นกลองที่มีรูปร่างแบบใดบ้าง ที่บ้านหรือชุมชนของนักเรียน
มีกลองรูปแบบใดบ้าง ให้นักเรียนวาดภาพกลอง และระบุว่ากลองดังกล่าว
เรียกชื่อว่าอะไร

เรียกว่า

.....

ขบวนแห่ที่หลากหลาย

ขบวนแห่วงโยธวาทิต

ขบวนแห่วงแตร์

ขบวนแห่วงกลองยาว

ภาคผนวก จ

ประมวลภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาคผนวก ฉ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

การสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Music Education)

นวัตกรรมสู่ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สมาคมครุดนตรีแห่งประเทศไทย

โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ (วช.)

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

การสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Music Education)

นวัตกรรมสู่ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21

หลักการและเหตุผล

“พหุวัฒนธรรมศึกษา” เป็นเรื่องหนึ่งที่นักวิชาการทางด้านการศึกษาทั่วโลกให้ความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นสาขาสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ หรือสาขาดนตรีก็ตาม เพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของพหุวัฒนธรรมศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะด้านความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในกรณีของวิชาดนตรี นักวิชาการดนตรีศึกษาทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษามาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนดนตรีเพื่อทำความเข้าใจซึ่งไม่ใช่แค่เพียงทักษะทางดนตรีแต่หมายรวมถึงความสัมพันธ์ของดนตรี เพลงร้องและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ทางวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเองในที่สุด เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข โดยนักวิชาการดนตรีและครุดนตรีควรทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมต่อความรู้ความเข้าใจซึ่งไม่เพียงแต่ดนตรีที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้นแต่ควรรวมถึงวัฒนธรรมดนตรีของทั้งโลกด้วย

การดำเนินงานด้าน “การจัดการเรียนรู้ดนตรีบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม” ในต่างประเทศดำเนินมากกว่า 40 ปี ในขณะที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยยังมิได้นำแนวคิดการสอนดนตรีศึกษาในรูปแบบพหุวัฒนธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาในแบบเรียนจะจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องของดนตรีประจำชาติ ดนตรีพื้นบ้าน 4 ภาค และดนตรีตะวันตก เป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการได้เรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ อีกจำนวนมาก

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และแผนงานวิจัยการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก และเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม

โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับสมาคมครุภัณฑ์แห่งประเทศไทย จึงจัดอบรมในครั้งนี้นี้ขึ้นโดยมุ่งหวังว่า ครูดนตรี นักศึกษาดนตรีศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไปจะสามารถนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ในอนาคตโดยผ่านการเรียนการสอนวิชาการดนตรี และเพื่อตอบสนองเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์สู่อนาคตที่มีข้อเสนอแนะว่า การศึกษาทุกระดับจะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการอยู่ร่วมสังคมพหุวัฒนธรรมโดยใช้กระบวนการทางการศึกษา พัฒนาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เห็นคุณค่าและยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม สร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับประชาคมอาเซียนและโลก

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้และนวัตกรรมการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมให้กับครูดนตรี นักศึกษาดนตรีศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้ที่สนใจทั่วไป

การดำเนินงาน

การบรรยายและเน้นการฝึกปฏิบัติของผู้เข้าร่วมอบรม ในหัวข้อต่อไปนี้

- ปรัชญา หลักการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมสู่การบูรณาการกับวิชาดนตรี
- การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม
- การวัดและประเมินผลดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้าอบรมได้แก่ ครูดนตรีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้ที่สนใจ

วิทยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

อาจารย์ ดร.นันธิดา จันทรางศุ

ทีมวิทยากรกระบวนการ

อาจารย์กฤษดา หุ่นเจริญ และคณะ

ทีมวิจัย สถาบันรามจิตติ

วันเวลา/สถานที่ฝึกอบรม

ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เวลา 09.00 – 17.00 น.

ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารที่ผู้อบรมจะได้รับ

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม
3. ตัวอย่างแบบวัดและประเมินผล
4. วุฒิบัตรการอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาและหลักการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม และสามารถบูรณาการกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาดนตรี หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีในระดับต่างๆ รวมทั้งสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผลิตรายการเรียนการสอน และออกแบบการวัดและประเมินผลได้

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตรการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Music Education)

นวัตกรรมสู่ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21

วันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เวลา 09.00 - 17.00 น.

ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

8.30 – 9.00	ลงทะเบียนรับเอกสาร
9.00 – 9.15	กล่าวต้อนรับผู้เข้าอบรมโดยนายกสมาคมครูดนตรีแห่งประเทศไทย
กล่าวเปิดการอบรมโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์
รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนาคุณภาพ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
ชมวีดิทัศน์แนะนำโครงการ
9.15 – 9.45	บรรยาย – การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม
ดนตรีศึกษา
โดย ดร.นันธิดา จันทรางศุ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล
9.45 – 11.00	บรรยาย – ปรัชญาและหลักการสอนดนตรีศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมสู่การบูร
ณาการกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาดนตรี
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
กิจกรรม – บ้านเพื่อนของเรา
โดยทีมวิทยากรและคณะ
11.00 - 12.00	อบรมเชิงปฏิบัติการ โดยทีมวิทยากรและคณะ
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา (คิดประเด็นเห็น
โจทย์การเรียนรู้)
<u>พักรับประทานอาหารกลางวัน</u>	
13.00 - 15.00	อบรมเชิงปฏิบัติการ
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา(ช่วงที่1)

15.00 – 16.00 อบรมเชิงปฏิบัติการ
 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาธรรมดนตรีศึกษา(ช่วงที่2)

16.00 – 17.00 นำเสนอและสรุปบทเรียน
 รับประกาศนียบัตร

อาหารว่างเสิร์ฟเวลา 10.30 น. และ 15.00 น.

สรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากครุดนตรีที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

การเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้เปิดมุมมองกว้างขึ้น ได้ตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีในประเทศไทย จุดประกายให้ไปศึกษาในเรื่องพหุวัฒนธรรมเพิ่มเติม เพราะการทำความเข้าใจวัฒนธรรมเป็นเรื่องใกล้ตัวแต่ถูกละเลยไป การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ฉุกคิดในเรื่องนี้ว่าควรจะจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ดนตรีที่หลากหลาย โดยที่เด็กจะได้มีโอกาสเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลาย ไม่แปลกแยก ลดอคติและอคติในการแบ่งแยกวัฒนธรรมทั้งครูและนักเรียน โดยให้เรียนรู้สังคมของกลุ่มอื่นๆ โดยการใช้นวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการนำวัฒนธรรมที่อยู่รอบๆ ตัวขยายไปสู่ความเป็นพลเมืองโลก

กิจกรรมต่างๆ ที่ได้เห็นตัวอย่างจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถไปประยุกต์ใช้ได้ โดยการนำวัฒนธรรมดนตรีและความรู้ทางวัฒนธรรมอื่นๆ ในจังหวัด โรงเรียน หรือชุมชนมาออกแบบการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกัน หรือนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ที่สามารถสร้างสรรค์ได้ เช่น เครื่องดนตรีในแต่ละภูมิภาค แต่ละประเทศมาใช้ในการสอน ให้เด็กนักเรียนเห็นความแตกต่างของเครื่องดนตรี บทเพลงที่ต่างกัน ทำให้เด็กเปิดใจกว้างยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ เช่น นำไปใช้กับเครื่องดนตรี อังกะลุง ในเพลงบ้านเพื่อนของเรา เพราะมีทำนองที่ง่ายเพื่อเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมได้

ไม่เพียงเท่านั้น การทำกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้เข้าใจเรื่องวัฒนธรรมมากขึ้น ไม่ใช่แค่การปฏิบัติดนตรีอย่างเดียว แต่เน้นไปที่การเข้าใจความแตกต่างหลากหลาย ต้องปรับปรุงแผนการเรียนการสอนให้มีลักษณะเปิดกว้างและยอมรับวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย

การเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้เห็นว่าต้องเปลี่ยนจากการสอนตามตัวชี้วัดไปเป็นเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจ เช่น เพลงวันเกิด แล้วนำไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ให้สอดคล้องกับที่ตัวชี้วัดกำหนด พร้อมสอดแทรกวัฒนธรรมที่นักเรียนยังไม่รู้จัก เช่น ดนตรีจากชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ในกิจกรรมยังฝึกให้เด็กได้เป็นผู้นำ มีความกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการมีคำถามปลายเปิดให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้เด็กรู้จักตนเอง และเพื่อนโดยเรียนรู้จากสิ่งรอบข้าง เริ่มจากหมู่บ้าน และขยายความรู้ออกไปจนเข้าใจวัฒนธรรมคนอื่นรวมทั้งวัฒนธรรมตนเอง

จะนำเอาแนวคิดเรื่องพฤติกรรมไปปรับใช้เพื่อให้เป็นประโยชน์กับนักเรียน เพื่อเปิดมุมมองใหม่ให้ตระหนักถึงวัฒนธรรมอื่นในสังคม เข้าใจบริบทแวดล้อมที่เป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมความเป็นไทย ทำให้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจความเป็นเราได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

ประมวลภาพการจัดกิจกรรมการอบรมครูดนตรี

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
(ขยายผลโดยการอบรมครูดนตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

คณะทำงาน

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

ดร.นันธิดา จันทรางศุ

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

นักวิจัยหลัก

ดร.นันธิดา จันทรางศุ

ผู้ช่วยวิจัย/ผู้ประสานงานโครงการ

นางสาววรารัตน์ สีขมนิม

วิทยาการกระบวนการ

นายกฤษดา หุ่นเจริญ

นางสาวบุลพร ศรีวิเชียร

นางสาวณัฐกานต์ โพธิ์งาม

ผู้ช่วยเก็บข้อมูล

นางสาวสุนนเชษฐ์ แสงนาค

นางสาววรรณวลี คำพันธ์

นางสาวสรวงพัชร พิมพรัตน์